

PlanMER Omgevingsvisie Gooise Meren

8 maart 2022

Contactpersoon

JASPER VAN BRUCHEM

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1 Inleiding	16
1.1 Aanleiding	16
1.2 Doel van het planMER	16
1.3 Procesbeschrijving	17
1.4 Opbouw van dit planMER	17
2 De omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren	18
2.1 Nota Koers en Keuzes en Ontwerp omgevingsvisie	18
2.2 Ambities	19
3 Beoordelingsmethodiek	22
3.1 Beoordelingskader	22
4 Foto van de Leefomgeving en beoordeling op doelbereik	27
4.1 Samen werken en veilig op weg in de regio	30
4.1.1 Bruisende economie	30
4.1.2 Mobiliteit	34
4.1.2.1 Gemotoriseerd verkeer	34
4.1.2.2 Openbaar vervoer	36
4.1.2.3 Voorrang voor fietsen en wandelen	39
4.1.2.4 Maatwerk in parkeren	43
4.1.2.5 Verkeersveiligheid	46
4.2 Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	48
4.2.1 Leefbaarheid	48
4.3 Natuur- en erfgoedparels versterken	53
4.3.1 Bloeiende biodiversiteit	53
4.3.1.1 Biodiversiteit	53
4.3.1.2 Openbaar groen	57
4.3.1.3 Landschap	61

4.3.1.4	Recreatie en toerisme	64
4.3.2	Robuust erfgoed	70
4.3.2.1	Cultureel erfgoed	70
4.3.2.2	Archeologie	72
4.4	Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	74
4.4.1	Eerlijke energietransitie	74
4.4.2	Duurzame gebouwde omgeving	81
4.4.3	Circulariteit	86
4.4.3.1	Circulariteit	86
4.4.3.1	Duurzame mobiliteit	88
4.5	De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	90
4.5.1	Passend woonaanbod	90
4.5.2	In goede gezondheid	94
4.5.3	Vitale leefomgeving	98
4.5.3.1	Hittestress	98
4.5.3.2	Oppervlakte waterkwaliteit	101
4.5.3.3	Overstromingen	105
4.5.3.4	Wateroverlast door hemelwater	109
4.5.3.5	Grondwaterkwaliteit	112
4.5.3.6	Grondwater, droogte en bodemdaling	114
4.5.4	Milieugebruiksruimte	118
4.5.4.1	Geluidoverlast	118
4.5.4.2	Luchtkwaliteit	122
4.5.4.1	Bodemkwaliteit	126
5	Het keuzeproces naar de ontwerp Omgevingsvisie	129
5.1	Inleiding	129
5.2	Majeure keuzes	129
5.3	Beleid en keuzen	129
6	Botsproeven	136
6.1	Woongebieden	137
6.2	Centra	139
6.3	Bedrijvigheid en grootschalige detailhandel	141
6.4	Natuurgebied	142
6.5	Agrarisch buitengebied	143
6.6	Recreatiegebieden	144
7	Leidende keuzes	146

8	Conclusies en monitoring	152
8.1	Conclusies	152
8.2	Monitoring	153
Bijlagen		
Bijlage A Gebruikte bronnen		155
Bijlage B Passende Beoordeling		156
Bijlage C Beschrijving relevante Natura 2000-gebieden		177
Colofon		209

Samenvatting

S1. Aanleiding en doel

De gemeente Gooise Meren stelt een Omgevingsvisie op, welke naar verwachting in de loop van 2022 wordt vastgesteld. Iedere gemeente is onder de nieuwe Omgevingswet verplicht een Omgevingsvisie op te stellen, waarin de gemeente een integrale doorkijk geeft naar toekomstige, lange termijn opgaven in haar beleid. De omgevingsvisie vervangt de huidige structuurvisies verkeers- en vervoersplannen, milieubeleidsplannen en (delen van) de natuurvisie en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente. In de omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden, en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden. Het zichtjaar dat de gemeente Gooise Meren hanteert is 2040.

Ondersteunend aan het opstellen van de ontwerp Omgevingsvisie wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen (m.e.r.-procedure). Het strategische milieueffectrapport (planMER) dat voor u ligt beschrijft de resultaten van deze procedure. Het planMER brengt in beeld in hoeverre ambities van de gemeente in samenhang realiseerbaar zijn en wat de effecten van het beleid in de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving zijn. Door middel van 'botsproeven' zijn de verschillende ambities en beleidsvoornemens met elkaar geconfronteerd om inzicht te krijgen in ambities die elkaar bijten of juist versterken. Deze confrontaties leggen bloot waar de belangrijkste keuzes voor het lange termijn beleid van de gemeente liggen. Zodoende is het planMER een ondersteunend instrument voor de besluitvorming rondom de Omgevingsvisie. Het planMER wordt samen met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegd. Na een inspraakperiode op het planMER en de Ontwerp Omgevingsvisie en toetsing van het planMER door de Commissie voor de milieueffectrapportage wordt de Omgevingsvisie vastgesteld.

S2. De omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren

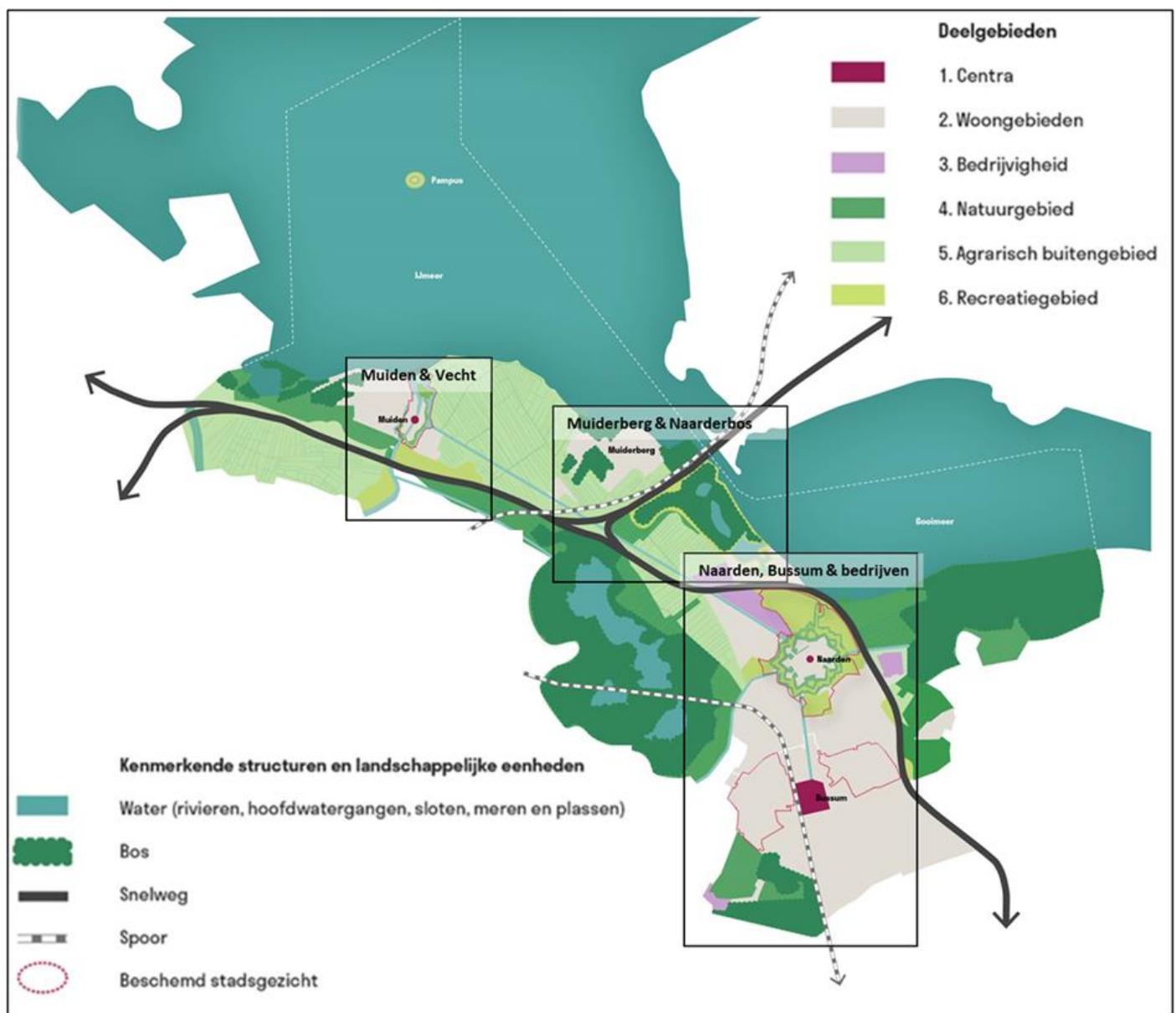
De omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren is in samenspraak met haar inwoners en betrokken organisaties opgesteld. De afgelopen jaren hebben daartoe meerdere participatierondes plaatsgevonden waarin de gemeente haar inwoners uitnodigde om zich uit te spreken over de kwaliteiten van de gemeente, de lopende ontwikkelingen, wensen en verbetermogelijkheden en ambities voor de verschillende delen van de gemeente. De opgehaalde input heeft de gemeente verwerkt in twee documenten die de voorlegger van de ontwerp omgevingsvisie vormen:

- De **Nota Bouwstenen** – hierin staan de belangrijkste kwaliteiten van de gemeente Gooise Meren beschreven: ruim en rustig wonen in een groene omgeving, verbondenheid in de woonkernen, een uniek historisch en onderscheidend karakter, de centrale ligging van de gemeente ten opzichte van Amsterdam, Hilversum, Amersfoort, Almere en Utrecht, en de hoge kwaliteit van natuur en erfgoed in de gemeente. In de Nota Bouwstenen worden daarnaast voor de gemeente relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen beschreven en worden hieruit aandachtspunten voor de toekomst geformuleerd.
- **Nota Koers en Keuzes** – De Nota Koers en Keuzes verlegt de aandacht van de beschrijving van de staat van de leefomgeving en de externe toekomstige ontwikkelingen naar het gebiedsgerichte beleid dat de gemeente op kan nemen in haar ontwerp omgevingsvisie. Daartoe is de gemeente opgedeeld in een zestal deelgebieden: de woongebieden Bussum, Naarden, Muiderberg en Muiden, de centra van Bussum, Naarden en Muiden, de bedrijventerreinen en grootschalige detailhandel, de natuurgebieden, de agrarische gebieden en de recreatiegebieden (zie Figuur 2).

Figuur 1 De Schijf van Vijf

- In de **Nota Koers en Keuzes** worden de beleidsthema's die onderdeel van de omgevingsvisie zijn onderverdeeld in een 'Schijf van Vijf', zo genoemd omdat de gemeente als onderliggend principe van haar omgevingsvisie de gezondheid van haar inwoners centraal stelt. De thema's binnen de Schijf van Vijf (Figuur 1) zijn:
 1. Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst.
 2. De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken.
 3. Samenwerken en veilig op weg in de regio.
 4. Samen leven in buurt, wijk en gemeente.
 5. Natuur- en erfgoedparels verder versterken.

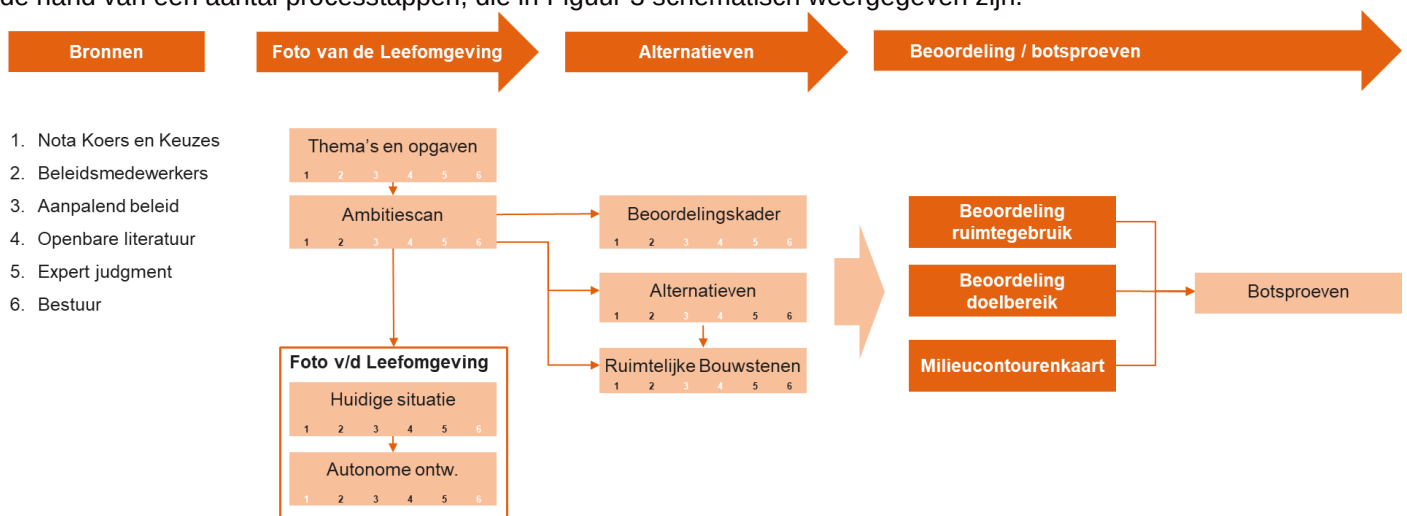
Figuur 2 De deelgebieden die binnen de Nota Koers en Keuze onderscheiden worden

In de Nota Koers en Keuzes staat per deelgebied beschreven welke ambities de gemeente heeft en welke beleidsmaatregelen bij kunnen dragen aan het realiseren hiervan. Het document eindigt met een thematische samenvatting, waarin voor alle beleidsvelden die onderdeel van de Schijf van Vijf zijn het voorgenomen beleid van de gemeente beschreven wordt. Deze samenvatting vormt de primaire basis voor de beoordeling op doelbereik binnen dit planMER.

Uit de Nota's Bouwstenen en Koers en Keuzes is in samenspraak met de bij de omgevingsvisie betrokken beleidsmedewerkers van de gemeente een lijst met ambities opgesteld. Deze ambities vormen voor het voorliggende planMER de rode draad omdat de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorgenomen beleid binnen de Omgevingsvisie hieraan beoordeeld zijn. De thema's, opgaven en ambities zijn weergegeven in Tabel 1.

S3. Werkwijze

Het planMER heeft inzicht gegeven in de huidige staat van de leefomgeving en in toekomstige trends en ontwikkelingen die hier de komende decennia een invloed op gaan hebben. Daarnaast is beoordeeld in welke mate het voorgenomen beleid in het kader van de omgevingsvisie bijdraagt aan het realiseren van de door de gemeente gestelde ambities, en wat de effecten van dit beleid op de leefomgeving zijn. Deze beoordelingen zijn uitgevoerd aan de hand van een aantal processtappen, die in Figuur 3 schematisch weergegeven zijn.

Figuur 3 De schematische aanpak van de effectbeoordeling voor het planMER omgevingsvisie Gooise Meren

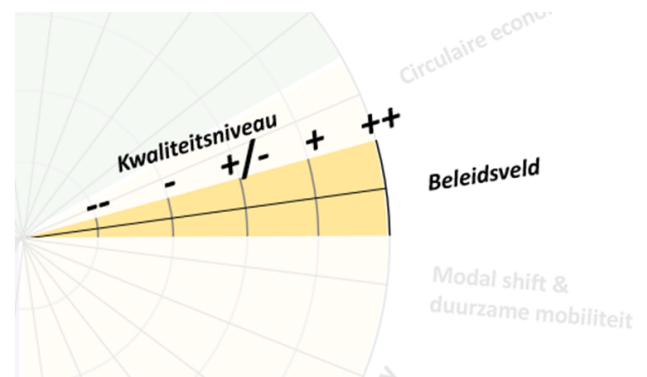
De structuur van het planMER sluit wat betreft thematiek aan op de door de gemeente gehanteerde Schijf van Vijf door individuele beleidsvelden conform dit kader te verdelen over de vijf thema's. Op basis van de Nota Koers en Keuzes is vervolgens een ambitiescan gemaakt met als doel om per beleidsveld één overkoepelende ambitie te definiëren. Deze ambities zijn besproken met de projectleider van de omgevingsvisie en met de betrokken beleidsmedewerkers bij de gemeente en daarna gefinaliseerd.

Om inzicht te geven in de huidige staat van de leefomgeving en de autonome ontwikkeling hiervan in de komende twintig jaar is een Foto van de Leefomgeving opgesteld. Deze vormt de referentiesituatie waartegen het voorgenomen beleid in de omgevingsvisie afgezet wordt. Voor ieder beleidsveld dat onderdeel is van dit planMER is op basis van gesprekken met beleidsmedewerkers en een bureaustudie een beschrijving gemaakt van de huidige situatie. Daarnaast is voor ieder beleidsveld een beschrijving opgenomen van autonome ontwikkelingen die de komende twintig jaar gaan spelen. Daarbij gaat het om externe ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, demografie en energie, en om al vastgesteld beleid dat de komende jaren ten uitvoering gebracht gaat worden en waarop de omgevingsvisie geen invloed uitoefent.

De Foto van de Leefomgeving is gevisualiseerd door middel van het Rad van de Leefomgeving. Het Rad is onderverdeeld in de vijf (kleurgecodeerde) thema's waaruit de Schijf van Vijf bestaat. Op de spaken van het Rad staan de opgaven uit de omgevingsvisie die in het planMER beoordeeld zijn. De beoordeling is uitgevoerd aan de hand van een kwalitatieve vijfpuntsschaal (Figuur 4). De hoogste score op deze schaal wordt weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Hoe verder naar buiten een beleidsveld geprojecteerd is, hoe beter het doel behaald is. Door het Rad van de Leefomgeving in te vullen voor de huidige situatie in 2022 en de autonome ontwikkeling in 2040 wordt in één oogopslag duidelijk voor welke

beleidsvelden knelpunten zijn of ontstaan. De Foto van de Leefomgeving is na afronding getoetst bij de beleidsmedewerkers die eerder in het project al betrokken waren bij de interviewronde.

Kwaliteitsniveau	Beoordeling
++	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt ruimschoots gehaald en/of er zijn geen knelpunten
+	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt grotendeels gehaald en/of er zijn weinig knelpunten
+/-	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt deels gehaald, en/of er zijn enkele knelpunten
-	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt grotendeels niet gehaald, en/of er zijn veel knelpunten
--	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt niet gehaald en/of er zijn erg veel knelpunten

Figuur 4 De kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling van de opgaven in de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de ontwerp omgevingsvisie (links) en een uitleg van de visualisatie van deze beoordeling op het Rad van de Leefomgeving (rechts)

Het voorgenomen beleid in de Nota Koers en Keuzes is in dit planMER getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per opgave beoordeeld is of en in hoeverre het voorgenomen beleid een bijdrage levert aan de gestelde ambitie. Beoordelingen vonden kwalitatief plaats op basis van expert judgement en bestaande informatie en zijn afgezet tegen de in de Foto van de Leefomgeving geschetste referentiesituatie. Ook voor het voorgenomen beleid zijn de beoordelingen middels het Rad van de Leefomgeving gevisualiseerd. De resultaten van de beoordeling zijn in een werksessie besproken met het ondersteunend team van beleidsmedewerkers van de gemeente Gooise Meren.

Om mogelijke negatieve effecten van ontwikkelingen in de ontwerp omgevingsvisie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden in en om de gemeente Gooise Meren in beeld te brengen, is een Passende Beoordeling opgesteld. Deze is als onderdeel van de m.e.r.-beoordeling uitgevoerd en bestaat uit een risicoanalyse van de vergunbaarheid van beleidsvoornemens binnen de ontwerp omgevingsvisie. De resultaten laten zien dat voorgenomen beleid in de Nota Koers en Keuzes naar verwachting vergunbaar zal zijn indien mitigerende maatregelen genomen worden. Een mogelijk uitzondering is het voorgenomen beleid op het vlak van recreatie en toerisme, dat zou kunnen leiden tot onacceptabele negatieve gevolgen voor de Natura 2000 gebieden. De Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 2 van dit planMER.

Door middel van zogeheten botsproeven, die uitgevoerd zijn aan de hand van de in de Nota Koers en Keuze gehanteerde deelgebieden, is vervolgens bepaald of voorgenomen beleid kan leiden tot effecten op de ambities voor andere beleidsvelden. Ambities en beleidsmaatregelen zijn met elkaar geconfronteerd om te onderzoeken of ze ook in samenhang met elkaar realiseerbaar zijn. Veelal komen knelpunten voort uit concurrerende ruimteclaims vanuit verschillende opgaven. Meekoppelkansen ontstaan juist wanneer maatregelen die bijdragen aan een ambitie op het ene beleidsterrein ook positieve effecten op andere ambities hebben. De uitkomst van de botsproeven maakt inzichtelijk op welke plekken niet alles mogelijk is en waar dus keuzes in de omgevingsvisie gemaakt moeten worden. In het hoofdstuk *leidende keuzes* worden deze keuzes, samen met de vraagstukken vanuit de beoordelingen op doelbereik, thematisch samengevat. De Leidende Keuzes zijn ingebracht in het proces van de planontwikkeling van de omgevingsvisie.

S4. Foto van de Leefomgeving

De resultaten van de beoordelingen van de huidige situatie in 2022 en de autonome ontwikkeling in 2040 die voor de Foto van de Leefomgeving zijn uitgevoerd, zijn gevisualiseerd in het Rad van de Leefomgeving in **Fout!**

Verwijzingsbron niet gevonden.. Uit deze twee versies van het Rad van de Leefomgeving blijkt dat de staat van de leefomgeving in de huidige situatie wisselend scoort. Sommige beleidsvelden hebben een hoog kwaliteitsniveau toegekend gekregen, wat betekent dat de ambitie (bijna) bereikt is. Voor andere geldt dat de situatie te wensen over laat. De komende twintig jaar ontwikkelt de situatie zich op twee manieren: externe ontwikkelingen waar de gemeente geen of slechts beperkt invloed uit kan oefenen zorgen ervoor dat de situatie binnen verscheidene beleidsvelden verslechtert. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn verlies aan biodiversiteit door onder meer vermessing,

verstoring en habitatfragmentatie, demografische ontwikkelingen (vergrijzing en bevolkingsgroei) en klimaatverandering. Andere beleidsvelden krijgen voor de autonome ontwikkeling juist een positievere score dan voor de huidige situatie. De oorzaak hiervoor is dat er sinds de fusie van de gemeenten Bussum, Muiden en Naarden tot de gemeente Gooise Meren in 2016 veel beleid geactualiseerd is, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit en de bescherming van cultureel erfgoed.

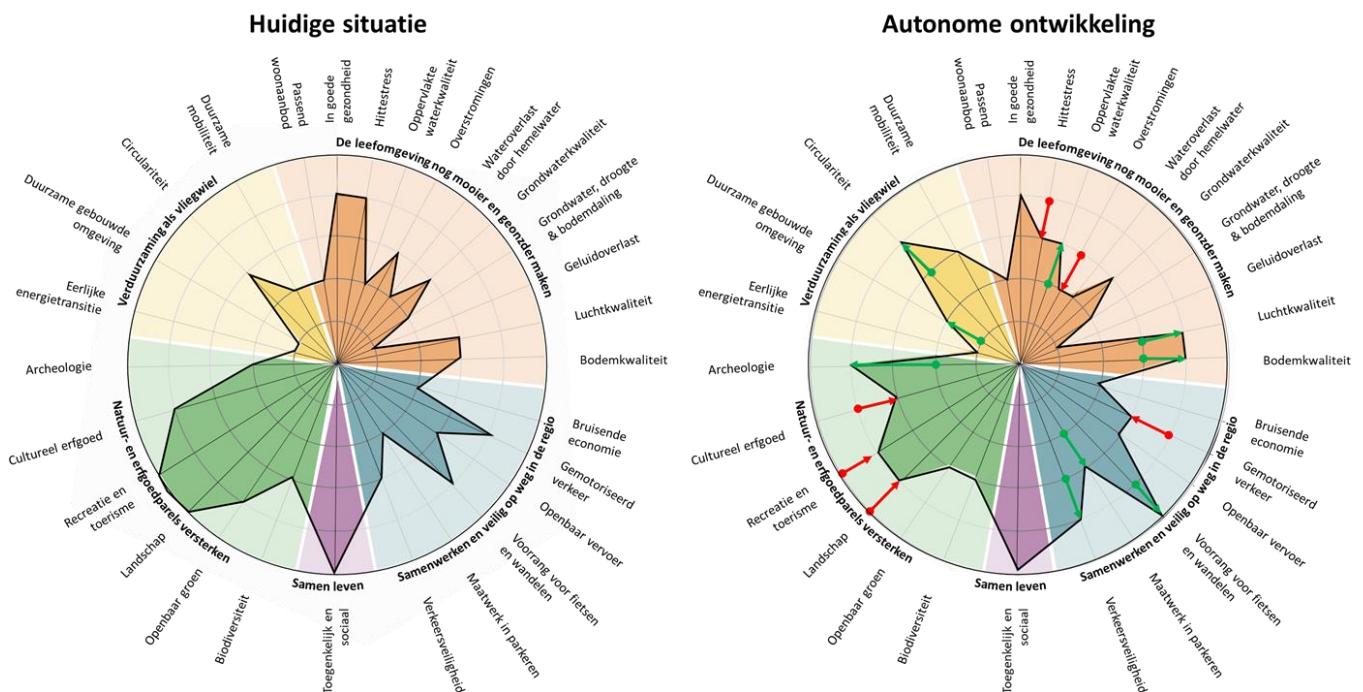
Beleidsvelden waarvoor in de autonome situatie in 2040 de doelen naar verwachting niet bereikt zijn, zijn de energietransitie op het gebied van elektriciteit en warmte, klimaatadaptatie in de vorm van hittestress, wateroverlast, droogte en bodemdaling, geluidoverlast, werkgelegenheid en biodiversiteit. Daarentegen zijn er ook beleidsvelden die goed scoren: het duurzame inkoopbeleid van de gemeente, de gezondheid van inwoners, de luchtkwaliteit, de fietsvriendelijkheid van de gemeente en het parkeerbeleid, de leefbaarheid en verkeersveiligheid, het landschap, de bescherming van het archeologisch bodemarchief, recreatie en toerisme, en de bodemkwaliteit.

De belangrijkste bevindingen die uit het voor de Foto van de Leefomgeving uitgevoerde onderzoek naar voren kwamen, worden hieronder beschreven.

- Er is sprake van een tekort aan betaalbare **woningen** voor starters, middeninkomens en zorgbehoevende inwoners. De komende jaren groeit deze mismatch doordat er onvoldoende plancapaciteit is voor betaalbare woningen. Een belangrijk punt van zorg is het tekort van woningen voor zorgbehoevende inwoners, dat in 2040 naar verwachting opgelopen is tot 2.100 woonplekken.
- De gemeten **geluidbelasting** benadert of overstijgt de maximaal toelaatbare waarden in delen van het bewoonde gebied in de gemeente Gooise Meren. Geluidoverlast van vlieg-, weg- en spoorverkeer zal in de toekomst een knelpunt blijven en mogelijk verergeren door de verwachte bevolkingsgroei en toename aan verkeer, en al vastgestelde maatregelen verbeteren deze situatie naar verwachting slechts beperkt.
- Op de **arbeidsmarkt** is in de gemeente meer vraag naar praktijkgeschoolde banen dan er aan aanbod is. Er is echter geen direct uitzicht op meer ruimte voor werkgebieden omdat binnenstedelijke werklocaties een woonfunctie krijgen en er geen plannen voor nieuwe bedrijventerreinen zijn. De ambitie van de gemeente om meer banen op haar grondgebied te scheppen vormt daardoor een knelpunt met andere maatschappelijke opgaven. In het planMER is uitgerekend hoeveel aanvullende werkruimte er nodig is om evenveel banen in de gemeente aan te kunnen bieden als de omvang van de beroepsbevolking.
- De gemeente is **goed ontsloten over weg en spoor** (voor Bussum en Naarden) doordat ze op korte afstand van omliggende steden ligt. De bevolking in de omgeving van de Randstad neemt de komende decennia echter sterk toe en tezamen met de verwachte werkgelegenheidskrimp van de regio Almere zal de druk op het wegennet toenemen. De bereikbaarheid van de gemeente Gooise Meren kan hiermee onder druk komen te staan.
- De **leefbaarheid** in de gemeente Gooise Meren is over de breedte uitstekend. In de landelijke brede welvaartsmonitor de Leefbarometer scoort de gemeente hoog op de indicatoren kwaliteit van woningen, fysieke leefomgeving en veiligheid. De gemeente werkt aan Wijkagenda's en de verwachting is dat de leefbaarheid hierdoor versterkt wordt in de buurten die zwakker scoren op het gebied van leefbaarheid.
- Er wordt in de gemeente Gooise Meren, ook in vergelijking met het landelijk gemiddelde, weinig **duurzame energie** opgewekt. Het aandeel zon op dak stijgt de komende decennia naar verwachting, maar de elektriciteitsvraag zal ook sterk stijgen en er is weinig plek voor de opwekking van duurzame elektriciteit in het buitengebied. Bijna driekwart van de panden in de gemeente heeft een energielabel van C of lager en dit vormt een knelpunt voor de warmtetransitie. Wel heeft de gemeente haar Transitievisie Warmte recent vastgesteld, en wordt er gewerkt aan het realiseren van een door aquathermie gevoed warmtenet in Muiderberg, waarmee ongeveer 1.100 woningen gasloos verwarmd gaan worden.
- Er liggen drie Natura 2000-gebieden op het grondgebied van de gemeente Gooise Meren: het Naardermeer, Eemmeer & Gooimeer zuidoever en Markermeer & IJmeer. De **biodiversiteit** in de gemeente is in vergelijking met andere gebieden in Nederland relatief hoog, maar verbindingen tussen natuurgebieden zijn een belangrijk aandachtspunt. Stikstofdepositie, verdroging en verzuring bedreigen de biodiversiteit de komende decennia verder.
- De gemeente Gooise Meren is rijk aan **erfgoed** in de gebouwde omgeving en de ondergrond. De bescherming van gebouwd erfgoed is wettelijk geregeld, maar dit geldt niet voor erfgoed dat geen beschermde status heeft. Het

archeologisch beleid wordt door de gemeente geactualiseerd door het opstellen van een paraplubestemmingsplan met daarin regels voor verschillende typen archeologische verwachtingswaarde.

- **Recreanten en toeristen** bezoeken de gemeente Gooise Meren graag door de waardevolle landschappen, het water en het culturele aanbod in de gemeente. In de jaren voor de coronacrisis nam het aantal bezoekers sterk toe en de gemeente moet mogelijk rekening houden met een structureel hogere recreatiedruk in de toekomst. Dit levert mogelijk negatieve effecten op voor de bereikbaarheid van de gemeente en de natuur.
- Er is de afgelopen jaren meerdere malen sprake geweest van **wateroverlast**, met name in Bussum. Meerdere wegen in met name Bussum zijn onbegaanbaar voor calamiteitenverkeer, wat veiligheidsrisico's op kan leveren. In het Verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan spreekt de gemeente de noodzaak uit om in te zetten op afkoppelen. Uit gesprekken met beleidsmedewerkers blijkt echter dat er onvoldoende kennis is over het functioneren van de waterketen en dat een meet- en monitoringssysteem opgezet zou moeten worden om gerichte maatregelen te kunnen treffen.

Figuur 5 Het Rad van de Leefomgeving voor de huidige situatie (links) en de autonome ontwikkeling (rechts)

S6. Botsproeven en leidende keuzes

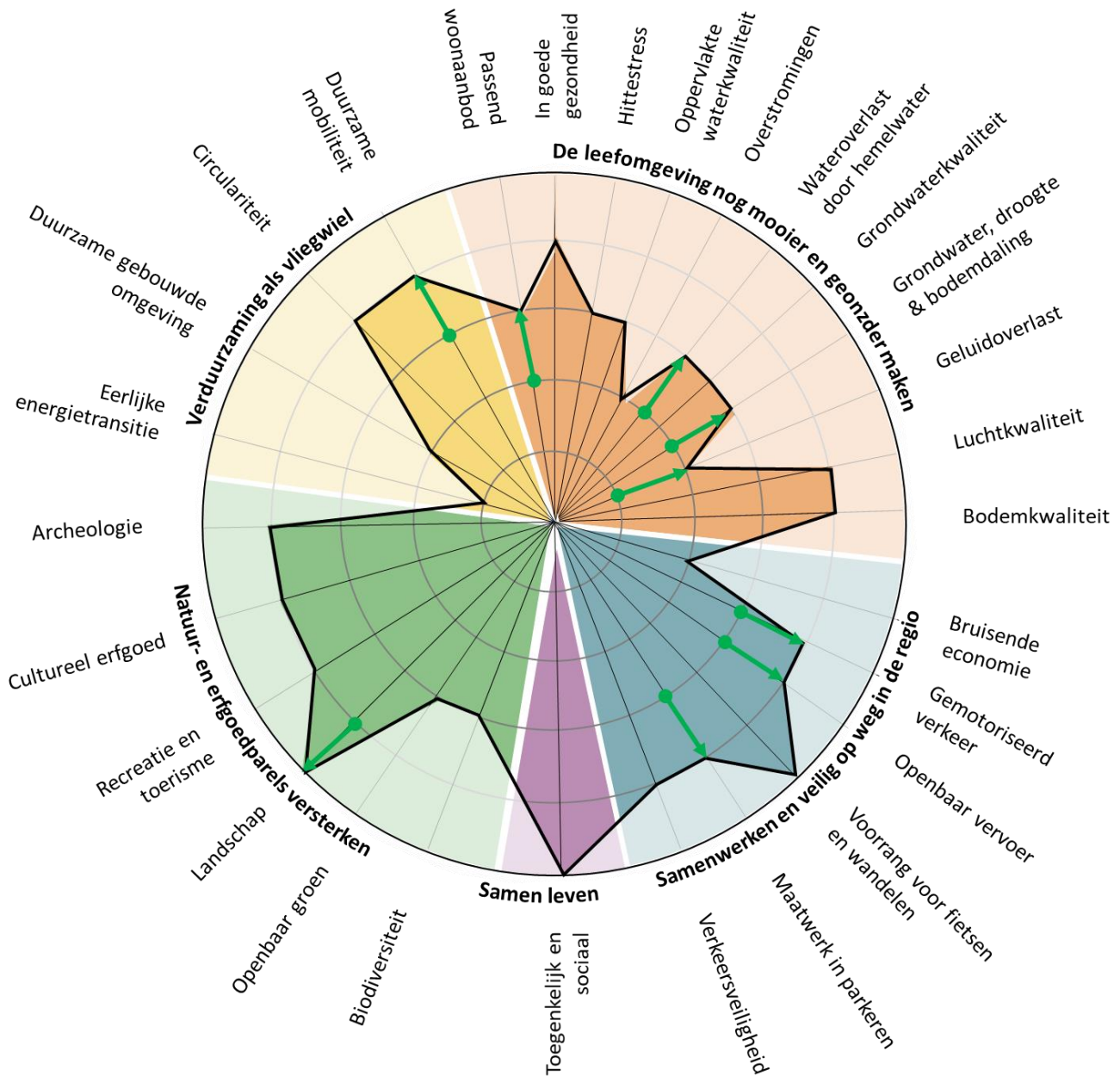
De beoordeling op doelbereik van het voorgenomen beleid in de Nota Koers en Keuzes is geprojecteerd op het Rad van de Leefomgeving in Figuur 6 Het Rad van de Leefomgeving voor het voorgenomen beleid in de In het Rad is ook aangegeven welke verschillen er zijn met de referentiesituatie vanuit de Foto van de Leefomgeving (de autonome ontwikkelingen richting 2040). Uit de beoordeling blijkt dat het voorgenomen beleid van de gemeente op een groot aantal beleidsvelden kansen biedt tot verbetering. Een algemene kanttekening die hierbij geplaatst moet worden is dat voor het merendeel van de beleidsuitspraken geldt dat ze nog te algemeen geformuleerd zijn om een gebiedsgerichte beoordeling op realiseerbaarheid en uitvoerbaarheid uit te kunnen voeren.

De beoordelingen op doelbereik en de uitgevoerde botsproeven leiden tot de volgende belangrijkste keuzes en vraagstukken voor de ontwerp omgevingsvisie:

- Beschrijf of en hoe er in de periode tot 2040 **voldoende woningen** gerealiseerd gaan worden om aan de vraag vanuit **ouderen en zorgbehoevenden** te voldoen. Deze vraag is fors: het gaat hierbij om ruim 2.100 woningen die door nieuwbouw of herontwikkeling in het bestaande stedelijk gebied ingepast moeten worden.

- Beschrijf of en hoe de gemeente in de periode tot 2040 aan haar ambitie om 1/3 van **nieuwbouw in het betaalbare segment** (maximaal € 710,-- per maand aan huur of € 180.000,-- aan koop) aan te kunnen bieden. Het doelgat ten opzichte van de autonome ontwikkeling en plannen in de Nota Koers en Keuzes bedraagt ongeveer 500 woningen.
- **Geluidoverlast** is een belangrijk knelpunt op het gebied van de milieugebruiksruimte in de gemeente onder meer door auto- en treinverkeer en overvliegende vliegtuigen. De huidige wetgeving omtrent geluid wordt opgenomen in de Omgevingswet. Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan hoe de gemeente om wil gaan met geluidaandachtsgebieden en het treffen van maatregelen voor gebieden waar geluid met meer dan 1,5 dB toeneemt.
- Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om negatieve gevolgen van **hittestress** in sterk verharde wijken tegen te gaan (bijvoorbeeld materiaalgebruik of ruimte voor schaduwwerking, openbaar groen of water).
- De gemeente heeft de ambitie om een **50-50 woon-werkbalans** te bereiken en definieert dit als een even grote werkgelegenheid als omvang van de beroepsbevolking in de gemeente. Hiervoor is het nodig om in de orde van grootte van 10.000 banen te creëren en zonder een omvangrijk nieuw bedrijventerrein is deze ambitie niet haalbaar. Overweeg gezien het ontbreken van een dergelijk initiatief om deze ambitie niet op te nemen in de ontwerp Omgevingsvisie.
- Voer een analyse uit over de gevolgen van het **naar woongebied herbestemmen van werklocaties** binnen de bebouwde kom. Neem daarbij mee hoeveel potentie deze locaties bieden voor woningbouw, waaronder de vraag welke segmenten het best bediend kunnen worden. Breng ook in beeld welke gevolgen dit heeft voor de werkgelegenheid in de gemeente.

Ontwerp omgevingsvisie

Figuur 6 Het Rad van de Leefomgeving voor het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie

- Op basis van de literatuurstudie heeft de gemeente geen inzicht kunnen geven in huidige knelpunten op het gebied van **congestie en verkeersveiligheid**. In dit planMER was een beoordeling van dit omgevingsaspect daarom niet mogelijk. Geef in de ontwerp Omgevingsvisie aan waar deze knelpunten liggen en hoe ze aangepakt worden.
- Het hanteren van een **lagere parkeernorm** in woongebieden waar de samenstelling van de bevolking zodanig is dat dit geen problemen oplevert, vormt een kans om op straatniveau meer ruimte vrij te spelen voor andere maatschappelijke functies. Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan waar en onder welke voorwaarden een lagere parkeernorm gehanteerd gaat worden.

- Wat betreft de **energietransitie** sluit de gemeente aan op de regionale ambities binnen de RES 1.0 die zich richten op energiebesparing en de opwekking van duurzame zon- en windenergie in de periode richting 2030, en klimaatneutraliteit voor 2050. De ruimtelijke impact hiervan voor de gemeente Gooise Meren is echter omvangrijk: aanvullend op de potentie van zon op dak naar verwachting is hiervoor een combinatie van enkele honderden hectaren aan zonnenveld en enkele tientallen windturbines nodig. Het advies van het planMER is dus om in de ontwerp omgevingsvisie de ruimtelijke consequenties van de regionale ambitie voor 2050 voor de gemeente te beschrijven.
- Beschrijf de in de **Transitievisie Warmte** opgenomen strategie die gevolgd gaat worden om de gemeente Gooise Meren te voorzien van duurzame warmtebronnen in de ontwerp omgevingsvisie op hoofdlijnen.
- De gemeente beperkt de definitie van het begrip **circulariteit** tot haar eigen inkoopbeleid, waarmee grondstoffenstromen in de industrie en landbouw en het afvalbeleid buiten beeld blijven. Neem de bredere definitie van circulariteit over in de ontwerp omgevingsvisie, geef aan op welke aspecten gestuurd kan worden door de gemeente, en koppel hier concrete beleidsmaatregelen aan.
- Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan dat er een **Passende beoordeling** uitgevoerd is, wat de resultaten van de risicobeoordeling waren, en welke maatregelen de gemeente in de toekomst wil treffen om negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden te minimaliseren.
- In de Nota Koers en Keuzes staat beschreven dat **biodiversiteit als maat der dingen** genomen wordt. De Nota beschrijft echter niet hoe de gemeente omgaat met het spanningsveld tussen economische activiteiten en behoud van biodiversiteit. De aanbeveling is dus om in de ontwerp omgevingsvisie aan te geven hoe biodiversiteit als maat der dingen genomen gaat worden – gaan er bijvoorbeeld door behoud van biodiversiteit gedreven kaders gesteld worden aan activiteiten op gebied van bijvoorbeeld woningbouw, landbouw, recreatie, mobiliteit en bedrijvigheid?
- De gemeente investeert veel geld in de afkoppeling van de riolering. Afkoppeling verkleint het risico op riooloverstorten bij hevige regenval, verkleint het risico op hemelwateroverlast en is goed voor de grondwaterstand. De gemeente heeft echter geen zicht op het functioneren van de waterketen en het doelbereik van bovengenoemd beleid. Daarnaast is het bij de gemeente niet bekend of dit voldoende bijdraagt aan de weerbaarheid tegen calamiteiten en weersextremen. **Voer nader onderzoek uit naar het functioneren van de waterketen in de gemeente en tref indien nodig passende maatregelen.**
- In de ontwerp omgevingsvisie wordt de bodemdalingproblematiek in veengebieden genoemd. De ontwerp omgevingsvisie beschrijft dat de gemeente kansen ziet om het gebied en de gebruikers een nieuw en houdbaar perspectief te bieden, maar beschrijft niet concreet waar die kansen uit bestaan. **Geef in de ontwerp Omgevingsvisie duidelijk aan dat de gemeente bij de bodemdalingproblematiek slechts een kleine rol kan spelen, gezien haar taak en eigendommen. In de ontwerp Omgevingsvisie kan aangegeven worden hoe de gemeente samen met andere partijen werkt aan het bieden van een houdbaar perspectief voor alle gebruikers van het veenweidegebied.**

S7. Conclusies en monitoring

Een omgevingsvisie is onderdeel van een beleidscyclus waarvan het in de omgevingsvisie in beeld brengen van omgevingswaarden en ontwikkelrichtingen de eerste stap is. Na enkele jaren wordt geëvalueerd en gemonitord in hoeverre de ambities van de gemeente behaald zijn en of er reden is om het lange termijn beleid dat in de omgevingsvisie vastgelegd is, bij te sturen. Dit kan een reden zijn om de omgevingsvisie te herijken, waarmee de beleidscyclus opnieuw doorlopen wordt. Voorliggend planMER kan als hulpmiddel dienen om deze monitoring en evaluatie uit te voeren, waarbij de belangrijkste vragen zijn:

- Komt het voorspelde doelbereik van het voorgenomen beleid in de omgevingsvisie overeen met de beoordeling en draagt het voldoende bij aan het vervullen de gestelde ambities?
- Dient de beoordeling in het planMER aangepast te worden als nieuwe informatie beschikbaar komt?
- Maken de antwoorden op bovenstaande vragen het nodig om de omgevingsvisie bij te stellen?

Daarbij dient zoveel mogelijk aangesloten te worden op de toetsing die in dit planMER uitgevoerd is, door aan te sluiten op het gehanteerde beoordelingskader. In de loop der tijd kunnen indicatoren aangescherpt worden als meer informatie beschikbaar komt of als ambities veranderen. Binnen de individuele beleidsvelden van de gemeente vindt

monitoring plaats die die kan leiden tot het aanpassen of herijken van het vigerende beleid. De resultaten van de monitoring in de beleidsvelden die in de Omgevingsvisie beschreven worden en een ruimtelijke component hebben, zouden periodiek gebruikt kunnen worden om een strategische, integrale herijking van de Omgevingsvisie uit te voeren. Daarbij kan aangesloten worden op het beoordelingskader dat in dit planMER gebruikt is.

Voor de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren hebben, zoals ook in de ontwerp omgevingsvisie beschreven is, de adviezen vanuit dit planMER geleid tot aanpassingen in ambities en beleid geleid. De toepassing van deze adviezen zal in de komende jaren verder blijken. De gemeente heeft namelijk na de fusie in 2016 veel beleid geactualiseerd, en deze eerste versie van de omgevingsvisie dient er voornamelijk toe om dit beleid in één overkoepelend beleidsstuk te integreren. Omdat er slechts beperkt sprake is van nieuw beleid, zijn niet alle adviezen uit dit planMER verwerkt in de ontwerp omgevingsvisie. Veel van deze adviezen zal de gemeente meenemen in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in de komende jaren.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Omgevingswet treedt naar verwachting in 2022¹ in werking. Deze bundelt 26 losse wetten op het terrein van bouwen, wonen, natuur, water en milieu in één wet met als doel om de inrichting van de leefomgeving meer in samenhang vorm te geven. Er is binnen de Omgevingswet meer ruimte voor lokaal maatwerk en snelle besluitvorming, waarbij één van de doelen ook is om burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties meer te laten participeren in de inrichting van de leefomgeving.

De Omgevingswet verplicht iedere gemeente tot het opstellen van een Omgevingsvisie, waarin een integrale doorkijk naar toekomstige, langetermijn opgaven op verschillende beleidsvelden wordt geschetst: ruimte, energie, water, milieu, natuur en landschap zijn hier voorbeelden van. Hij komt in de plaats van structuurvisies, verkeers- en vervoersplannen, milieubeleidsplannen en (delen van) de natuurvisie en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden, en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden.

De gemeente Gooise Meren stelt momenteel de omgevingsvisie op, die naar verwachting in de eerste helft van 2022 vastgesteld wordt. De omgevingsvisie richt zich op het zichtjaar 2040. Onderdeel van de besluitvormingsprocedure is de milieueffectrapportage (m.e.r.). Hiervoor is een strategisch milieueffectrapport (planMER) opgesteld dat in beeld brengt in hoeverre ambities van de gemeente in samenhang realiseerbaar zijn en wat de effecten van het beleid in de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving zijn. Voorliggend planMER is het product van de m.e.r.-procedure en levert informatie op die van belang is voor de besluitvorming rondom de omgevingsvisie.

1.2 Doel van het planMER

Het milieueffectrapport (MER) is een instrument dat al decennialang gebruikt wordt bij de (her)inrichting van de fysieke leefomgeving. Een MER brengt in beeld welke milieugevolgen een plan gaat hebben voordat er een besluit over genomen is om op die wijze het milieubelang volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming. Dit planMER voor de Omgevingsvisie heeft een bredere insteek en beschrijft naast de gevolgen voor de leefomgeving ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de m.e.r.-procedure zoals energie, de woonopgave en klimaatadaptatie. Het planMER geeft tijdens het besluitvormingstraject van de Omgevingsvisie inzicht in de mate waarin ambities in verschillende beleidsvelden strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. Ook beoordeelt het planMER of de beleidsvoornemens in voldoende mate bijdragen aan het vervullen van de ambities. Onderdeel van het planMER is daarnaast een Passende Beoordeling die opgesteld is als risicobeoordeling voor de vergunbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente in het kader van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden in en rondom de gemeente. Het doel van de beoordelingen in dit planMER is om de Omgevingsvisie indien nodig tijdig bij te kunnen sturen.

Dit planMER bouwt voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau² (NRD) die op 2 september 2021 ter visie is gelegd. De NRD beschrijft het voornemen om een planMER uit te voeren en de aanpak van de effectbeoordeling. Ook zijn de ambities waaraan getoetst is samengevat en beschrijft de NRD de beoordelingsmethodiek en de vervolprocedure.

¹ Op het moment van opstellen van voorliggend planMER is de invoeringsdatum van de Omgevingswet voorzien per 1 juli 2022.

² https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/plannen_en_projecten/omgevingswet/notitie-reikwijdte-en-detailniveau-voor-het-plan-mer-omgevingsvisie-gooise-meren_01.pdf.

1.3 Procesbeschrijving

De gemeente Gooise Meren heeft ervoor gekozen om ondersteunend aan haar Omgevingsvisietraject een m.e.r.-procedure te doorlopen. Er vindt wisselwerking plaats tussen de beoordeling op doelbereik en milieueffecten binnen de m.e.r.-procedure en de inhoudelijke uitwerking van de Omgevingsvisie en de twee sporen zijn daardoor nauw met elkaar verweven. De m.e.r.-procedure zelf kent een aantal procedurestappen:

1. Kennisgeving over het voornemen tot het doorlopen van de m.e.r.-procedure voor de Omgevingsvisie via de publicatie van de NRD. Deze kennisgeving is op 2 september 2021 gepubliceerd.
2. Inspraak en advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER.
3. Uitwerking van het planMER in samenhang met de ontwerp Omgevingsvisie. Deze stap vond plaats van mei t/m november 2021.
4. Ter visie legging van planMER en ontwerp Omgevingsvisie.
5. Inspraak over het ontwerp planMER en de ontwerp Omgevingsvisie.
6. Toetsingsadvies door de Commissie m.e.r. over het ontwerp planMER.
7. Vaststelling van het planMER en de ontwerp Omgevingsvisie door de gemeenteraad van Gooise Meren
8. Bekendmaking van het besluit.

De Commissie m.e.r. adviseert de gemeente Gooise Meren over de doorlopen m.e.r.-procedure. De Commissie m.e.r. is onafhankelijk en bestaat uit deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving en beoordeelt de volledigheid, objectiviteit en accuraatheid van voorliggend planMER. Na de inspraakperiode op het ontwerp planMER brengt zij haar advies uit.

1.4 Opbouw van dit planMER

Dit planMER bestaat uit een beknopte samenvatting (zie boven) en een hoofdrapport.

Hoofdstuk 1 van het hoofdrapport beschrijft de aanleiding voor en het doel van het planMER. Hoofdstuk 2 licht de Omgevingsvisie, de ambities van de gemeente en aanpalende plannen en programma's die relevant zijn voor de Omgevingsvisie toe, en hoofdstuk 3 gaat in op de wijze waarop het doelbereik van beleidsmaatregelen en de effecten hiervan op de leefomgeving zijn beoordeeld. In hoofdstuk 4 wordt per opgave (openbaar groen, wonen, economie, etc.) beschreven hoe de huidige situatie is, welke autonome ontwikkelingen te verwachten zijn in de periode tot 2040 (tezamen de 'Foto van de Leefomgeving'), en wat het doelbereik van het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie is voor het behalen van de ambities voor het betreffende beleidsveld. In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven op ruimtelijke en beleidsbeslissingen die genomen zijn voorafgaand aan de m.e.r.-procedure, en de wijze waarop milieuaspecten een rol hebben gespeeld in deze afwegingen. Hoofdstuk 6 brengt de sectorale beoordelingen samen aan de hand van botsproeven die laten zien waar knelpunten tussen verschillende beleidsambities zijn en waar juist koppelkansen liggen. De belangrijkste inzichten, adviezen en aanbevelingen, hier Leidende Keuzes genoemd, worden toegelicht in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 beschrijft de ontwerp Omgevingsvisie en beoordeelt of deze leidt tot aanpassingen in de beoordeling. Ook zijn aanbevelingen voor de verdere uitwerking van Omgevingsvisie en –plan en een monitoringsprogramma opgenomen.

Dit rapport bevat daarnaast enkele bijlagen. Bijlage 1 geeft een overzicht van de gebruikte literatuur. In bijlage 2 is de Passende beoordeling opgenomen. Deze is uitgevoerd om risico's van de beleidsvoornemens in de ontwerp omgevingsvisie op de instandhoudingsdoelstellingen voor deze beschermde natuurgebieden in beeld te krijgen. In bijlage 3 zijn de beoordelingskaders voor alle beoordeelde beleidsvelden opgenomen.

2 De omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren

Dit hoofdstuk gaat over de omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren. In paragraaf 2.1 wordt beschreven op welke wijze de Omgevingsvisie tot stand komt. Paragraaf 2.2 beschrijft de ambities die ontleend zijn aan het Koersdocument en waaraan de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie getoetst zijn.

2.1 Nota Koers en Keuzes en Ontwerp omgevingsvisie

De omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren beschrijft wat voor een gemeente Gooise Meren in 2040 wil zijn. In het voortraject is door de gemeente veel input gezocht van inwoners en bedrijven en organisaties die gevestigd zijn in de gemeente. Er hebben meerdere participatietrajecten plaatsgevonden. Tijdens deze gesprekken is opgehaald wat de kwaliteiten van de gemeente zijn, welke ontwikkelingen er spelen, waar wensen of verbetermogelijkheden zijn, en welke ambities er zijn voor de verschillende delen van de gemeente. Deze hebben geleid tot het opstellen van een Nota Bouwstenen en een Nota Koers en Keuzes.

In de Nota Bouwstenen staan de belangrijkste kwaliteiten van Gooise Meren beschreven. Daarbij gaat het om het ruime en rustige wonen in een groene omgeving met een hoge leefkwaliteit, de verbondenheid in de woonkernen met een uniek historisch en onderscheidend karakter, de hoge kwaliteit van natuur en erfgoed in de gemeente, en de centrale ligging ten opzichte van grotere steden als Amsterdam, Hilversum, Amersfoort, Almere en Utrecht. Vervolgens worden in de Nota Bouwstenen maatschappelijke trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor de gemeente beschreven en volgen hieruit aandachtspunten voor de toekomst.

In de Nota Koers en Keuzes is de gemeente opgedeeld in negen deelgebieden: de vijf woongebieden Muiden, Bussum, Bussum Centrum, Naarden en Muiderberg, de bedrijventerreinen en grootschalige detailhandel en de natuur-, agrarische en recreatiegebieden in de gemeente. Voor ieder deelgebied wordt aan de hand van kaartbeelden, opgaven en beleidsvoornemens de visie beschreven. Hierbij maakt de gemeente gebruik van de 'Schijf van Vijf', een rad waarop de volgende vijf thema's staan:

- Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst.
- De leefomgeving (nog) mooier en gezonder maken.
- Samenwerken en veilig op weg in de regio.
- Samen leven in buurt, wijk en gemeente.
- Natuur- en erfgoedparels verder versterken.

Er is gekozen voor de Schijf van Vijf omdat onder alle ambities het gemeentelijke voornemen ligt om te zorgen voor een schone en gezonde werk- en leefomgeving. De Schijf van Vijf is verder onderverdeeld in opgaven die alle beleidsvelden binnen de omgevingsvisie beschrijven – zo vallen binnen het thema 'Natuur en erfgoedparels verder versterken' de beleidsvelden 'Kansrijk water', 'Robuust erfgoed' en 'Bloeiende biodiversiteit'.

Op basis van de Nota Koers en Keuzes en de Nota Bouwstenen is, met verwerking van de adviezen vanuit de m.e.r.-procedure, de ontwerp omgevingsvisie opgesteld.

Figuur 7 De Schijf van Vijf die in de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren toegepast wordt

2.2 Ambities

Dit planMER is gestructureerd aan de hand van de Schijf van Vijf en de thematische onderverdeling die de gemeente Gooise Meren hiervoor hanteert. Binnen ieder thema vallen meerdere opgaven, waarvoor op basis van de Nota Koers en Keuze en in samenspraak met de gemeente een overkoepelende ambitie is gedefinieerd. Belangrijke kanttekeningen hierbij is dat deze ambities aansluiten op het detailniveau van de omgevingsvisie en daardoor voor slechts enkele opgaven kwantitatief zijn. Deze ambities vormen voor het voorliggende planMER de rode draad omdat de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorgenomen beleid binnen de Omgevingsvisie hieraan beoordeeld zijn. De thema's, opgaven en ambities zijn weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1 De ambities waaraan in dit planMER getoetst is

Thema	Opgave	Ambitie
	Bruisende economie	Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.
Samen werken en veilig op weg in de regio	Gemotoriseerd verkeer	In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg hoogwaardig.
	Openbaar vervoer	In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio per bus en trein hoogwaardig.
	Mobiliteit	Voorrang voor fietsen en wandelen voetgangers.
	Maatwerk in parkeren	In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Thema	Opgave	Ambitie
	Verkeersveiligheid	Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren.
Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	Toegankelijk en sociaal	De gemeente Gooise Meren is in 2040 een fijne plek om te wonen
Natuur- en erfgoedparels versterken	Biodiversiteit	Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en landschappen.
	Openbaar groen	In 2040 is voldoende openbaar verblijfsruimte op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren.
	Landschap	In 2040 zijn de kenmerkende landschappen in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als leidend principe aangehouden.
	Recreatie en toerisme	In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit.
	Cultureel erfgoed	In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden.
	Archeologie	In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons archeologische erfgoed.
Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	Eerlijke energietransitie	Voor 2030 wordt voor de deelregio met name ingezet op energiebesparing, voor 2050 wil de deelregio klimaatneutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle verbruikte energie binnen de deelregio opgewekt wordt.
	Duurzame gebouwde omgeving	Voor 2030 wordt voor de deelregio met name ingezet op energiebesparing, voor 2050 wil de deelregio klimaatneutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle verbruikte energie binnen de deelregio opgewekt wordt en dat de gehele deelregio (en gemeente) in 2050 aardgasvrij is.
	Circulariteit	In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop.
	Duurzame mobiliteit	In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer "zero emissie"
De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	Passend woonaanbod	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen.
	In goede gezondheid	In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden.
	Vitale leefomgeving	Hittestress De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt.

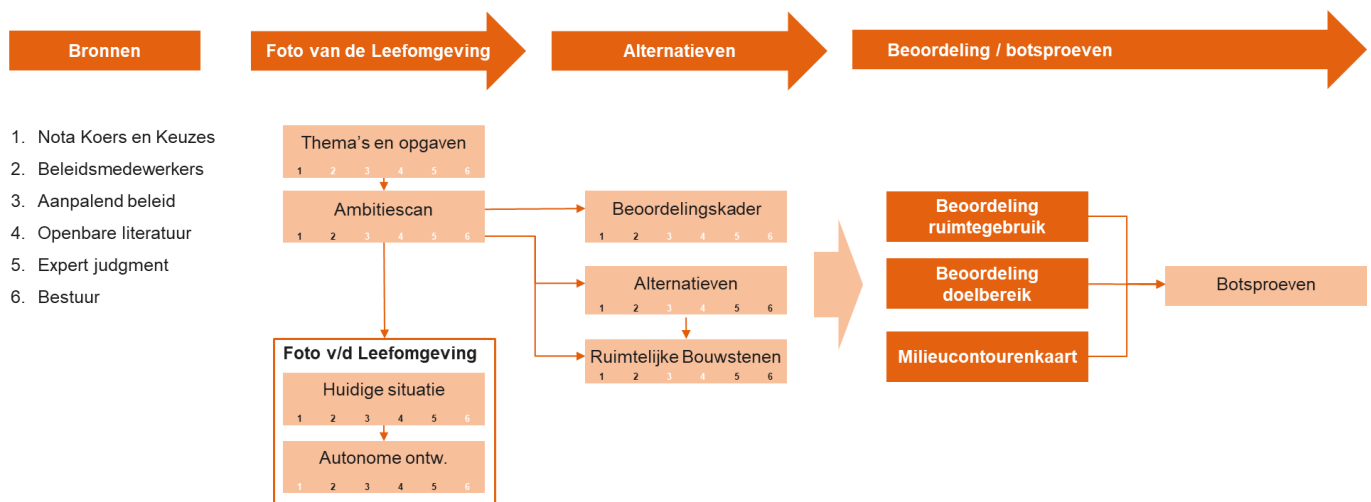
Thema	Opgave	Ambitie
	Oppervlakte waterkwaliteit	In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen aan een goede chemische en ecologische waterkwaliteit voor de aangewezen KRW-waterlichamen, aan een gezonde waterkwaliteit van de twee zwemwateren en een voldoende waterkwaliteit van oppervlaktewateren op gezondheidsrisico's te minimaliseren.
	Overstromingen	In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen de bescherming tegen overstromingen en het beperken van de gevolgen van overstromingen.
	Wateroverlast door hemelwater	In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van hemelwater zoveel mogelijk beperkt in de kernen.
	Grondwaterkwaliteit	In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen aan een goede chemische grondwaterkwaliteit voor de aangewezen KRW-grondwaterlichamen en wordt verontreiniging van ondiep en diep grondwater geminimaliseerd.
	Grondwater, droogte en bodemdaling	In 2040 heeft de gemeente zich ingezet om schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk te beperken. In 2040 draagt de gemeente bij aan voldoende aanvulling van het grondwater(peil).
	Geluidoverlast	In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid.
	Luchtkwaliteit	In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging.
	Bodemkwaliteit	In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed.

3 Beoordelingsmethodiek

3.1 Beoordelingskader

Het opstellen van een omgevingsvisie is een omvangrijk traject, waarbij bestaand beleid geïnventariseerd wordt, ambities en opgaven worden geformuleerd, de toekomstagenda bepaald wordt en voor ieder beleidsveld het langetermijnbeleid wordt vastgesteld. De Omgevingsvisie richt zich op de komende decennia en maakt belangrijke keuzes over de toekomstige ruimtelijke ordening binnen alle beleidsvelden van de gemeente. Bestuurders, burgers, bedrijven, ketenpartners en andere maatschappelijke organisaties dienen vanuit de geest van de Omgevingswet bij het opstellen van de omgevingsvisie nauw bij betrokken te worden.

Het planMER voor de omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren is aan de hand van een aantal stappen opgesteld. Deze zijn schematisch weergegeven in Figuur 8 en worden hieronder per stap toegelicht.

Figuur 8 De schematische aanpak van de effectbeoordeling voor het planMER omgevingsvisie Gooise Meren

Thema's, opgaven en ambities

De beoordeling in voorliggend planMER is uitgevoerd aan de hand van de opgaven in Tabel 1. De structuur van dit planMER sluit daarmee zoveel mogelijk aan op die van de ontwerp omgevingsvisie. Op enkele punten wordt hiervan afgeweken, omdat ambities en ontwikkelingen die in dit planMER als onderdeel van één opgave beschreven worden, in de ontwerp omgevingsvisie verspreid zijn over meerdere opgaven en thema's. Een voorbeeld hiervan is recreatie en toerisme. Ook hebben sommige opgaven in de ontwerp omgevingsvisie een dermate kleine ruimtelijke component dat ze niet beoordeeld zijn in dit planMER. Een voorbeeld hiervan is de opgave 'Veilige wijken' binnen het thema 'Samen leven in buurt, wijk en gemeente'. Voor iedere opgave binnen een thema heeft de gemeente een kernambitie geformuleerd die beschrijft wat het streefbeeld voor de situatie in 2040 is (zie Tabel 2). De beoordeling op doelbereik die in voor het planMER is uitgevoerd, toetst de mate waarin voldaan wordt aan deze ambities en of ambities strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. De ambities vormen daarmee dus de rode draad door het planMER.

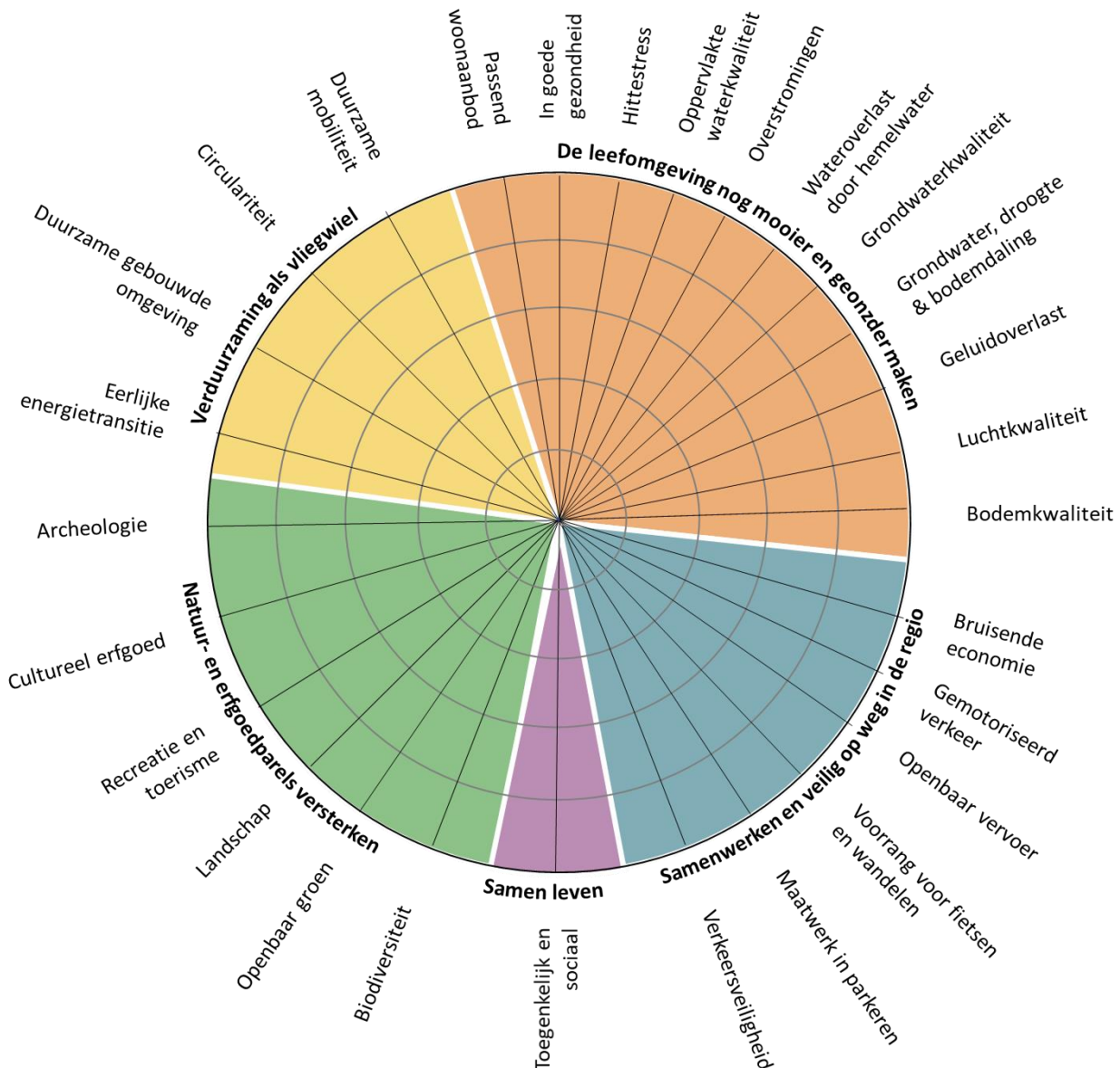
Tabel 2 Het beoordelingskader voor dit planMER

Thema	Opgave	Beoordelingscriterium	Beoordelingswijze
Samen werken en veilig op weg in de regio	Bruisende economie	Afstemming vraag en aanbod op arbeidsmarkt en evenwicht woon-werkbalans	Kwalitatief
		Kwaliteit van verbindingen over de weg	Kwalitatief
	Mobiliteit	Ontsluiting van de gemeente per trein en bus	Kwalitatief
		Fiets- en wandelvriendelijkheid van infrastructuur	Kwalitatief
		Bijdrage van gedifferentieerde parkeernorm aan scheppen van ruimte in stedelijk gebied	Kwalitatief
		Verkeersveiligheid	Kwalitatief
Natuur- en erfgoedparels verder versterken	Bloeiende biodiversiteit	Aantal soorten binnen bebouwde kom en in buitengebied	Kwalitatief
		Belevingswaarde van landschap	Kwalitatief
	Robuust erfgoed	Behoud van cultureel erfgoed	Kwalitatief
		Behoud van archeologische waarden	Kwalitatief
		Belevingswaarde en schaal van recreatieve en toeristische bestemmingen in gemeente	Kwalitatief
Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	Sociaal fysiek veilig	Score op de Leefbarometer	Kwalitatief
Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	Eerlijke energietransitie	Aandeel opgewekte duurzame elektriciteit	Semi-kwantitatief
	Duurzame gebouwde omgeving	Aandeel woningen met duurzame verwarming	Semi-kwantitatief
	Circulariteit	Mate van circulariteit in inkoop	Kwalitatief
		Bijdrage van gemeente aan faciliteren duurzame mobiliteit	Semi-kwantitatief
De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	Passend woonaanbod	Afstemming vraag en aanbod op woningmarkt	Semi-kwantitatief
	In goede gezondheid	Toegankelijkheid openbare ruimte en ruimte voor beweging	Kwalitatief
		Toegankelijkheid van openbaar groen op loopafstand	Kwalitatief
		Gevoeligheid voor hittestress	Kwalitatief
		Oppervlakte waterkwaliteit	Kwalitatief
		Overstromingen	Kwalitatief
		Wateroverlast door hemelwater	Kwalitatief
		Grondwaterkwaliteit	Kwalitatief
		Grondwater, droogte en bodemdaling	Kwalitatief
		Aantal en omvang knelpunten op gebied van geluidsoverlast	Kwalitatief
		Aantal en omvang knelpunten op gebied van luchtkwaliteit	Kwalitatief
		Aantal knelpunten op gebied van bodemkwaliteit	Kwalitatief

Voorgenomen beleid

Aan de ontwerp Omgevingsvisie voor de gemeente Gooise Meren gaat de Nota Koers en Keuzes vooraf. Hierin is de gemeente naar primaire functie ingedeeld in negen deelgebieden. Per deelgebied zijn de gebiedskwaliteiten en beleidsmaatregelen voor de toekomst beschreven. Dit voorgenomen beleid vormt de input voor de beoordeling op doelbereik en milieueffecten. Als eerste stap voor deze beoordeling is een analyse uitgevoerd naar de beleidsvoornemens die betrekking hebben op en toegewezen kunnen worden aan de opgaven in Tabel 2. Van deze voornemens is beoordeeld in welke mate ze bijdragen aan de gestelde ambities, of ze voldoende concreet omschreven zijn en of de maatregelen uitvoerbaar zijn. De maatregelen zijn beschreven in de tekstblokken 'Doelbereik omgevingsvisie' onderaan iedere paragraaf in hoofdstuk 4.

Idealiter worden in een m.e.r.-beoordeling voor een omgevingsvisie verschillende alternatieven of toekomstperspectieven tegen elkaar afgewogen om op deze manier maximaal inzicht te krijgen in de bestuurlijke afwegingsruimte van een gemeente. Omdat de m.e.r.-procedure voor de omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren startte op het moment dat er al een concept koers bepaald was in de Nota Koers en Keuzes, was het niet mogelijk om deze alternatieven op te stellen. In plaats daarvan is in hoofdstuk 5 een beschrijving opgenomen van het voortraject van de omgevingsvisie, de afwegingen die in dit voortraject gemaakt zijn, en de wijze waarop milieubelangen meegewogen zijn in deze afwegingen.

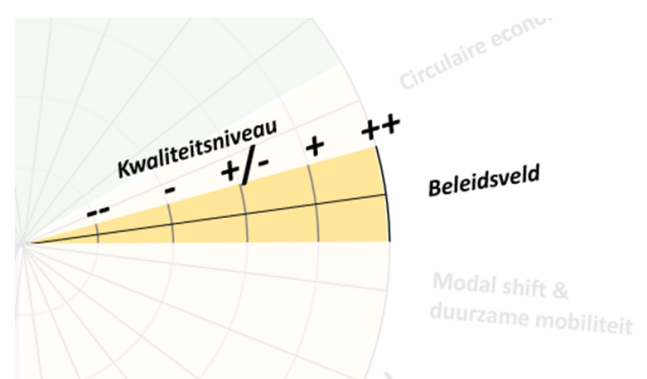
Figuur 9 Het Rad van de Leefomgeving voor de gemeente Gooise Meren

Beoordelingskader en - methodiek

De beoordelingen van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en beleidsvoornemens uit de Nota Koers en Keuzes zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving dat voor de gemeente Gooise Meren opgesteld is (Figuur 10). Het Rad is onderverdeeld in de vijf (kleurgecodeerde) thema's waaruit de Schijf van Vijf bestaat. Op de spaken van het Rad staan de opgaven uit de omgevingsvisie die in het planMER beoordeeld zijn.

De beoordeling is uitgevoerd aan de hand van een kwalitatieve vijfpuntsschaal (Figuur 10). De hoogste score op deze schaal wordt weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Op deze manier is in Figuur 9 te zien dat de opgaven op het gebied van onder andere recreatie en toerisme en landschap goed scoren, en dat er nog een significant doelgat is voor de opgaven op het gebied van energietransitie geluidsoverlast. Door het Rad in te vullen voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de toekomstperspectieven, zijn de huidige knelpunten en het doelbereik van de ontwerp omgevingsvisie in één oogopslag inzichtelijk.

Kwaliteitsniveau	Beoordeling
++	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt ruimschoots gehaald en/of er zijn geen knelpunten
+	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt grotendeels gehaald en/of er zijn weinig knelpunten
+/-	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt deels gehaald, en/of er zijn enkele knelpunten
-	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt grotendeels niet gehaald, en/of er zijn veel knelpunten
--	De ambitie of wettelijke/beleidsnorm wordt niet gehaald en/of er zijn erg veel knelpunten

Figuur 10 1e kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling van de opgaven in de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de ontwerp omgevingsvisie (links) en een uitleg van de visualisatie van deze beoordeling op het Rad van de Leefomgeving (rechts)

Foto van de Leefomgeving

Voor iedere opgave is een beschrijving gemaakt van de huidige situatie. Op basis van het huidige beleid, gesprekken met beleidsmedewerkers en geraadpleegde literatuur is in beeld gebracht in welke mate in de huidige situatie aan de voor die opgave vastgestelde ambitie voldaan wordt. Dit resulteert in de toekenning van één van vijf kwaliteitsniveaus (Figuur 10). De beoordelingen van de huidige situatie voor iedere opgave zijn in het Rad van de Leefomgeving samengebracht. Om de beoordeling van de huidige situatie zo concreet en meetbaar mogelijk te maken, is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van kwantitatieve gegevens. Uit deze analyse per opgave kwamen de huidige problemen en knelpunten in de gemeente Gooise Meren naar voren.

Nadat de huidige situatie beoordeeld is, is ook een inschatting gemaakt van de mate waarin ontwikkelingen en beleid dat geen onderdeel van de omgevingsvisie is de situatie zullen veranderen in de periode tot 2040. Dit noemen we autonome ontwikkelingen en hieronder worden externe factoren zoals klimaatverandering, demografische veranderingen en markt- en technologische ontwikkelingen geschaard. Voor de autonome ontwikkeling is voor iedere opgave beoordeeld of de situatie ten goede of ten kwade verandert. Ook voor de autonome ontwikkeling is het Rad van de Leefomgeving ingevuld.

De beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen wordt samen de Foto van de Leefomgeving genoemd. Deze referentiesituatie vormt het vertrekpunt voor de effectbeoordeling in het planMER.

Beoordeling op doelbereik en milieugebruiksruimte

Het voorgenomen beleid in de Nota Koers en Keuzes is in dit planMER getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per opgave beoordeeld is of het voorgenomen beleid een bijdrage levert aan de gestelde ambitie. Deze beoordeling brengt in beeld in hoeverre ambities haalbaar zijn en welke beleidsmaatregelen een bijdrage hieraan leveren. De beoordeling is afgezet tegen de autonome ontwikkelingen die onafhankelijk van het beleid in de omgevingsvisie plaatsvinden (zie paragraaf Foto van de Leefomgeving). Daarbij is dezelfde methodiek gehanteerd: op basis van het kwaliteitsniveau van de huidige situatie en de verandering die optreedt in de periode tot 2040 (de autonome

ontwikkeling) is door middel van expert judgement per opgave beoordeeld of met beleidsmaatregelen uit de twee denkrichtingen aan de ambitie voldaan zal worden. Onderdeel van de m.e.r.-beoordeling is ook een beoordeling van de effecten van de omgevingsvisie op de milieugebruiksruimte (luchtkwaliteit, geluidoverlast, externe veiligheid, etc.). Voor de ontwerp omgevingsvisie is een derde versie van het Rad van de Leefomgeving ingevuld.

Passende beoordeling

Vanwege de mogelijke negatieve effecten van ontwikkelingen in de ontwerp omgevingsvisie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden in en om de gemeente Gooise Meren is het verplicht om een Passende Beoordeling op te stellen. Deze Passende Beoordeling is als onderdeel van de m.e.r.-beoordeling uitgevoerd en bestaat uit een risicoanalyse van de vergunbaarheid van beleidsvoornemens binnen de ontwerp omgevingsvisie. Eerst is een analyse gemaakt van de ambities uit Tabel 1 die een mogelijk negatief effect op nabijgelegen Natura 2000 gebieden hebben. Voor de vijf ambities waarvoor dit geldt, is vervolgens op basis van expert judgement beoordeeld waar deze negatieve effecten uit zouden kunnen bestaan (vermesting, habitatfragmentatie, etc.) en of de beleidsmaatregelen voor deze ambities vergunbaar zouden zijn met of zonder mitigerende maatregelen. De resultaten van de Passende Beoordeling zijn opgenomen in bijlage 2.

Botsproeven

De beoordelingen van het doelbereik en de effecten op de milieugebruiksruimte komen samen in de botsproeven. Hier worden ambities en beleidsmaatregelen met elkaar geconfronteerd om te onderzoeken of ze ook in samenhang met elkaar realiseerbaar zijn. Veelal komen knelpunten voort uit concurrerende ruimteclaims vanuit verschillende opgaven. Meekoppelkansen ontstaan juist wanneer maatregelen die bijdragen aan een ambitie op het ene beleidsterrein ook positieve effecten op andere ambities hebben. Een voorbeeld hiervan is het knelpunt tussen de opgaven woonopgave en openbaar groen: verdere verdichting van de gebouwde omgeving zorgt ervoor dat er minder ruimte overblijft voor natuur in de stad, waardoor ook opgaven op het gebied van gezondheid en klimaatadaptatie moeilijker realiseerbaar zijn. Ook de milieugebruiksruimte kan leiden tot randvoorwaarden voor ambities op de verschillende beleidsterreinen. De botsproeven zijn gestructureerd aan de hand van de deelgebieden die ook voor de ontwerp Omgevingsvisie worden gebruikt.

Leidende keuzes

De uitkomst van de botsproeven maakt inzichtelijk op welke plekken niet alles mogelijk is en waar dus keuzes in de omgevingsvisie gemaakt moeten worden. In het hoofdstuk Leidende keuzes worden deze keuzes per beleidsveld toegelicht. Hierin worden ook de belangrijkste vraagstukken voor de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen die uit de sectorale beoordelingen in hoofdstuk 4 naar voren komen. De Leidende Keuzes zijn ingebracht in het proces van de planontwikkeling van de omgevingsvisie.

Toetsing ontwerp Omgevingsvisie

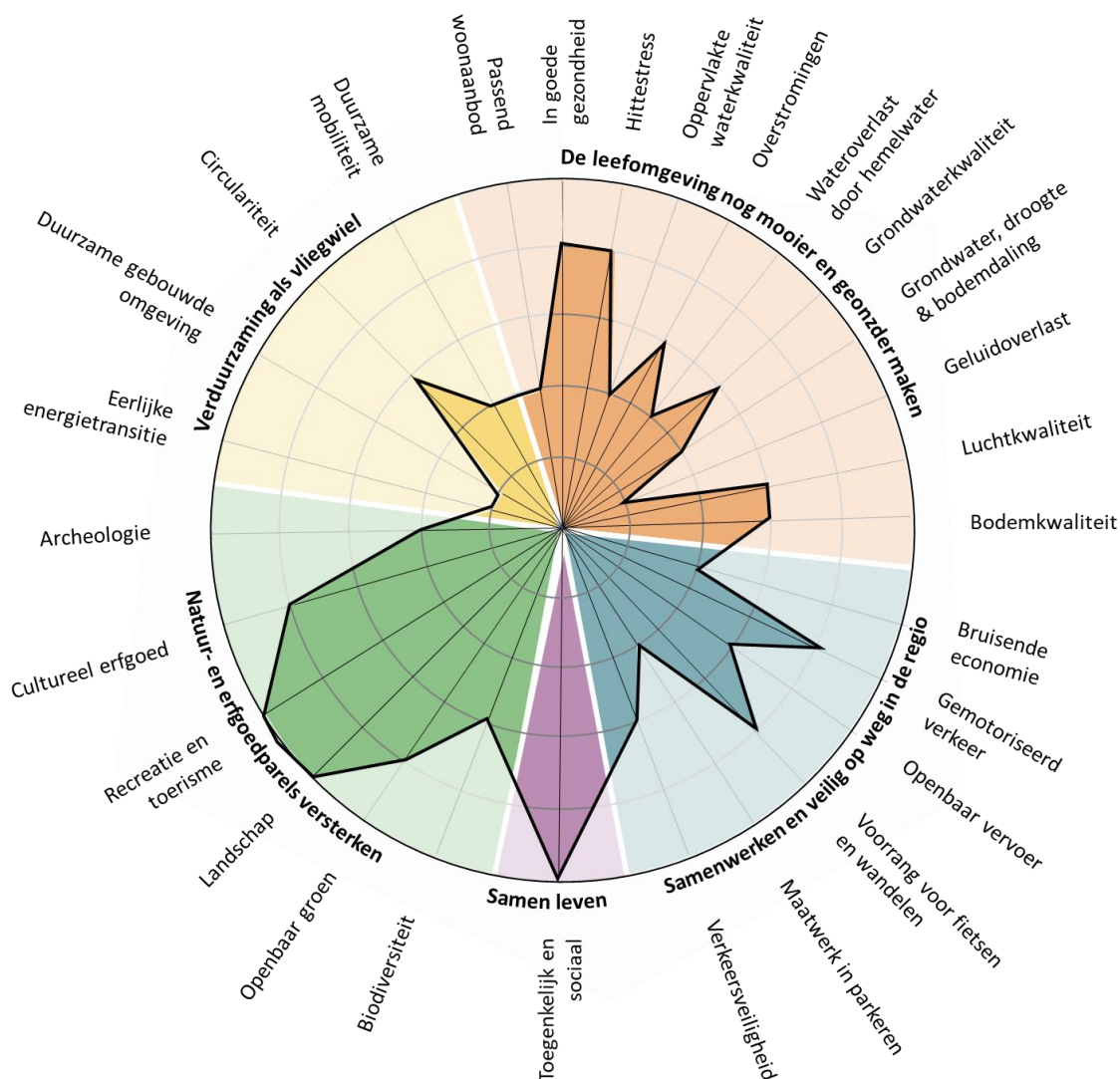
De ambities en beleidsvoornemens in de Nota Koers en Keuzes zijn in eerste instantie beoordeeld binnen deze m.e.r.-procedure. Nadat de beoordelingen en adviezen vanuit het planMER aan de gemeente teruggedragen waren, is de ontwerp omgevingsvisie opgesteld. Deze bouwt voort op de Nota Koers en Keuzes en de Nota Bouwstenen. Deze stukken zijn echter niet door het college of de raad van de gemeente Gooise Meren vastgesteld en hebben dus geen formele status. Dit vormt een probleem voor de navolgbaarheid van de beoordelingen in de eerste fase van het planMER, aangezien de beleidsmaatregelen die beoordeeld worden nergens formeel vastgelegd zijn. Daarom is ervoor gekozen om in de laatste stap van de m.e.r.-procedure de beleidsvoornemens uit de ontwerp omgevingsvisie af te zetten tegen de eerder uitgevoerde beoordeling. Wijzigingen in beleidsmaatregelen in de ontwerp omgevingsvisie ten opzichte van de Nota Koers en Keuzes zijn verwerkt in de beoordeling. De beoordeling in de hierop volgende hoofdstukken refereert daarmee naar de ontwerp omgevingsvisie die tegelijk met dit planMER ter visie ligt.

4 Foto van de Leefomgeving en beoordeling op doelbereik

In dit hoofdstuk wordt voor de opgaven binnen de vijf thema's waaruit de Schijf van Vijf is opgebouwd beschreven hoe de huidige situatie is, welke autonome ontwikkelingen te verwachten zijn (tezamen de Foto van de Leefomgeving), en in hoeverre de maatregelen die beschreven worden in de Nota Koers en Keuzes bijdragen aan het realiseren van de ambities van de gemeente. Voor de beschrijving van de autonome ontwikkelingen is uitgegaan van ongewijzigd, vigerend beleid. Er wordt rekening gehouden met externe ontwikkelingen op het gebied van onder andere klimaat, energie en demografie. Voor de referentiesituatie die hieruit volgt is voor iedere opgave bepaald of in vergelijking met de huidige situatie een verbetering, verslechtering of geen verschil op zal treden en tot welke beoordeling dit leidt.

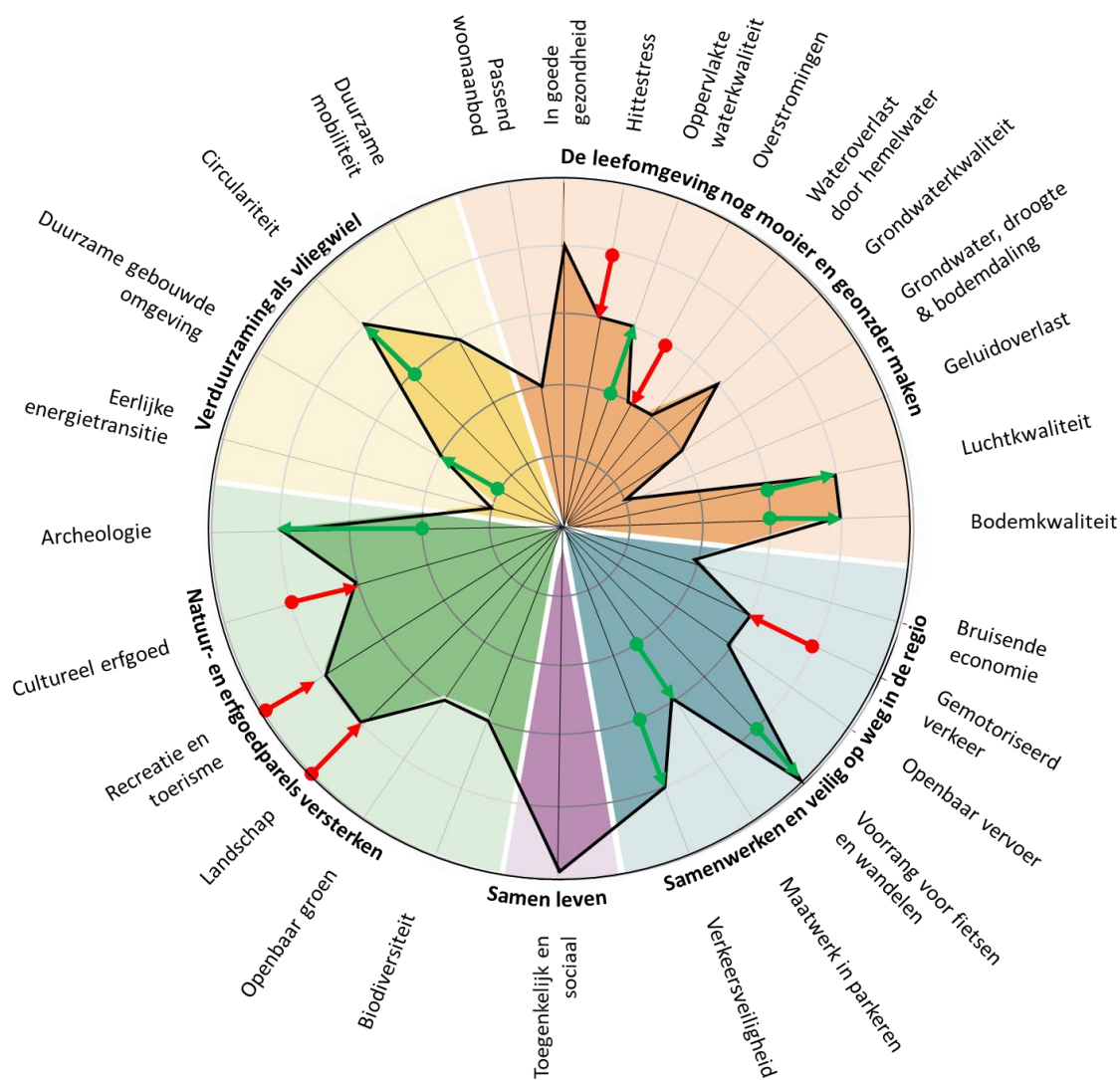
De resultaten van deze beoordelingen zijn schematisch weergegeven in het Rad van de Leefomgeving voor gemeente Gooise Meren voor de huidige situatie (Figuur 11), autonome ontwikkeling (Figuur 12) en het Rad van de Leefomgeving voor het nieuwe beleid dat in de Nota Koers en Keuzes beschreven staat (Figuur 13).

Huidige situatie

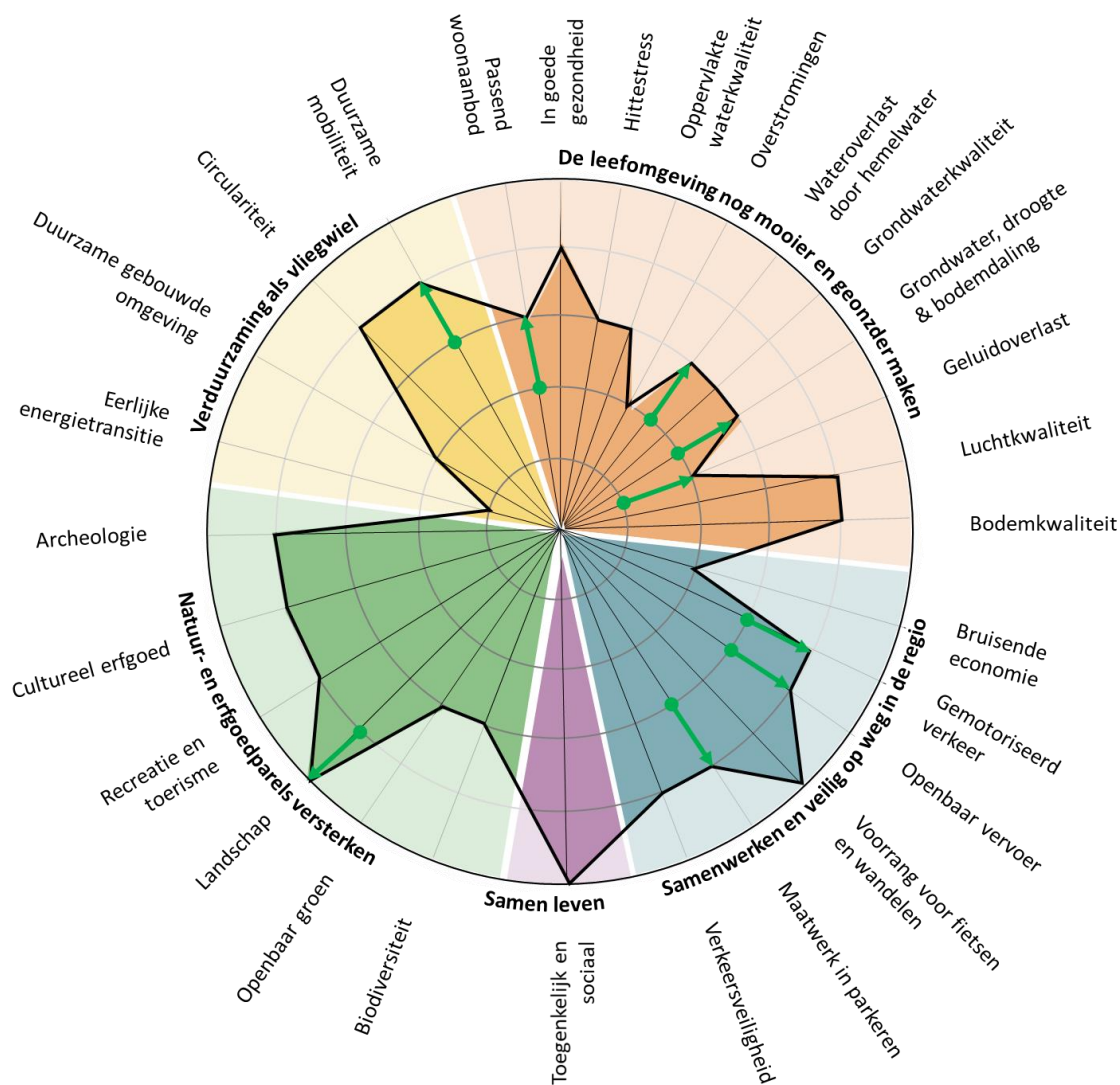
Figuur 11 Het Rad van de Leefomgeving voor de huidige situatie

Autonome ontwikkeling

Figuur 12 Het Rad van de Leefomgeving voor de autonome ontwikkeling

Ontwerp omgevingsvisie

Figuur 13 Het Rad van de Leefomgeving voor het nieuwe beleid dat in de ontwerp omgevingsvisie beschreven staat

4.1 Samen werken en veilig op weg in de regio

4.1.1 Bruisende economie

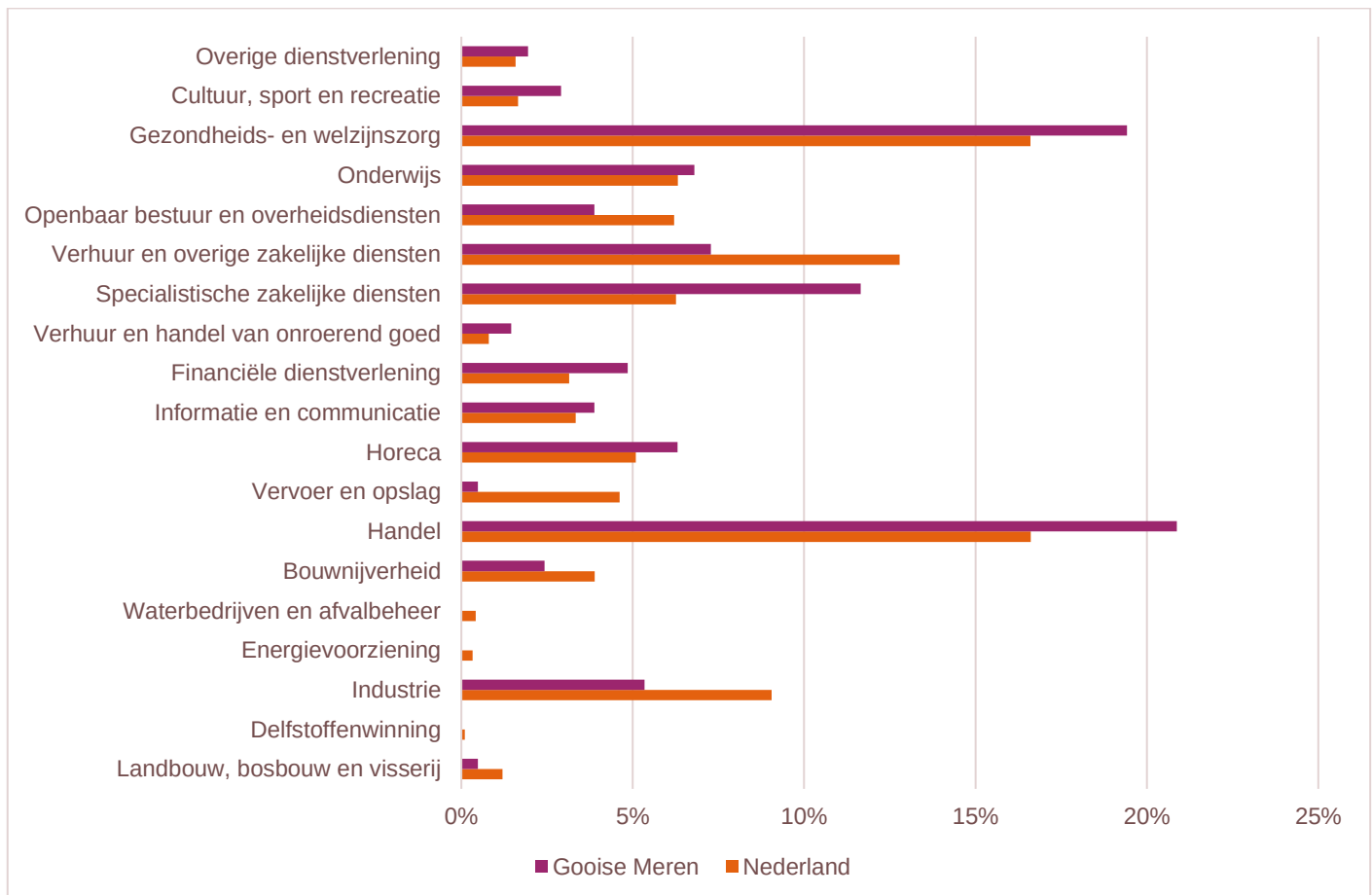
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bruisende economie beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3.

Tabel 3 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bruisende economie

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	De woon-werkbalans van ongeveer 620 banen per 1.000 inwoners is beduidend lager dan het Nederlands gemiddelde van 741. De leegstand op bedrijventerreinen is met 7,2% vrij hoog, en er is geen planvoorraad voor meer bedrijventerreinen in de gemeente. Met name voor vakgeschoolden werknemers betekent dit dat er een knelpunt op het gebied van werkgelegenheid is.
Autonome ontwikkeling	–	Er is behoefte aan 14 hectare schuifruimte voor bedrijven in Gooise Meren en Hilversum terwijl er geen planvoorraad in de gemeente is. Er ligt een druk op binnenstedelijke werklocaties om te verkleuren naar een woonfunctie en de bedrijven die op deze informele locaties gevestigd zijn, kunnen niet verder uitbreiden. Dit zorgt dit voor een haperende dynamiek in de vestigingsmogelijkheden voor ondernemingen
Doelbereik Omgevingsvisie	–	Om de woonwerkbalans naar 50-50 te brengen, is afhankelijk van de verhouding tussen kantoor- en vakgeschoolde banen tussen 8 en 200 hectare aan aanvullende ruimte voor bedrijvigheid nodig. Een deel van deze ruimte kan gevonden worden door de leegstand op bestaande bedrijventerreinen aan te pakken, maar verder lijkt deze ruimte niet voorradig te zijn in de gemeente.

Huidige situatie

Gooise Meren is een aantrekkelijke gemeente voor mensen die werken in Amsterdam, Utrecht, Amersfoort of Almere. De gemeente kampt met een scheve woon-werkbalans (60-40): het aantal banen per 1.000 inwoners in Gooise Meren (619,5) is lager dan elders in Nederland (gemiddeld 741). Het creëren van werkplekken voor mensen die in Gooise Meren wonen is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. De Gooise Meren kent relatief veel kleine ondernemers en ZZP'ers en het grootste deel van de arbeidsplaatsen (70%) bevindt zich op informele werklocaties. Dit zijn locaties die niet primair bestemd zijn voor economische activiteiten, maar vaak tussen het stedelijk weefsel. Ondernemers hebben de wens voor meer informele werklocaties. Ook wil de gemeente meer werkgelegenheid voor vakgeschoolde mensen. Echter het aantal hectare per werklocatie voor vakgeschoolde banen relatief groot en de gemeente heeft de ambitie het aantal m² per werkplek te verkleinen. Anderzijds zijn formele werklocaties nodig om te voorkomen dat bedrijven verplaatsen naar gebieden buiten de gemeente. Formele werklocaties zijn in de basis monofunctionele omgevingen zoals kantorenlocaties en bedrijventerreinen zoals kantoorpanden en bedrijventerreinen. Gooise Meren heeft enkele grotere bedrijven en vele kleine bedrijven die verschillende typen van producten leveren en een behoorlijk aandeel hebben in de werkgelegenheid. Met mediastad Hilversum als centrum kent de regio een veelheid van kleine bedrijven die profiteren van dominante aanwezigheid van de media/ICT sector. De werkgelegenheidsstructuur van Gooise Meren bestaat voor ruim 50 procent uit de banen in handel (5.200), specialistische zakelijke diensten (2.800) en zorg (2.800). De grootste werkgever is Givaudan, het grootste geur- en smaakstoffenbedrijf ter wereld, die met de vestiging zorgt 600 arbeidsplaatsen (Gemeente Gooise Meren, 2017). Verder zien we dat de werkgelegenheid in cultuur, sport en recreatie, informatietechnologie- en communicatiesector en financiële dienstverlening in Gooise Meren in 2016 relatief sterk vertegenwoordigd is (vergeleken met het landelijke beeld). In Bussum is een sterke afname te zien van niet-dagelijkse boodschappen (18,7%) en een toename van bestedingen aan dagelijkse boodschappen (3,5%). Ook in de gemeente in het algemeen zijn minder supermarktmeters dan potentiële klanten (Economische visie Gooise Meren 2040).

Figuur 14 Werkgelegenheid in 2019 per sector in Gooise Meren en Nederland (CBS Statline, 2008)

Gooise Meren telt vijf bedrijventerreinen (zie tabel 4) met een totale oppervlakte van 42,3 hectare. In de regio Gooi en Vechtstreek is 95 procent van de bedrijventerreinen uitgegeven en in Gooise Meren is geen planvoorraad. Om meer werklocaties te creëren moeten deze bedrijventerreinen geïntensiverd worden of leegstaande kantoorpanden worden opgevuld. De leegstand van bedrijfsruimte op bedrijventerreinen is in de regio Gooi en Vechtstreek relatief hoog (7,2%) en biedt mogelijk potentie (Monitor Werklocaties Noord-Holland 2019-2020). Daarnaast heeft Gooise Meren aandacht voor schuifruimte door voor grotere (mkb-) bedrijven te zoeken naar locaties in de regio. Schuifruimte dient als instrument om de herstructurering op bestaande bedrijventerreinen mogelijk te maken. Invulling van de schuifruimte zal plaatsvinden door verplaatsing van bedrijvigheid van bestaande bedrijventerreinen naar de nieuw te realiseren locatie(s). Ook geeft de gemeente samen met de regio uitvoering aan de regionale detailhandel visie en het Werkplan Werklandschappen, om het vestigingsklimaat te verbeteren (Gooise Meren Begroting, 2021).

Feiten over ondernemen in Gooise Meren (Economische visie 2040 Gooise Meren)

- Ruim 7.300 bedrijven in 2016.
- Bijna 20.000 banen in 2016.
- 70% van het werk op informele locaties.
- 5 bedrijventerreinen met in totaal 42,3 hectare en nauwelijks leegstand.
- 6 kantoorlocaties met een oppervlak van 166.000 m² en 14,5% leegstand in 2016.
- 481 winkels met een oppervlak van 107.000 m².
- Horeca groeit sneller (+5,9%) dan in de rest van Nederland (3%).
- Groei in cultuur, sport en recreatie (+4,3%) en zakelijke dienstverlening (+4,6%).
- Zorg en groothandel bieden de meeste arbeidsplaatsen.
- Grootste werkgever: smaakstoffenbedrijf Givaudan met > 600 werknemers.

Tabel 4 Overzicht formele werklocaties Gooise Meren (Gemeente Gooise Meren, 2017)

Locatie	Terrein	Omvang (ha)
Bussum	Franse Kampweg	6
	Nieuwe Vaart	5
	Nijverheidswerf	1
Naarden	Givaudan terrein	12
	Gooimeer Noord	10
	Gooimeer Zuid	18,3
Totaal		52,3

Figuur 15 Formele werklocaties (geel omlijnd) Givaudan, Gooimeer Noord en Zuid, N236 bedrijventerein Franse Kamp en de Nieuwe Vaart (detailhandel)

Autonome ontwikkeling

De regio Gooi en Vechtstreek kampt al meer dan 15 jaar met een werkgelegenheidskrimp en met een lichte economische groei. Tussen 2011 en 2016 nam de werkgelegenheid in Gooise Meren en in Gooi en Vechtstreek af 0,1 procent, wat circa 260 banen betekent. Dit is een grotere afname dan het landelijk gemiddelde. Bij ongewijzigd beleid wordt geen werkgelegenheidsgroei verwacht. De krimp doet zich voor in alle sectoren behalve in de zorg. De oorzaak is niet zozeer de economische structuur, maar de regionale omstandigheden, een mix van beleid, kwaliteit ondernemerschap, bereikbaarheid en aansluiting en onderwijs-arbeidsmarkt (Gemeente Gooise Meren, 2017). Sinds 2016 neemt de werkgelegenheid weer langzaam toe (CBS Statline, 2021).

In Gooi en Vechtstreek bevindt een bovengemiddeld hoog aandeel van de banen zich op informele werklocaties (70%). Daarbij zitten ook bedrijven die op hun huidige plek niet (meer) kunnen uitbreiden en dat voor veel deze bedrijven geldt dat zij behoefte hebben aan uitplaatsingsruimte. Door de nabijheid van woningen worden zij beperkt in hun functioneren. Als het aantal arbeidsplaatsen in het stedelijk gebied blijft toenemen, kan dit leiden tot overlast. Ook is er veel druk op deze kleinere werklocaties in het stedelijk weefsel om te verkleuren naar wonen. In combinatie met de stabiele (stilstaande) situatie op de formele werklocaties, zorgt dit voor een haperende dynamiek in de vestigingsmogelijkheden voor ondernemingen (Gemeente Gooise Meren, 2017). Op formele werklocaties in de Gooi en Vechtstreek is geen uitgeefbare ruimte meer. Desalniettemin is er behoefte aan 14 hectare aan formele werklocaties (schuifruimte) in Hilversum en Gooise Meren (Economische visie 2040 Gooise Meren).

De afgelopen jaren worden in de gemeente Gooise Meren minder bestedingen gedaan in de detailhandel. Deze ontwikkeling leidt tot minder fysieke winkels en winkelcentra die onder druk staan. De afgelopen jaren is in Bussum een afname te zien in de niet-dagelijkse boodschappen met 18,7%. Anderzijds is er een toename aan uitgave aan dagelijkse boodschappen. Deze trend is nadrukkelijk merkbaar in Bussum en een leegstand van winkels in Bussum is een mogelijke bedreiging (Gemeente Gooise Meren, 2017).

Doelbereik omgevingsvisie

Om de woon-werkbalans te verbeteren, moeten er meer banen gecreëerd worden. De gemeente geeft hier sturing aan door meer werkplekken te realiseren. Uit de ontwerp omgevingsvisie blijkt dat de gemeente voornamelijk inzet op informele werkplekken binnen stedelijk gebied. Kleine bedrijventerreinen en openbare gebouwen kunnen bijvoorbeeld getransformeerd worden tot werkruimte voor ZZP'ers en kleine ondernemers. Ruimte binnen de bouwde kom is echter schaars, en daarnaast wil de gemeente deze locaties ook gebruiken voor woningbouw. Uit de beoordeling van de woonopgave in paragraaf 4.5.1 blijkt dat een groot deel van de benodigde ruimte op kleine bedrijventerreinen en rondom stations nodig is om de aan de woonopgave te kunnen voldoen. Door in te zetten op ruimte voor kleine ondernemers en ZZP'ers, en het intensiveren van het ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen, slaagt de gemeente erin om het oppervlak per werknemer te verkleinen, maar dit schuurt met de wens om meer vakgeschoolde mensen te trekken. Deze groep heeft vaak meer werkruimte nodig terwijl de enige mogelijke locatie het kantorenterrein Gooimeer Noord is. De transformatie van dit terrein naar een bedrijventerrein biedt kansen voor vakgeschoold personeel. Er is ruimte voor 8 ha aan bebouwing voor bedrijven.

Om een idee te krijgen van de ruimte die benodigd is om de woon-werkbalans in lijn te brengen met de gemeentelijke ambities, worden in deze paragraaf enkele aannames uiteengezet. Er van uitgaande dat Gooise Meren in 2040 zo'n 59.000 inwoners heeft, waarvan het aandeel 65-plussers en het aandeel 20-minners in Gooise Meren respectievelijk 26% en 21% bedragen (CBS Statline, 2021), bestaat de beroepsbevolking in de gemeente in dat jaar uit grofweg 30.000 personen. In 2020 waren er ongeveer 20.600 banen in de gemeente. Dit aantal zal naar verwachting niet significant stijgen of dalen en om een woon-werkbalans van 50-50 te bereiken, zouden 10.000 banen gecreëerd moeten worden. Een kantoorbaan beslaat tussen 8 en 15 m² aan grondoppervlak (Skepp.nl) en een vakgeschoolde baan is met ongeveer 200 m² (Regio Duin- en Bollenstreek, 2018) aan ruimteclaim een stuk ruimte-intensiever. Om 10.000 extra banen te creëren, zou afhankelijk van de verhouding tussen kantoor- en vakgeschoolde banen tussen 8 en 200 ha aan ruimte gevonden moeten worden. Deze ruimte is in de voorlopige toekomst niet voorradig en het doelbereik van de omgevingsvisie is daarmee negatief (-) beoordeeld.

Tabel 5 Werklocaties met mogelijke in/uitbreidingsmogelijkheden

Locatie	Naam terrein	Type werklocatie	Oppervlak
Bussum	Stork terrein	Informele werklocatie	
	Nieuwe Vaart	Informele werklocatie	
	Station Naarden-Bussum	Informele werklocatie	
	Station Bussum-Zuid	Informele werklocatie	
Naarden	Gooimeer-Noord	Formele werklocatie (vakgeschoolde mensen)	6,4 ha aan bebouwing, door intensivering kan 1,6 ha worden toegevoegd (8 ha in totaal)

4.1.2 Mobiliteit

4.1.2.1 Gemotoriseerd verkeer

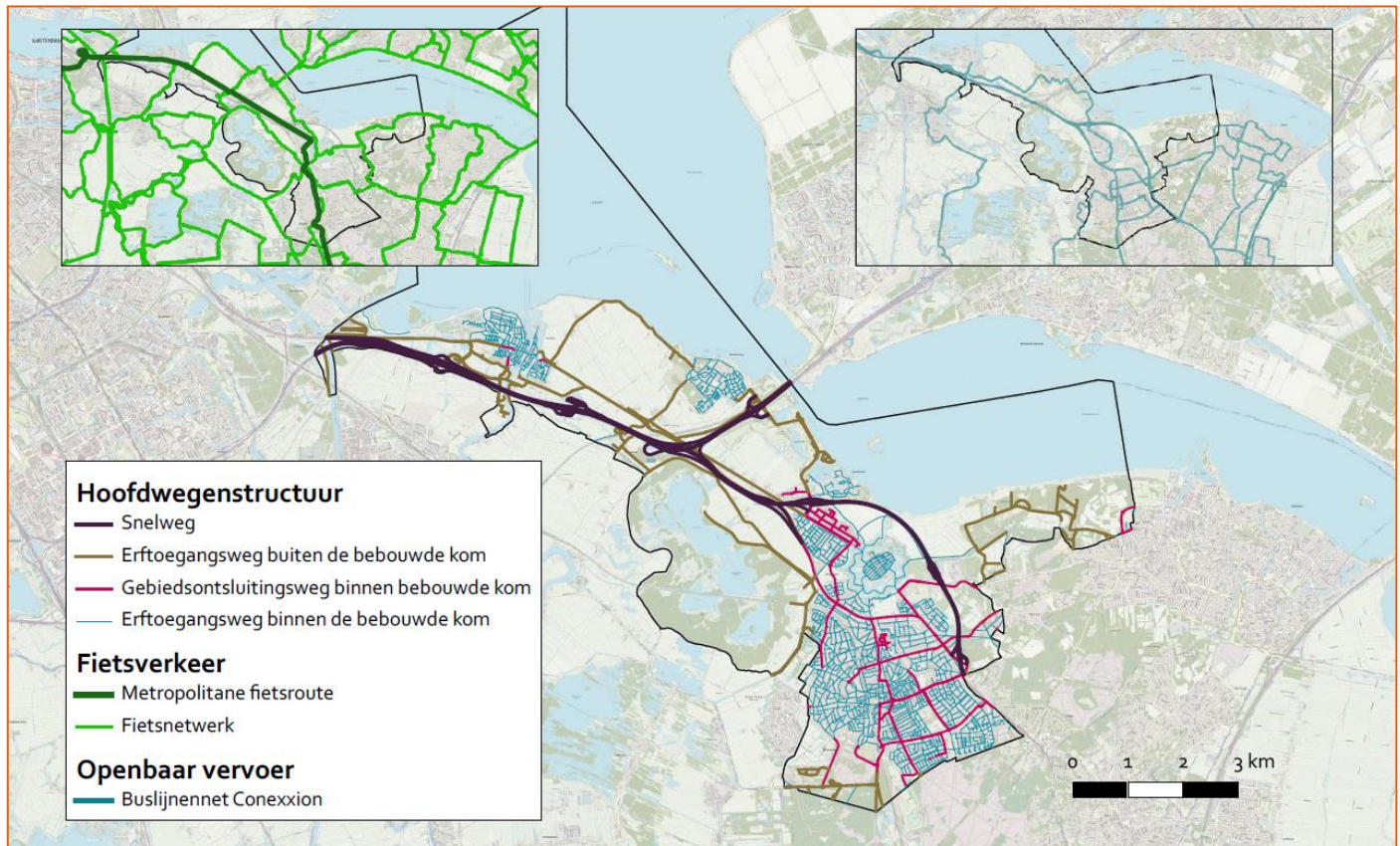
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gemotoriseerd verkeer beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 6.

Tabel 6 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gemotoriseerd verkeer

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Doordat Gooise Meren tussen de grotere woonkernen Amsterdam, Almere, Amersfoort, Utrecht en Hilversum ligt en aangesloten is op het regionale en rijkswegennet is de gemeente goed ontsloten over de weg. Inwoners zijn overwegend tevreden over de bereikbaarheid per auto.
Autonome ontwikkeling	+/-	De bevolking in de Randstad neemt de komende decennia sterk toe en samen met een verwachte werkgelegenheidskrimp rondom Almere bestaat het risico dat congestie op het regionale en rijkswegennet sterk toeneemt.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	In samenwerking met regionale partijen treft de gemeente maatregelen om de bereikbaarheid van de gemeente en de doorstroming van het verkeer te verbeteren. Daarbij gaat het om het verbeteren van de aansluitingswegen naar de A1, het uitvoeren van gericht onderzoek naar de doorstroming en het opstellen van een regionaal plan om verkeer naar snelwegen te leiden. De gemeente kon voor de m.e.r.-beoordeling echter geen inzicht geven in congestie knelpunten op het wegennet, waardoor het doelbereik van deze maatregelen voor wat betreft autoverkeer niet te beoordelen is.

Huidige situatie

In Figuur 16 is de hoofdwegenstructuur, het fietsnetwerk en het openbaar vervoernetwerk in gemeente Gooise Meren weergegeven. Er is sprake van structurele congestie op de A1 tussen Eemnes en Diemen: intensiteit/capaciteit (I/C) waarden liggen hier in de spits op 0,9-1,0. Bij waarden boven 0,9 is sprake van een knelpunt en nemen vertragingen snel toe. In regio Gooi en Vechtstreek was in 2010 sprake van 2,07% voertuigverliesuren; dit aandeel groeit in 2040 naar 2,24%. Doordat sprake is van een hoge verkeersintensiteit op de Rijkswegen in Gooise Meren, ontstaan ook knelpunten op het lokale wegennet dat afvloeit van de A1 in de ochtend- en avondspits.

Figuur 16 Hoofdwegenstructuur, fietsverkeer en openbaar vervoer Gooise Meren (Mobiliteits- Parkeervisie, 2021)

Autonome ontwikkeling

Uit het MIRT-onderzoek Oostkant Amsterdam (2016) blijkt dat er rond 2030 sprake is van een toenemende druk op het infrastructuurnetwerk in de Gooise Meren. In Gooi en Vechtstreek neemt uitgaande pendel over de weg en spoor toe als het gevolg van de krimp van werkgelegenheid. Dit wordt versterkt door een verwachte werkgelegenheidskrimp in de regio van Almere, waarvan de uitgaande pendel via de regio Gooi en Vechtstreek gaat. Verschillende dominante wegstructuren doorkruisen Gooise Meren, waaronder een deel van de A1 en A6. Ook is het belangrijk de doorstroming van de A1 te behouden en te verbeteren, maar de uitbreiding van het hoofdwegen wordt niet als de voorkeursoplossing benoemd. Als gevolg van de hoge frequenties en capaciteitsknelpunten is de Gooilijn vertraginggevoelig en zijn in de spits drie van de zes overwegen meer dan 50 procent van de tijd gesloten. Ook de mogelijk lagere frequentie van de Gooilijn is een ontwikkeling die kan leiden tot de verslechtering van de bereikbaarheid via het spoor. Om het wegverkeer te verminderen wordt ook ingezet op 'model shift': het verplaatsen van containervracht over de weg naar de binnenvaart om het wegverkeer te verminderen (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021; Nota Koers en Keuze, 2021).

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente zet in op het stroomlijnen van wegverkeer. Maatregelen die genoemd worden in de ontwerp omgevingsvisie zijn het verbeteren van de aansluitingswegen en de doorstroming op de A1, het gericht onderzoek doen naar de doorstroming en het opstellen van een regionaal plan om verkeer naar snelwegen te leiden. Hier geldt ook dat de gemeente voor een groot deel afhankelijk is van andere partijen: de MRA, Rijkswaterstaat, ProRail en omliggende gemeenten. De gemeente kon voor de m.e.r.-beoordeling geen inzicht geven in knelpunten die gevoelig zijn voor congestie op het lokale wegennet. Zonder inzicht in deze knelpunten van is het niet mogelijk om een beoordeling te schrijven over de bereikbaarheid per auto. Maatregelen worden uitvoerig beschreven en zullen naar verwachting bijdragen aan het verbeteren van de verbinding over de weg. Daarbij is een kanttekening dat de barrièrewerking van het spoor in Bussum moeilijk weg te nemen is. Hiervoor dient grootschalige herontwikkeling van de gebieden rondom de spoorovergangen plaats te vinden en waarschijnlijk is dit niet haalbaar.

In de ontwerp omgevingsvisie staat daarnaast benoemd dat de gemeente onderzoek gaat doen naar de mogelijkheden om de centra van Naarden-Vesting, Muiden en Bussum autoluw te maken. Om de bereikbaarheid van de centra per auto te waarborgen, zijn hiervoor ingrijpende maatregelen nodig die zich richten op het realiseren van

parkeervoorzieningen aan de randen van de centra en de doorstroming van verkeer rondom de centra. Hiervoor is ruimte nodig waarvan het niet op voorhand te zeggen is of deze voorradig is.

De gemeente zet ook in op het verbeteren van fietsinfrastructuur die onder de opgave Voorrang voor fietsers en voetgangers beoordeeld wordt. Uit onderzoek van de Regio Gooi en Vechtstreek blijkt dat de verbetering van fietssnelpaden rondom de MRA ertoe kan leiden dat de verkeersintensiteit op de A1 en de daarop aangesloten secundaire en tertiaire wegen afneemt (Regio Gooi en Vechtstreek, 2018). Het aandeel voertuigverliesuren zal met grofweg een derde dalen indien de fietsroutes zodanig verbeterd worden dat er een modal shift plaats gaat vinden voor middellang woon-werkverkeer (Regio Gooi en Vechtstreek, 2018). Het verbeteren van regionale fietsinfrastructuur levert daarmee een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de bereikbaarheid van Gooise Meren. Een aandachtspunt is dat in de Nota Koers en Keuzes vaak gesproken wordt over het optimaliseren en verbeteren van recreatieve fietsroutes en dit zijn niet de binnenstedelijke routes die gebruikt worden door woon-werkverkeer.

4.1.2.2 Openbaar vervoer

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Openbaar Vervoer beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 7.

Tabel 7 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Goed verbonden met de regio

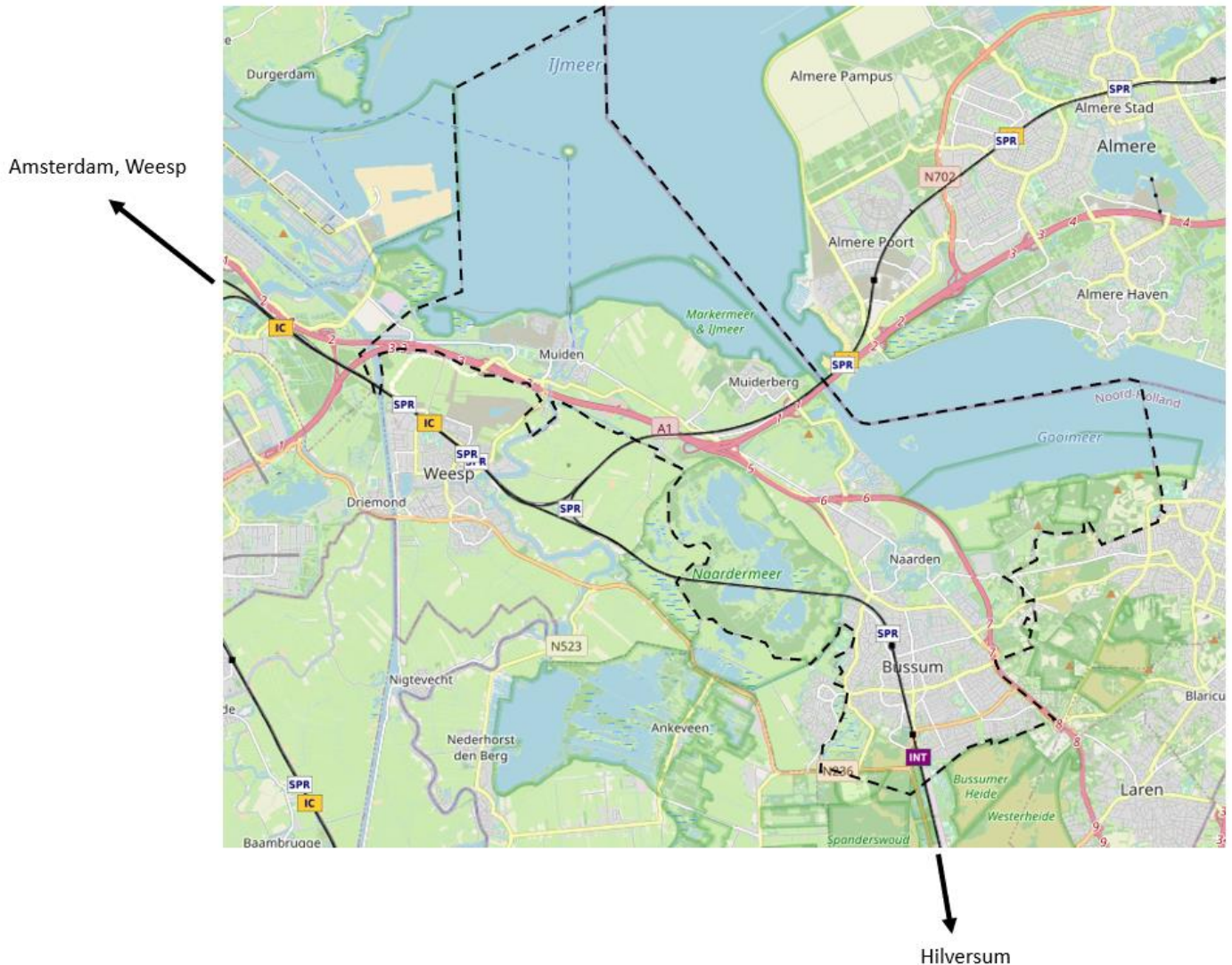
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	Bussum is goed ontsloten over het spoor door de verbinding met Amsterdam en Hilversum via de overigens vertragsgevoelige Gooilijn. Inwoners van Muiden en Muiderberg zijn echter grotendeels ontevreden over de bereikbaarheid van deze woonkernen met het openbaar vervoer, waarschijnlijk doordat ze niet over het spoor ontsloten zijn. Er ligt in alle woonkernen een dicht busnetwerk.
Autonome ontwikkeling	+/-	De vertragsgevoeligheid van de Gooilijn levert risico's op voor de betrouwbaarheid van het spoornetwerk. De gemeente werkt voor de verbetering van de treinverbindingen samen met regio Gooi en Vechtstreek aan een regionale ontwikkelingsstrategie en actieprogramma.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	In samenwerking met regionale partijen treft de gemeente maatregelen om de bereikbaarheid van de gemeente via openbaar vervoer te verbeteren. Daarbij gaat het om de aanleg van meer OV-knooppunten in de Gooi-corridor, het optimaliseren van het beheer en onderhoud van bushaltevoorzieningen en het aansluiten van nieuwbouwlocaties op het busnetwerk. De insteek is dat de functie van de stations als startpunt voor een bezoek aan het buitengebied versterkt wordt.

Huidige situatie

Door de gemeente loopt een recreatief en utilitair fietsnetwerk en een vrij dicht busnetwerk, waar buslijnnet Connexxion verantwoordelijk voor is. Ook loopt er een hoog kwalitatief fietspad dat Gooise Meren met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) verbindt door de gemeente (Figuur 17). Gooise Meren is gelegen tussen de grotere woon- en werkgebieden Amsterdam, Almere, Amsterdam, Hilversum en Utrecht en is goed ontsloten via de rijkswegen A1 en A6 en het spoor. Uit een burgerpanel in 2017 is gebleken dat de bewoners van Gooise Meren tevreden zijn over de bereikbaarheid van de gemeente: 84% is tevreden over de bereikbaarheid met de auto en 90% is tevreden met de bereikbaarheid per fiets. Slechts 58% was tevreden met de bereikbaarheid per openbaar vervoer³ (NaarderNieuws, 2017). Ook uit onderzoek van Moventum in 2018 blijkt dat 60% van de inwoners tevreden is met de bereikbaarheid

³ <https://www.naardernieuws.nl/buurt/wijk/80564/tevreden-over-bereikbaarheid-per-auto-en-fiets-openbaar-vervoer-kan-beter>

met het openbaar vervoer⁴ (Moventum, 2018). Een opvallende uitkomst van deze onderzoeken is dat bewoners van Bussum overwegend tevreden zijn met de bereikbaarheid van hun woonomgeving met openbaar vervoer en dat bewoners van Muiden en Muiderberg overwegend negatief gestemd zijn hierover. De oorzaak hiervoor is waarschijnlijk dat Bussum ontsloten is via het spoor.

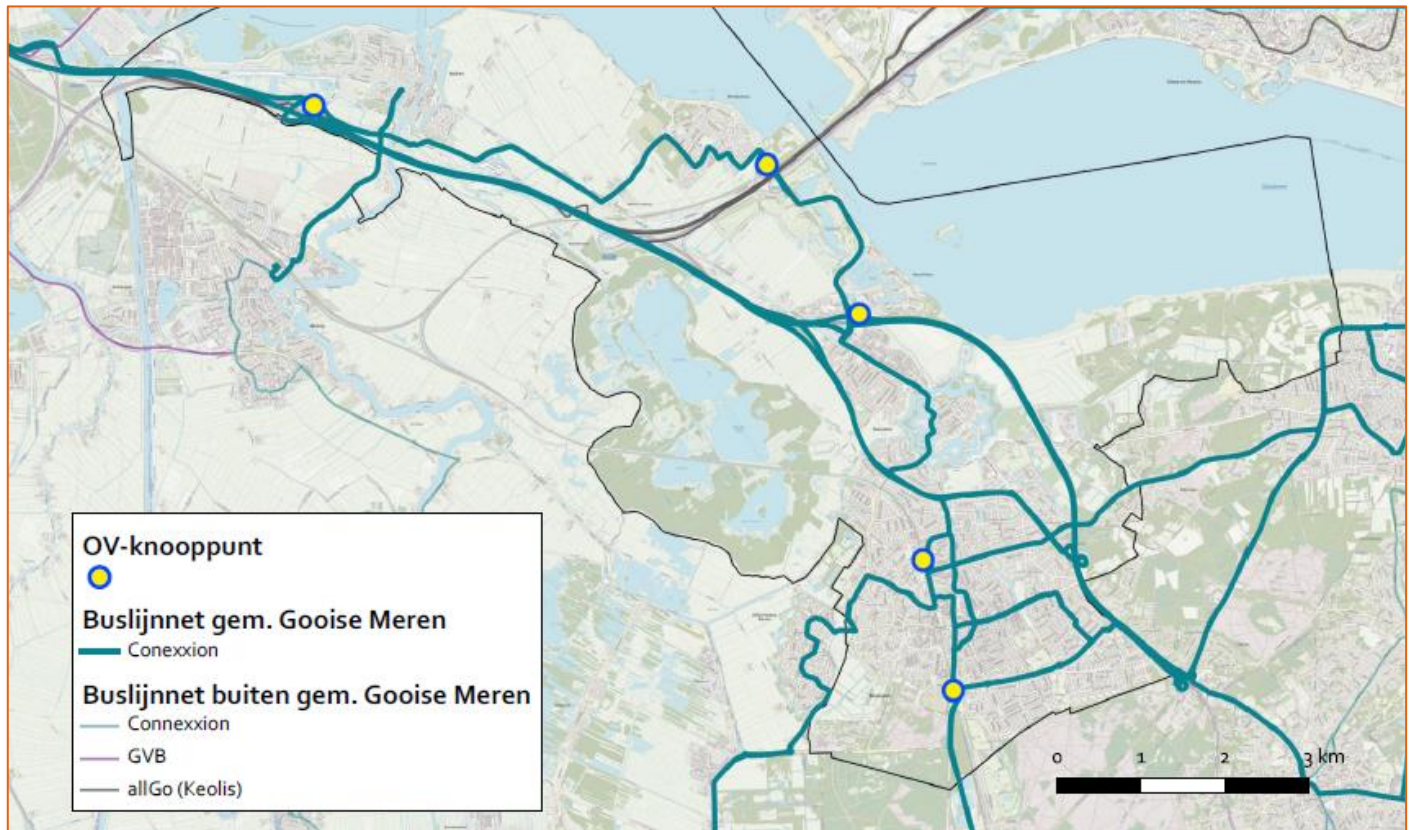

Figuur 17 Spoor netwerk gemeente Gooise Meren (Spoorkaart, 2021)

De Gooicorridor is de treinverbinding die de Gooi en Vechtstreek met Utrecht, Amsterdam en Amersfoort verbindt. Er lopen twee spoorlijnen door de gemeente: de intercity en sprinter spoorlijn tussen Hilversum en Weesp en de spoorlijn vanuit Almere. In de gemeente zijn twee sprinterstations, namelijk Bussum-Zuid en Naarden-Bussum (zie Figuur 17). Op deze stations stoppen geen intercity's. Vanaf station Naarden-Bussum zijn de steden Amsterdam, Utrecht en Almere per trein op een gemiddelde werkdag binnen een half uur te bereiken. Tussen 2018 en 2020 heeft ProRail gewerkt aan verschillende spoorprojecten in de omgeving van Naarden en Bussum, zodat er in de toekomst meer en snellere treinen kunnen rijden. Ook zijn bij verschillende overwegen op het traject nu twee sporen in plaats van vijf. Dat zorgt ervoor dat de overwegen minder lang dicht zijn. Door het verwijderen van de sporen is ook ruimte ontstaan op het station. Deze ruimte wordt gebruikt om het monumentale station beter toegankelijk te maken, zodat reizigers makkelijker en sneller de perrons of uitgangen kunnen bereiken. Bij de nieuwe ingang komt voldoende plek om fietsen

⁴ https://bestuur.gooisemeren.nl/uploads/media/1263132_Bijlage_bij_RM_-_Rapport_leefomgeving_en_schiphol.pdf

te plaatsen, is perron 1 verbreed en zijn groenbakken met zitelementen geplaatst (ProRail 2021). Ook bereidt de NS het uitwerkingsplan voor het parkeerterrein aan de westzijde voor (Gooise Meren, 2021).

Figuur 18 Buslijnen en OV-knooppunten in de gemeente Gooise Meren (Goed en veilig op weg, mobiliteitsvisie Gooise Meren 2040)

Autonome ontwikkeling

In maart 2021 heeft de gemeente Gooise Meren de Mobiliteits- en Parkeervisie Gooise Meren 2040¹ vastgesteld. In deze visie is aandacht voor wegen, wandel- en fietspaden, openbaar vervoerverbindingen en parkeervoorzieningen. Een bereikbaar en aantrekkelijk netwerk van OV-knooppunten moet werk, wonen en recreëren goed bereikbaar maken. Door verschillende vervoersmogelijkheden goed te verknopen moet het toegankelijker en aantrekkelijker worden om te reizen met het OV. Daarom werkt de gemeente Gooise Meren samen met de regio Gooi en Vechtstreek aan een regionale ontwikkelingsstrategie en actieprogramma om hiermee een kwaliteitsimpuls te geven aan de treinverbindingen. Door de werkzaamheden aan het spoor en station van Naarden-Bussum van de afgelopen jaren wordt in de toekomst meer en sneller treinverkeer mogelijk door de gemeente Gooise Meren. Ook wordt er gewerkt aan een snellere dienstregeling met meer treinen in de spits en wordt het treinverkeer veiliger en betrouwbaarder. Ook zijn bestaande wissels vernieuwd en is het treinbeveiligingssysteem vervangen, waardoor in de toekomst minder verstoringen worden verwacht. Dit maakt het spoornetwerk van Gooise Meren toekomstbestendig (ProRail, 2021).

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente heeft in 2021 een uitvoerig Mobiliteitsplan opgesteld. In de Nota Koers en Keuzes is mobiliteit een belangrijk onderwerp, en er zijn veel maatregelen opgenomen om bereikbaarheid, ook via het openbaar vervoer, te bevorderen. Om de OV-verbindingen te verbeteren wil de gemeente meer OV-knooppunten aanleggen langs de Gooicorridor (de treinverbinding die het Gooi met Utrecht, Amsterdam en Amersfoort verbindt), inzetten op betere treinverbindingen en nieuwe treinconcepten richting Amsterdam, de opwaardering van OV-knooppunten tot multimodale mobiliteitshubs, en het busnetwerk optimaliseren. De gemeente doet dit in lijn met de ambities van en in overleg met de provincie, het Rijk en de MRA. De maatregelen zullen een bijdrage leveren aan het verbeteren van de bereikbaarheid per bus, maar het uitbreiden van het aantal OV-knooppunten en versterken van het busnetwerk zullen

slechts beperkt effect hebben op de bereikbaarheid van Muiden en Muiderberg, twee relatief kleine kernen in de regio en provincie. De gemeente kan zich hiervoor inzetten, maar haar invloed is relatief klein. Daarnaast benoemd de ontwerp omgevingsvisie dat de gemeente de P&R-capaciteit bij Muiden en Muiderberg wil vergroten.

4.1.2.3 Voorrang voor fietsen en wandelen

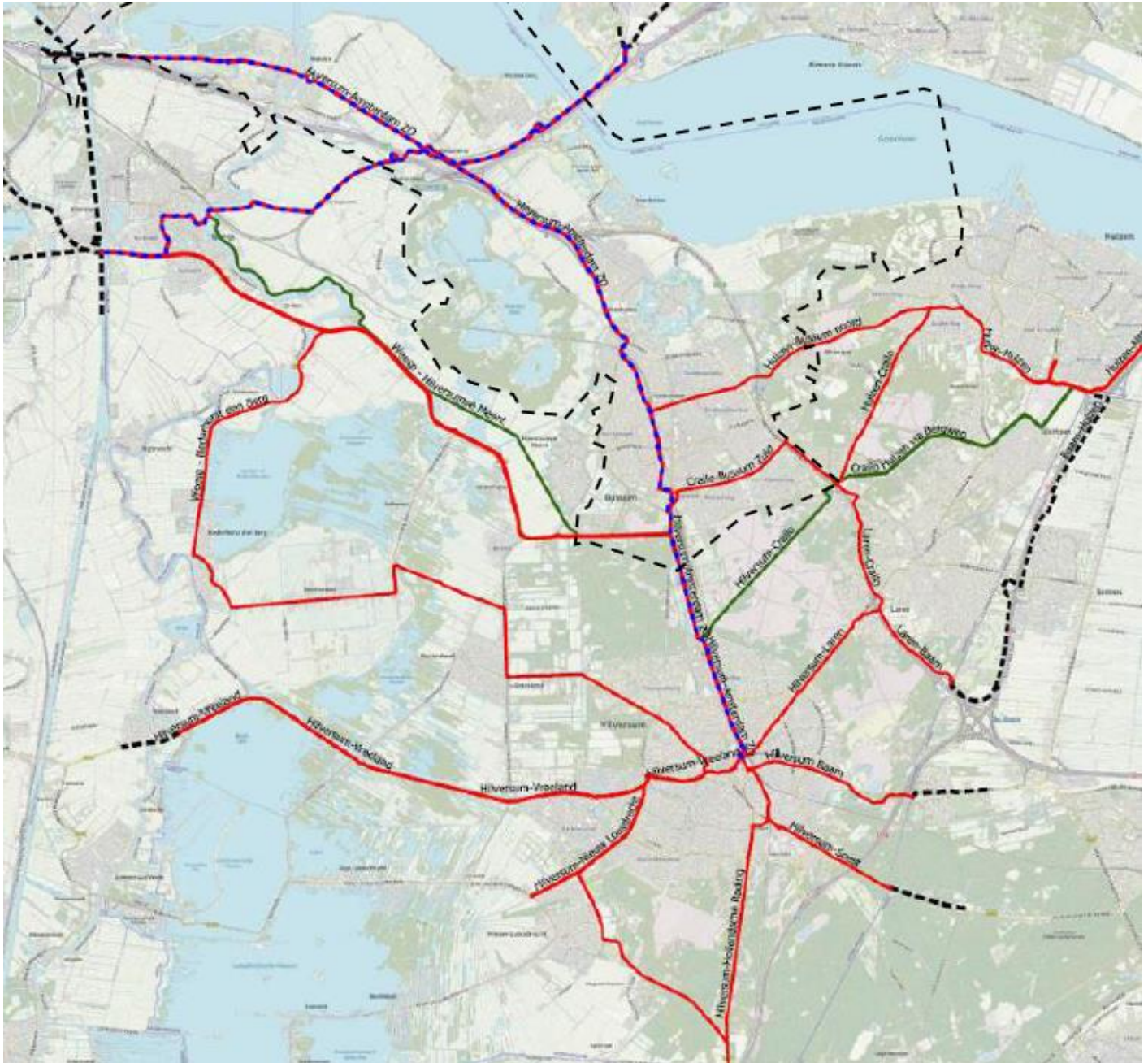
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Toekomstbestendige mobiliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 8.

Tabel 8 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Voorrang voor fietsen en wandelen

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Het fietsnetwerk in Gooise Meren scoort in de jaarlijkse onderzoeken van de Fietzersbond een 3.5 uit 5.0. Zwakke plekken zijn de omrijdfactor en de niet van het fietspad gescheiden 50 km/u wegen. Er wordt voor vervoer binnen de regio wel fors meer gebruik gemaakt van de fiets dan voor vergelijkbare woonmilieus.
Autonome ontwikkeling	++	In de Mobiliteitsvisie is afgesproken om in toekomstige herinrichtings- en nieuwbouwprojecten voorrang te geven aan fietsers en voetgangers. De gemeente werkt daarnaast samen met verschillende partijen in de regio om fietsverkeer te stimuleren.
Doelbereik Omgevingsvisie	++	De gemeente werkt eraan om de fietsvriendelijkheid van de openbare ruimte verder te verbeteren door het inrichten van autoluwe(re) centra, het toepassen van fietsstraten, het aanleggen van een nieuw fietspad tussen Naarden en het Naardermeer en het aanpakken van individuele kruispunten.

Huidige situatie

In de regio Gooi en Vechtstreek speelt de auto een relatief grote rol, maar de fiets is het meest gebruikte vervoersmiddel voor interne verplaatsingen. Deze verplaatsingen per fiets vinden plaats op diverse fietsroutes. In *Figuur 19* zijn de fietsroutes weergegeven in de regio Gooi en Vechtstreek. De gemeente Gooise Meren heeft twee MRA-fietsroutes: Amsterdam-Almere en Hilversum-Amsterdam. Ook lopen er diverse doorfietsroutes, maar geen hoofdfietsroutes door de gemeente (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021).

Figuur 19 Fietsroutes Regio Gooi- en Vechtstreek. De blauw-rood gestippelde routes zijn MRA-fietsroutes, de groene de hoofdroutes en rood de doorfietsroutes (Mobiliteit- en Parkeervisie, 2021)

Op gemeentelijk schaalniveau zijn er geen data over de modal split van de vervoersbewegingen; regionale cijfers zijn wel beschikbaar. In Tabel 9 staat het aantal verplaatsingen in de verschillende richtingen en bijhorende model split weergegeven. Uit deze tabel blijkt dat het beleid van de regio om in te zetten op aantrekkelijke omstandigheden voor fietsers vruchten afwerpt: 62% van de verplaatsingen op korte afstanden vindt plaats per fiets, tegenover een gemiddelde van 45% voor vergelijkbare laagstedelijke omgevingen elders in het land. Het fietsgebruik in Gooise Meren is wel fors lager dan dat in de grotere omliggende steden Amsterdam, Utrecht, Amersfoort en Almere. Bij verplaatsingen richting Amsterdam wordt naar verhouding veel gebruik gemaakt van het openbaar vervoer, voor verplaatsingen naar Utrecht, Flevoland en de rest van Nederland is de auto veruit het meest gebruikte vervoersmiddel (Daily Urban System MRA, 2018).

Tabel 9 Model split Regio Gooi- en Vechtstreek (Daily Urban System MRA, 2018)

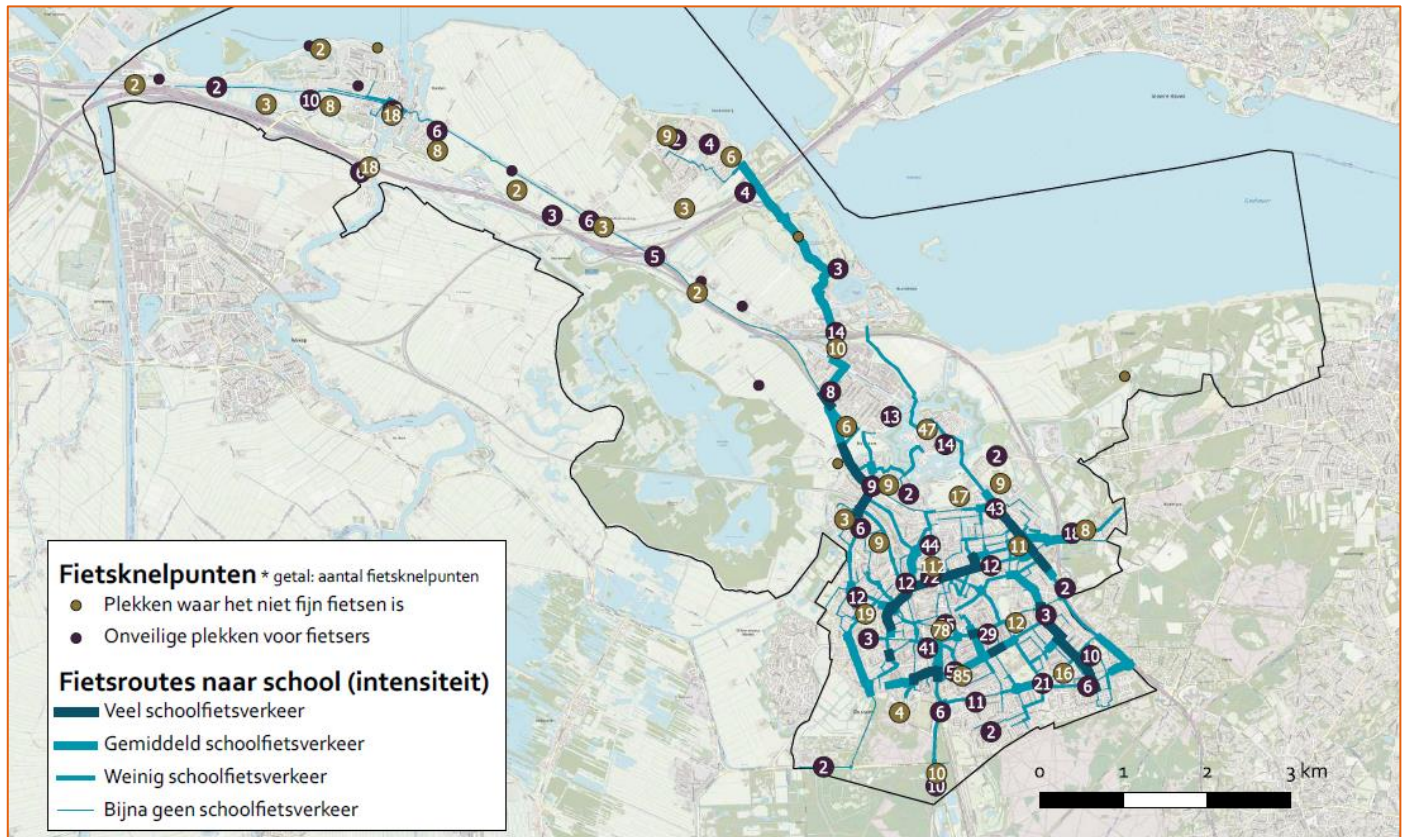
Belangrijkste vervoersrelaties	Aantal verplaatsingen	Auto	Openbaar vervoer	Fiets
Interne verplaatsingen	523.000	37%	1%	62%
Provincie Utrecht	91.000	78%	14%	8%
Rest van Nederland	37.000	92%	8%	0%
Almere en Lelystad	28.000	87%	11%	2%
Amsterdam Ringzone	23.000	71%	24%	5%
Amsterdam Centrum	23.000	50%	41%	9%
Laagstedelijk gemiddelde Nederland		50%	2%	45%

De Fietzersbond heeft onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de fietsers in verschillende gemeenten. Gooise Meren scoort met een 3.5 uit 5.0 gemiddeld. De beoordeling is uitgesplitst naar factoren in Tabel 10. De manier waarop rotondes zijn ontworpen voor fietsers in de gemeente scoort maximaal. Zwakke punten in het fietsnetwerk in de gemeente zijn de omrijdfactor, de mate waarin moet worden omgereden naar een punt dat hemelsbreed een kilometer verder ligt, en de niet gescheiden rijbanen en fietspaden op 50 km/u wegen. Ruim tweederde van de 50 km/u wegen binnen de gemeente heeft echter al een geslotenverklaring voor fietsers (verkeersveiligheidsvergelijker.nl). De beleving van fietsroutes, het onderhoud en het netwerk scoren gemiddeld (Fietzersbond, 2021).

Tabel 10 Resultaten tevredenheidsonderzoek Fietzersbond op een schaal van 1 tot 5 (Fietzersbond, 2021)

Factor	Beoordeling (schaal van 1 tot 5)
Beleving	3.2
Onderhoud	3.2
Netwerk	3.7
Infrastructuur	3.2
Omrijdfactor	2.6
Rotonde	5.0
50 km/u	2.9
Stedelijke dichtheid	5.0

De gemiddelde tevredenheid van fietsers is ook terug te zien in de fietsknelpunten en de schoolroutes. In Figuur 20 zijn de schoolfietsroutes in de gemeente Gooise Meren weergegeven. Deze concentreren zich voornamelijk in de gemeente Bussum en in mindere mate in Naarden. Op de routes met veel schoolfietsverkeer liggen meerdere onveilige plekken voor fietsers en plekken waar het niet fijn is om te fietsen.

Figuur 20 Schoolroutes fiets en knelpunten

Autonome ontwikkeling

In de Mobiliteitsvisie is afgesproken in toekomstige herinrichtings- en nieuwbouwprojecten voorrang te geven aan fietsers en voetgangers, mede omdat dit de belasting voor natuur en milieu vermindert. Om dit te realiseren wordt ingezet op het autoluw inrichten van historische kernen, het plaatsen van intelligente verkeerslichten die fietsers voorrang geven, het inrichten van fietsparkeervoorzieningen, het oplossen van veiligheidsknelpunten en het aanleggen van een hoogwaardig fietsnetwerk.

Om ingrijpende maatregelen op N- en snelwegen te voorkomen, is het van belang het fietsnetwerk te verbeteren (Nota Koers en Keuze, 2021). Met MRA en regio Gooi en Vechtstreek zijn intenties en inspanningsverplichtingen afgesproken om het fietsgebruik te bevorderen en om OV knooppunten beter bereikbaar te maken door aanleg van een hoogwaardig fietsroutenetwerk. Dit was het gevolg van een rijksstudie naar de effectiviteit van de verbreding van de A1 en de A6 op langere termijn. Dit bleek onvoldoende om filevorming in de toekomst tegen te gaan en dus is ingezet op fiets en openbaar vervoer. Daarbij wordt rekening gehouden met recreatieve fietsen en fietsers die dagelijks naar school of werk fietsen. De realisatie van de fietsroutes is opgedeeld in deelprojecten en vindt plaats tussen 2023 en 2025 (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en Parkeervisie, 2021). Ook blijkt uit voorbereidend onderzoek dat voor Gooise Meren twee routes zeer kansrijk zijn en als eerste dienen te worden opgepakt. Dit zijn de routes van Hilversum naar Amsterdam (18 km) en van Huizen naar Bussum (station Naarden-Bussum, 7 km).

Door de vergrijzing stijgt ook de groep kwetsbare verkeerdeelnemers en het gebruik van de elektrische fiets stijgt. De gemeente Gooise Meren stimuleert vanuit de Visie op de Buitenruimte het gebruik van de elektrische fiets. De gemeente wenst te kijken naar het toepassen van fietsstraten en het voldoende bieden van eigen infrastructuur aan snelle fietsers.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente stelt de fietser en voetganger in Gooise Meren boven de auto bij de inrichting van de openbare ruimte. Het verbeteren van het fietsnetwerk is hiervoor een belangrijke maatregel. De ontwerp omgevingsvisie is echter weinig specifiek over hoe dit bereikt wordt. Er worden enkele maatregelen genoemd die fietspaden aantrekkelijker maken,

zoals het verbeteren van de bewegwijzering van routes, fietsroutes (her)ontwerpen zodat ze rekening houden met elektrische fietsen en het fietsstraatconcept toepassen. Deze maatregelen maken fietspaden aantrekkelijker, maar huidige knelpunten worden daarmee nog niet allemaal opgelost. Het verbeteren van het fietsnetwerk kan betekenen dat fietspaden en rijbanen gescheiden worden, maar dit wordt niet expliciet genoemd en hiervoor is ruimte nodig die binnen de bebouwde kom niet overal beschikbaar is. Een aandachtspunt voor de ontwerp omgevingsvisie is om meer aandacht te besteden aan dit knelpunt. Het andere knelpunt uit het Fietzersbondonderzoek is de omrijdfactor voor fietsers. Verschillende maatregelen dragen eraan bij dat deze kleiner zal worden. Autoluwe centra zijn gemakkelijker doorfietsbaar, het nieuwe fietspad van Naarden naar het Naardermeer neemt de barrièrewerking van het spoor tussen Bussum en Weesp voor fietsers weg, en de aanpak van individuele kruispunten schept kansen om de doorstroming voor fietsers hier te verbeteren.

De gemeente neemt nog een aantal andere maatregelen, zoals het faciliteren en verbeteren van deelfietsconcepten en fietsparkeerplaatsen. Het verbeteren van fietsparkeervoorzieningen draagt eraan bij dat de reistijd van deur tot deur afneemt en de fiets daarmee een aantrekkelijker alternatief wordt voor binnenstedelijke vervoersbewegingen. Daarnaast noemt de gemeente dat ze snelfietspaden die de gemeente met de regio verbindt, wil verbeteren. Hierdoor zal een modal shift plaatsvinden voor het middellange woon-werkverkeer. Betere fietspaden met meer doorstroming vergroten de bereidheid van automobilisten om op de fiets naar het werk te gaan.

4.1.2.4 Maatwerk in parkeren

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gastvrij parkeren beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 11.

Tabel 11 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gastvrij parkeren

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	Er is overwegend voldoende parkeercapaciteit op straat. Er is nog geen sprake van een gedifferentieerd parkeerbeleid; de gemeente heeft wel verscheidene P+R locaties en diverse carpoollocaties en parkeerterreinen en -garages aangewezen. De capaciteit van de P+R terreinen wordt nog niet ten volle benut.
Autonome ontwikkeling	+/-	Het uitgangspunt van het parkeerbeleid blijft dat parkeren op eigen terrein de basis is en blijft. De Mobiliteits- en parkeervisie 2040 stuurt wel op maatregelen die de parkeercapaciteit beter verdelen en parkeren buiten de kernen wordt gestimuleerd
Doelbereik Omgevingsvisie	+	Aanvullend op de maatregelen binnen de Mobiliteits- en parkeervisie 2040 worden in de omgevingsvisie beperkt maatregelen genoemd die van invloed kunnen zijn op de ambitie voor deze opgave. Het inrichten van nieuwe parkeergarages, het sturen op ander parkeergedrag en het treffen van maatregelen om logistiek vervoer te verminderen hebben wel de potentie om ruimte vrij te maken voor andere gebruiksfuncties dan parkeren.

Huidige situatie

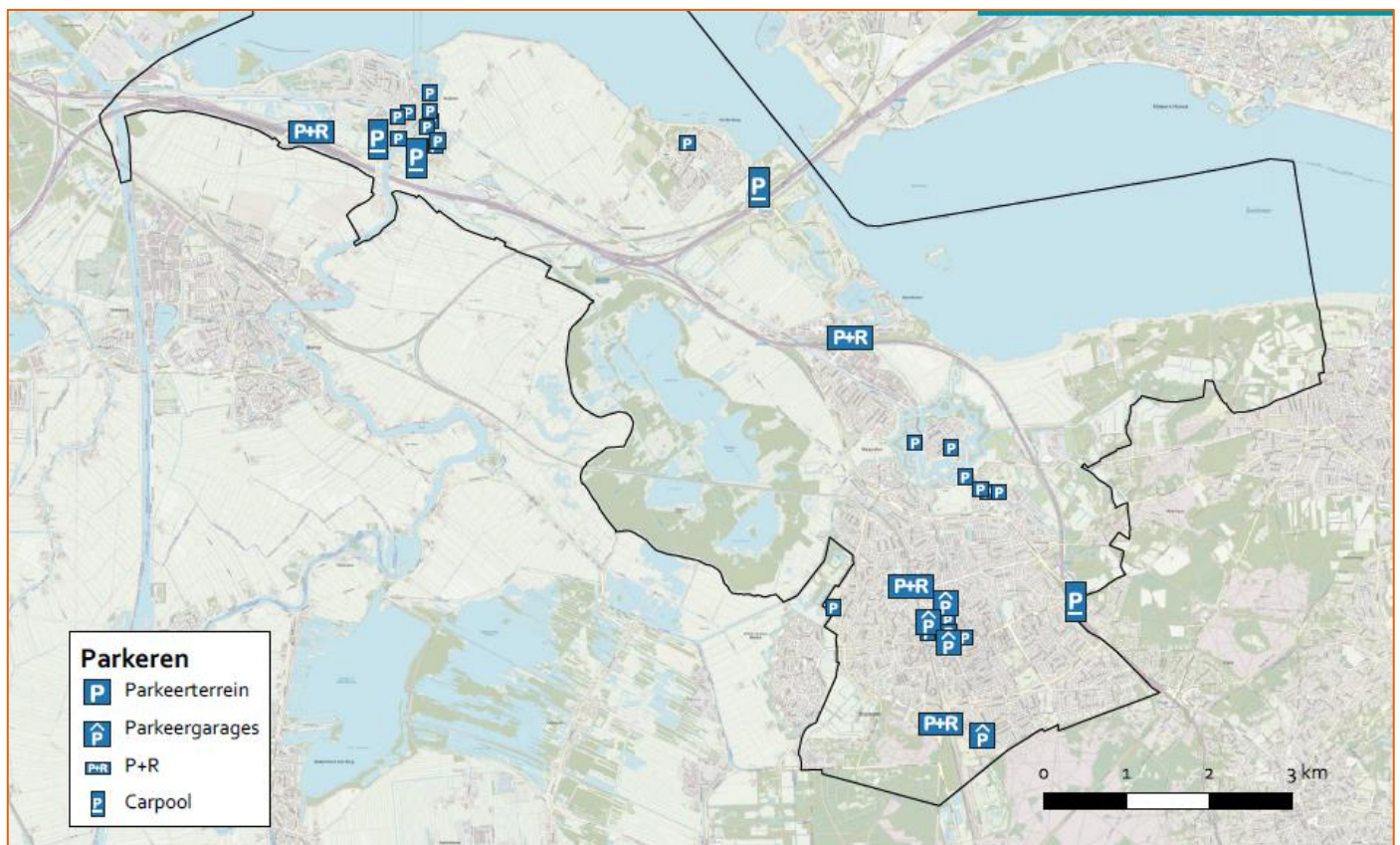
Uit de parkeerdrukmeting die in 2018 in Gooise Meren uitgevoerd is blijkt dat er in principe voldoende parkeercapaciteit is op straat, in garages en op parkeerterreinen. De huidige parkeerverordening 2018 geeft iedere inwoner en ondernemer het recht op één of meerdere parkeervergunningen. Echter, de afgelopen jaren is de gemeente diverse keren geconfronteerd met problemen omtrent parkeren bij voorgenomen ontwikkelingen, zoals bij woningbouw. Het verstrekken van een parkeervergunning voor alle bewoners blijkt niet altijd mogelijk en verhoogt de parkeerdruk verder. Het college heeft daarom in 2021 een parkeerverordening opgesteld die het mogelijk maakt om toekomstige bewoners minder of geen parkeervergunning te verstrekken. Op deze manier kunnen nieuwe woningen gerealiseerd worden, zonder dat de verhoogde parkeerdruk voor een belemmering zorgt (Toelichting Ontwerp Parkeerverordening 2021).

De gemeente Gooise Meren heeft voor bezoekers diverse carpoollocaties en grotere parkeerterreinen en -garages aangewezen. Ook zijn er drie P+R locaties: Muiderberg P+R, Bussum Zuid P+R en Naarden, Gooimeer P+R. Enkel van de P+R Bussum Zuid zijn de modal split gegevens bekend en weergegeven in onderstaande tabel. De capaciteit van de P+R locaties wordt bij lange na nog niet volledig benut: de P+R Naarden, Gooimeer is op werkdagen voor 23% bezet en in de weekenden voor 7% (Daily Urban System MRA, 2018).

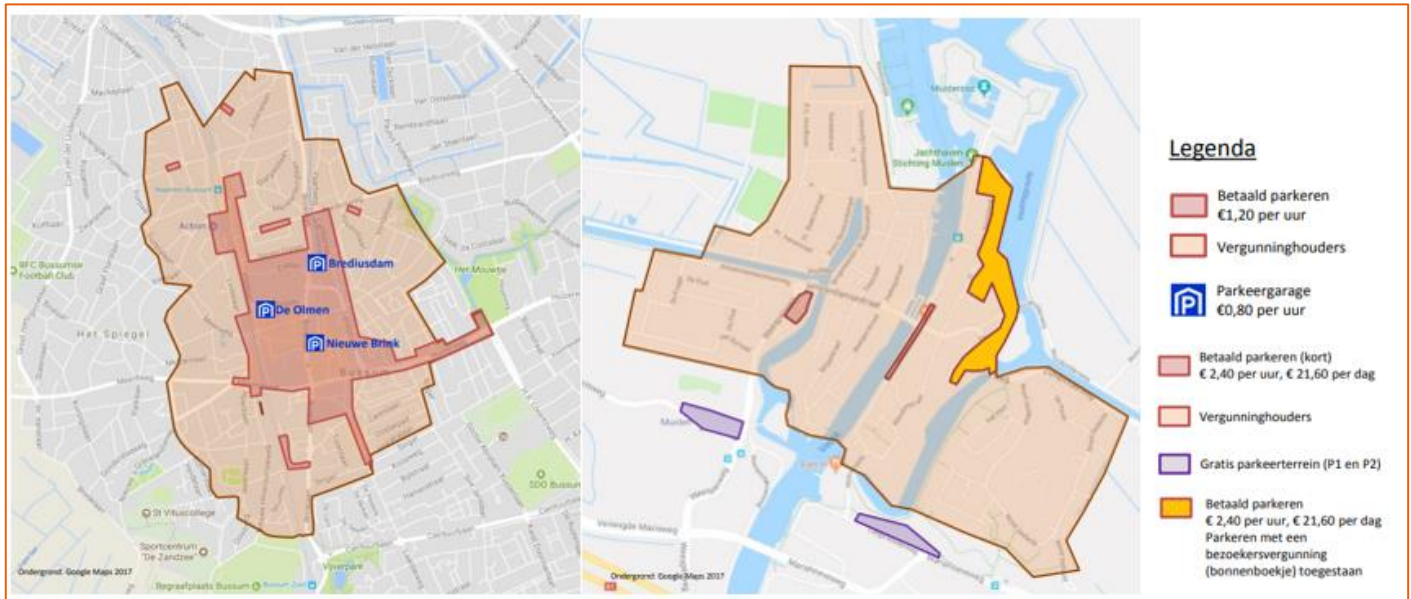
Tabel 12 Modal split P+R Bussum Zuid (Daily Urban System MRA, 2018)

Modal split	Voortransport	Natransport
Lopen	26%	52%
Fiets	36%	15%
OV	2%	11%
Auto	36%	22%

In het centrum van Bussum en het stationsgebied Naarden is parkeren voor bezoekers betaald en is er daarnaast ruimte voor vergunninghouders. Ook zijn er vier parkeergarages, waarvan drie in het centrum: Brediusdam, De Olmen en de Nieuwe Brink. In Muiden is ruimte voor vergunningshouders en op enkele plekken betaald en gratis parkeren (zie Figuur 21).

Figuur 21 Huidige 'grotere' parkeerlocaties Gooise Meren (Gemeente Gooise Meren, 2020)

Figuur 22 Parkeerkaarten Bussum centrum, Naarden stationsgebied en Muiden (Gemeente Gooise Meren, 2021)

Autonome ontwikkeling

In de toekomst blijft het uitgangspunt van de gemeente Gooise Meren dat parkeren op eigen terrein de basis is en blijft. De uitdaging daarbij is om het reis- en parkeergedrag van verschillende doelgroepen zo te sturen dat de beschikbare parkeerruimte optimaal wordt benut. De gemeente Gooise Meren kent verschillende vormen van parkeren. De uitvoeringsagenda van de Mobiliteits- en parkeervisie 2040 focust op een betere verdeling van de parkeercapaciteit, een parkeerverwijssysteem, het aanwijzen van geschikte parkeerlocaties voor vrachtauto's en het toepassen van parkeerdifferentiatie (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Ook wordt de parkeerketen gemoderniseerd en gedigitaliseerd, waar mogelijk verdwijnt parkeren uit het straatbeeld door te zoeken naar alternatieve locaties en wordt ingezet op een andere vorm van parkeerregulering. Ook wil de gemeente het parkeren buiten de kernen stimuleren. In samenwerking met Economie en Ruimtelijke Ordening wordt een integraal plan opgesteld waarin woon- en winkelgebieden worden aangewezen ten behoeve van de parkeerregulering. Bewoners staan op de eerste plaats bij de beschikbare parkeerruimte, in het bijzonder in woongebieden met een hoge parkeerdruk (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en Parkeervisie Gemeente Gooise Meren 2040).

De gemeente zet in op betrouwbare en betaalbare vervoersvoorzieningen. Daarvoor moeten mobiliteitshubs worden ontwikkeld met deelauto's en fietsen. In 2018 waren er in de regio Gooi en Vechtstreek 269 deelauto's per 100.000 voertuigen (Daily Urban System MRA, 2018). De verwachting is dat het gebruik van de auto afneemt in de toekomst. Ook neemt het autobezit bij jongeren af en stijgt het gebruik van deelscooters, -fietsen en auto's. Deze zullen naar verwachting in de toekomst het straatbeeld meer vullen. De gemeente Gooise Meren stimuleert deze ontwikkelingen.

Doelbereik omgevingsvisie

De ambitie van de gemeente is om in 2040 de parkeernorm te differentiëren per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Om dit te bereiken zet de gemeente waar mogelijk in op het laten verdwijnen van openbare parkeerplekken op straat. Twee aandachtspunten hierbij zijn dat speciale doelgroepen (o.a. mindervaliden, zorgverleners en mantelzorgers) voldoende parkeerruimte op loopafstand van hun bestemming behouden en dat bewoners voorrang krijgen bij de beschikbare parkeerruimte. Dit geldt vooral in woongebieden met een hoge parkeerdruk. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt uitgegaan van een lage parkeernorm. Aan de randen van de woonkernen wil de gemeente juist meer parkeerlocaties realiseren; een aandachtspunt is om te zorgen dat deze locaties ook daadwerkelijk gebruikt gaan worden (op de huidige P+R locaties is sprake van overcapaciteit). Ook zoekt ze naar locaties voor nieuwe parkeergarages. De haalbaarheid van het

aanleggen van nieuwe parkeergarages is op basis van de beschikbare informatie niet mogelijk te beoordelen, maar waarschijnlijk is het moeilijk om voldoende ruimte binnen de bebouwde kom te vinden.

De potentie van het verlagen van de parkeernorm voor het vrijmaken van ruimte voor andere gebruiksfuncties is groot. Deze ruimte kan bijvoorbeeld gebruikt worden om meer openbaar groen te realiseren, en zo bij te dragen aan klimaatadaptatie en leefbaarheid van centra. De randvoorwaarde dat inwoners dicht bij huis hun auto moeten kunnen parkeren, zorgt er echter voor dat de schuifruimte beperkt is. Op plekken waar veel bezoekers komen (toeristische trekpleisters, de centra van de woonkernen), kan de gemeente veel bereiken door ander parkeergedrag te stimuleren m.b.v. tariefdifferentiatie en bewegwijzering. In woonwijken, waar voornamelijk de bewoners zelf parkeren, is de potentie kleiner.

De gemeente zet in op het verminderen van logistiek vervoer in het straatbeeld door venstertijden voor laden en lossen in te stellen, lengtebeperking voor vrachtauto's en hubs voor pakketbezorging buiten de kernen in te stellen. Dit kan een positieve bijdrage leveren aan de ambitie, maar het is de vraag of inwoners bereid zijn om hun pakketten bij een bezorgpunt op te gaan halen.

Samenvattend worden aanvullend op de maatregelen binnen de Mobiliteits- en parkeervisie 2040 in de omgevingsvisie beperkt maatregelen genoemd die van invloed kunnen zijn op de ambitie voor deze opgave. Het inrichten van nieuwe parkeergarages, het sturen op ander parkeergedrag en het treffen van maatregelen om logistiek vervoer te verminderen hebben we de potentie om ruimte vrij te maken voor andere gebruiksfuncties dan parkeren. Het doelbereik van de omgevingsvisie is positief (+) beoordeeld.

4.1.2.5 Verkeersveiligheid

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Verkeersveiligheid beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 13.

Tabel 13 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Verkeersveiligheid

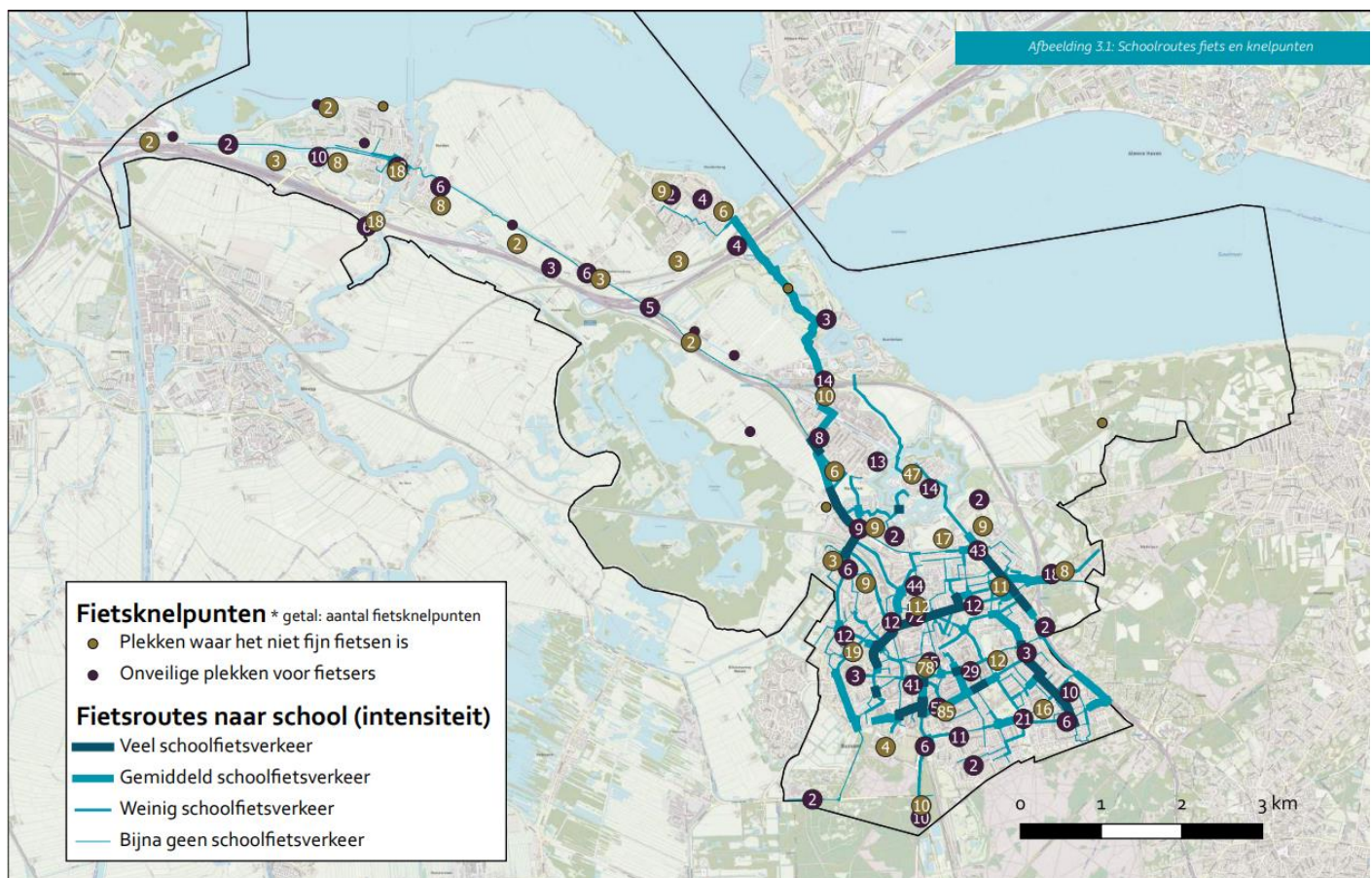
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	Het aantal dodelijke verkeersslachtoffers in de periode 2010-2019 lag in gemeente Gooise Meren iets lager dan het landelijk gemiddelde. De beleving van de verkeersveiligheid is in 2020 gemiddeld beoordeeld met een 6,3.
Autonome ontwikkeling	+	Doordat nieuwe vormen van mobiliteit opkomen wordt het verkeersbeeld chaotischer en dit leidt tot risico's voor nu al kwetsbare groepen zoals (snel)fietsers. De gemeente zet in haar Mobiliteits- en Parkeervisie sterk in op het verbeteren van de verkeersveiligheid middels een risicogerichte aanpak van onveilige plekken.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	Er wordt actief gewerkt aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. Door het fietsnetwerk te verbeteren en veiligere 30 km/u, 50 km/u en autoluwe zones te realiseren wordt de verkeersveiligheid beter gewaarborgd. Op en rondom scholen wordt ingezet op een goede verkeerseducatie en veilige schoolomgeving. Tot slot wordt er onderzoek gedaan naar knelpunten en gepaste oplossingen.

Huidige situatie

In de periode 2010-2019 zijn in de gemeente Gooise Meren per 100.000 inwoners twaalf dodelijke verkeersslachtoffers gevallen. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde van vijftien. Op tweederde van de fietspaden zijn geen brommers toegestaan en op tweederde van de 50 km/u wegen geldt een geslotenverklaring voor fietsers. In de Mobiliteits- en Parkeervisie is de verkeersveiligheid een belangrijk speerpunt. In een enquête die uitgevoerd werd ten behoeve van het opstellen van de Mobiliteits- en Parkeervisie (2021) werd gevraagd naar de beleving van de verkeersveiligheid in Gooise Meren. Deze werd gemiddeld beoordeeld met een 6,3. Er waren respondenten die de verkeersveiligheid als onvoldoende beoordeelden en zijn locaties aangegeven die als onveilig worden ervaren. Hieruit blijkt dat bewoners het niet fijn fietsen vinden in o.a. Naarden-Vesting en het centrum van

Bussum. Leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs ervaren hun schoolroutes over het algemeen wel als veilig (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Toch is het aandeel voetgangers en (brom)fietsters relatief hoog en is een groot deel van de verkeersslachtoffers tussen 12 en 24 jaar oud.

Op de spoorlijn tussen Weesp en Amersfoort vindt goederenvervoer per trein plaats. In het Basisnet is dit traject 30.5B⁵. Het monitoringsrapport uit 2020 laat zien dat er voor dat jaar geen risico-overschrijdingen plaatsvonden op het betreffende traject. De transportwaarde van dit traject bedraagt 1.440 ketelwagenequivalenten. In werkelijkheid vond slechts vervoer van 376 ketelwagenequivalenten over het traject plaats in 2020. De beperkte hoeveelheid potentieel risicodragende vervoersbewegingen in relatie tot de daadwerkelijke bewegingen duiden erop dat risico overschrijdingen zo goed als uitgesloten zijn voor dit spoortraject.

Figuur 23 De mate van intensiteit op de fietsschoolroutes en een overzicht van fietsknelpunten

Autonome ontwikkeling

Als gevolg van demografische en technologische ontwikkelingen is het verkeersbeeld in Nederland aan het veranderen. De opmars van de elektrische fiets is kenmerkend hiervoor. De gemiddelde leeftijd van gebruikers van elektrische fietsen ligt relatief hoog en het snelheidsverschil op fietspaden met reguliere fietsers is groot. Dit kan leiden tot een verslechtering van de verkeersveiligheid in de komende decennia (SWOV, 2012).

Om de verkeersveiligheid te verbeteren zet Gooise Meren in op het verbeteren van veiligheidsknelpunten, het realiseren van een risicogerichte aanpak van onveilige plekken, het stimuleren van verkeerseducatie, het veilig maken van schoolomgevingen en het handhaven van veilig verkeersgedrag (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Daarbij houdt de gemeente er rekening mee dat de mobiliteit niet ophoudt bij de gemeentegrenzen. Daarom geeft de gemeente aan om nauwer samen te gaan werken met de provincie en regio om de verkeersveiligheid in en rondom Gooise Meren te kunnen blijven waarborgen en waar nodig te verbeteren (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021).

⁵ Monitoringsrapportage basisnet spoor 2020, beschikbaar via Monitoringsrapportage basisnet spoor 2020.

Doelbereik omgevingsvisie

Als maatregelen wil de gemeente meer 30 km/u en 50 km/u wegen op een duurzame en veilige manier inrichten. Er wordt op scholen ingezet op een goede verkeerseducatie en veilige schoolomgevingen. Verder zal er worden doorgegaan met de volwaardige vormgeving van 30 km/u zones en een goede overgang tussen de 30 km/u en 50 km/u gebieden. Er wordt extra aandacht besteed aan de veiligheid bij duurzame mobiliteit door onder andere fietsroutes te (her)ontwerpen voor het toenemend gebruik van de (elektrische) fiets. Ook wordt er ingezet op het optimaliseren van de vormgeving van gebiedsontsluitingswegen. Er zal verder onderzoek gedaan worden naar diverse kruispunten op doorstroming en veiligheid en eventuele knelpunten zullen worden aangepakt. Tot slot worden er beperkingen opgelegd aan ontwikkelingen in de spoorzone vanuit het oogpunt van externe veiligheid, met name de doorvoer van gevaarlijke stoffen.

De plannen en voorgestelde maatregelen van de gemeente behandelen diverse aspecten die van belang zijn voor het behouden en verbeteren van de verkeersveiligheid. Plannen om met name fietsers beter te beschermen zijn van groot belang. Vanwege het toenemende gebruik van (elektrische) fietsen wordt het drukker op de fietspaden, waardoor mogelijk aanpassingen nodig zijn. Het is goed dat de gemeente zich hiervan bewust is en actie onderneemt. Verder wordt er in de Mobiliteitsvisie aangegeven dat de 10 grootste knelpunten in de gemeente zullen worden aangepakt. Hoe dat precies wordt uitgewerkt, is echter nog onduidelijk. Hetzelfde geldt voor het realiseren van veiliger 30 km/u en 50 km/u zones en autoluwe gebieden. Deze zones en gebieden kunnen de verkeersveiligheid ten goede komen, maar het is nog onduidelijk waar en hoeveel van dit soort zones wordt gerealiseerd.

Ondanks dat sommige plannen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid nog niet erg specifiek zijn, is wel duidelijk dat de gemeente actief bezig is met het verbeteren van de verkeersveiligheid en zich bewust is van de knelpunten en verbeterpunten. De diverse uitgebreide plannen tonen aan dat er wordt ingezet op het verbeteren van de verkeersveiligheid in de hele gemeente voor alle vormen van mobiliteit. Omdat de Mobiliteits- en parkeervisie recent is opgesteld, is aanvullend op dit stuk geen nieuw beleid in de Nota Koers en Keuze opgenomen. De beoordeling van het doelbereik is daarmee hetzelfde als die voor de autonome ontwikkeling (+).

4.2 Samen leven in de buurt, wijk en gemeente

4.2.1 Leefbaarheid

In de ontwerp omgevingsvisie is dit thema onderverdeeld in drie opgaven: 'sterke samenleving met rijk verenigingsleven', 'toegankelijk en sociaal voor iedereen' en 'veilige wijken'. De ambities en beleidsvoornemens die voor deze opgaven beschreven zijn in de ontwerp omgevingsvisie hebben een sterke overlap met het sociaal domein en gaan veelal over de samenwerking die de gemeente aangaat met haar inwoners om een veilige, fijne woonomgeving te creëren. Leefbaarheid vormt hierin de rode draad. Daarin is voor dit onderdeel van het planMER gekozen om de opgaven binnen dit thema daaronder te scharen. De ambitie die beoordeeld is, luidt als volgt: de gemeente Gooise Meren is in 2040 een fijne plek om te wonen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 14.

Tabel 14 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Sociaal fysiek veilig

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	Gooise Meren scoort ruim voldoende tot uitstekend op de landelijke brede welvaartsmonitor die tweejaarlijks uitgevoerd wordt: de Leefbaarometer. De kwaliteit van woningen, de fysieke leefomgeving en de veiligheid zijn met name factoren die hoog scoren. De voorzieningen scoren vaak iets minder goed. Enkele straten en wijken scoren een zwak of voldoende in de Leefbaarometer. De kwaliteit van de woningen en de fysieke leefomgeving zijn hier de factoren die het meest bijdragen aan de zwakkere score.
Autonome ontwikkeling	++	De leefbaarheid in Nederland neemt over de breedte toe. De Wijkagenda's waar de gemeente mee werkt zijn geschikt om de paar probleemlocaties binnen Gooise Meren aan te pakken.

Fase	Beoordeling	Toelichting
Doelbereik Omgevingsvisie	+ +	Er zijn geen concrete en specifieke maatregelen vastgesteld die moeten bijdragen aan het behalen van deze ambitie. Er worden daarom geen concrete effecten vanuit de Omgevingsvisie meegenomen in de beoordeling. Doordat de huidige situatie en autonome ontwikkeling dusdanig positief zijn, is de verwachting dat de situatie hetzelfde zal blijven.

Huidige situatie

De gemeente kent over het algemeen een goede sociale en fysieke veiligheid. Het aantal delicten en ongevallen is de afgelopen jaren afgenomen en de subjectieve veiligheid wordt ook goed beoordeeld. Belangrijke bijdragers hiervoor zijn diverse burgerinitiatieven en buurtpreventieteam. Deze dragen niet alleen bij door delicten tegen te gaan en te melden, maar ook door sociale cohesie te stimuleren waardoor de individualisering wordt tegengegaan (Gemeente Naarden, Muiden en Bussum, 2015). In het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 geeft de gemeente aan actief de georganiseerde criminaliteit en jeugdcriminaliteit aan te willen pakken (Gemeente Gooise Meren, 2019).

De Leefbaarometer beoordeelt in een tweejaarlijkse monitoring alle gemeenten en afzonderlijke wijken en buurten in Nederland op basis van de leefbaarheidssituatie. Dit is een score waarin 100 kwaliteitsfactoren leiden tot een totaalbeoordeling van de leefbaarheid. Dit wordt gebaseerd op vijf dimensies: woningen, bewoners, voorzieningen, veiligheid en fysieke omgeving (zie Figuur 24). Nederland scoort gemiddeld 'goed' (RIGO, 2019). Kleinere gemeenten scoren over het algemeen beter ('goed') dan grote steden ('ruim voldoende'). De gemeente Gooise Meren scoort op de Leefbaarometer (2018) over het algemeen ruim voldoende tot uitstekend en heeft daarmee dus een betere beoordeling dan het Nederlands gemiddelde. Op Figuur 24 is te zien dat Gooise Meren op alle dimensies boven gemiddeld scoort. Op wijk- en straatniveau blijken er echter wel verschillen te zijn.

Wat zijn de onderliggende dimensies?

De Leefbaarometer geeft in een cijfer de leefbaarheidsituatie van gebieden weer. Deze 'leefbaarheid' wordt samengesteld uit vijf onderliggende dimensies:

1. Woningen
2. Bewoners
3. Voorzieningen
4. Veiligheid
5. Fysieke omgeving

Niet iedere dimensie telt even zwaar mee in de totaalscore van de leefbaarheid. Voorzieningen en veiligheid bepalen samen voor bijna de helft de eindscore.

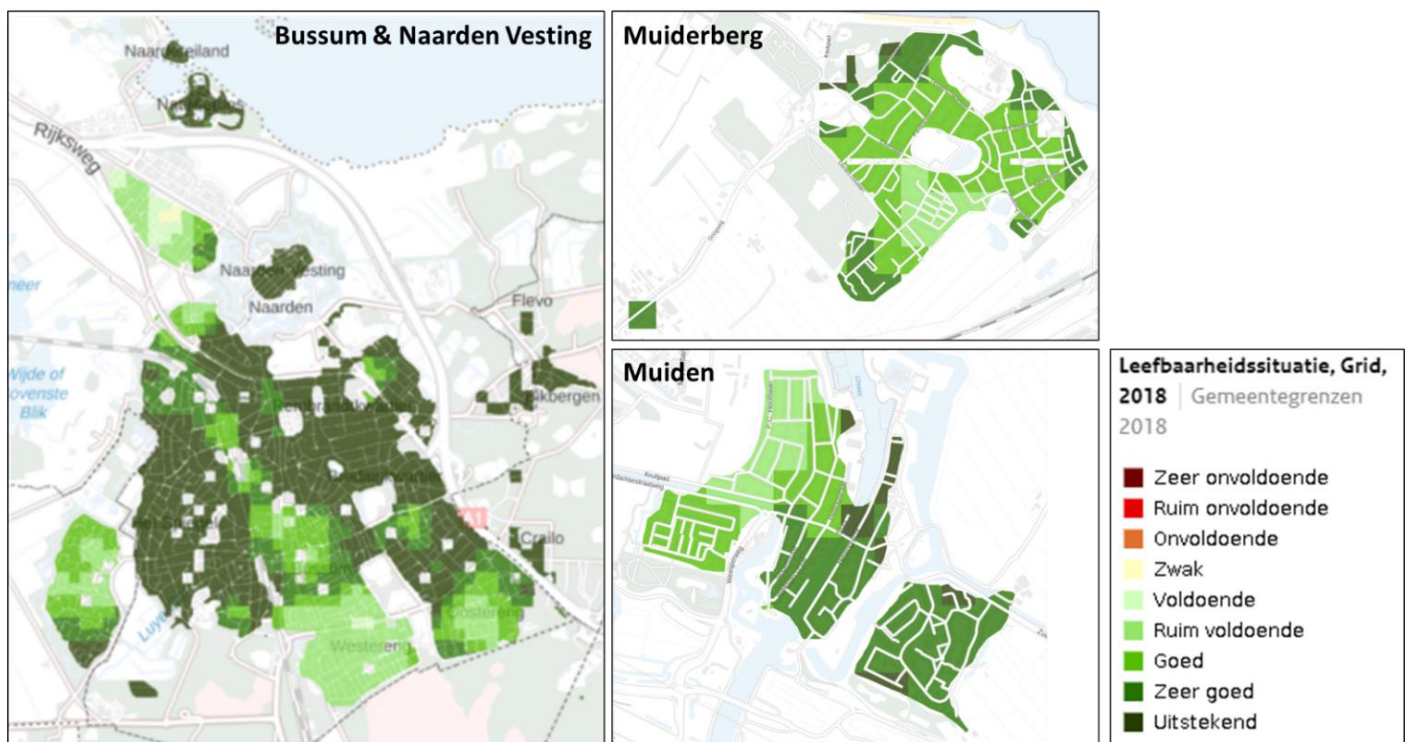
Figuur 24 Een overzicht van de onderliggende dimensies in de Leefbaarometer en hoe zwaar die meetellen

Te zien is op Figuur 25 dat met name Naarden-Vesting en grote delen van Bussum, zoals het Brediuskwartier, uitstekend scoren. Waar Naarden-Vesting vooral hoog scoort op de woningen en veiligheid, krijgen de goed beoordeelde wijken in Bussum hun hoge score met name door de woningen en fysieke omgeving. Opmerkelijk is ook het Naarderbos dat zeer hoog scoort voor de fysieke omgeving en bewoners, maar onder gemiddeld wordt beoordeeld voor de voorzieningen. Op de kaarten is ook te zien dat enkele gebieden lager dan het gemeentelijk gemiddelde worden beoordeeld en soms zelfs een 'zwakke' beoordeling krijgen. Deze gebieden worden uitgelicht in Figuur 26. Het slechtst beoordeelde gebied ligt bij de Ten Bosch- en Kolonel Verveerstraat in Naarden. Dit gebied is onder gemiddeld beoordeeld op elk aspect, waarbij woningen, veiligheid en fysieke omgeving beduidend het slechtst worden

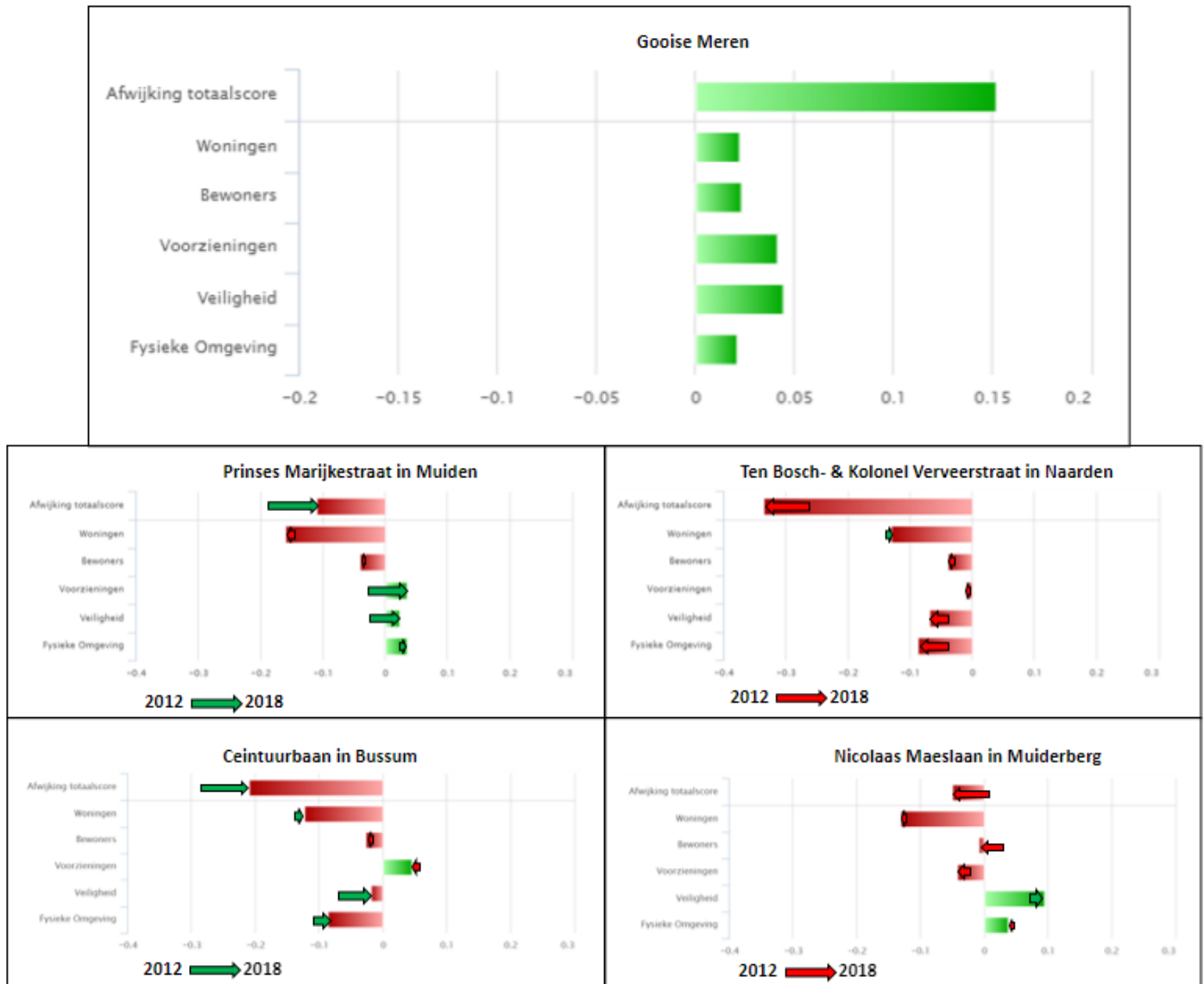
beoordeeld. Dit is het enige gebied dat met 'zwak' wordt beoordeeld in de gemeente. De andere gebieden die worden uitgelicht hebben een 'voldoende' beoordeling. Hierin is te zien dat woningen in alle drie onder gemiddeld worden beoordeeld. Opvallend is dat de Nicolaas Maeslaan in Muiderberg boven gemiddeld scoort voor bewoners, veiligheid en fysieke omgeving, maar matig scoort voor voorzieningen. Daarentegen scoren de Prinses Marijkestraat in Muiden en Ceintuurbaan in Bussum juist redelijk goed voor voorzieningen, maar weer minder goed voor de andere dimensies.

De verschuiving van de beoordeling in de afgelopen jaren laat zien in hoeverre de scores zich positief of negatief hebben ontwikkeld. Als eerste valt op dat de beoordeling van de Ten Bosch- en Kolonel Verveerstraat relatief is verslechterd. Alle dimensies zijn in 2018 minder goed beoordeeld dan in 2012. De score van de Prinses Marijkestraat is flink gestegen. Ondanks dat woningen en bewoners iets slechter zijn beoordeeld, zijn de andere dimensies dusdanig beter beoordeeld dat de algehele beoordeling ook is gestegen. De Nicolaas Maeslaan is qua beoordeling achteruitgegaan. Waar dit gebied in 2012 nog bovengemiddeld scoorde, ligt die beoordeling nu eronder. Ondanks dat de beoordeling voor veiligheid is gestegen, heeft de afname in de andere dimensies voor de algehele daling gezorgd. De score van de Ceintuurbaan is flink toegenomen. Dit is met name te danken aan de grote positieve stijging in de beoordeling van veiligheid en fysieke omgeving. De veranderingen in de beoordelingen van de gebieden kunnen komen doordat de leefbaarheidssituatie in het gebied verslechterd is en/of doordat de gemiddelde leefbaarheidssituatie in Nederland is verbeterd.

Gemeentebreed lijkt er geen eenduidige oorzaak te zijn voor de lagere beoordeling in sommige wijken. Wel blijkt dat 'woningen' in de laag beoordeelde gebieden in de hele gemeente meestal een van de laagst scorende dimensies is. Verder blijkt dat de lagere scores in Muiderberg met name worden veroorzaakt door een combinatie van woningen en voorzieningen. De lage beoordelingen in Muiden komen vooral door woningen en bewoners. In Bussum zijn de meeste lage beoordelingen het gevolg van lage scores voor woningen en fysieke omgeving of veiligheid. In delen van Naarden worden de lage beoordelingen veroorzaakt door woningen, bewoners en veiligheid.

Figuur 25 Beoordeling leefbaarheidssituatie Gooise Meren

Figuur 26 Beoordeling van de leefbaarheidssituatie in Gooise Meren en de 'zwakste' wijken in Gooise Meren ten opzichte van het landelijk gemiddelde

Autonome ontwikkeling

De verwachting is dat de positieve landelijke groei van de leefbaarheidssituaties zich zal blijven doorzetten (RIGO, 2019). Het aantal gebieden dat een onvoldoende beoordeling heeft, zal verder gaan afnemen. Er wordt wel een landelijke afvlakking verwacht in de positieve groei van goed beoordeelde gebieden. Dit betekent dat gebieden die al een hoge score hebben, naar verwachting niet veel verder meer zullen stijgen. De verwachting is ook dat ernstige probleemwijken lang problematisch zullen blijven mits er drastische maatregelen worden genomen. Van zulke probleemwijken is echter geen sprake in Gooise Meren.

Toch zijn er wel enkele wijken in Gooise Meren die onder het landelijk gemiddelde scoren. De gemeente werkt aan Wijkagenda's die mogelijk kunnen worden ingezet om wijken met een lagere score extra aandacht te geven. Problematisch is wel dat de gebieden met een lagere score veelal dichtbebouwd zijn en daardoor weinig ruimte hebben voor ruimtelijke aanpassingen. Het is nog onduidelijk hoe de gemeente dit vraagstuk concreet gaat aanpakken.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente heeft geen specifieke maatregelen opgesteld die moeten bijdragen aan het behalen van de ambitie. Hierdoor is het dus niet mogelijk om op dit thema een verdere analyse uit te voeren dan de analyse uit de Foto van de Leefomgeving. Een concrete beoordeling op doelbereik van de Omgevingsvisie kan daarom ook moeilijk worden

opgesteld. De enige maatregel uit de Nota Koers en Keuze die hier mogelijk aan kan bijdragen zijn de Wijkagenda's waarin met wijkspecifieke maatregelen wordt getracht om de leefbaarheid op wijkniveau te verbeteren. Doordat deze nog in ontwikkeling zijn, zijn er ook nog geen concrete maatregelen bekend. De wijkgerichte aanpak kan wel bijdragen aan het aanpakken aan bestaande knelpunten op het gebied van leefbaarheid. Omdat de situatie in de autonome ontwikkeling al uitstekend is, is het doelbereik voor deze opgave ook uitstekend (++) beoordeeld.

4.3 Natuur- en erfgoedparels versterken

4.3.1 Bloeiende biodiversiteit

4.3.1.1 Biodiversiteit

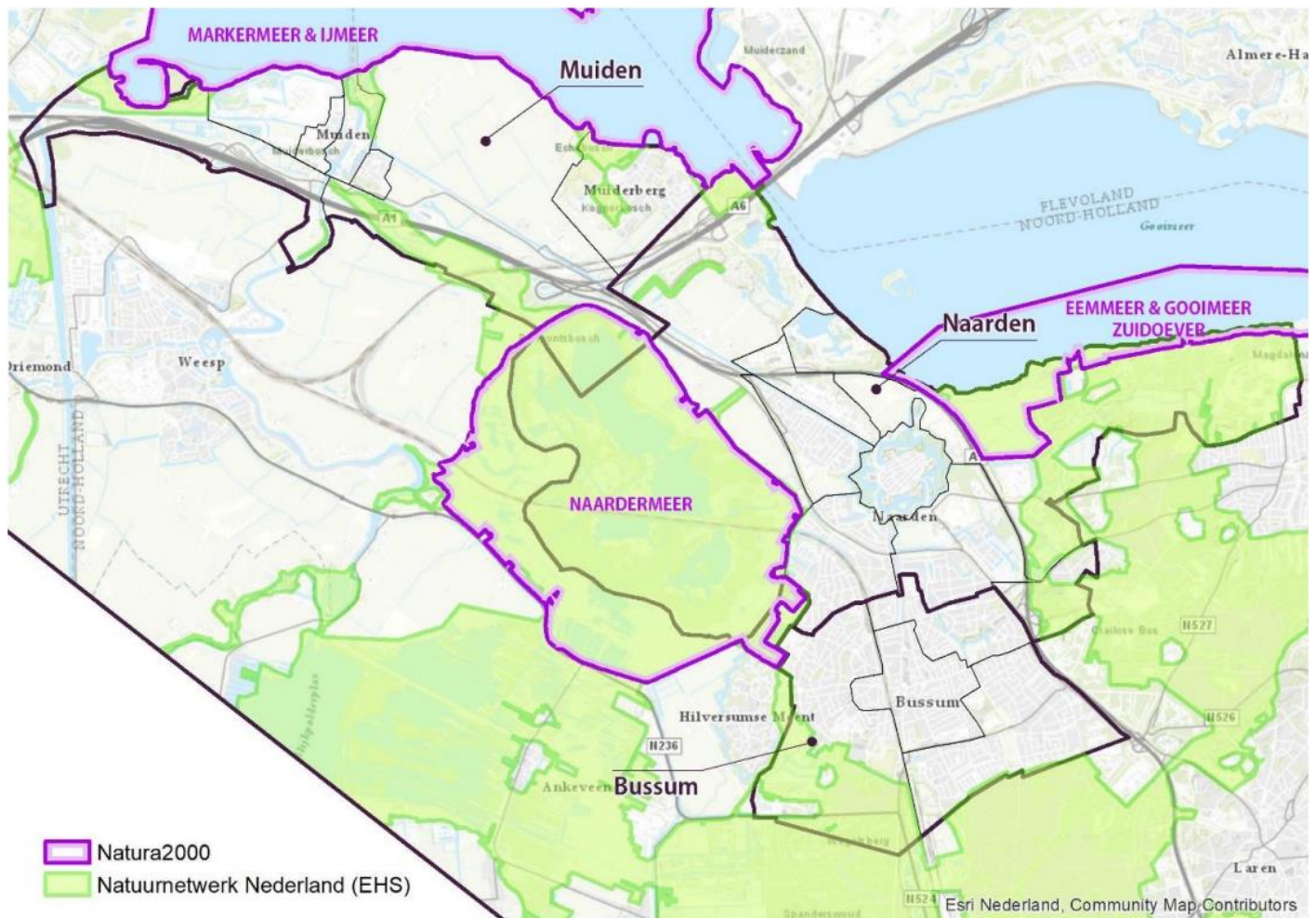
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bloeiende biodiversiteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en landschappen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 15.

Tabel 15 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bloeiende biodiversiteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	De soortendiversiteit in de steden en het buitengebied is relatief hoog, maar wordt negatief beïnvloed door verdroging, vermesting en verzuring. Weidevogelpopulaties gaan achteruit. Grootschalige infrastructuur vormt tevens een barrière en stikstofdepositie is een knelpunt.
Autonome ontwikkeling	+/-	Naar verwachting zal de komende decennia de biodiversiteit verder achteruitgaan, voornamelijk in agrarisch gebied. Stikstofdepositie zal daarbij een knelpunt blijven. De gemeente neemt een aantal maatregelen om dit te kenteren, zoals de Duurzaam Ontwikkelen tool en het opstellen van een biodiversiteitsactieplan dat zich richt op het verbeteren van leefgebieden en migratieroutes van ambassadeursoorten.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente werkt de komende jaren aan het creëren van meer natuur, het verbeteren van ecologische verbindingen en het versterken van insectenpopulaties. In het heidelandschap neemt de gemeente samen met het Gooise Natuurreservaat maatregelen om negatieve gevolgen van vermesting en klimaatverandering op het ecosysteem tegen te gaan. Stikstofuitstoot blijft echter een knelpunt in de gemeente, en de ontwerp omgevingsvisie laat niet zien of de gemeente bereid is om harde keuzes te maken in het geval van tegengestelde belangen vanuit landbouw en natuur.

Huidige situatie

De gemeente heeft veel beschermde natuurgebieden op land en op water (Figuur 27). In de gemeente bevinden zich drie Natura 2000-gebieden: het Naardermeer, Eemmeer & Gooimeer zuidoever en Markermeer & IJmeer. Het Naardermeer is het oudste natuurreservaat in Nederland. Langs de grenzen van de gemeente liggen tevens veel gebieden die onderdeel zijn van Natuurnetwerk Nederland (NNN). De natuurgebieden zijn grotendeels in het beheer van natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten en Goois Natuurreservaat.

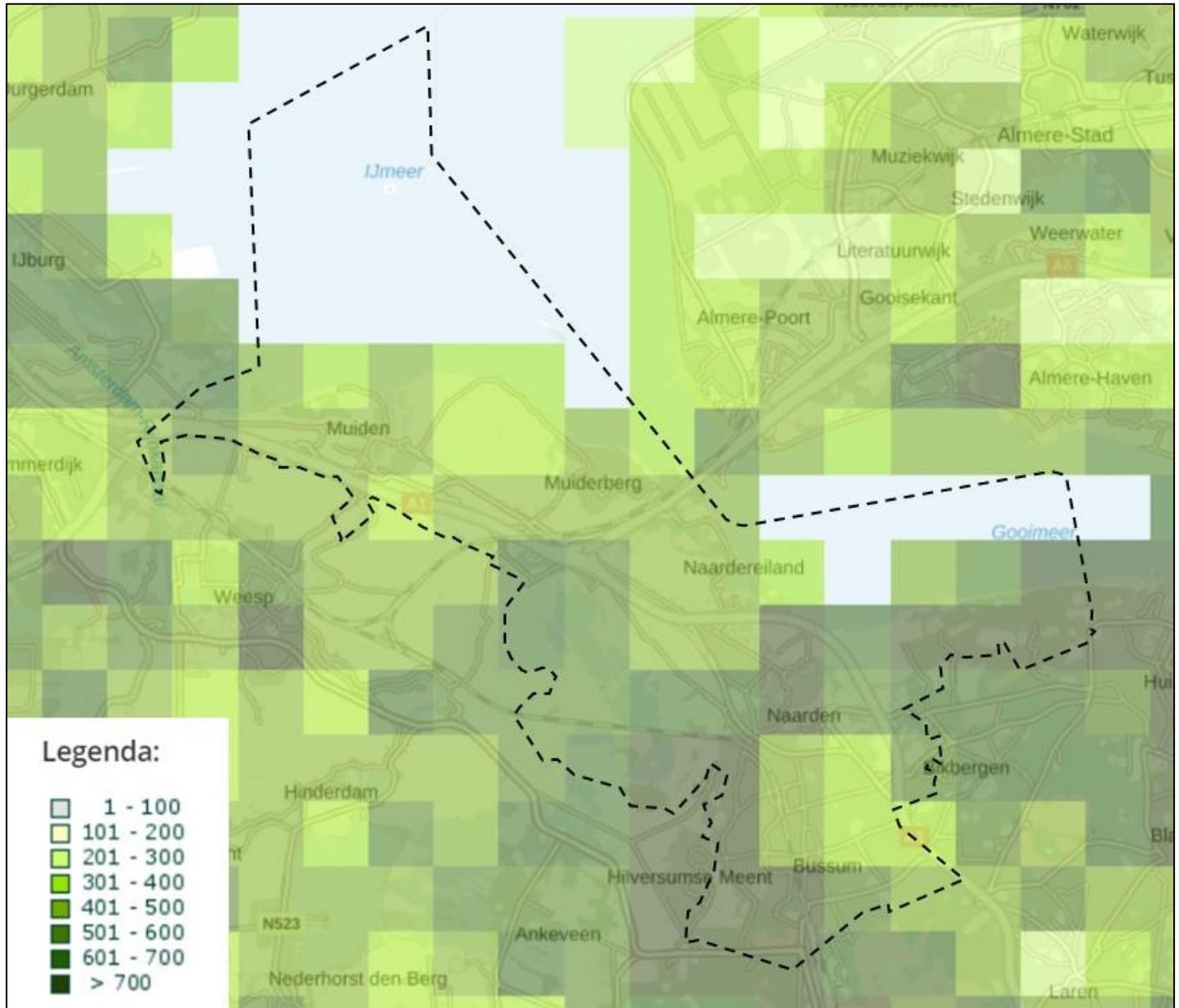

Figuur 27 Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland gebieden in de gemeente

De natuurgebieden in de gemeente functioneren als brongebieden voor soorten. Migratieroutes tussen natuurgebieden en richting stedelijk gebied zijn van groot belang voor veel soorten. Groene delen van het stedelijk gebied zijn belangrijk voor de migratie van diverse soorten, zoals de ringslang, otter, bever, das, ree en heikikker. In stedelijk gebied zitten soorten die afhankelijk zijn van de natuurgebieden, zoals o.a. de spreeuw en diverse soorten vleermuizen. Op een aantal locaties zijn de ecologische verbinding matig tot slecht. Een voorbeeld is de 1A: ondanks de aanleg van faunapassages vormt de A1 een barrière (Gemeente Gooise Meren, 2020).

De gemeente kent een hoge soortendiversiteit (Atlas van de Leefomgeving, 2017). In de NNN-gebieden in het oosten van de gemeente is de geschatte soortendiversiteit per km-hok groter dan 700. In grote delen van Naarden en het westen van Bussum is de soortendiversiteit ook groter dan 700 per km-hok. Dit zijn stedelijke biodiversiteit hotspots, met een bijzondere positie voor de groene villawijken in Bussum (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Stedelijk gebied is al eeuwenlang belangrijk leefgebied, omdat soorten kunnen schuilen en voortplanten in ruimtes onder daken en in scheuren en spouwmuuren. Ook is het warmer dan het landelijke milieu en zijn er tegenwoordig steeds meer kruiden en insecten (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). In vergelijking met Hilversum en Amersfoort is de soortendiversiteit in Naarden en Bussum relatief hoog. Echter, in het nabijgelegen Huizen is de stedelijke biodiversiteit nog hoger. Hier is de soortendiversiteit overal hoog, terwijl in het oosten van Bussum de soortendiversiteit tussen de 200-400 soorten per km-hok ligt. In Muiden, Muiderberg en het oosten van Bussum is de geschatte biodiversiteit met gemiddeld 300-500 soorten per km-hok vergelijkbaar. De biodiversiteit is het laagst in het agrarische veenweidegebied

tussen Muiden en Muiderberg (200-300 soorten per km-hok), maar in het algemeen is de biodiversiteit in het buitengebied relatief hoog (300-400 soorten per km-hok).

Figuur 28 Soortendiversiteit in de gemeente (Atlas van de Leefomgeving, 2017)

Een biodiversiteitsonderzoek in de regio Gooi en Vechtstreek laat zien dat de natuur onder druk staat (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). In beschermde gebieden wordt de biodiversiteit negatief beïnvloed door verdroging, en vermessing en verzuring door stikstofdepositie vanuit de omgeving. De agrarische emissie van ammoniak, verkeer, woningen en industrie zijn belangrijke bronnen van stikstofdioxide en ammoniak (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019).

Weidevogelpopulaties gaan in de regio, net als in de rest van Nederland, steeds verder achteruit. Met name de grutto en scholeksters zijn sterk gedaald: populaties zijn gehalveerd sinds 1990 (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Landelijke trends als ontwatering, grootschalig en snel maaien, percelen beplanten met mais, vermindering weidegang, optimalisatie van percelen door slootdemping en egalisering en vermindering van openheid hebben negatieve effecten op de weidevogels (Oevermans et al., 2016).

Autonome ontwikkeling

Naar verwachting zal de komende decennia door onder andere vermesting, versnippering van leefgebieden en verdroging nog eens 10% van de biodiversiteit verdwijnen, voornamelijk in agrarisch gebied. Op landelijk niveau wordt er gestuurd op het verminderen van stikstofdepositie op gevoelige natuurgebieden tot onder de kritische depositiewaarde, maar gezien de grote ruimtelijke opgaven onder andere op het gebied van woningbouw is het de vraag of deze ambitie gehaald zal worden. Er is wel steeds meer aandacht voor biodiversiteit en met name binnen de bebouwde kom zal dit mogelijk een deel van de achteruitgang kenteren.

Om de biodiversiteit te behouden en te bevorderen zijn de afgelopen jaren al diverse maatregelen genomen door de gemeente. De gemeente heeft een ecologisch maaibeheer waarbij 1 of 2 keer per jaar wordt gemaaid. Voordat het maaisel wordt afgevoerd blijft het maximaal 5 dagen liggen. Daarnaast doet de gemeente mee aan operatie steenbreek, een project ter stimulatie van het vervangen van de versteende ruimtes door groen.

In 2020 lanceerde de gemeente de tool Duurzaam Gooise Meren.⁶ De tool geeft bewoners inzicht in de duurzaamheid van hun huis en tuin, en de maatregelen die ze kunnen nemen om dit te verbeteren. De tool scoort een huis of tuin op vier onderdelen: wateroverlast, hittestress, biodiversiteit en energie. Om de score te verhogen kan een bewoner maatregelen aanvinken, bijvoorbeeld om de biodiversiteit in hun tuin te verhogen. Voorbeelden zijn het aanplanten van verschillende typen groen en natuurvriendelijk tuinonderhoud. Ook staat er hoe specifieke soorten geholpen kunnen worden, zoals de mus, de salamander en de eekhoorn. De maatregelen worden uitgelegd en gescoord op kosten, moeilijkheidsgraad en onderhoudslasten. De Duurzaam Ontwikkelen tool activeert inwoners om zelf een bijdrage te leveren aan de stedelijke biodiversiteit. Om de landelijke negatieve trend te kenteren is meer nodig, zoals bijvoorbeeld een klimaatbestendige natuur, minder stikstofdepositie, geen bodem- en/of waterverontreiniging en ecologische verbindingen.

De gemeente stelt momenteel een biodiversiteitsactieplan- en programma op. Dit plan richt zich op gebieden waar reeds een aanzienlijke blauwe en groene infrastructuur aanwezig is, en waarvan bekend is dat het beheer, de onderhoud en de verbindingen kunnen worden verbeterd. In het plan staat een aantal doelsoorten centraal. Bij de keuze van de doelsoorten is samen met Natuurmonumenten en Goois natuureservaat bepaald welke doelsoorten belangrijk/richtinggevend zijn voor het versterken van de biodiversiteit. De doelsoorten zijn daarnaast 'ambassadeurs' van andere soorten die meeprofiten van de maatregelen. In het buitengebied zijn de bever, ringslang en otter gekozen als doelsoorten. In het stedelijke gebied zijn dit de huismus, spreeuw, egel, eekhoorn, kleine watersalamander, diverse soorten vleermuizen en insecten. Het verbeteren van de leefgebieden en migratieroutes van deze soorten zal een positief effect hebben op de biodiversiteit. Echter, door te focussen op reeds sterke groenstructuren kan het zijn dat de biodiversiteit in minder groene gebieden laag blijft (Gemeente Gooise Meren, 2020). De gemeente geeft aan zich eerst op de verbetering van bestaande verbindingen te richten alvorens de ecologische kwaliteit van het andere groen in de gemeente te verbeteren. De ambitie is om hier ook de inwoners van de gemeente bij te betrekken.

In Naarden en Bussum geldt dat de helft van het buitengebied voor agrarische productie wordt gebruikt en de andere helft bestemd is voor extensieve recreatie en natuur. De verwachting is dat het aandeel productie-landbouw rond Naarden en Bussum (voorlopig) niet kleiner zal worden.

Doelbereik omgevingsvisie

De ambitie van de gemeente is om biodiversiteit als de maat der dingen te nemen en biodiversiteit te vergroten. In de ontwerp omgevingsvisie worden enkele maatregelen genoemd die hieraan bijdragen. Zo zet de gemeente in op het verbeteren van ecologische verbindingen. Hiervoor zijn al maatregelen getroffen in het kader van het biodiversiteitsactieplan: een nieuw natuurgebied naast Muiderberg maakt de groene zoom rondom het dorp weer rond, en de gemeente heeft onderzocht of er een nieuwe ecologische verbinding tussen het Naardermeer en de Naardermeent en Valkeveen aangelegd kan worden. Daarbij is onderzocht wat de meerwaarde hiervan is voor onder meer de otter, die in 2021 voor het eerst in vijftig jaar weer gesignaleerd is in het Naardermeer. Faunapassages en andere natuurgebieden worden binnen het biodiversiteitsactieplan ingezet om de Natura 2000-gebieden met elkaar te

⁶ <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

verbinden. Deze maatregelen dragen bij aan het weerbaarder maken van de natuur voor externe stressoren als vermessing, versnippering en de gevolgen van klimaatverandering.

De gemeente neemt ook actie om insecten te beschermen. De beplanting wordt reeds zoveel mogelijk afgestemd op wat aantrekkelijk is voor bijen, vlinders, kevers, vogels etc. Wegbermen en enggronden (akkers) worden waar mogelijk ecologisch beheerd. Met deze maatregelen wordt het habitat van o.a. bijen en vlinders vergroot en worden populaties versterkt. Daarnaast is het met bermen mogelijk om meer ecologische verbindingen te creëren voor insecten.

Landbouw heeft een belangrijke invloed op de biodiversiteit. De helft van het buitengebied van Naarden en Bussum wordt gebruikt voor agrarische productie. Deze productie bestaat overwegend uit melkveehouderijen. De ammoniakemissie die hiervan afkomstig is zorgt voor verzuring en vermessing en is daarom schadelijk voor natuur. Dit is een belangrijke oorzaak van het verminderen van de biodiversiteit in Nederland. In de ontwerp omgevingsvisie staat dat de gemeente streeft naar een situatie waarin geen gewasbestrijdingsmiddelen meer worden gebruikt, waar geen bemesting op agrarische gronden meer plaatsvindt, en waar het (grond)waterpeil hoger ligt dan in de huidige situatie. Het handelingsperspectief van de gemeente om dit ambitieuze streefbeeld te bereiken is beperkt. Ook staan er in de ontwerp omgevingsvisie geen concrete maatregelen of harde keuzes benoemd als sprake is van tegengestelde belangen vanuit landbouw en natuur. Het is daardoor niet duidelijk hoe de gemeente de negatieve gevolgen van de landbouw op de natuur wil gaan verkleinen.

Op de Gooise stuwwal bevindt zich het ecologisch waardevolle heidelandschap, dat beheerd wordt door het Gooise Natuurreservaat (GNR). Heidelandschappen zijn gevoelig voor klimaatverandering en vermessing: de combinatie van temperatuursverhoging en een afname in neerslag zorgt voor droogte die de ontwikkeling van de heidevelden remt. Stikstofdepositie zorgt voor verzuring en vermessing van de heide. Heidegronden zijn extra gevoelig voor vermessing omdat de bodem van nature arm is. Plantensoorten worden verdrongen door snelgroeiende soorten zoals grassen die meer stikstof nodig hebben. Het GNR wil dit landschap klimaatbestendig beheren en de gemeente benoemt deze ambitie ook in de Nota Koers en Keuzes. Daarnaast komt er een onderzoek naar de gevolgen voor de mineralenhuishouding van de stikstofdepositie op de bodem onder het bos- en heidelandschap. Hierbij wordt ook bekeken of herstelmaatregelen van de bodem ecologisch zinvol en haalbaar zijn. Als laatste wordt invulling gegeven aan structureel bosbeheer waarbij de gemeente zich richt op gemengde, natuurlijke bossen die stabiel en weerbaar zijn tegen klimaatsverandering. Deze maatregelen hebben de mogelijkheid om het stuwwallenlandschap te beschermen tegen klimaatverandering en stikstofdepositie, maar de uitwerking is nog niet concreet genoeg om een beoordeling te geven. Het is onduidelijk of de maatregelen (klimaatbestendig beheer en herstelmaatregelen voor stikstofdepositie) effectief genoeg zijn om schade te voorkomen.

Zoals bovenstaand overzicht laat zien, werkt de gemeente actief aan het bevorderen van de leefomstandigheden voor insecten, vogels en flora. Mogelijk leidt dit ertoe dat de verwachte verdergaande achteruitgang in biodiversiteit deels gekenterd wordt. Op basis van de ontwerp omgevingsvisie kan echter niet gesteld worden dat de gemeente veel invloed gaat hebben op het verminderen van de negatieve effecten van de landbouw op de natuur in de gemeente. Het doelbereik van de omgevingsvisie is daarom neutraal beoordeeld (+/-).

4.3.1.2 Openbaar groen

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Openbaar verblijfsgroen beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is voldoende openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 16.

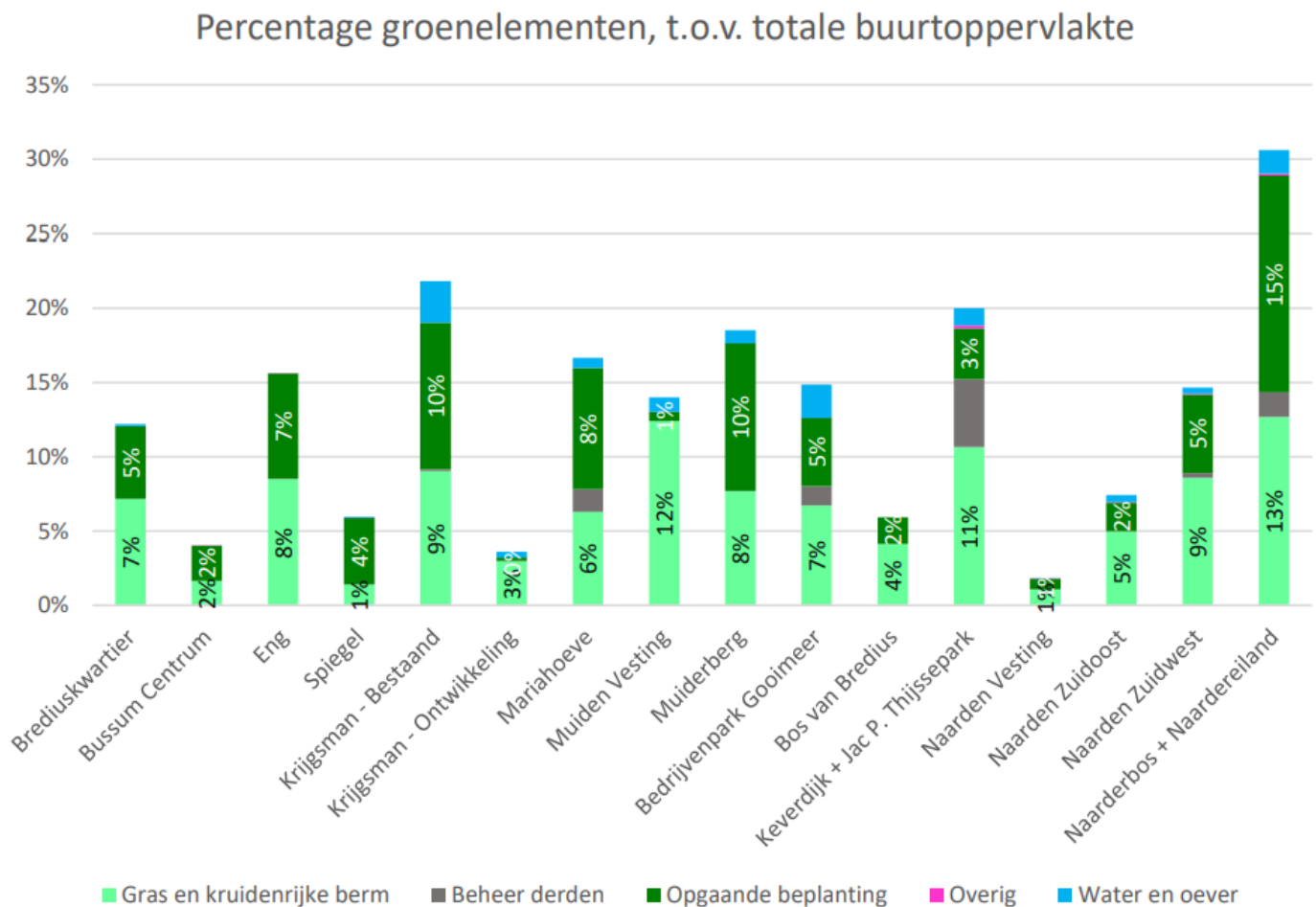
Tabel 16 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Openbaar verblijfsgroen

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Gooise Meren is een groene gemeente en het merendeel van de bewoners heeft op loopafstand toegang tot openbaar groen. Het centrum van Bussum vormt een knelpunt: er is hier vrijwel geen openbaar groen en ook de omliggende wijken zijn vrij sterk verhard. Het gemiddelde percentage openbaar groen in Gooise Meren bedraagt 11,5%.
Autonome ontwikkeling	+/-	De gemeente heeft het handhaven van het aandeel openbaar groen en met name het bomenbestand hoog in het vaandel staan. De voorwaarde om de woningbouwopgave van de gemeente binnen de grenzen van de huidige bebouwde kom op te lossen vormt een mogelijk knelpunt met ruimte voor openbaar groen.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente wil verblijfsgroen in de hele gemeente op loopafstand brengen. De centrumwijken van Bussum zijn echter sterk verhard en hiervoor wordt in de ontwerp omgevingsvisie niet duidelijk gemaakt hoe hier omgegaan zal worden met andere maatschappelijke opgaven die ook een claim op de beschikbare ruimte leggen.

Huidige situatie

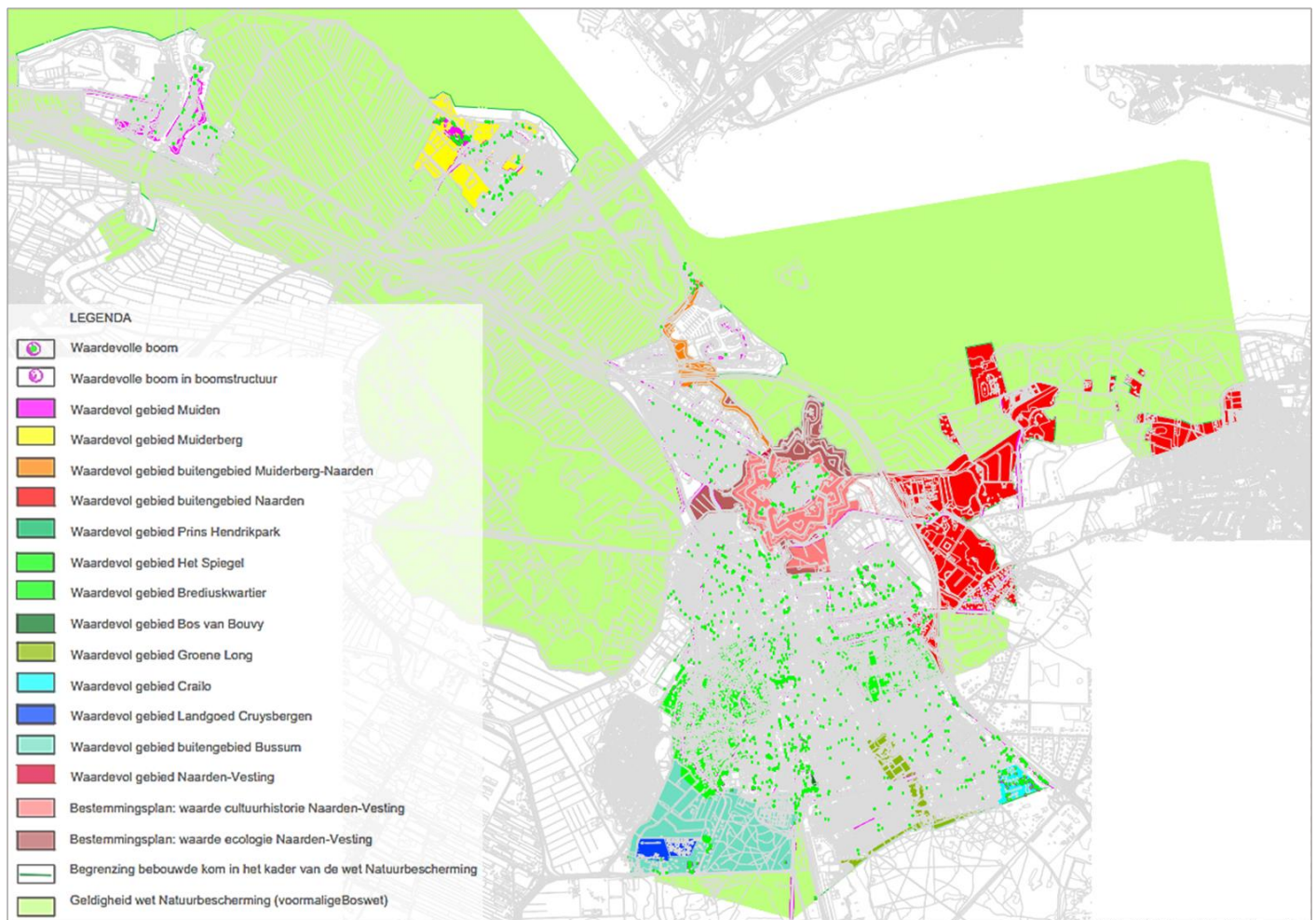
Gooise Meren is een groene gemeente. Dit is een uitgangspunt uit de Visie Buitenruimte. Groen bevindt zich niet alleen in de vele natuurgebieden in het buitengebied. Ook binnen het stedelijke gebied is veel groen dat zorgt voor een fijne leefomgeving. De gemeente bezit circa 26.000 laanbomen, 2.700 m² heide, 223.800 m² sierbeplanting, vele parken, 49.000 m² bodembedekkers, 7.900 m² rozen, 288.800 m² bosplantsoen, 151.400 m² bos en hakhout, 9.600 m² vaste planten, 29.000 m² hagen, 550.000 m² gras en 850.000 m² kruidenrijke bermen (Visie Buitenruimte, 2018).

Figuur 29 laat zien wat het aandeel openbaar groen is per wijk. Gemiddeld ligt het percentage rond de 11,5%. De meeste buurten hebben een percentage rond de 15%, zoals Muiderberg, Mariahoeve, Naarden Zuidwest en het Brediuskwartier en de Eng in Bussum. Opvallend is dat een aantal buurten relatief weinig openbaar groen heeft. Soms is dat historisch ingegeven (Bussum centrum, Naarden-Vesting) en soms zijn de buurten ontwikkeld in perioden met minder aandacht voor groenelementen in de openbare ruimte (het Spiegel). Particulier groen is niet meegenomen in dit overzicht, en dat zorgt bij wijken als het Spiegel voor veel extra groen (Gemeente Gooise Meren, 2020).

Figuur 29 Procentuele verdeling van groenelementen per buurt (Buitenruimte in Beeld, 2020)

De gemeente heeft een lijst met waardevolle bomen en gebieden die is vastgesteld door het college. Bomen die zich in waardevolle gebieden bevinden zijn ook als waardevol geclassificeerd. De bomen op de lijst worden eens in de vier jaar onderzocht. Hiermee wordt aan de zorgplicht voor bomen voldaan. Voor het kappen van waardevolle bomen (en bomen die minder dan 10 jaar geleden zijn aangeplant) is een vergunning nodig. In 2019 stuurde de Werkgroep biodiversiteit (een burgerinitiatief) een kritische brief naar het college waarin gesteld wordt dat het bomenbeleid onvoldoende bijdraagt aan lokale klimaatdoelstellingen en het verbeteren van biodiversiteit, omdat een groot aantal bomen onbeschermd blijft.

Figuur 30 Waardevolle bomen en gebieden in de gemeente

Autonome ontwikkeling

In 2021 wil de gemeente zorgdragen voor een gevarieerd, duurzaam bomenbestand. De gemeente wil het toetsingskader voor kapvergunningen beter laten aansluiten bij de klimaatdoelstellingen en -veranderingen. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de verspreiding van de bomen in de gemeente en de bijdrage van bomen aan o.a. hittestress, wateropvang en vastlegging. Daarnaast is het huidige beleid gefocust op het stimuleren van bewoners om bij te dragen aan het openbare groen. Men wordt gestimuleerd om tuinen en gevels te vergroenen, bijvoorbeeld door mee te doen aan Actie Steenbreek. Ook wil de gemeente bewoners en ondernemers betrekken bij de (her)inrichting en bij het onderhoud van openbaar groen (Visie Buitenruimte, 2018). Kleine stukjes groen die nabij de huizen van bewoners liggen, kunnen gekocht worden van de gemeente.

Bij (her)inrichtingen worden kansen voor openbaar groen meegenomen. Zo wordt in 2021 de buitenruimte van het gemeentehuis heringericht en hierbij wordt de groenstructuur versterkt. Ook bij de herinrichting van het Brediussterrein in Muiden voor sport en wonen worden groene zones aangelegd. Echter, er zijn geen harde afspraken in bijvoorbeeld de woningbouwsector over het meenemen van groen bij nieuwbouw.

Doelbereik omgevingsvisie

In de Nota Koers en Keuzes zijn enkele beleidsvoornemens en ambities opgenomen ten aanzien van openbaar groen. De groene, open schil rondom Muiden wordt behouden en versterkt. De gemeente wil de identiteit van Bussum als tuindorp behouden door de openbare ruimte en de gevels in combinatie met klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteit te vergroenen. Het centrum van Bussum is een zwakke plek wat betreft de toegankelijkheid van

openbaar groen: het dichtstbijzijnde park ligt met ruim een halve kilometer afstand niet voor iedereen op loopafstand. Om het knelpunt in het centrum aan te pakken wil de gemeente daar vergroenen, maar er worden geen concrete maatregelen genoemd in de ontwerp omgevingsvisie. De kansrijkheid van deze ambitie is daarmee beperkt: voor de aanleg van verblijfsgroen is ruimte nodig, terwijl de gemeente juist inzet op knooppuntontwikkeling en verdichting rondom de stations en de ervaring leert dat als een keuze gemaakt moet worden tussen ruimte voor openbaar groen en ruimte voor gebiedsontwikkeling in gebieden met hoge grondprijzen, openbaar groen vaak aan het kortste eind trekt. De gemeente geeft de voorkeur aan schaduwgevende, gebiedseigen boomsoorten. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat knelpunten kunnen ontstaan in het waterverbruik van grote bomen, en de benodigde ondergrondse ruimte voor wortelstelsels. Het doelbereik van de omgevingsvisie voor dit aspect is neutraal (+/-) gescoord.

4.3.1.3 Landschap

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Landschap beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 zijn de kenmerkende landschappen in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als leidend principe aangehouden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 17.

Tabel 17 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Landschap

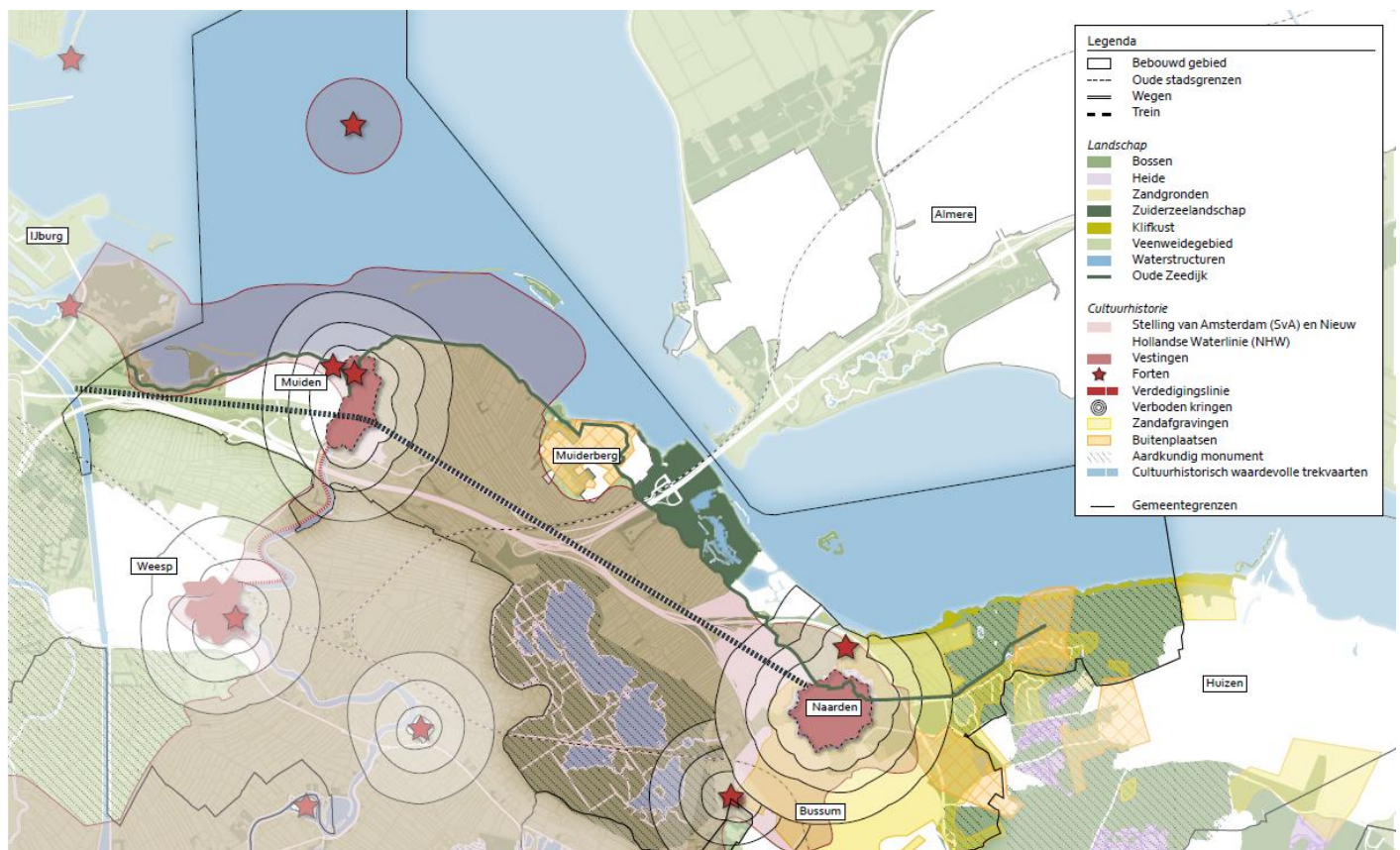
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	De karakteristieke landschappen in Gooise Meren worden erg gewaardeerd door bezoekers. Spoorlijnen en regionale en Rijkswegen vormen barrières in het landschap.
Autonome ontwikkeling	+	Een groot deel van het buitengebied bestaat uit beschermde landschappen en doordat er consensus over is dat het open landschap vóór alles behouden dient te blijven zijn verlies aan areaal en versnippering problemen die slechts beperkt spelen in het buitengebied. Ontwikkelingen als stikstofdepositie en klimaatverandering vormen wel bedreigingen voor de natuur.
Doelbereik Omgevingsvisie	++	Het beleid van de gemeente om in het landelijk gebied geen nieuwbouwwijken, bedrijventerreinen of zonneweiden te realiseren draagt sterk bij aan het behoud van het landschap. De gemeente neemt meerdere maatregelen om het heidelandschap, de Zuiderzeekust en het polderlandschap te beschermen. Daarnaast neemt de gemeente meerdere maatregelen om de beleefbaarheid en toegankelijkheid van landschappen te vergroten. Aandachtspunten zijn dat in de Nota Koers en Keuzes geen beleid opgenomen is waarmee de openheid van het landschap in het buitengebied van Naarden en Bussum behouden blijft.

Huidige situatie

De gemeente ligt in een gevarieerd landschap met groene en blauwe natuurwaarden. In de gemeente bevindt zich bos, heide, stuwwallen, veenplassen en de voormalige zuiderzeekust. Deze diversiteit is uniek en is een belangrijk aspect van de identiteit van de gemeente. Ook heeft het landschap een regionale functie: de regio fungeert als een groenblauwe verbinder van de dichtbevolkte stedelijke regio's bij Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

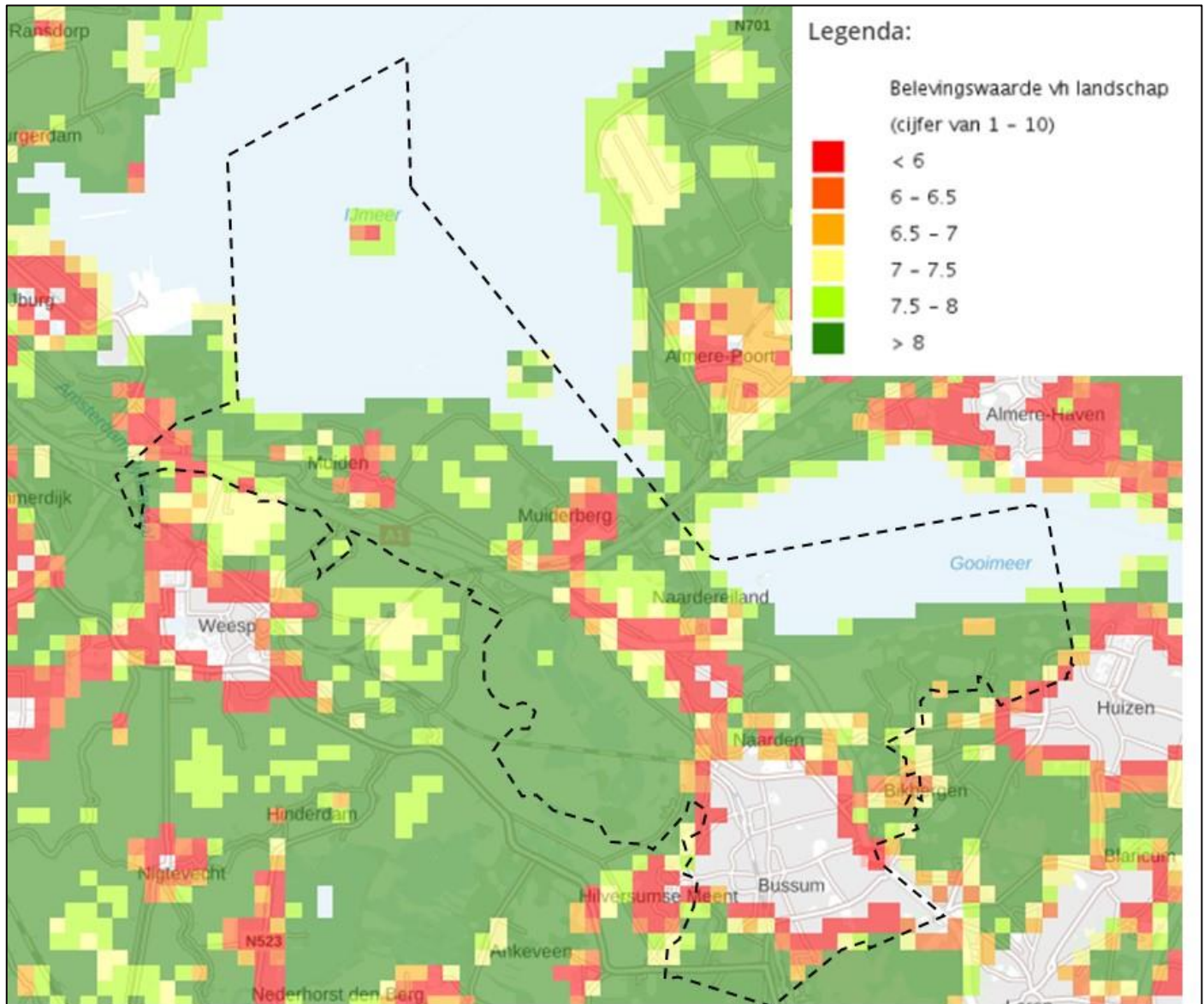
Gooise Meren kent vier karakteristieke landschapstypen. Naast Bussum en Naarden ligt het stuwwallenlandschap van het Gooi. Het landschap is een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug in het zuiden. De kenmerkende heuvelruggen in dit landschap zijn gevormd in de voorlaatste ijstijd. Het stuwwallenlandschap bestaat uit hogere zandgronden met bos en heidevelden, die veelal zijn bestemd als natuurgebied. Dit vormt een contrast met de lagergelegen veengebieden in het westen. In het westen van de gemeente wordt het karakter van het landschap grotendeels bepaald door de Vecht. In dit rivierenlandschap zijn de verschillende veenstroompjes en watergangen die ooit bij de Vecht hoorden nog steeds te herkennen. Het landschap wordt gekenmerkt door het meanderende verloop van de Vecht daarlangs gelegen boerderijen en woningen. De stad Muiden ligt aan de monding van de Vecht.

Het veen(weide)gebied is een ontginningslandschap dat ooit gebruikt werd voor landbouw en veeteelt. Door oxidatie en inklinking werd de grond al snel te drassig voor deze functie, en bleef alleen gebruik als weidegrond over. Een groot deel van het veenweidegebied tussen Muiden en Naarden is nog steeds in gebruik als weidegrond en heeft haar kenmerkende verkavelingsstructuur en openheid behouden. Langs de noordelijke grens van de gemeente loopt het Zuiderzeelandschap. Dit landschap is grotendeels gevormd door het water. Voor de afdamming werden grote delen van het landschap vaak verzwoegen door stormen. Door de aanleg van zeedijken probeerde men te voorkomen dat het land verdween in de golven. De aanwezigheid van zogeheten wielen (plassen) zoals de Vinkenplas en de Dobbertjeskom laat zien dat de zee vaak toch wist binnen te dringen. Met de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 werd het stormvloedgevaar van de Zuiderzee beteugeld. Nu zijn langs de oevers van het Gooimeer en IJmeer veel watergebonden functies te vinden.

Figuur 31 Landschappen en cultureel erfgoed in de gemeente en omgeving (Landschapsbeeld Gooi en Vechtstreek, 2018)

Figuur 32 weergeeft een modelmatige inschatting van de belevingswaarde van het landschap in de gemeente. De belevingswaarde van het landschap verschilt: de natuurgebieden, veenweidegebieden en kustzone worden gewaardeerd met een rapportcijfer hoger dan een 8 uit 10. Daarentegen scoren enkele gebieden lager dan een 6, zoals de randen van Bussum en de bedrijventerreinen ten noorden van Naarden, die langs de A1 liggen. Het oosten van Muiden en Muiderberg scoren ook laag, waarschijnlijk omdat ze vrij dicht langs de A1 en A6 liggen (Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2010). De infrastructuurlijnen in de gemeente (met name de A1, A6 en het spoor) zorgen voor doorsnijding en versnippering van het landschap. De lijnen vormen een barrière voor recreatieve en ecologische verbindingen. Zo is bij Naarden de verbinding tussen de historische vesting en het Gooimeer verbroken. In 2017 is de A1 ter hoogte van Muiden 300 m van de stad vandaan verlegd. Hierbij is veel aandacht geweest voor landschappelijke inpassing en het verbeteren van de leefbaarheid, al blijft de weg een barrière.

Figuur 32 Belevingswaarde van het Landschap in de gemeente (Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2010)

Autonome ontwikkeling

Het buitengebied van Gooise Meren levert een belangrijke bijdrage aan de verblijfskwaliteit en de groen-blauwe kwaliteiten van de gemeente en het geeft karakter en identiteit aan de leefomgeving. De diversiteit van landschappen binnen één regio in de Randstad is uniek. Het buitengebied bestaat grotendeels uit beschermd natuurgebied; deze gebieden behouden daardoor de komende decennia hun landschappelijke waarde. Niet-beschermd landschappen staan onder druk doordat andere opgaven zoals de energietransitie, recreatie, mobiliteit en wonen ook ruimte vragen en kunnen leiden tot negatieve effecten. Daarnaast leiden ontwikkelingen als bodemdaling in veengebieden en klimaatverandering tot toenemende druk op en veranderingen van het landschap.

In de Visie Buitenruimte stelt de gemeente dat er een algemene consensus is dat het open landschap en de zanderijen, weilanden en bossen vóór alles behouden moeten blijven. Er is echter geen gemeentelijk landschapsplan. Op regionaal niveau wordt wel gewerkt aan een landschapsplan. Een van de speerpunten van de Regionale Samenwerkingsagenda (2019-2022) van de Regio Gooi en Vechtstreek is een aantrekkelijk woon-werk klimaat. Als onderdeel van dit speerpunt wordt gekeken naar het bewaken van de culturele en landschappelijke identiteit van de regio. In afgelopen jaren is vanuit de regio al veel geïnvesteerd in het landschap. De komende jaren wil de regio een

landschapsprogramma opstellen samen met betrokken gebiedspartijen en overheden, met daarin een plan voor de duurzame financiering van het beheer en investeringen in het landschap.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente heeft een unieke diversiteit aan landschappen en zet zich in om ze te behouden. Op de Gooise stuwwal bevindt zich het heidelandschap, dat beheerd wordt door het Gooise Natuurreservaat (GNR). Heidelandschappen zijn gevoelig voor klimaatverandering en vermesting: de combinatie van temperatuursverhoging en een afname in neerslag zorgt voor droogte die de ontwikkeling van de heidevelden remt. Stikstofdepositie zorgt voor verzuring en vermesting van de heide. Heidegronden zijn extra gevoelig voor vermesting omdat de bodem van nature arm is. Plantensoorten worden verdrongen door snelgroeiende soorten zoals grassen die meer stikstof nodig hebben. Het GNR wil dit landschap klimaatbestendig beheren en de gemeente benoemt deze ambitie ook in de Nota Koers en Keuzes. Daarnaast komt er een onderzoek naar de gevolgen voor de mineralenhuishouding van de stikstofdepositie op de bodem onder het bos- en heidelandschap. Hierbij wordt ook bekeken of herstelmaatregelen van de bodem ecologisch zinvol en haalbaar zijn. Als laatste wordt invulling gegeven aan structureel bosbeheer waarbij de gemeente zich richt op gemengde, natuurlijke bossen die stabiel en weerbaar zijn tegen klimaatsverandering. Deze maatregelen hebben de mogelijkheid om het stuwwallenlandschap te beschermen tegen klimaatverandering en stikstofdepositie, maar de uitwerking is nog niet concreet genoeg om een beoordeling te geven. Het is onduidelijk of de maatregelen (klimaatbestendig beheer en herstelmaatregelen voor stikstofdepositie) effectief genoeg zijn om schade te voorkomen.

De gemeente wil in het buitengebied van Naarden en Bussum, met name in de polders en het plassengebied, de openheid van het landschap behouden. De landschappelijke kwaliteit wordt onder druk gezet door verrommeling en te veel schaalverkleining van de landbouw. De ontwerp omgevingsvisie benoemt niet waar huidige knelpunten liggen en welke concrete maatregelen getroffen kunnen worden om de openheid van het landschap te behouden. Het beleid van de gemeente om in het landelijk gebied geen nieuwbouwwijken, bedrijventerreinen of zonneweiden te realiseren draagt wel sterk bij aan het behoud van het landschap.

De Zuiderzeekust wordt ook in stand gehouden. Hier zijn de diversiteit van het landschap langs de kustlijn en het vergezicht belangrijk. Daarnaast moet de verbinding tussen de Vesting Naarden en de kust hersteld worden. De barrièrewerking van de A1 is een van de grootste knelpunten op het gebied van landschap. Om dit te bereiken wil de gemeente onderzoeken of ondertunneling van de snelweg mogelijk is. Gezien de kosten en het beperkte handelingsperspectief van de gemeente is de kans echter groot dat dit slechts een droom blijft.

De gemeente wil op een aantal plekken de landschappen meer beleefbaar maken, o.a. door fietsverbindingen en vaarroutes te verbeteren en de landschappen toegankelijker te maken. Vaarroutes in de Vechtstreek worden gekoppeld met de Diemerscheg en de toekomstige Bay Area in Almere. De diverse landschappen rondom Naarden moeten verbonden worden met de stad en de Vesting. Een aantal concrete maatregelen om dit te realiseren is het tot stand brengen van een fietsverbinding vanuit de Vesting naar de Bussumerheide, naar boerderij Stadszigt en langs de Heuvelrug. Ook wil de gemeente een continue fiets- en wandelroute via de noordzijde van de Naardertrekvaart richting Muiden. De gemeente wil ook de barrièrewerking van het spoor voor fietsers verminderen door een fietspad aan te leggen vanuit Naarden richting het Naardermeer en tussen Naarden Vesting en het Naarderbos en de jachthaven. In Bussum wordt ingezet op knooppuntontwikkeling, waar vanuit verbindingen kunnen worden gelegd met omringende landschappen. Op een aantal plaatsen is de abrupte hoogteovergang van de Heuvelrug naar de lageregelegen meren goed zichtbaar. Deze plekken worden toegankelijk gemaakt om de beleefbaarheid te verhogen.

4.3.1.4 Recreatie en toerisme

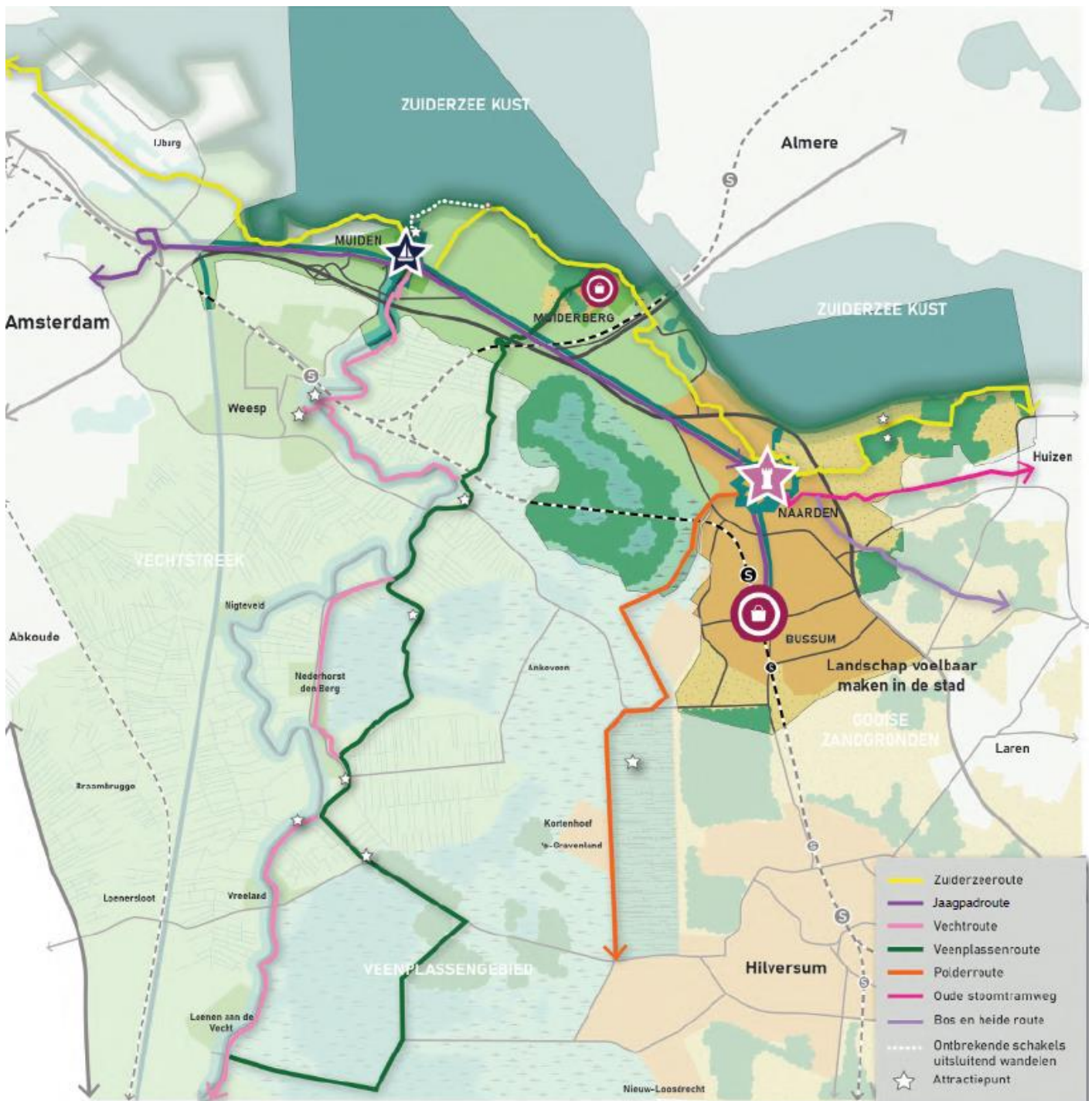
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Recreatie en toerisme beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 18.

Tabel 18 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Recreatie en toerisme

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	Vier op de vijf recreanten in de gemeente Gooise Meren komt uit de eigen regio. De laatste jaren neemt bezoek van buitenlandse toeristen toe. Dit leidt vooralsnog niet tot negatieve effecten op andere gebruiksfuncties binnen de gemeente (o.a. leefbaarheid, mobiliteit en natuur).
Autonome ontwikkeling	+	Gooise Meren zet niet in op meer recreanten en toeristen, maar de trends van de laatste vijf jaar laten zien dat de gemeente mogelijk wel rekening moet houden met een mogelijk ongewenste hogere recreatiedruk van binnen- en buitenlands toerisme. Er is een wens om meer recreatieve wandel- en fietsroutes aan te leggen maar vooralsnog zijn hier geen vaststaande plannen voor. De gemeente zet in op de aanleg van een binnenhaven in Muiden.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	Door in te zetten op trage vervoersnetwerken hoopt de gemeente de groeiende stroom bezoekers binnen de perken te houden. Verder worden verschillende maatregelen getroffen die fiets- en vaarverbindingen binnen de gemeenten versterken. Een belangrijk aandachtspunt op dit vlak is het scheiden van recreatieve en natuurfuncties op het water. De gemeente beschrijft daarnaast in haar Nota Koers en Keuzes niet concreet hoe de natuur beschermd zal worden tegen negatieve gevolgen die op kunnen treden bij een toename van het aantal bezoekers aan de gemeente. Uit de Passende Beoordeling blijkt dat hier mitigerende maatregelen voor nodig zijn.

Huidige situatie

De gemeente heeft een grote verscheidenheid aan cultuur, natuur en water en is daarmee een populaire locatie voor recreatie en toerisme (Economische kansen en bedreigingen Gooise Meren, 2017). In Figuur 33 zijn de gebieden voor recreatie en toerisme weergegeven.

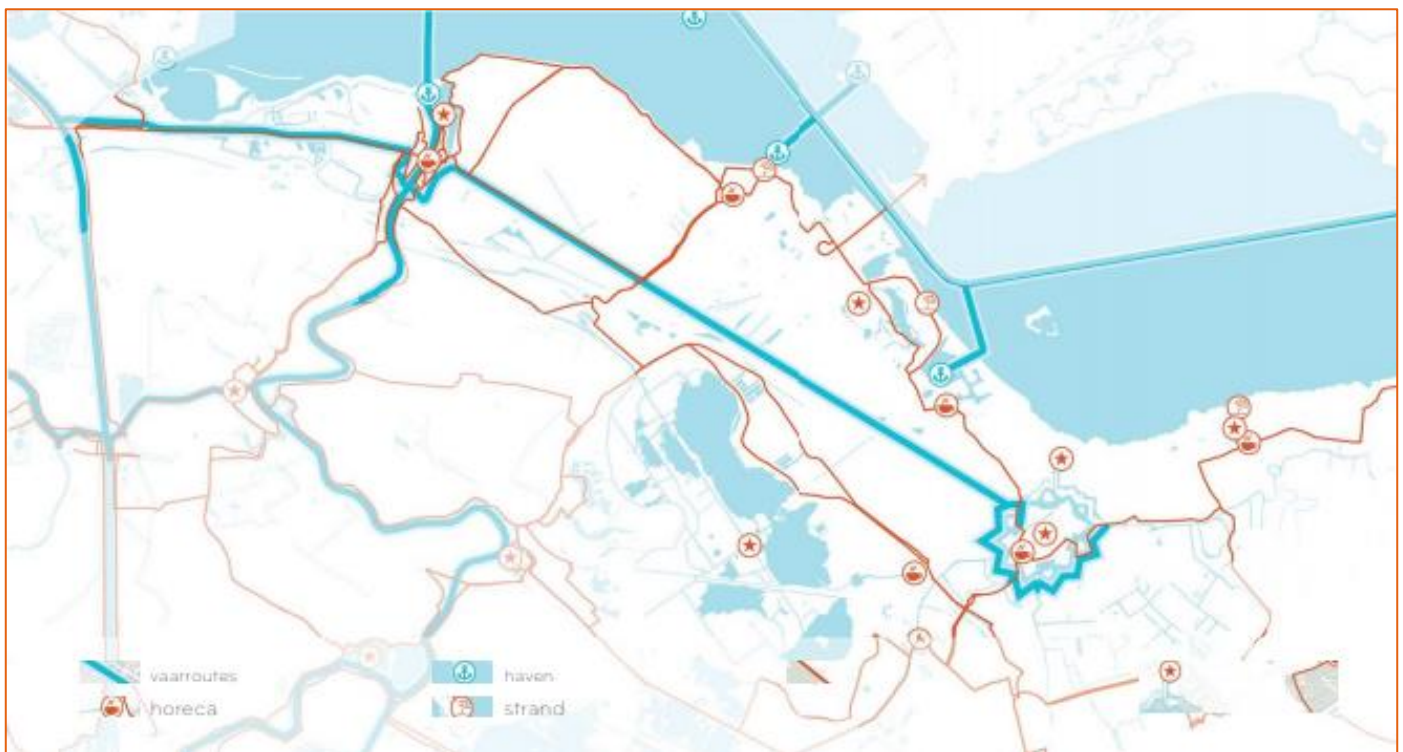

Figuur 33 Recreatie en toerisme in de gemeente Gooise Meren (Nota Koers en Keuze, 2021)

De gemeente is rijk aan natuur(gebieden), die aantrekkelijk zijn voor wandelaars en fietsers die willen genieten van de rust. De Gooise kuststrook is een uniek landschap met unieke ecologische waarden. Het Naardermeer was het eerste gebied van Natuurmonumenten (Economische visie Gooise Meren 2040). Het Naarderbos geldt daarnaast als geliefd natuurgebied voor wandelaars en fietsers. De fietsroute over de Zuiderzeedijk geldt als een icoon-fietsroute in de gemeente. Langs de Klifkust is het gebruik van de dijk een dilemma. Wandelaars en fietsers willen graag via de dijk van het natuur- en recreatiegebied Naarderbos naar Huizen lopen of rijden. Natuurverenigingen vinden dat de dijk afgesloten moet blijven, zodat het een rustplek blijft voor dassen, reeën en vogels. Gekozen is om de dijk afgesloten te houden voor wandelaars en fietsers, omdat de Naardermeent een van de laatste rustplekken voor reeën en dassen is.

Daarnaast staat de gemeente Gooise Meren bekend om het cultureel erfgoed. Grote delen van het gebied hebben als onderdeel van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie een hoge cultuurhistorische waarde. In de gemeente Gooise Meren staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling Amsterdam. Deze eerste is in 2020 genomineerd voor UNESCO erfgoed, maar heeft deze status niet gekregen. De Stelling Amsterdam is al UNESCO-erfgoed. De vestigingen zijn van oudsher bijvoorbeeld slecht ontsloten plekken. Het aanpassen van deze ontsluiting om de toeristische sector te kunnen vergroten is niet gewenst. In Gooise Meren staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling van Amsterdam. Gooise Meren heeft een grote verscheidenheid aan natuur en hoogwaardige culturele voorzieningen. In de gemeente staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling Amsterdam. Ook heeft de gemeente vijf musea: Comeniusmuseum, Forteiland Pampus, Muiderslot, Vestigmuseum en Weegschaalmuseum. Na het Muiderslot zijn het Spant en het filmhuis de meest bezochte culturele instellingen.

Tot slot is het een waterrijke gemeente, waardoor het geschikt is voor waterrecreatie (zie Figuur 34). Grote delen van de circa 30 kilometer kuststrook zijn niet beschikbaar voor waterrecreatie, omdat ze onderdeel zijn van beschermd natuurgebied of privégrond zijn (Visie aan de Gooise Kust). De waterrecreatie concentreert zich in de kernen van Naarden met het natuur- en recreatiegebied Naarderbos, Muiderberg en Muiden. Aan de oever vinden verschillende soorten recreatie plaats: zwemmen, surfen, kitesurfen, kanoën, suppen, roeien en vissen. De strandjes bij Muiderberg en het strand Westbatterij bij Muiden zijn niet niet-officiële zwemlocaties. De water- en toerismesector ervaart overlast van fonteinkruid. Dit is een waterplant die snel groeit door de verbeterde waterkwaliteit en slecht voor boten. Op dit moment wordt veel gemaaid, maar dit biedt geen structurele oplossing. Landelijke gesprekken over dit probleem op het IJssel- en Markermeer vinden plaats en de Gooise Meren werkt samen met de MRA aan een aanpak. In Naarden wordt het programma 'Naarden buiten de vesting' uitgevoerd. Het programma richt zich voor een deel op het meer recreatief benutten van het water).

Figuur 34 Waterrecreatie en -toerisme in de gemeente Gooise Meren (Visie aan de Kust Gooise Meren, 2020)

Natuur, water en cultureel erfgoed genereren veel recreatie en toerisme. Voor COVID-19 nam het aantal bezoekers aan de gemeente toe, met als één van de belangrijkste redenen dat Amsterdam de campagne 'Amsterdam bezoeken, Holland zien' is gestart. De regio Gooi en Vechtstreek, en dus de gemeente Gooise Meren, zijn onderdeel van deze campagne. Het merendeel van de bezoekers aan Gooise Meren zijn binnenlandse toeristen, waarvan zo'n 80% uit de eigen regio komt (Economische kansen en bedreigingen Gooise Meren, 2017). Er zijn geen cijfers bekend over het totale aantal bezoekers aan de gemeente, wel is in Tabel 19 voor vier cultuurhistorische attracties informatie

opgenomen over de ontwikkeling van de jaarlijkse bezoekersaantallen. Hieruit blijkt dat deze in de jaren 2011-2015 stegen. In de Economische Visie 2040, alsmede in de visie Aan de Gooise Kust (2020) worden enkele getallen genoemd over de groei van recreatie en toerisme in de gemeente. In de gemeente Gooise Meren vertegenwoordigt de toeristische sector 3% van de totale economie. De horecasector is nauw verwant aan toerisme en groeit sneller in Gooise Meren (5,9%) ten opzichte van de rest van Nederland (+3%). Ook het aantal overnachtingen is over 5 jaar tijd 30% toegenomen en omvat twee unieke vestingsteden. Na de aanpassing van de benaming Slot Muiderberg naar 'Amsterdam Castle' is het aantal toeristen naar deze bezienswaardigheid met 20% toegenomen bij buitenlandse toeristen. Deze bezoekers besteden hun tijd met name door fietsen, wandelen en het bezoeken van de kernen en horeca. De gemeente Gooise Meren heeft een voorkeur voor de regionale en lokale toerist, in plaats van de nationale en internationale toerist. De voornaamste reden is dat toerisme niet ten koste mag gaan van het behoud van natuur en cultuur.

*Tabel 19 Bezoekersaantallen voor cultuur en attracties in de gemeente Gooise Meren, afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.
Bron: Gemeente Gooise Meren, 2017*

Bestemming	2011	2012	2013	2014	2015
Muiderslot	114.000	118.000	139.000	132.000	138.000
Spant	84.000	97.000	76.000	82.000	90.000
Filmhuis Bussum	53.000	57.000	50.000	58.000	57.000
Vesting museum	26.000	25.000	27.000	26.000	28.000

Autonome ontwikkeling

Op de lange termijn zet de gemeente Gooise Meren in op lokaal en regionaal toerisme, waarbij het behoud van natuur en cultuur centraal staat. Het feit dat 80% van de bezoekers uit de regio komen en dit ook het streven is van de gemeente, maakt Gooise Meren minder kwetsbaar voor een afname van buitenlandse toeristen als mogelijk langdurig effect van COVID-19. Het aantal verblijfaccommodaties en overnachtingsmogelijkheden vormt mogelijk een knelpunt in de toekomst. Op dit moment is hier veel vraag naar, maar heeft de gemeente een gebrek aan ruimte. De ambities van de gemeente zijn samengevat in de Economische visie Gooise Meren 2040 en de visie Aan de Gooise Kust (2020).

In relatie tot watertoerisme en – recreatie, wil Gooise Meren de binnen- en buitenwateren benutten en koppelen aan de kustzone met zwemstranden. Het doel is om waterrecreatie en watertoerisme te versterken door verbindingen aan te leggen via binnenwater (tussen Muiden en Weesp, Muiden en Narden en Naarden het Oostelijk Vechtplassengebied) en met het buitenwater (via Muiden en Muiderberg naar IJmeer en via Naarden naar het Gooimeer). Ook groeit de belangstelling voor surfen en kitesurfen onder jongeren. De groei van Muiden en buurgemeente Weesp kan leiden tot kansen voor de watersport.

De verwachting is dat de belangstelling voor het bezitten van een boot op middellange termijn zal afnemen. Er is daarentegen wel een groeiende belangstelling voor dag of weekendhuur of flexibel gebruik. Dit zorgt ook voor een grotere behoefte aan ligplaatsen. Degenen die een jacht bezitten, willen hun eigendom het liefst zo dicht mogelijk bij hun woning. De bouw van de nieuwbouwwijken de Krijgsman (1.300 woningen) en de Bloemendaler polder (2.700 woningen) zorgen mogelijk voor een verdere vraag naar aanlegmogelijkheden bij Muiden (Economische visie Gooise Meren 2040 en Aan de Gooise Kust, 2020). De gemeente Gooise Meren onderzoekt de ruimtelijke en technische haalbaarheid van een binnenhaven in Muiden. Deze wens wordt onderschreven door inwoners en ondernemers uit Muiden. Ook worden er verkennende gesprekken gevoerd over het watersporten en waterrecreatie op het IJsselmeer en het Markermeer. Op de lange termijn kan een knelpunt ontstaan als niet aan de vraag naar aanlegplaatsen wordt voldaan. Hierover is, als uitwerking op de visie 'Aan de Gooise Kust' (2020) het 'Uitvoeringsprogramma Havens van Muiden' (2022) opgesteld. In dit programma wordt de kans om tussen de Mariahoeveweg en de Lange Muiderweg een nieuwe binnenhaven aan te leggen onderzocht.

In Muiderberg wordt geen verdere ontwikkeling van toerisme verwacht. Het huidig aantal toeristen is voldoende voor de inwoners van de gemeente en er zijn geen concrete plannen dit verder te ontwikkelen. In Muiderberg hebben ondernemers en inwoners wel ideeën en plannen voor het meer benutten van kansen rondom strand en strandrecreatie. Dit strand biedt recreatieve kansen, maar de ontwikkelingen moeten passen bij de natuurwaarden.

Het behoud van cultureel erfgoed is van groot belang voor de gemeente Gooise Meren, ook voor recreatie en toerisme. Bij de ontwikkeling van het IJmeer vormt de aanleg van de nieuwe woonwijk Almere Pampus mogelijk een bedreiging. Om de wijk te verbinden met Amsterdam zijn er ambities een brug of een tunnel aan te leggen. Dit schuurt met de status van de Nieuwe Hollandse Waterlinie als UNESCO-erfgoed.

In de toekomst moeten meer recreatieve fiets- en wandelroutes worden aangelegd. Een spanningsveld ligt in de gemeente tussen het aanleggen van nieuwe fietsroutes voor recreatie en de natuur. De wandel- en fietsroutes zijn uitbesteed aan de Regio Gooi en Vechtstreek en weinig concrete plannen bestaan dit aantal uit te breiden de komende jaren. Een belangrijke oorzaak is de impact op biodiversiteit, waardoor weinig wandelpaden kunnen worden aangelegd langs de 'kliffen'. Uit het oogpunt van recreatie en toerisme is het echter wenselijk meer wandel- en fietspaden aan te leggen in de toekomst.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente heeft in 2020 een kustvisie vastgesteld. De omgevingsvisie sluit nauw aan op deze visie, en er zijn veel concrete maatregelen opgenomen voor recreatie en toerisme. De belangrijkste hiervan zijn maatregelen gericht op het verbeteren van fietsverbindingen en het verder ontwikkelen van waterrecreatie. Er zijn concrete plannen om fiets- en vaarroutes te verbeteren. Rondom Naarden worden nieuwe fietsroutes aangelegd die de Vesting en stad verbinden met de Bussumse Heide, boerderij Stadszigt, het Naarderbos en de jachthaven. De Zuiderzeefietsroute wordt geoptimaliseerd door de verbinding met Muiden te verbeteren. Waterrecreatie en watertoerisme worden verbeterd door in te zetten op verbindingen tussen het binnenwater (tussen Muiden en Weesp, Muiden en Naarden, Naarden en het Oostelijke Vechtplassengebied) en het buitenwater (via Muiden en Muiderberg naar het IJmeer). Een andere interessante kans ligt volgens de gemeente in het bevaarbaar maken van de historische waterloop tussen Vesting en het centrum van Bussum. Als herkenbare, blauwe lijn zou deze een aantrekkelijke verbinding kunnen vormen tussen de beide centra. Ambities en maatregelen met betrekking tot waterrecreatie beschrijft de gemeente in de visie 'Aan de Gooise Kust'. In Muiden wil de gemeente het strand uitbreiden en horeca toevoegen. Het voorzieningenniveau in de haven wordt verbeterd en door zonering van het watervlak wordt onderscheid gemaakt tussen rustige natuurdelen en watersportdelen. Deze concrete maatregelen dragen bij aan aantrekkelijke en toegankelijke bestemmingen voor recreanten en toeristen.

De gemeente wil voorkomen dat er recreatie in haar culturele centra en natuurgebieden steeds grootschaliger wordt en stelt dat ze het als belangrijke uitdaging ziet om een goede balans te vinden tussen recreatie en natuur. De gemeente zet daarom in op extensieve recreatievormen. Er wordt gewerkt aan bereikbaarheid via trage netwerken, zoals fiets- en vaarnetwerken. Ook wil de gemeente HOV-haltes ontwikkelen op Gooimeer-Noord, station Naarden-Bussum en station Bussum-Zuid. Hiermee worden bezoekers gestimuleerd gebruik te maken van het openbaar vervoer, fietsen en wandelen. Een belangrijk doel van de HOV-haltes is het (verder) verbeteren van de bereikbaarheid met openbaar vervoer en fiets van de recreatieve hotspots, de aanwezige cultuurhistorische trekkers en de verschillende landschappen.

Veel recreanten in de gemeente Gooise Meren wandelen en fietsen in de natuurgebieden. Het Naardermeer en de Bussumerheide zijn daar goede voorbeelden van: natuurbehoud staat voorop en recreatie is altijd een belangrijke nevenfunctie geweest. Het verbeteren van fietsroutes naar de Bussumerheide zal waarschijnlijk zorgen voor meer recreanten en mogelijk meer vervuiling en verstoring. Het is echter vooral het uitbreiden van waterrecreatie dat een negatief effect op de natuur kan hebben. Nadelige effecten kunnen voorkomen in de vorm van verstoring, verandering en vervuiling. Delen van het water zijn reeds afgesloten door de beschermde status. Waterrecreatie Advies heeft de gemeente geadviseerd om zonering te gebruiken om recreatie en natuurfuncties te scheiden en om met recreatie- en natuurorganisaties in gesprek te gaan. Zonering wordt tevens genoemd in de Nota Koers en Keuzes als maatregel voor Muiden, maar verder is het niet duidelijk hoe de gemeente de natuur wil beschermen. In de Passende beoordeling (bijlage 2) zijn suggesties voor mitigerende maatregelen opgenomen.

4.3.2 Robuust erfgoed

4.3.2.1 Cultureel erfgoed

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Cultureel erfgoed beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 20.

Tabel 20 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Cultureel erfgoed

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	De omgang met het beschermde erfgoed in de gemeente is goed geborgd in wetgeving en beschermde stads- en dorpsgezichten zijn daarom goed geconserveerd. Onbeschermd erfgoed is echter kwetsbaar voor herontwikkelingen en daarmee verlies van cultuurhistorische waarden
Autonome ontwikkeling	+/-	De komende jaren wordt het monumentenbestand van de gemeente geactualiseerd, er wordt een cultuurhistorische waardenkaart gemaakt en er wordt onderzocht of hier een cultuurhistorische onderzoeksplicht aan kan worden verbonden. Dit zal leiden tot een betere bescherming van cultureel erfgoed. Omdat dit beleid nog niet vastgesteld is, is erfgoed zonder status gevoelig voor herontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie en energietransitie
Doelbereik Omgevingsvisie	+	In de Nota Koers en Keuze staat een groot aantal maatregelen genoemd die cultureel erfgoed in de gemeente Gooise Meren in stand moeten houden. Voorbeelden hiervan zijn het verbeteren van het stadsaanzicht van Muiden vanaf het water, de bescherming van de Schootsvelden en het onderzoeken of de gedempte grachten in Naarden-Vesting te heropenen. Hoe bescherming van cultureel erfgoed als leidend principe toegepast gaat worden bij ruimtelijke ontwikkelingen staat echter niet concreet beschreven in de Nota Koers en Keuze. Een ander aandachtspunt is dat de gemeente nog geen beleid ontwikkeld heeft en in de Nota Koers en Keuzes niet beschrijft hoe ze omgaat met de negatieve effecten van de voornemens van inwoners om monumentale woningen klimaatadaptief te maken op de cultuurhistorische waarde van de panden.

Huidige situatie

Gooise Meren staat bekend om haar cultureel erfgoed, dat voor een groot deel al een beschermde status geniet. In de gemeente bevinden zich vier beschermde dorps- en stadgezichten: de vesting Naarden, vesting Muiden, villawijk Het Spiegel en het Brediuskwartier in Bussum (zie ook Figuur 31). Vesting Muiden behoort zelfs tot het Unesco werelderfgoed, en begin 2019 zijn de Hollandse Waterlinies genomineerd voor Unesco. Daarnaast zijn er in de gemeente ruim 500 monumenten: 317 rijksmonumenten, 3 provinciale monumenten en ongeveer 180 gemeentelijke monumenten. In de Gebiedsbiografie van Gooise Meren worden enkele voorbeelden van het erfgoed in de gemeente genoemd:

- Woningen van vóór 1850: In Naarden bevinden zich nog enkele zeventiende- en achttiende-eeuwse panden, die een belangrijke bijdrage leveren aan de historische waarde van de binnenstad. Ook in Muiden zijn huizen uit deze periode bewaard gebleven.
- Sloten in de bebouwde kom van Bussum en Naarden: Een aantal bijzondere sloten is aangesloten op de in 1641 aangelegde trekvaart tussen Naarden en Amsterdam. Deze sloten werden gebruikt voor zandtransport. Ook de zandafgravingen zijn nog zichtbaar, bijvoorbeeld op de Naarder Eng.
- Buitenplaatsen: In Naarden en Muiderberg werden in de zeventiende en achttiende eeuw verschillende buitenplaatsen gebouwd. Slechts enkele zijn bewaard gebleven.
- Joodse begraafplaats: Deze begraafplaats in Muiderberg dateert uit 1639 en is met zo'n 45.000 graven de grootste joodse begraafplaats van Nederland.
- Vestingwerken: Vestingen en waterlinies hebben een belangrijke rol gespeeld in het verdedigen van de Republiek. Naarden vesting behoort tot de best bewaarde vestingen in Europa.

De omgang met monumenten is goed geborgd in wetgeving, bijvoorbeeld in de Erfgoedwet en de Erfgoedverordening van de gemeente en provincie. Voor het wijzigen van een monument is een omgevingsvergunning nodig waarbij getoetst wordt of de monumentale waarden niet worden aangepast. Ook wordt de gemeente bij bouwplannen voor monumenten en in gebieden met een beschermd dorpsgezicht of stadsgezicht geadviseerd door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed. Voor panden die binnen een beschermd dorpsgezicht liggen gelden strenge regels over de voorkant van het huis. Ook in de villawijken in Bussum zijn er kaderstellende regels voor aanpassingen aan de woningen. De groene uitstraling van de wijk dient behouden te blijven.

De gemeente heeft echter ook veel erfgoed dat nog geen status heeft, en daarom niet beschermd is. Het kan lastig zijn om dit erfgoed te behouden. Vaak komt pas bij de (her)ontwikkeling van een pand naar boven dat het mogelijk beschermd zou moeten worden. In veel gevallen is het in dat stadium te laat om de plannen te herzien, en wordt het erfgoed niet behouden. Vooral in Bussum bevindt zich nog veel onbeschermd erfgoed. Volgens Erfgoedvereniging Bond Heemschut duurt het vaak lang om panden een status te geven. Bovendien wordt beschermd erfgoed ook aangetast, bijvoorbeeld door de verkaveling van de tuinen van villawijk het Spiegel (Weespernieuws, 2020).

Autonome ontwikkeling

Veel ruimtelijke opgaven hebben mogelijk een impact op het erfgoed van de gemeente. Zo willen steeds meer inwoners zonnepanelen op hun daken plaatsen. Eigenaren van beschermde panden hebben echter te maken met strenge regels ten aanzien van het plaatsen hiervan. Daarnaast willen veel inwoners hun woning klimaatadaptief maken en dit kan leiden tot een verlies aan cultuurhistorische waarde van het pand (Erfgoedvisie). De gemeente heeft nog niet vastgesteld hoe ze met deze tegenstrijdige doelen om wil gaan. De woonopgave legt ook druk op bestaande historische panden die worden voorgedragen als herontwikkelingslocaties. Bij herontwikkeling wordt nadrukkelijk gekeken naar verschillende doelstellingen van gemeentelijk beleid, waaronder de woonopgave (Erfgoedvisie). Dit leidt soms tot lastige discussies over het afwegen van de historische waarden van de panden en de wens om de woonopgave binnen de huidige bebouwde kom op te lossen.

De komende jaren zet de gemeente een aantal stappen om haar erfgoed beter te beschermen. Het gemeentelijke monumentenbestand wordt geactualiseerd. De gemeente richt zich vooral op Muiden en Muiderberg, omdat zich daar relatief weinig monumenten bevinden. Ook wordt gekeken of het wenselijk is om van Muiderberg een beschermd dorpsgezicht te maken. Daarnaast wordt een cultuurhistorische waardenkaart gemaakt die de cultuurhistorische waarden op perceelniveau in beeld brengt. Gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde kunnen middels een bestemmingsplan een dubbelbestemming cultuurhistorie krijgen, of op een andere manier beschermd worden (Erfgoedvisie). Hierbij wordt ook onderzocht of het mogelijk is om een cultuurhistorische onderzoeksplicht te verbinden aan de waardenkaart. Deze plicht geldt al voor beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten, maar het uitbreiden ervan zorgt dat erfgoed zonder status ook beschermd wordt. Belangrijk is dat de gemeente hier ook consequenties aan verbindt, zoals bijvoorbeeld dat voor het herontwikkelen van panden die gecategoriseerd worden als waardevol dezelfde regels gelden als voor monumentale panden.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente wil beschermd en onbeschermd erfgoed in stand houden en toegankelijk en beleefbaar maken. In de ontwerp omgevingsvisie worden maatregelen genoemd die hieraan bijdragen, zoals het zo veel mogelijk beschermen en verbeteren van het stadsaanzicht in Muiden vanaf de kust. In Muiden wil de gemeente ook de schootsvelden beter beschermen en de beleving ervan versterken. De Muidertrekvaart, een cultuurhistorische lijn in het landschap, wil de gemeente veiliger maken door niet gesprongen explosieven op de bodem te verwijderen. Hiermee kan deze beter bevaarbaar gemaakt worden, wat bijdraagt aan de beleving van het erfgoed.

In Naarden wil de gemeente de Bussumervaart – een historische waterloop tussen de Vesting en het centrum van Bussum – beter bevaarbaar en zichtbaar maken. Ook kijkt de gemeente of het mogelijk is om de gedempte grachten aan de noordzijde van de Vesting weer open te maken. De uitstraling van de vestingwerken wordt hersteld door de kop van het aangrenzende bedrijventerrein Gooimeer-Zuid te transformeren. Deze maatregelen verbeteren de beleefbaarheid van de Vesting en vestingwerken in Naarden.

In alle woonkernen wil de gemeente unieke kwaliteiten, gebouwd erfgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten behouden en bevorderen. De gemeente gaat echter niet in op welke concrete maatregelen hieraan verbonden zijn.

Zoals in de Foto van de leefomgeving beschreven wordt, zijn er ontwikkelingen die mogelijk een negatief effect kunnen hebben op erfgoed. Eigenaren van historische panden willen de panden steeds vaker klimaatadaptief en/of duurzaam maken. Hiermee worden de cultuurhistorische waarden aangetast. Ook de herontwikkeling van oude

panden (bijvoorbeeld t.b.v. de woonopgave of de realisatie van informele werkplekken) kan leiden tot verlies aan cultuurhistorische waarden. In de ambitie wordt gesteld dat bij ruimtelijke ontwikkelingen cultureel erfgoed een leidend principe is. Hieruit wordt niet duidelijk hoe met de druk van andere opgaven om wordt gegaan en hoe afwegingen gemaakt worden. De gemeente wordt geadviseerd om dit leidend principe verder uit te werken.

In de ontwerp omgevingsvisie staat een groot aantal maatregelen die erop gericht zijn om het beschermde en onbeschermde cultureel erfgoed in stand te houden. De beoordeling van het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is daarom positief (+).

4.3.2.2 Archeologie

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Archeologie beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons archeologische erfgoed. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 21.

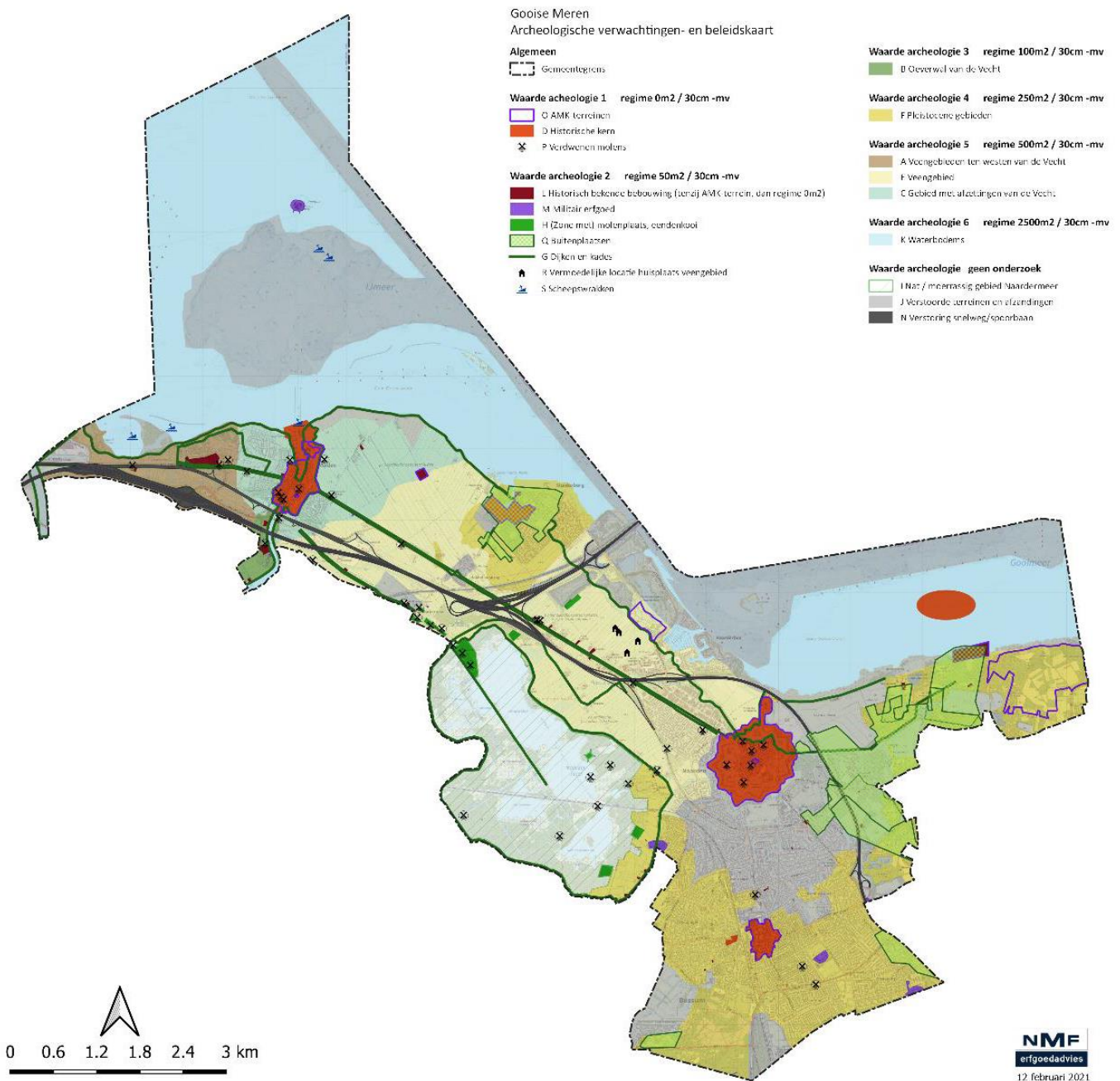
Tabel 21 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Archeologie

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	Binnen de gemeente Gooise Meren zijn enkele AMK-terreinen met bekende archeologische waarde en een hoge archeologische verwachtingswaarde. Het archeologisch erfgoed is momenteel nog geborgd via diverse bestemmingplannen. Sommige van deze plannen bevatten echter gedateerde informatie of onduidelijke regels m.b.t. archeologie. Daarnaast maken ze vaak meer grondroerende werkzaamheden mogelijk dan bij de opstelling ervan was voorzien. Dit levert risico's op voor de bescherming van archeologisch erfgoed.
Autonome ontwikkeling	+	Landelijk onderzoek toont aan dat steeds minder archeologische resten in situ behouden blijven. In situ behoud is het uitgangspunt voor de gemeente Gooise Meren en de gemeente actualiseert haar archeologische beleid op het moment van schrijven om hier meer invulling aan te geven. Er wordt een paraplubestemmingsplan opgesteld waarbinnen zeven gebieden van aflopende archeologische verwachtingswaarde worden gedefinieerd. Per verwachtingswaarde wordt vastgelegd hoe de bescherming geregeld wordt via bouwregels en omgevingsvergunningen. De verwachting is dat dit een groot positief effect op de instandhouding van het archeologisch erfgoed in de gemeente heeft.
Doelbereik omgevingsvisie	+	In de Nota Koers en Keuzes worden geen maatregelen genoemd die tot doel hebben om het archeologisch bodemarchief in de gemeente Gooise Meren te beschermen. De beoordeling van het doelbereik van de omgevingsvisie is daarmee gelijk aan die voor de autonome ontwikkeling.

Huidige situatie

In Gooise Meren bevinden zich geen archeologisch rijksmonumenten, maar er zijn veel gebieden waarvan bekend is dat er behoudenswaardige archeologische resten liggen. Deze terreinen zijn landelijk opgenomen in een archeologische monumentenkaart (zogeheten AMK-terreinen). Op deze lijst staan o.a. de stad Naarden Vesting, kerken, locaties van nederzettingen en Kasteel Muiderslot. Naast deze bekende archeologische terreinen zijn er ook nog archeologische verwachtingszones. Bijvoorbeeld, langs de vecht kunnen sporen van bewoning, begraving, economie en infrastructuur worden verwacht. De gemeente stelt momenteel een Archeologische verwachtings- en beleidskaart op waarin de verwachtingswaarde per type landschap is aangegeven, zie Figuur 35.

Het archeologisch erfgoed is momenteel nog geborgd via diverse bestemmingplannen. Sommige van deze plannen bevatten echter gedateerde informatie of onduidelijke regels m.b.t. archeologie. Daarnaast maken ze vaak meer grondroerende werkzaamheden mogelijk dan bij de opstelling ervan was voorzien (Archeologische Verwachtingen- en Beleidskaart gemeente Gooise Meren, 2021). In het bestemmingsplan Buitengebied van de voormalige gemeente Naarden zijn bijvoorbeeld nauwelijks gebieden aangewezen waar een dubbelbestemming geldt voor de bescherming van archeologische waarden.

Figuur 35 Archeologische verwachtingskaart van de gemeente (nog niet vastgesteld)

Autonome ontwikkeling

In overeenstemming met de wetgeving en het landelijke beleid is het uitgangspunt van de gemeente Gooise Meren om zorgvuldig om te gaan met de archeologische resten op haar grondgebied (Archeologische Verwachtingen- en Beleidskaart gemeente Gooise Meren, 2021). Daarbij staat in situ behoud voorop: bescherming van deze resten op hun plek in de bodem. De gemeente heeft in-situ behoud o.a. toegepast toen er een prehistorische boomstamboot was ontdekt in een groenstrook bij het ontwikkelgebied Bredius. Pas als dit niet mogelijk is kan de archeologische informatie door middel van een opgraving worden behouden, het zogenaamde ex situ behoud.

Het in situ behoud van archeologische resten is één van de belangrijkste doelen van de Nederlandse archeologische monumentenzorg. Echter, de laatste jaren worden steeds minder vindplaatsen deels of geheel in situ behouden. Uit landelijk onderzoek is gebleken dat ongeveer een derde van de behoudenswaardige vindplaatsen (deels) in situ bewaard worden. Dit wordt in vrijwel alle gevallen gerealiseerd door planaanpassing. Vaak wordt er dan nog wel een deel van de vindplaats middels een opgraving onderzocht. In het nieuwe archeologische beleid van de gemeente is in situ behoud het uitgangspunt, wat betekent dat een locatie niet altijd in ontwikkeling kan worden genomen.

Aangezien de meeste archeologische waarden zich op nog onbekende plekken in de bodem bevinden, betekent dit uitgangspunt vooral dat er bij ruimtelijke ontwikkelingen vroegtijdig onderzocht wordt of de plannen een negatief effect kunnen hebben op deze waarden. Het nieuwe archeologische beleid van de gemeente geeft concrete richtlijnen voor archeologisch onderzoek en geeft per deelgebied aan bij welke ruimtelijke ontwikkelingen archeologisch onderzoek gedaan moet worden.

De komende jaren zullen ruimtelijke ontwikkelingen steeds meer druk zetten op archeologische resten. De Archeologische Verwachtings- en Beleidsadvieskaart geeft duidelijk aan dat het belangrijk is om rekening te houden met archeologie en dat men dit vroeg in de planvorming moet meewegen. Hiermee wordt de druk op de ondergrond verminderd. Dit neemt echter niet weg dat andere autonome ontwikkelingen zoals klimaatverandering een negatief effect op archeologische resten kan hebben, bijvoorbeeld door verdroging. Aandacht voor schade door klimaatverandering ontbreekt in de huidige plannen.

Voor het geactualiseerde archeologische beleid van de gemeente is een paraplubestemmingsplan in de maak. In september 2021 heeft dit de status ontwerp gekregen door de gemeente⁷. Binnen het paraplubestemmingsplan worden zeven gebieden van aflopende archeologische verwachtingswaarde onderscheiden, waarbij waarde 1 de gebieden beschrijft die sinds de late middeleeuwen continu bewoond zijn en waar met zekerheid gesteld kan worden dat archeologisch resten aangetroffen zullen worden en waarbij waarden 5 en 6 veengebieden, afzettingsgebieden langs de Vecht en waterbodems zijn waar mogelijk archeologische resten in de bodem aangetroffen kunnen worden. Gebieden met waarde 7 zijn verstoorde gebieden waar geen onderzoeksverplichting voor geldt (officiële benaming is *Waarde archeologie: geen onderzoek*). Het paraplubestemmingsplan regelt de bescherming voor ieder van deze gebieden via bouwregels en een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden. Per verwachtingswaarde is daarnaast een vrijstellingsgrens bepaald die bestaat uit een oppervlakte- en een dieptemaat.

Doelbereik omgevingsvisie

In de ontwerp omgevingsvisie worden archeologische vindplaatsen binnen het thema erfgoed onder het materieel erfgoed geschaard. Er worden geen voor archeologie specifieke maatregelen genoemd die tot doel hebben om het bodemarchief in de gemeente Gooise Meren te beschermen. De beoordeling van het doelbereik van de omgevingsvisie is daarmee gelijk aan die voor de autonome ontwikkeling.

4.4 Verduurzaming inzetten als vliegwielen voor de toekomst

4.4.1 Eerlijke energietransitie

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Eerlijke energietransitie beschreven. Wat betreft de ambitie voor deze opgave sluit de gemeente aan op de ontwikkelingen en ambities uit de RES 1.0 voor de regio Noord-Holland Zuid en de deelregio Gooi en Vechtstreek. Voor 2030 wordt voor de deelregio met name ingezet op energiebesparing, voor 2050 wil de deelregio klimaatneutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle verbruikte energie binnen de deelregio opgewekt wordt. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 22.

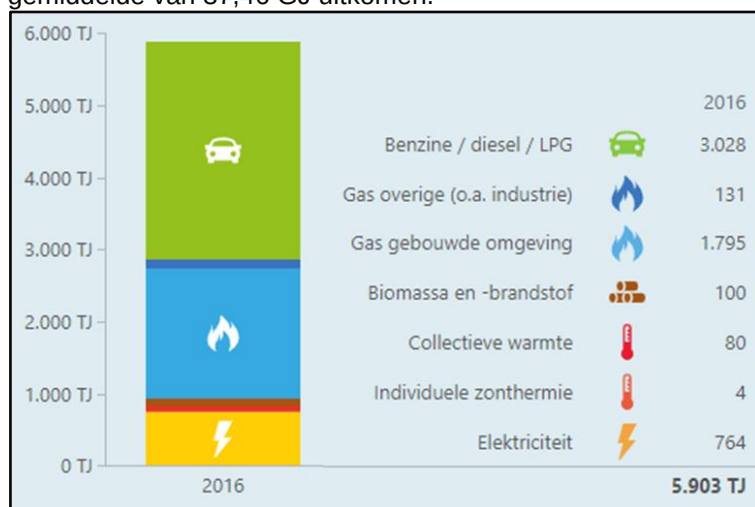
⁷ https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.1942.BPPA-ON01/t_NL.IMRO.1942.BPPA-ON01.html

Tabel 22 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Eerlijke energietransitie

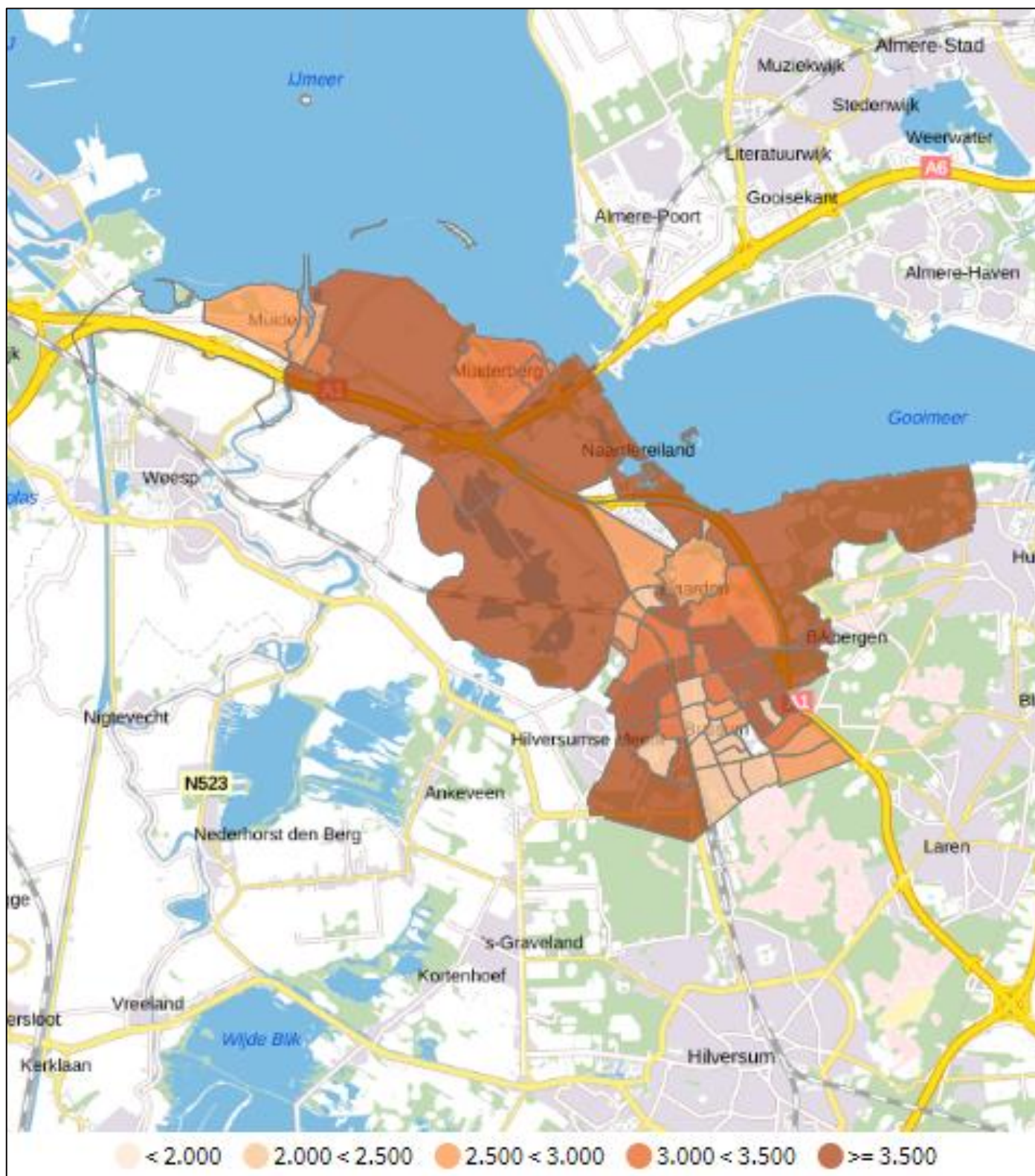
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in Gooise Meren bedraagt 4% en het aandeel zon op dak blijft achter bij het landelijke gemiddelde
Autonome ontwikkeling	--	Naar verwachting neemt het aandeel zon op dak de komende decennia toe. De elektriciteitsvraag stijgt echter, waardoor er in de autonome ontwikkeling weinig zicht is op het energieneutraal maken van de gemeente
Doelbereik Omgevingsvisie	--	De gemeente wil conform de RES 1.0 ambities in 2050 energieneutraal worden, maar met alleen zon op daken wordt slechts een klein deel van de opgave ingevuld. In het buitengebied zijn 250 tot 370 hectare zonnenveld, 22 tot 33 windturbines of een combinatie hiervan nodig. Hiervoor is onvoldoende vrije ruimte beschikbaar. De zoekgebieden die geïdentificeerd zijn in de RES Noord-Holland Zuid kunnen waarschijnlijk maar een fractie van het benodigde totaal aan duurzame elektriciteit opwekken.

Huidige situatie

Het totale energieverbruik in de gemeente Gooise Meren bedroeg in 2016 5.558 TJ (Figuur 36). Hiervan werd 2.800 TJ verbruikt door het verkeer in de gemeente. Voor de verwarming van gebouwen werd 2.000 TJ energie gebruikt, en de resterende 760 TJ bestond uit elektriciteit. Als gekeken wordt naar het energieverbruik per inwoner in de gebouwde omgeving is te zien dat inwoners van de gemeente Gooise Meren met 41,04 GJ per jaar net boven het landelijk gemiddelde van 37,46 GJ uitkomen.

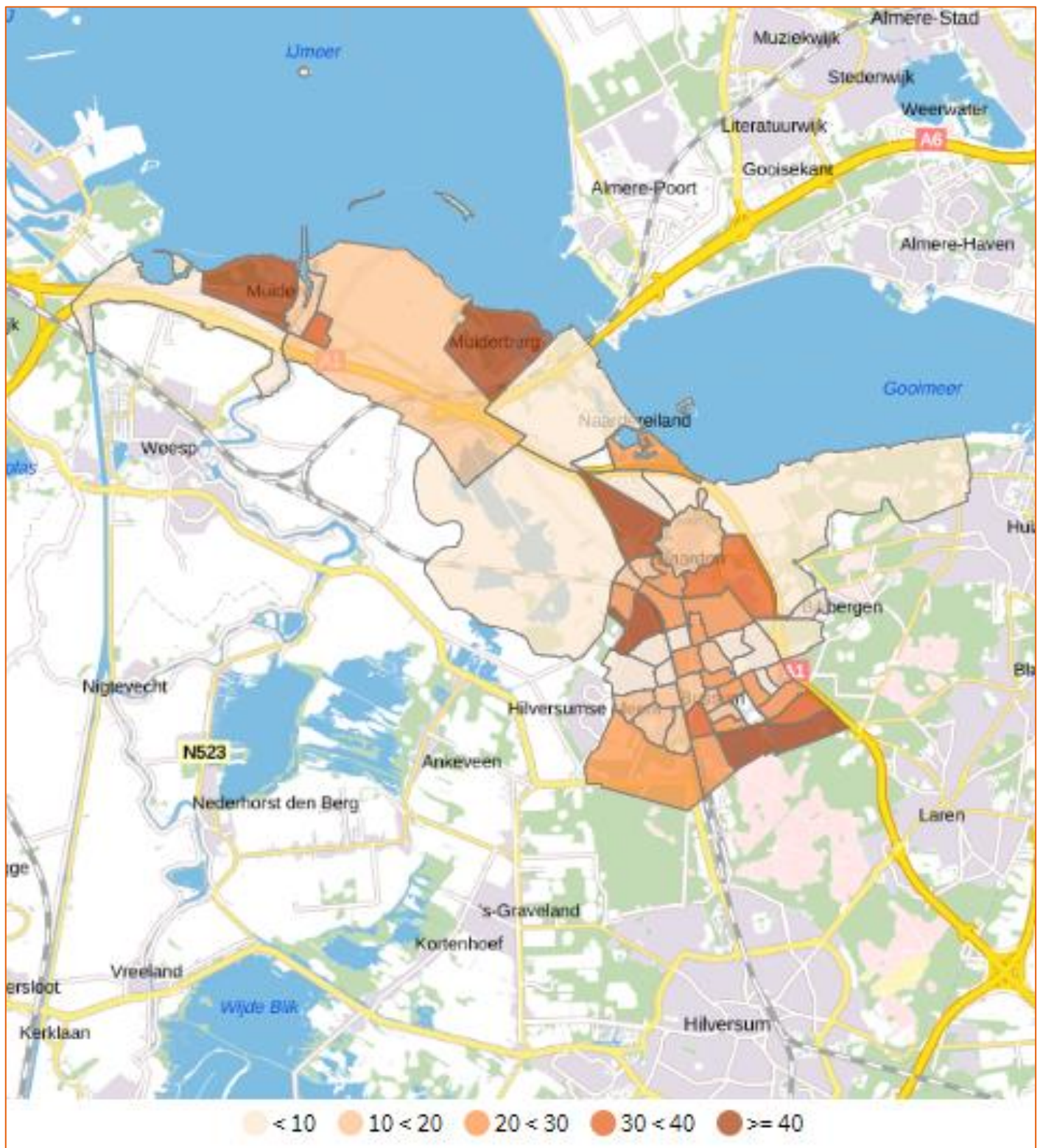

Figuur 36 De energiemix in Gooise Meren in 2016 (Energy transition model, 2021)

Figuur 37 Gemiddeld elektriciteitsverbruik alle woningen in Gooise Meren (kWh) (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren is ongeveer 4% van het energieverbruik hernieuwbaar opgewekt. Op dit moment wordt geen energie opgewekt door windmolens en blijft de gemeente in zowel het aandeel wind- als zonne-energie achter op het regionale en nationale gemiddelde (Klimaatmonitor, 2021). In de gemeente Gooise Meren stimuleert de actieve energiecoöperatie WattNu inwoners en bedrijven om te verduurzamen op het vlak van besparing en opwekking van duurzame elektriciteit en warmte. Drie vijfde van de zonnepanelen ligt op woningen en de rest op grotere (bedrijfs)daken. Het aantal woningen met zonnepanelen blijft iets achter op de rest van de regio. In Gooise Meren heeft 6,3% van de woningen zonnepanelen, ten opzichte van 6,8% in Noord-Holland Zuid. Figuur 38 geeft de geïnstalleerde installaties met zonnepanelen op woningen in 2021 weer (Klimaatmonitor, 2021). Ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde zijn er zelfs fors minder woningen waar zonnepanelen zijn geïnstalleerd. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn het feit dat Gooise Meren relatief compacte en groene kernen heeft met veel monumentale woningen. Hierdoor zijn zonnepanelen mogelijk minder vaak mogelijk of leveren ze minder op als gevolg van schaduwwerking door andere gebouwen of bomen.

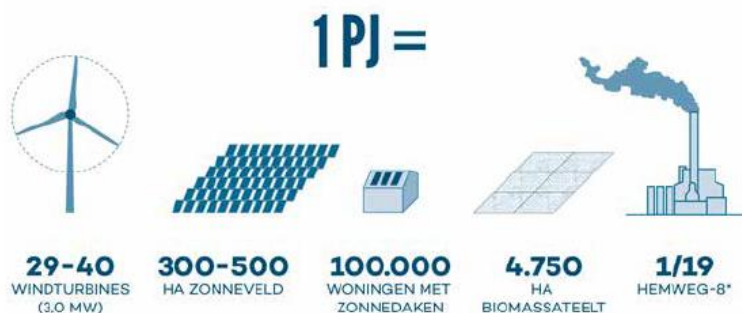
Figuur 38 Aantal geregistreerde installaties met zonnepanelen woningen (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren hebben inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijk organisaties, bestuur en ambtenaren samen met Actieplan Samen Sneller Duurzaam opgesteld. Per opgave ligt er nu een streefbeeld voor 2030 met een uitvoeringsagenda: de te bereiken mijlpalen en resultaten op de middellange termijn. Door het organiseren van ontmoetingen en het bedenken van ondersteunen initiatieven willen zij de Gooise Meren in de toekomst duurzamer maken. De gemeente steunt het project 'Kompas op groen', waarbij een centraal

ontmoetingspunt voor activiteiten rond de energietransitie wordt ontwikkeld in de Gooi en Vechtstreek (Actieplan Samen Sneller Duurzaam, 2017; Begroting Gooise Meren, 2021). De gemeente werkt samen met stichting WattNu op het vlak van energiebesparing en opwekking van energie op daken van particulieren en bedrijven. Daarnaast adviseert de gemeente samen met Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek bedrijven die veel energie verbruiken om hun energieverbruik specifiek in beeld te krijgen. Door dit zo genoemde stimulerende toezicht kunnen bedrijven passende maatregelen nemen om energie te besparen. In de gemeente vallen ruim 400 bedrijven onder de wettelijke specificatie van grootverbruiker. Het Energiebesparingsakkoord dat voor de periode 2022-2025 met de provincie is afgesloten maakt budget vrij om ongeveer 40% van deze bedrijven van gratis advies te voorzien.

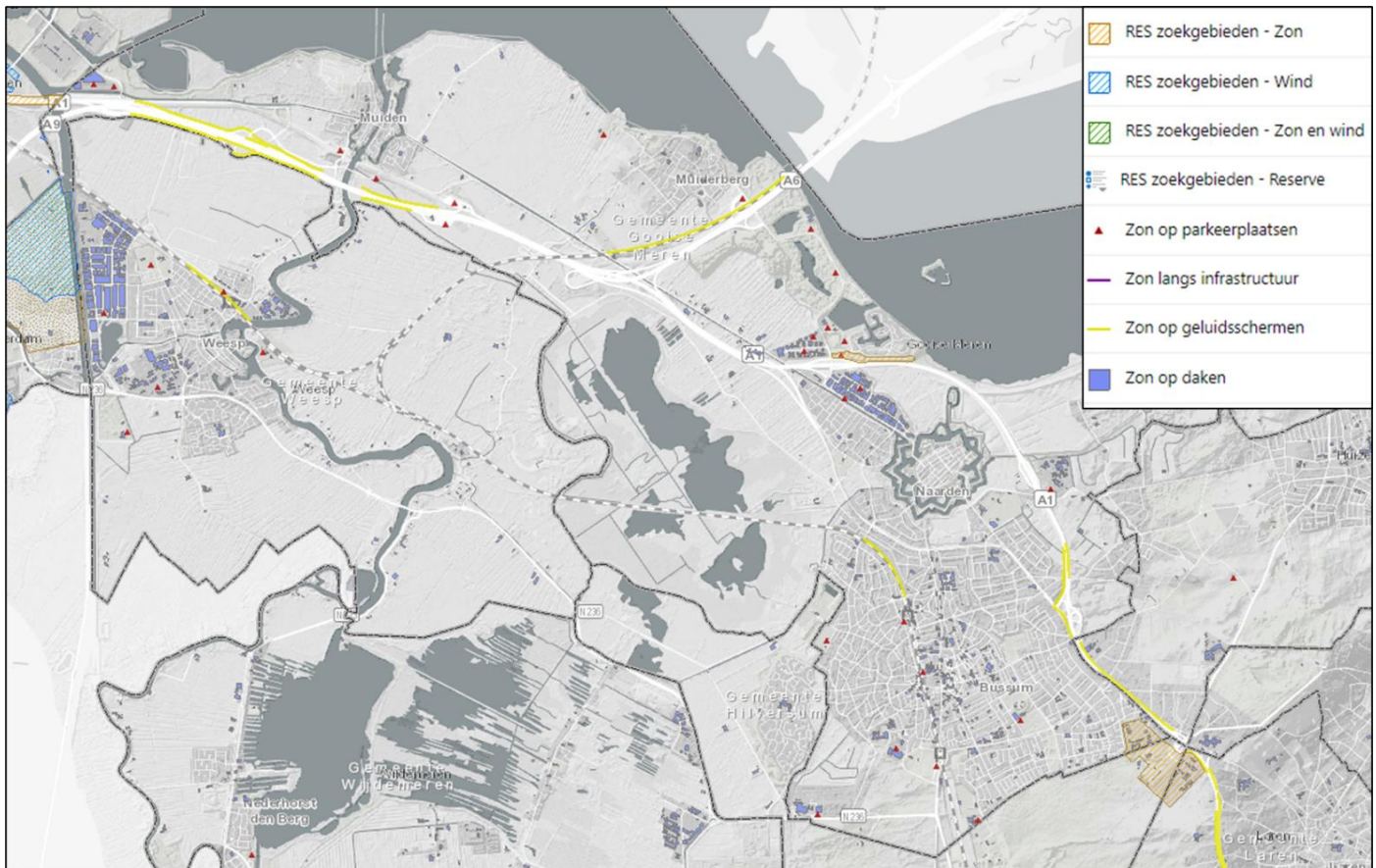
Autonome ontwikkeling

De gemeente Gooise Meren is onderdeel van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid en sluit in haar Nota Koers en Keuze aan op de ontwikkelingen en ambities binnen de RES 1.0. Binnen de RES 1.0 zijn geen zoekgebieden voor windenergie aangewezen in de gemeente. Daarnaast zet de deelregio in op zon op grote daken.

Figuur 39 Verschillende opwekmethode waarmee 1 PJ (1.000 TJ) aan energie kan worden opgewekt (Posad, 2017)

In de RES 1.0 wordt voor de Gooi en Vechtstreek beschreven dat de ambitie is om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hierbij is het van belang om rekening te houden met de unieke regionale landschappelijke en gebiedskwaliteiten en de economische kansen van het gebied. Ook wordt genoemd dat, omdat er weinig vrije ruimte in het buitengebied is, er in de streek weinig plekken zijn voor grootschalige opwekking van duurzame energie, zoals zonneweides en windturbines. In de RES 1.0 worden geen prognoses gedaan over de omvang van de toekomstige energievraag in de gemeente. Vanwege het gebrek aan ruimte in het buitengebied zet de deelregio in op energiebesparing en zon op daken; in de gemeente Gooise Meren betreft het de daken van bedrijventerrein Gooimeer Noord en Zuid, en verspreide grotere daken in de bebouwde kom van Bussum. Figuur 40 laat de stand van zaken over de RES-zoekgebieden zien zoals die in februari 2022 was. Op de kaart is te zien dat in gemeente Gooise Meren geen zoekgebieden voor zon of wind liggen. Wel is een potentiële zonnegeluidswal aan de A1 ten noorden van Naarden en een zonnenveld van ongeveer 45 hectare langs de A1 nabij Crailo ten zuidoosten van Bussum, grotendeels buiten de gemeentegrens in samenwerking met de gemeente Laren en Hilversum, aangewezen als zoekgebied. In de gemeente wordt nu al gewerkt aan het project Zonnedak. Op het parkeerterrein van zwembad de Zandzee in het zuiden van Bussum wordt een carportconstructie met zonnepanelen op het dak gerealiseerd.

Figuur 40 De RES 1.0 zoekgebieden in deelregio Gooi en Vechtstreek (RES 1.0, 2021)

Doelbereik omgevingsvisie

In de ontwerp omgevingsvisie benoemt de gemeente Gooise Meren haar ambitie om in 2030 een CO₂ reductie van 49% ten opzichte van de uitstoot in 1990 te bereiken, en om in 2050 evenveel energie op te wekken als de energievraag bedraagt. Een kanttekening hierbij is dat niet benoemd wordt of er randvoorwaarden met betrekking tot duurzaamheid gelden voor deze opwek. Om deze ambities te bereiken wil de gemeente zoveel mogelijk kansen benutten. Deze kansen richten zich op de RES zoekgebieden langs de A1 in Muiden en Naarden, op grote daken en parkeerplaatsen en op daken woningen in de gemeente. Voor windturbines of grootschalige zonneakkers is geen ruimte in het landelijk gebied. Hieronder volgt een grove inschatting van de mate waarin binnen de hierboven gestelde kaders de ambities van de gemeente realistisch en haalbaar zijn.

De opgave voor gemeente Gooise Meren om na 2030 snel richting energieneutraliteit te gaan (aansluitend op de ambitie voor 2050 die in de RES 1.0 voor de deelregio Gooi en Vechtstreek wordt genoemd) is groot. Om hier een beeld van te geven, is het eerst van belang om een inschatting te maken van de omvang van de stroomvraag in 2040. Deze verandert door een aantal ontwikkelingen:

- Doordat apparaten zuiniger worden, daalt de stroomvraag tussen 2015 en 2040 met een geschatte 25% (Posad, 2018). Voor de periode 2019 tot 2040 gaan we uit van 20% daling van de stroomvraag naar 580 TJ.
- Uitgaande van 7.000 elektrische auto's in Gooise Meren in 2040 (voor de onderbouwing van deze berekening, zie paragraaf 5.2.2.3 (duurzame mobiliteit)) en een gemiddeld verbruik per elektrische auto van 3.300 kWh per jaar zal er in 2040 ongeveer 23 GWh (~80 TJ) per jaar nodig zijn voor elektrische mobiliteit.
- Daarnaast zal de warmtetransitie naar verwachting leiden tot een stijging in de elektriciteitsvraag. De warmtetransitie kan plaatsvinden door middel van verschillende vormen van warmteopwekking. Collectieve vormen als geothermie, restwarmte, WKO- systemen die via een warmtenet aan woningen geleverd worden leveren de meeste klimaatbaten op. Individuele vormen als luchtwarmtepompen (all-electric) zijn echter relatief goedkoop en vergen minder ingrijpende inpassingen in woningen. Het is daardoor aannemelijk dat een aanzienlijk deel van de woningen in Gooise Meren voorzien gaat worden van een luchtwarmtepomp. We nemen aan dat de all-electric oplossing in 75% van de woningen toegepast gaat worden en dat het rendement of de Coëfficiënt of Performance

gemiddeld 5 is: voor iedere 5 kWh warmte wordt 4 kWh uit de lucht gehaald en 1 kWh uit elektriciteit. De warmtevraag van een gemiddelde woning bedraagt ongeveer 35 GJ per jaar (milieucentraal.nl). Voor de 21.000 woningen die naar verwachting in 2040 met een warmtepomp verwarmd worden, bedraagt de warmtevraag dus ongeveer 700 TJ. Hiervoor is grofweg 140 TJ aan elektriciteit nodig.

- Het aantal woningen in de gemeente Gooise Meren stijgt de komende twintig jaar naar ± 28.000 , een stijging van 12% ten opzichte van het huidige aantal. Dit betekent dat de stroomvraag na doorrekening van de effecten van energiebesparing en de warmtetransitie met 12% stijgt. Met de bovenstaande ontwikkelingen in acht genomen zal de stroomvraag tot 2040 stijgen van 730 naar 880 TJ per jaar.

De gemeente Gooise Meren heeft 217 daken groter dan 1.000 m² met een gezamenlijk oppervlak van 46 hectaren (Benchmark Zon op bedrijfsdaken, 2021). Ook zijn er 291 parkeerterreinen met vijf parkeervlakken die potentie hebben voor 35 hectaren aan zonne-energie. Als deze 81 hectaren aan potentie volledig benut wordt kan 160-270 TJ aan elektriciteit opgewekt worden (zie Figuur 39). De gemeente wil in samenwerking met de regio en energiecoöperatie Wattnu een plan ontwikkelen om bedrijven te stimuleren zoveel mogelijk zonnepanelen te plaatsen. Het plaatsen van zonnepanelen wordt gestimuleerd door duurzaamheidsleningen (Begroting Gooise Meren, 2021). Hoewel exacte prognoses niet beschikbaar zijn, tonen marktontwikkelingen aan dat in 2040 een groter deel van het beschikbare dakoppervlak belegd zal zijn met zonnepanelen. Gemeenten lijken meer invloed te gaan krijgen over het verplichten van duurzame daken. Vanaf 2022 krijgen gemeenten namelijk de bevoegdheid om af te dwingen dat grote bedrijfsdaken ingezet moeten worden voor de plaatsing van zonnepanelen. In januari 2021 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties daartoe een wijzigingsvoorstel van het Besluit bouwwerken en leefomgeving (BBL) ingediend.

Naast het potentieel van duurzaam op te wekken stroom is ook de capaciteit van het elektriciteitsnet een belangrijk aandachtspunt voor de realiseerbaarheid van de ambities op het gebied van de energietransitie. Op www.capaciteitskaart.netbeheer.nl voeren alle netbeheerders per regio in hoeveel capaciteit er nog over is op het net om elektriciteit te vervoeren. Voor de omliggende regio's, behalve de MRA en Hilversum, is een vooraankondiging gegeven van structurele congestie op het net.

De maximale potentie van zon op klein dak is met ruim 28.000 woningen ongeveer 280 TJ (gemiddeld 10 GJ per woning). Niet het volledige potentieel zal benut kunnen worden; in dit planMER is ervan uitgegaan dat een kwart van de grote en kleine daken in de gemeente in 2040 bedekt is met zonnepanelen, waarmee jaarlijks naar schatting om en nabij 130 TJ aan elektriciteit opgewekt wordt. Dit betekent dat er aanvullend in 2050 ongeveer 750 TJ aan elektriciteit met zonnenvelden en windturbines opgewekt moet worden. Een hectare zonneveld en een windturbine wekken jaarlijks respectievelijk 2-3 en 25-35 TJ elektriciteit op. De opgave in het buitengebied om alle binnen de gemeente verbruikte elektriciteit zelf duurzaam op te wekken bedraagt daarmee 250-370 hectare zonneveld, 22 – 33 windturbines of een combinatie hiervan. Deze ruimte is in het buitengebied niet voldoende aanwezig. De zoekgebieden die geïdentificeerd zijn in de RES Noord-Holland Zuid kunnen waarschijnlijk maar een fractie van het benodigde totaal aan duurzame elektriciteit opwekken. Dit betekent dat het in 2040 (het zichtjaar van de omgevingsvisie) onwaarschijnlijk is dat de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn behaald kan worden. Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is daarom sterk negatief beoordeeld (--).

4.4.2 Duurzame gebouwde omgeving

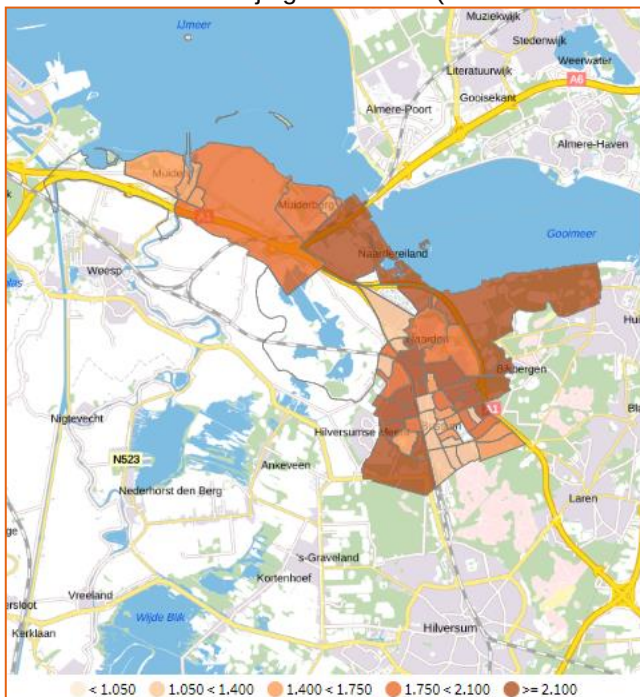
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame warmte beschreven. Wat betreft de ambitie voor deze opgave sluit de gemeente aan op de ontwikkelingen en ambities uit de RES 1.0 voor de regio Noord-Holland Zuid en de deelregio Gooi en Vechtstreek. Voor 2030 wordt voor de deelregio met name ingezet op energiebesparing, voor 2050 wil de deelregio klimaatneutraal zijn. Dat wil zeggen dat alle verbruikte energie binnen de deelregio opgewekt wordt en dat de gehele deelregio (en gemeente) in 2050 aardgasvrij is. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**Tabel 23.

Tabel 23 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame warmte

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	Er zijn in Gooise Meren nog geen wijken van het gas gehaald. Het gemiddelde gasverbruik is per huishouden fors hoger dan het landelijk gemiddelde en heeft bijna driekwart van de woningvoorraad een energielabel van C of lager.
Autonome ontwikkeling	-	De gemeente ziet een regisserende rol voor zich in de warmtetransitie. De Transitievisie Warmte is in maart 2022 vastgesteld en hierin wordt een tijdspad beschreven waarmee de gemeente haar 56 buurten van het fossiele gas gaat halen in de periode tot 2050. Tevens wordt gewerkt aan het realiseren van een door aquathermie gevoed warmtenet in de Muiderberg. Hiermee worden ongeveer 1.200 woningen gasloos verwarmd.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	In de komende decennia zullen de beleidsvoornemens uit de TVW uitgevoerd moeten gaan worden. Het tempo waarmee buurten van het gas gehaald moeten worden, ligt hoog en er is op basis van de huidige informatie onvoldoende zicht op de mate waarin voldaan kan worden aan de randvoorwaarden die in de TVW gesteld worden. De verwachting is dat (een combinatie van) een tekort aan mensen en middelen, zoals technisch geschoold personeel, onvoldoende ambtelijke capaciteit en niet sluitende business cases en tot vertragingen zullen leiden waardoor de gemeente het benodigde tempo niet (volledig) zal halen.

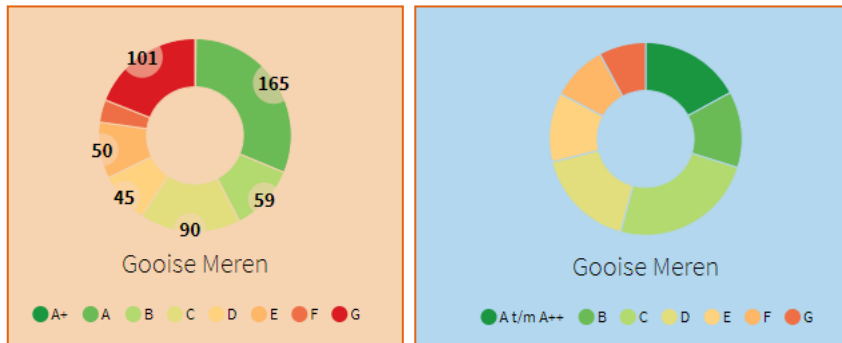
Huidige situatie

In 2019 werd in de gemeente Gooise Meren 1.949 TJ aan warmte verbruikt, waarvan 48 TJ hernieuwbaar wordt opgewekt (Klimaatmonitor, 2021). In Figuur 41 is het gemiddeld gasverbruik van alle woningen in Gooise Meren weergegeven. Gooise Meren heeft een hoog aanbod vooroorlogse woningen, waarbij een groot deel ligt in beschermd dorps en stadsgezicht in combinatie met een monumentale status. Vooroorlogse woningen zijn bij oplevering niet voorzien van isolatie en door de bouwkenmerken minder goed te voorzien van na-isolatie. Ondanks dat het gasverbruik al jaren een licht dalende trend vertoont, ligt het gemiddelde gasverbruik per huishouden in de gemeente fors boven het landelijk gemiddelde. (Woonvisie Gooise Meren, 2017; Klimaatmonitor, 2021).

Figuur 41 Gemiddeld gasverbruik alle woningen (m³) in Gooise Meren (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren hebben bijna 15.000 woningen een geldig energielabel. Ongeveer 4.000 woningen hebben label A+, A of B. Ook hebben 510 utiliteitsgebouwen (bouwwerken die geen bouwbestemming hebben) een geldig energie label, waarvan 224 energielabel A+ of A hebben (zie Figuur 42). Het percentage 'groene' labels (label C of beter) in de gemeente bedraagt 41% en ligt daarmee onder het regionale en landelijke gemiddelde (respectievelijk 50% en 53%). Het percentage "B of Beter" bedraagt 30%.

Figuur 42 Aantal utiliteitsgebouwen (links) en woningen (rechts) met geldig energielabel (Klimaatmonitor, 2021)

Tabel 24 Overzicht Energielabel klassering naar woning (Gebaseerd op Figuur 42)

Energielabel	Aandeel	Aantal woningen
A/A++	0,15	3750
B	0,12	3000
C	0,26	6500
D	0,2	5000
E	0,1	2500
F	0,09	2250
G	0,08	2000

Vanuit de regio is samen met de gemeenten Gooise Meren, Laren, Blaricum, Huizen en Wijdmeren vorig jaar een gezamenlijk traject gestart om per gemeente een Transitievisie warmte op te stellen. In de gemeente Gooise Meren is dit proces ook gestart in juni 2020. Binnen de regio werken de gemeenten Gooise Meren, Laren, Blaricum, Huizen en Wijdmeren samen een gezamenlijk traject om de plannen op elkaar af te stemmen en onderling te leren. De planning is de TWV in 2021 gereed te maken, maar doordat er onvoldoende capaciteit inzetbaar is bij de gemeente wordt dit waarschijnlijk niet gehaald. Daarnaast werkt Gooise Meren ook aan een project om de wijk Buitendijkse in Muiderberg in 2028 te hebben aangesloten op aquathermie. Dit wordt de eerste aardgasvrije wijk van de gemeente Gooise Meren.

Autonome ontwikkeling

Om de warmtetransitie te sturen, stelt iedere gemeente een Transitievisie Warmte (TVW) op. In april 2021 is de Kader notitie Warmtetransitie visie door de Raad vastgesteld. De gemeente Gooise Meren ziet zichzelf hierin als proces- en integrale regisseur en zet sterk in op het mobiliseren van burgers en organisaties om gezamenlijk de gemeente te verduurzamen op het gebied van warmte.

Gooise Meren heeft in maart 2022 de Transitievisie Warmte (TVW) opgesteld waarin een concrete route naar 2050 is beschreven. In de TVW is, met de kennis van nu, een ambitieuze fasering opgenomen waarbij alle wijken zijn

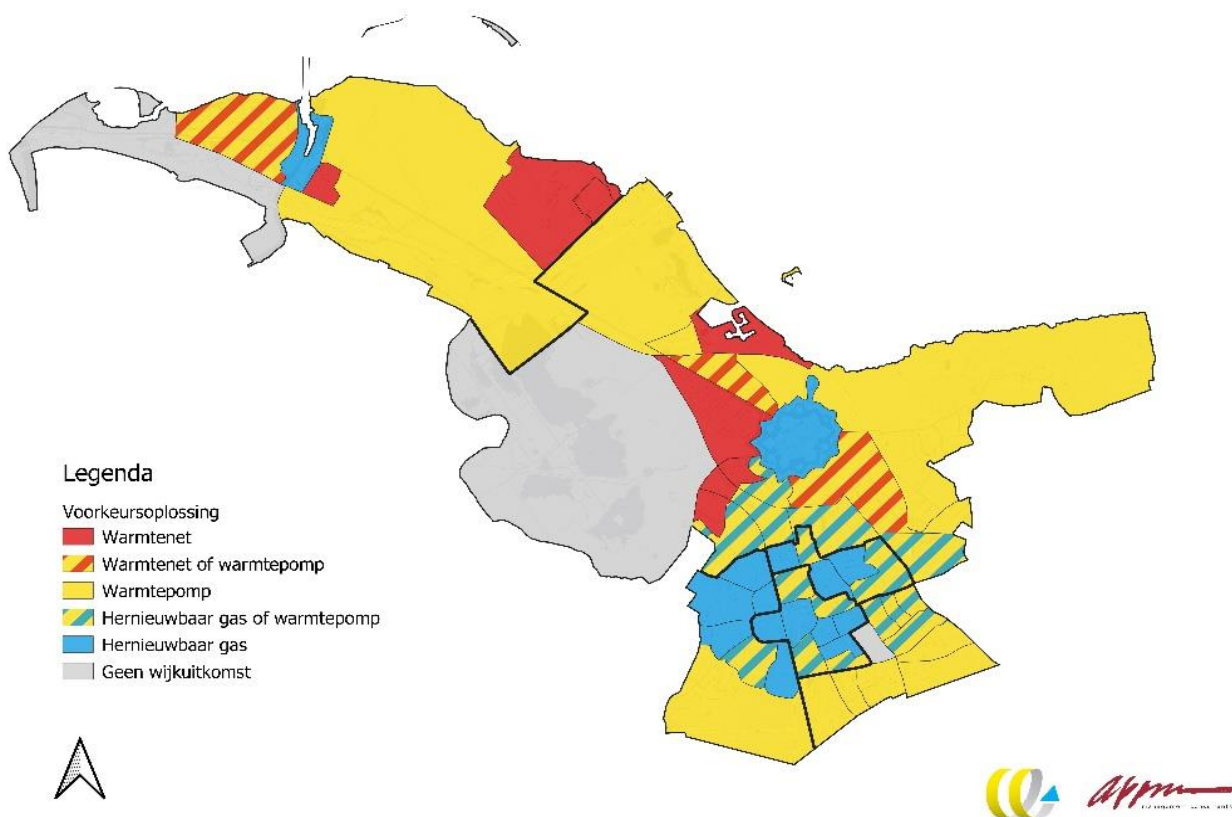
ingedeeld in een tijdspad. Deze fasering komt niet geheel overeen met het S-curve model zoals in de Kadernotitie is aangegeven. Het S-curve model kent een langzame start die wordt gevolgd door een versnelling in het midden en eindigt met een kleiner aantal moeilijke bebouwing aan het einde van het tijdspad. De gemeente heeft momenteel niet de mensen en middelen om de transitie eerder te versnellen.

De gemeente verdeelt in de Transitievisie Warmte de lange termijn planning in vier fasen:

- **Verkenningbuurten (2022-2025):** In totaal zijn 17 buurten geselecteerd als verkenningbuurt. De gemeente gaat hier samen met stakeholders en inwoners haalbaarheidsstudies uitvoeren die moeten komen tot een voorkeursalternatief.
- **Startbuurten korte termijn (2021-2026):** In Muiderberg en Muiderberg Buitendijk loopt al een pilot met collectieve verwarming middels aquathermie. Deze buurten vormen de startbuurten, waarvoor als eerste buurten een Wijkuitvoeringsplan (WUP) opgesteld gaat worden. Op korte termijn gaat de gemeente daarbij nog een buurt selecteren als startbuurt.
- **Buurten middellange termijn (2026-2040):** in totaal voor 13 tot 15 andere, eerder als verkenningbuurten onderzochte buurten worden op de middellange termijn haalbaarheidsstudies uitgevoerd en WUP's opgesteld.
- **Buurten lange termijn (na 2040):** de haalbaarheidsstudies en WUP's voor de resterende 39 tot 41 buurten gaan in de periode na 2040 lopen.

In de TVW van de gemeente Gooise Meren is de voorkeur voor collectieve warmteoplossingen beschreven. Om een collectieve warmte oplossing (warmtenet) te kunnen realiseren is een collectieve bron nodig. Tevens is het type bebouwing en de afstand van de bebouwing tot de bron van belang. De ligging van Gooise Meren maakt dat de energie uit oppervlakte water een potentiële duurzame bron is warmtnetten. Voor een aantal wijken is aquathermie als meest waarschijnlijke oplossing gedefinieerd. Vooruitlopend op de TVW is in Muiderberg een project gestart om een koppelkans met rioolrenovatiewerkzaamheden te realiseren en heel Muiderberg aan te sluiten op een warmtenet op basis van aquathermie. Muiderberg is de eerste wijk waar een Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor wordt opgesteld.

Een groot aantal wijken komt niet in aanmerking voor een collectieve oplossing. Voor deze wijken is de individuele oplossing hernieuwbaar gas of de elektrische warmtepomp de meest waarschijnlijke oplossing. De wijken van voor 1925 hebben, gezien de beperkte mogelijkheden voor na-isolatie, voor alsnog hernieuwbaar gas als meest waarschijnlijke oplossing. De wijken tussen 1925 en 1945 hebben hernieuwbaar gas of een warmtepomp, gezien de betere mogelijkheden voor na-isolatie. De na-oorlogse wijken hebben een betere (na)isolatie en hebben de warmtepomp als meest waarschijnlijke oplossing. Voor alle 56 buurten is een nadere haalbaarheidsstudie nodig.

Figuur 43 De meest kansrijke warmtetechnieken per wijk in de gemeente Gooise Meren. Bron: Transitievisie Warmte, 2022

De gemeente verdeelt in de Transitievisie Warmte de lange termijn planning in vier fasen:

- Verkenningbuurten (2022-2025): In totaal zijn 17 buurten geselecteerd als verkenningbuurt. De gemeente gaat hier samen met stakeholders en inwoners haalbaarheidsstudies uitvoeren die moeten komen tot een voorkeursalternatief.
- Startbuurten korte termijn (2021-2026): In Muiderberg en Muiderberg Buitendijkse loopt al een pilot met collectieve verwarming middels aquathermie. Deze buurten vormen de startbuurten, waarvoor als eerste buurten een Wijkuitvoeringsplan (WUP) opgesteld gaat worden. Op korte termijn gaat de gemeente daarbij nog een buurt selecteren als startbuurt.
- Buurten middellange termijn (2026-2040): in totaal voor 13 tot 15 andere, eerder als verkenningbuurten onderzochte buurten worden op de middellange termijn haalbaarheidsstudies uitgevoerd en WUP's opgesteld.
- Buurten lange termijn (na 2040): de haalbaarheidsstudies en WUP's voor de resterende 39 tot 41 buurten gaan in de periode na 2040 lopen.

Het WUP dat momenteel al loopt in de gemeente Gooise Meren betreft de buurt Buitendijkse in Muiderberg. Hier wordt een warmtenet aangelegd dat gevoed wordt met warmte afkomstig uit water van het IJmeer, waarbij ongeveer 1.100 woningen voorzien gaan worden van duurzame warmte. Deze wijk wordt in 2028 de eerste aardgasvrije wijk van Gooise Meren. De thermische energie wordt uit het water van het IJmeer gehaald en met collectieve warmtepompen opgewarmd tot een temperatuur van 70 graden. De praktijk moet uitwijzen of aquathermie potentie biedt voor meer aardgasvrije wijken in de gemeente. In de gemeente Gooise Meren heeft all-electric waarschijnlijk de meeste potentie. Bij all-electric wordt per huis een warmtepomp geïnstalleerd en wordt geen gebruik gemaakt van alternatieve warmtebronnen zoals restwarmte, geothermie of aquathermie. In de regio Gooi en Vechtstreek is de stichting het Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek actief. Duurzaam Bouwloket, energiecoöperaties, bedrijven en instellingen samen om de keten van de energietransitie efficiënt te maken en te versnellen (Regio Gooi en Vechtstreek, 2021).

Doelbereik omgevingsvisie

Naast de in maart 2022 vastgestelde Transitievisie Warmte die in de paragraaf *Autonome ontwikkeling* beschreven is, benoemt de gemeente in haar ontwerp omgevingsvisie dat ze inwoners stimuleert en ondersteunt bij het verduurzamen van hun woning. Daarbij werkt de gemeente samen met de lokale energiecoöperatie WattNu. De 400 grootverbruikers in de gemeente worden in samenwerking met de omgevingsdienst Gooi en Flevoland ondersteund in energiebesparende maatregelen, waarvoor de komende jaren meer budget vrijkomt vanuit de provincie Noord-Holland. Verder richt de gemeente zich op het gemeentelijk vastgoed. In een pilot is voor 5 panden een esco-constructie vorm gegeven waarbij marktpartijen investeren en deze investering wordt terugverdiend door de besparing op energie. Inwoners worden in samenwerking met de lokale energiecoöperatie WattNu met zeer diverse activiteiten ondersteund in het verduurzamen van de eigen woning of aanpassen van gedrag. .

Er zijn in 2021 nog geen gasloze woonwijken; wel wordt gewerkt aan een eerste gasloze wijk Muiderberg. Hiervoor wordt een eerste WUP opgesteld. In 2028 worden hier zo'n 1.100 woningen verwarmd door middel van duurzame aquathermie. Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed draagt bij aan het verminderen van het gasverbruik in de gemeente, maar de grootste opgave ligt in de woonwijken, waar in de periode tot 2050 nog ruim 26.000 woningen van het gas gehaald moeten worden. De gemeente stippelt in haar Transitievisie Warmte een pad uit om in de periode tot 2050 alle woningen van het fossiele gas te halen. De TVW is de beschrijving van een route, en de uitvoering is afhankelijk van de mate waarin voldaan kan gaan worden aan de gestelde randvoorwaarden op het vlak van beleidsmatige en financiële ondersteuning van het Rijk en uitvoeringskracht bij betrokken partijen.

Zoals ook in de rest van Nederland kent ook Gooise Meren grote uitdagingen op technisch (noodzakelijke innovaties), financieel (betaalbaarheid), organisatorisch (nieuw beleid en samenwerking) en sociaal-economisch (draagvlak onder bewoners) gebied bij de realisatie van de warmtetransitie. Gooise Meren is voor de uitvoering van de TVW afhankelijk van aanvullende middelen uit het Rijk aangezien zij zelf geen ambtelijke capaciteit en budget beschikbaar heeft voor de uitvoering van de TVW.

Bovenstaande in ogenschouw nemend, wordt het doelbereik van de omgevingsvisie neutraal (+/-) beoordeeld.

4.4.3 Circulariteit

4.4.3.1 Circulariteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Circulariteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop. De achtergrond van deze ambitie is dat het handelingsperspectief van de gemeente op het vlak van circulariteit beperkt is. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 25.

Tabel 25 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Circulariteit

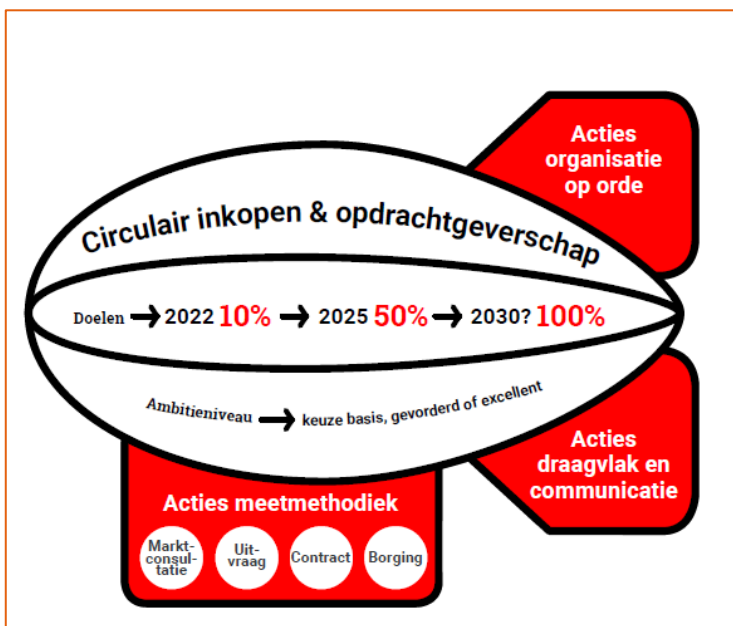
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	Gemeente Gooise Meren koopt in 2021 ongeveer 30% circulair in.
Autonome ontwikkeling	+	De komende jaren wordt het circulair inkoopbeleid van de gemeente verder vormgegeven. Het doel om in 2025 50% circulair in te kopen is daardoor haalbaar in de autonome ontwikkeling. Voor het doel om in 2030 100% circulair in te kopen is echter draagvlak en expertise in de hele ambtelijke organisatie van de gemeente nodig.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	De gemeente zal in 2040 waarschijnlijk voldoen aan haar ambitie om 100% duurzaam in te kopen, maar het begrip circulariteit is behoorlijk nauw gedefinieerd en omvat niet aspecten als afval, landbouw en reststromen in de industrie

Huidige situatie

De deelnemers van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) willen behoren tot de meest duurzame economische regio's in Europa. In juni 2018 onderschreven alle partijen uit de MRA de intentie circulair inkopen, waarin is opgenomen dat het inkoop traject via een stappenplan wordt uitgewerkt. Ook de gemeente Gooise Meren heeft deze intentie ondertekend (zaak 755635 onder punt 9. uitvoering) en de ambities toegevoegd aan het College-uitvoeringsprogramma 2019-2022. De gemeente heeft in het verlengde daarvan in samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam een 'Roadmap naar Circulair Inkopen & Opdrachtgeverschap – op weg naar 100%' opgesteld. In november 2019 is deze Roadmap geaccordeerd door het college van wethouders. Dit betekent dat de gemeente het ambitieniveau gaat vertalen in concrete resultaten, inclusief eventuele mijlpalen die zichtbaar zijn voor Gooise Meren. Daartoe is een nulmeting opgestart op basis van de meetmethodiek in de Roadmap.

In 2021 is circa 30% van de inkoop van Gooise Meren circulair. Enkele voorbeelden zijn dat de gemeente bedrijfskleding circulair inkoopt, bij herinrichtingen materiaal waar mogelijk hergebruik en circulariteit meeneemt in aanbestedingsprocedures. Het laatste is onder andere in de praktijk gebracht bij Sporthal Bredius, die naar verwachting in 2022 gebouwd is. Het zo circulair mogelijk bouwen van de sporthal was de belangrijkste eis bij de aanbesteding. Dat houdt in dat er duurzame materialen worden toegepast, dat materialen weer los te maken zijn van elkaar. Ook het netwerk Samen Sneller Duurzaam in de gemeente houdt zich bezig met circulariteit. De werkgroep duurzame economie focust op circulair ondernemen door de circulaire transitie binnen de regio & lokaal versterken en MKB-ers met elkaar te verbinden.

Het sluiten van grondstoffenstromen in de industrie, duurzame landbouw en huishoudelijk afval zijn naast het inkoopbeleid nog belangrijke punten die bijdragen aan een circulaire economie. Ontwikkelingen in industrie en landbouw liggen voor een groot deel buiten het handelingsperspectief van de gemeente, het afvalbeleid is daarentegen wel deels onderdeel van het gemeentelijk takenpakket.

Figuur 44 Infographic Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap

Autonome ontwikkeling

De Roadmap biedt handvatten om in 2025 het doel van 50% circulair inkopen en opdrachtgeverschap te bereiken. Sterke inspanningen van de gemeente en opdrachtnemers zijn vereist om het doel van 100% te behalen in 2030. Daarvoor zijn twee belangrijke condities binnen de organisatie nodig (MRA Duurzaam, 2021): (1) de organisatie is op orde – de inkoopcapaciteit en -kunde en tools zijn voldoende aanwezig in de organisatie en worden benut en (2) Er is draagvlak voor de circulaire economie en de bijbehorende cultuurverandering – bij alle handelingen en beleid (waaronder inkopen en opdrachtgeverschap) neemt de organisatie automatisch het circulaire aspect mee. De impact

van circulair inkopen en opdrachtgeverschap op de ruimtelijke ordening is beperkt. Het behalen van doelen is voornamelijk afhankelijk van inzet en beschikbare financiële middelen. Bovendien zijn de voornemens van de gemeente Gooise Meren gefocust op het proces en niet op de impact. Om de impact van circulariteit te vergroten, moeten extra maatregelen worden getroffen.

Doelbereik omgevingsvisie

De ontwerp omgevingsvisie stelt dat de gemeente als streefbeeld een circulaire economie en een afvalloze samenleving heeft. Daarbij wordt opgemerkt dat het begrip circulaire economie niet wordt gedefinieerd in de ontwerp omgevingsvisie. Beleidsvoornemens zijn het gebruik maken van duurzame, onderhoudsvriendelijke en recyclebare materialen bij onderhoud en vervanging. De ambitie van de gemeente om 100% circulair in te kopen in 2030, die in dit planMER beoordeeld is, wordt dus waarschijnlijk gehaald, maar een kritische kanttekening is dat circulariteit ook op veel andere vlakken toegepast kan worden, en dit wordt niet meegenomen in de doelstelling.

In de ontwerp omgevingsvisie wordt een aantal aspecten genoemd m.b.t. circulaire economie die buiten de scope vallen van de bovenstaande ambitie. De gemeente verwelkomt ondernemers die circulair inkopen en stimuleert lokale initiatieven gericht op een circulaire economie. Daarnaast streeft de gemeente naar een afvalloze samenleving en wil ze inzetten op circulaire landbouw. Hiervoor worden echter geen concrete beleidsvoornemens benoemd. Het doel is om in 2050 – conform de landelijke doelstelling – volledig circulair te zijn. Deze maatregelen en doelstellingen reiken verder dan de ambitie die wordt beoordeeld in het PlanMER. Het wordt aangeraden om deze aspecten verder uit te werken en circulariteit niet alleen mee te nemen in het inkoopbeleid. De gemeente kan bijvoorbeeld nadenken over hoe ze inwoners, ondernemers, industrie en landbouw kan stimuleren om afvalproductie te verminderen. Ook kan de gemeente onderzoeken hoe afvalverwerking duurzamer en circulair gemaakt kan worden.

4.4.3.1 Duurzame mobiliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame mobiliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer “zero emissie”. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 26.

Tabel 26 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame mobiliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	De gemeente stimuleert elektrisch rijden en heeft naar verhouding van het aantal inwoners een vergelijkbaar aantal laadpalen met gemeenten in de randstad. Duurzame mobiliteit wordt op andere manieren niet gestimuleerd.
Autonome ontwikkeling	+/-	Landelijk groeit het aandeel elektrische auto's in het wegenpark snel. Om deze groei in Gooise Meren te kunnen faciliteren, is het aanleggen van ongeveer 650 openbare laadpunten een voorwaarde. Hiervoor zijn geen harde plannen gepresenteerd in de Mobiliteitsvisie
Doelbereik Omgevingsvisie	+	De Nota Koers en Keuze beschrijft dat de gemeente meer openbare laadpunten voor elektrische auto's aan wil leggen. Uitgaande van 7.000 elektrische auto's in 2040, zijn ruim 500 extra openbare laadpunten nodig. De maatregel is echter niet op een detailniveau uitgewerkt zodoende dat beoordeeld kan worden of dit aantal behaald kan worden. Daarnaast is de gemeente voornemens Mobility as a Service in te voeren indien dit een succesvol concept blijkt te zijn.

Huidige situatie

De gemeente Gooise Meren stimuleert elektrisch rijden. In Gooise Meren staan openbare laadpalen waar iedereen zijn elektrische auto kan opladen. Inwoners kunnen op eigen terrein oplaadvoorzieningen regelen zonder de gemeente. Ook kan men een openbare laadpaal aanvragen in de buurt van een woning of werkplek. Het plaatsen van een laadpaal in Gooise Meren kan tot negen maanden duren, tweemaal zo lang als in de gemiddelde gemeente (Vattenfall, 2020).

In 2019 waren er in totaal ongeveer 130 publieke laadpunten in de gemeente Gooise Meren. Dit komt neer op 187 huishoudens per publieke regulier laadpunt in de gemeente. In vergelijking met andere gemeenten in Nederland is dit relatief hoog en vergelijkbaar met veel gemeenten in de randstad. Het totale aantal publieke en semipublieke reguliere laadpunten voor elektrische auto's was 138 en 68 in 2019 (Vattenfall, 2020).

Autonome ontwikkeling

Het aantal elektrische en hybride voertuigen in het Nederlandse wagenpark bedraagt momenteel ruim 310.000 (RVO, 2021). In 2020 was 1 op de 5 nieuw verkochte auto's elektrisch. De gemiddelde jaarlijkse groei van elektrische voertuigen is 85,9% (RVO, 2021). Het stimuleren van het gebruik van elektrische auto's is één van de doelstellingen binnen de sector mobiliteit van het Klimaatakkoord. Uit onderzoek van consultancy PwC blijkt dat de ambitie uit het Klimaatakkoord om vanaf 2030 alleen nog maar volledig elektrische nieuwe auto's te verkopen in Nederland haalbaar is. In dat jaar zijn er voldoende, betaalbare modellen op de markt, zijn er genoeg laadpunten én is er voldoende groene stroom voor het elektrische wagenpark. De rol van gemeenten ligt vooral bij het faciliteren en versnellen van de uitrol van laadinfrastructuur met behulp van samenwerkingsregio's en het opstellen van regionale visies op laadinfra.

De gemeente Gooise Meren werkt samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland, de Vervoerregio Amsterdam en alle gemeenten in deze provincies om ervoor te zorgen dat vanaf 2030 de elektrische auto de norm is. Een van de maatregelen die de gemeente de komende jaren neemt is het stimuleren van duurzame mobiliteit in lokaal en regionaal verband. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en de (her)inrichting van woonwijken is dit een uitgangspunt, en worden bijvoorbeeld meer (openbare) laadpalen gerealiseerd.

Het handelingsperspectief van de gemeente t.a.v. de ambitie om de helft van het autoverkeer "zero emissie" te maken is beperkt. De opgave is echter groot: een gemiddeld huishouden bezat in 2020 1,04 auto's en met ruim 25.000 huishoudens komt dit neer op zo'n 26.000 auto's. De helft van dit wagenpark moet in 2040 zero emission rijden. Onderzoek van KPMG voorspelt dat een kwart van het wagenpark in 2040 op waterstof rijdt en om aan de ambitie te kunnen voldoen, moet dus een kwart van de 26.000 auto's elektrisch worden. Dit komt neer op zo'n 6.500 auto's. De MRA rekent met een verhouding van één laadpunt op tien elektrische auto's en om een kwart van het wagenpark in 2040 te elektrificeren, zou de totale voorraad laadpunten moeten stijgen naar ongeveer 650. Prognoses van de MRA gaan uit van een benodigde hoeveelheid van 1.200 elektrische laadpunten⁸, maar onduidelijk is welke aanname over het deel van het wagenpark dat elektrificeert hieraan ten grondslag ligt.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente kan slechts beperkt sturen op de groei van elektrische auto's. Het is daarom niet mogelijk om de ambitie hard te beoordelen. De groei van elektrische mobiliteit is voor een groot deel afhankelijk van marktontwikkelingen en wet- en regelgeving op landelijk niveau. We kunnen wel beoordelen of de gemeente voldoende doet om meer elektrische auto's te faciliteren. Uit de ontwerp omgevingsvisie blijkt dat de gemeente meer openbare laadpalen en snellaadstations wil realiseren. De bovenstaande analyse laat zien dat er 500 laadpunten nodig zijn de komende jaren om de ambitie te faciliteren. Dit lijkt een haalbaar scenario, maar kan verder op basis van de ontwerp omgevingsvisie en de Mobiliteitsvisie niet beoordeeld worden. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het aanleggen van de ondergrondse infrastructuur voor de additionele laadpalen.

⁸ <https://www.mra-e.nl/nieuws/hoeveel-publieke-laadpalen-zijn-er-in-uw-gemeente-nodig/>

In de Mobiliteitsvisie worden ook andere maatregelen genoemd die bijdragen aan 50% emissieloos autoverkeer in 2040. Om emissies te verminderen zet de gemeente in op het ontwikkelen van het mobiliteitsconcept Mobility as a Service (MaaS). MaaS biedt een totaaloverzicht van alle beschikbare vormen van openbaar- en deelvervoer in één app en maakt het mogelijk om een reis met al deze vormen van vervoer te plannen, reserveren, boeken en betalen. Als onderdeel van MaaS komen elektrische deelauto's beschikbaar. De gemeente wil ook zero emissie zones inrichten.

De gemeente wil tevens duurzame mobiliteit stimuleren door te experimenteren met Mobility as a Service (MaaS) en emissieloze zones te creëren. MaaS gaat uit van deelconcepten voor fiets, auto en scooter. Door slim gebruik te maken van apps wordt momenteel door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verkend of multimodaal vervoer op maat een haalbaar concept is. Indien MaaS kansrijk blijkt te zijn, biedt dit grote kansen voor het verminderen van de omvang van het particulieren wagenpark in Nederland en zeker voor jonge inwoners wordt duurzaam rijden hierdoor toegankelijker. Het doelbereik van de omgevingsvisie is positief (+) beoordeeld.

4.5 De leefomgeving nog mooier en gezonder maken

4.5.1 Passend woonaanbod

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Passend woonaanbod beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 27.

Tabel 27 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Passend woonaanbod

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	Er is sprake van een tekort aan betaalbare woningen voor starters en middeninkomens, met name in Muiderberg en Muiden. Daarnaast zijn er ruim 600 woningen nodig voor zorgbehoevende inwoners (ouderen en mensen met somatische of psychogeriatrische klachten)
Autonome ontwikkeling	-	Voor de periode tot 2025 dragen nieuwbouwwoningen waar onherroepelijke harde plannen voor zijn bij aan het verminderen van de mismatch op de woningmarkt. In de periode daarna zijn aanvullende woningbouwlocaties nodig en dreigen vraag en aanbod verder uit de pas met elkaar te gaan lopen door vergrijzing en verdergaande verdunning van huishoudens: in 2040 lopen de tekorten voor zorgbehoevende inwoners op tot ruim 2.100 woonplekken.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	Er is plancapaciteit voor 2.800 van de 3.000 benodigde woningen tot 2040. Er wordt dus grotendeels voldaan aan de kwantitatieve woonopgave. Wat betreft de kwalitatieve woonopgave zijn het realiseren van voldoende betaalbare woningen en levensloopbestendige woningen belangrijke punten van zorg: Voor ouderen en zorgbehoevenden zijn in 2040 ruim 2.100 woningen nodig die aan specifieke eisen m.b.t. toegankelijkheid en ligging nabij zorgvoorzieningen moeten voldoen.

Huidige situatie

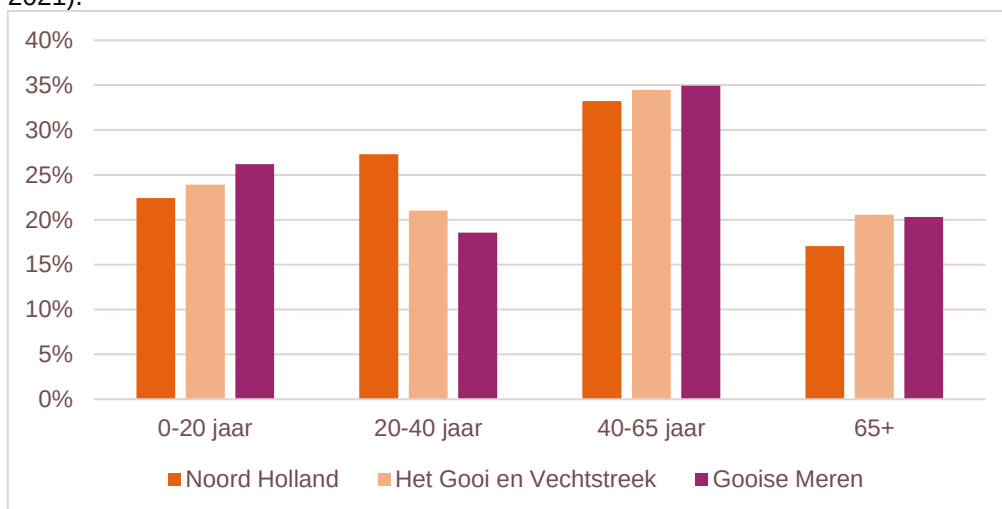
In de gemeente Gooise Meren wonen bijna 57.000 inwoners en ruim 25.000 huishoudens. De meeste mensen wonen in Bussum (32.870) en Naarden (17.209). In Muiden en Muiderberg wonen samen 6.249 mensen (Visie wonen). De woningvoorraad beslaat meer dan 25.000 woningen. Een groot deel hiervan is vooroorlogs en draagt bij aan de karakteristieke historische uitstraling van de gemeente.

In vergelijking met de regio en de provincie wonen er relatief weinig 20- tot 40-jarigen, zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** Dit is gerelateerd aan de woningvoorraad: de gemeente heeft een overgroot aandeel aan dure koopwoningen, en relatief weinig betaalbare woningen. Van alle koopwoningen in de gemeente heeft circa 50% een WOZ-waarde van meer dan €350.000,-. Dit maakt de gemeente aantrekkelijk voor oudere huishoudens met een hoger inkomen (Visie wonen). Daarentegen bedraagt het aantal sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen (tot

€200.000,-) slechts 20% van het woonaanbod. Het relatief lage percentage sociale huurwoningen maakt het lastig voor lage inkomens om zich te vestigen in de gemeente. Ook voor starters en middeninkomens, die sinds 2016 niet meer in aanmerking komen voor sociale huurwoningen, is het passend aanbod beperkt. Daarnaast zorgt het ontbreken van een bereikbaar middensegment voor onvoldoende doorstroming vanuit het betaalbare segment.

Het tekort aan betaalbare woningen in de gemeente is bijzonder groot in Muiderberg. Slechts 13% van de woningen heeft een WOZ-waarde van minder dan €200.000,-. In de overige kernen ligt dit ongeveer tussen de 30% en 40%. Muiderberg heeft dan ook relatief veel grondgebonden woningen. In Muiden is ook een tekort (huur en koop) aan eengezinswoningen voor starters en senioren. In Muiden en Muiderberg bevinden zich in totaal slechts 200 appartementen. In Naarden staan relatief gezien de meeste duurdere woningen. Bussum heeft relatief de meeste goedkope woningen. Bussum is tevens het meest verstedelijkt; 75% van de appartementen uit de gemeente bevindt zich in deze kern.

Tot slot zijn er in de gemeente Gooise Meren tekorten van 30 woningen voor ouderen met een psychogeriatrische zorgvraag (dementie), 110 woningen voor inwoners van de gemeente die somatische klachten hebben en afhankelijk zijn van 24-uurszorg, en in totaal 490 woningen voor mensen die behoefte hebben aan geclusterd wonen. Hierbij gaat het met name om ouderen die een levensloopbestendige, gelijkvloerse woning zoeken in een omgeving die uitnodigt tot ontmoeting. Dit kan bijvoorbeeld een hofje met grondgebonden woningen rondom een binnentuin zijn, maar ook appartementencomplexen met een gezamenlijk atrium en restaurant kunnen voldoen aan de criteria (Companen, 2021).

Figuur 45 Bevolking naar leeftijdscategorie op 1 januari 2020 (CBS, 2021)

Autonome ontwikkeling

De prognoses voor bevolkingsgroei laten zien dat in 2040 het aantal personen en huishoudens in de gemeente gestegen is. In 2040 wonen er circa 60.000 mensen in de gemeente, dat is een toename van 3.000 personen en ongeveer evenveel huishoudens. Tabel 28 laat zien dat het aantal alleenstaanden het snelst stijgt: in 2040 bestaat circa 45% van alle huishoudens uit één persoon. Dit wordt mede veroorzaakt door de toenemende vergrijzing. Het aandeel mensen van 65 jaar of ouder in de totale bevolking is momenteel 20% en zal toenemen naar 30% in 2040. Met 6% van de totale bevolking is de groep 85 jaar of ouder relatief klein in 2040 (Visie Wonen). Het aantal tweepersoonshuishoudens (samenwonend zonder kinderen) neemt iets toe. Het aantal samenwonende huishoudens met kinderen neemt licht af.

Tabel 28 Prognose huishoudenssamenstelling 2040 Gooise Meren (Bron: Provincie Noord-Holland)

	2015	2040
Alleenstaanden	9.935	12.723
Eenoudergezinnen	1.621	1.687
Samenwonend zonder kind(eren)	6.737	7.285
Samenwonenden met kind(eren)	6.966	6.286
Overig	109	141
Totaal	25.368	28.122

De komende jaren loopt de gemeente een aantal risico's wat betreft de aansluiting van het woonaanbod op de vraag. Het gebrek aan woningen in het middensegment zorgt voor minder doorstroming vanuit de sociale huur. De woningmarkt is steeds slechter toegankelijk voor starters en de laagste inkomens. Ze hebben hierdoor een afnemende slaagkans. De toenemende vergrijzing zorgt ervoor dat het huidige voorzieningenniveau niet in stand kan worden gehouden. De nieuwbouw plancapaciteit is tevens voor de helft geconcentreerd op één locatie in Muiden (Visie Wonen).

Om deze risico's te ondervangen heeft de gemeente in haar Visie Wonen vijf prioriteiten gesteld. Allereerst wil de gemeente, om de hoge druk op de woningmarkt te verlichten, het woonaanbod flink uitbreiden: tot 2025 moeten er 2800 woningen gebouwd worden (Visie wonen). Momenteel is de bouw van 1215 woningen vastgesteld. Hiervan worden 950 koopwoningen in de kern Muiden gebouwd (Tabel 29).

Tabel 29 Onherroepelijk vastgestelde plannen voor woningbouw in de gemeente

Naam	Locatie	Aantal woningen	Type woningen	Status
De Krijgsman	Muiden	950	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Woonzorgeenheden Hoogerlust	Muiden	42	Huurwoningen: tot €1392,- p.m.	1A Onherroepelijk
Schoutenwerf	Muiden	51	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Zwarteweg 6-8	Bussum	82	Huurwoningen: 75% tot €752,- p.m., 25% tot €1392,- p.m.	2A Vastgesteld plan/besluit
Bensdorp	Bussum	48	Onbekend	1A Onherroepelijk
Stork	Bussum	42	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Totaal		1215 woningen		

Volgens de Monitor Woningbouw 2020 is er in de Regio Gooi en Vechtstreek voldoende plancapaciteit aanwezig om tot 2040 te voldoen aan de woningbehoefte (ook als de inhaalvraag wordt meegerekend). In de regio worden voor de periode 2015-2030 9.250 nieuwbouwwoningen gebouwd. Wel is het van belang dat voor de periode 2025-2030 de zachte plannen deels hard worden (Woningbouw Monitor 2020). De harde en zachte plancapaciteit van de gemeente is samen goed voor de bouw van 2.814 woningen. Dit betekent dat alle zachte plancapaciteit hard gemaakt moet

worden om aan de doelstelling voor 2025 te voldoen (Visie Wonen). Na 2025 zullen er nieuwe woningbouwlocaties gezocht moeten worden.

Naast het aantal woningen, is het type woningen van belang. De gemeente en regio hanteren als uitgangspunt dat 1/3 van de nieuwbouw betaalbaar moet zijn, 1/3 middelduur en 1/3 duur. Ontwikkelaars moeten zich aan deze verdeling houden bij nieuwbouw. Indien niet aan deze eis wordt voldaan, moet de initiatiefnemer een bijdrage leveren aan een compensatiefonds. Momenteel kampt het sociale huur segment met de grootste tekorten. Daarom wil de gemeente tot 2025 350 sociale huurwoningen realiseren. Uit **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** blijkt dat van de 1.215 woningen die zijn vastgesteld slechts 60 sociale huurwoningen zijn. Daarentegen zijn ruim 1.000 woningen koopwoningen van meer dan € 350.000,--.

De gemeente staat voor een belangrijke opgave wat betreft het kwalitatieve woningaanbod. De vraag wordt steeds meer gedomineerd door één- en tweepersoonshuishoudens en met name de vergrijzing heeft een groot effect op divergeren van het aanbod en de vraag wat betreft het type woningen. De woonvraag van mensen die graag geclusterd wonen in een omgeving die uitnodigt tot ontmoeting en waar zorg en voorzieningen voorhanden zijn stijgt de komende twintig jaar namelijk van 490 naar 1.780 woningen. Daarnaast stijgen de tekorten voor mensen met een psychogeriatrische zorgvraag en die voor mensen die vanwege somatische klachten afhankelijk zijn van 24-uurszorg van respectievelijk 30 en 110 naar 190 en 140 plekken (Companen, 2021). Op een totale woningvoorraad van ongeveer 28.000 woningen in 2040 zijn dit forse getallen.

Het aanbod, ook in de betaalbare voorraad, bestaat voor een groot deel uit grondgebonden woningen. Om ook passend te zijn voor de vraag van toekomstige huishoudens, zullen woningen gemiddeld kleiner (en betaalbaarder) moeten worden voor kleinere huishoudens. Daarnaast moeten meer woningen gelijkvloers zijn en in geclusterde woonvormen gerealiseerd worden, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De komende jaren maakt de gemeente prestatieafspraken met corporaties en huurders om de bestaande woningvoorraad te ontwikkelen richting kleiner en meer gelijkvloers.

Doelbereik omgevingsvisie

Op basis van de huishoudensprognose van de provincie Noord-Holland bedraagt de woningbouwopgave tot 2040 ongeveer 3.000 woningen. Nieuwe huishoudens zullen veelal gevormd worden door alleenstaanden, waardoor de vraag grotendeels zal bestaan uit kleinere woningen en appartementen. De totale plancapaciteit in Gooise Meren betreft ongeveer 2.800 woningen, waarvan er momenteel 1.215 onherroepelijk vastgesteld zijn. Om aan de totale vraag te voldoen moet alle plancapaciteit benut worden en moeten nog 200 extra woningen gebouwd worden. In de ontwerp Omgevingsvisie wordt een aantal opties genoemd voor het realiseren van meer woningen. In Bussum en Naarden wordt gekeken naar de transformatie van leegstaande panden aan de rand van het centrum en de transformatie van kleinschalige bedrijventerreinen naar woonruimte. In het centrum van Bussum onderzoekt de gemeente of verdichting op ontwikkellocaties en transformatie van winkelpanden naar woningen mogelijk is. Ook wordt ingezet op knooppuntontwikkeling (inbreiding) rondom de stations Naarden-Bussum en Bussum Zuid.

In Naarden en Bussum zijn twee bedrijventerreinen die zich lenen voor transformatie naar woonruimte: De Nijverheidswerf (Bussum, 1 ha) en De Nieuwe Vaart (Naarden, 5 ha). Deze terreinen zijn relatief klein en liggen in het stedelijk weefsel. Op basis van een middenstedelijke woningdichtheid van 40-60 woningen per ha kunnen er 240 tot 360 woningen gerealiseerd worden als de bedrijventerreinen volledig getransformeerd worden naar woonlocaties. Hiermee kan een groot deel van de extra woningopgave ingevuld worden. Het is echter de vraag of dit wenselijk is, aangezien er geen planvoorraad meer is voor bedrijventerreinen en de gemeente juist meer werkgelegenheid wil creëren voor vakgeschoolde mensen.

Voor inbreiding en herontwikkeling rondom de stations kan een grove berekening gemaakt worden op basis van een aanname over het aandeel van de ruimte dat herontwikkeld wordt en de gemiddelde middenstedelijke woningdichtheid (40-60 woningen per hectare). Als minimaal 5% en maximaal 20% van de ruimte in een straal van een halve kilometer rondom een station herontwikkeld wordt kunnen er maximaal 2000 woningen gebouwd worden. Dit vergt echter dat er particuliere gronden ontwikkeld moeten worden of dat er concessies gedaan moeten worden op andere beleidsvelden, zoals openbaar groen en klimaatadaptatie.

Naast het kwantitatieve is ook het kwalitatieve woonaanbod een belangrijk aspect van de beoordeling van deze opgave. De gemeente heeft zichzelf als ambitie gesteld om van nieuw te bouwen woningen 1/3 in het betaalbare segment te realiseren (huurwoningen met een maximale huurprijs van €710,- per maand of koopwoningen tot €180.000,-, prijspeil 2017). Om aan deze ambitie te voldoen moeten minimaal 1.000 van de 3.000 benodigde nieuwbouwwoningen betaalbaar zijn. Van de ruim 2.800 woningen die gepland zijn (harde en zachte plannen) voldoen slechts 520 woningen aan de hierboven gestelde eis, met name omdat de duizend woningen die in de Krijgsman worden gerealiseerd allemaal in het midden- of dure segment vallen. Daarnaast zijn er 160 woningen waarvan de prijs onbekend is. Om 1.000 betaalbare woningen te bouwen moeten de 160 woningen en de 300 extra woningen allemaal betaalbaar zijn. De kans is echter klein dat een initiatiefnemer hier akkoord mee gaat, aangezien die meer winst maakt als er duurdere woningen gebouwd worden en er geen wettelijke plicht is om een dergelijk percentage betaalbare woningen te realiseren. Het risico bestaat dus dat de gemeente aan slechts grofweg de helft van de gestelde ambitie gaat voldoen. Het realiseren van meer woningen in het betaalbare segment is een belangrijke aanvullende inspanning voor deze opgave. Dit geldt voor de langere termijn, omdat de gemeente in haar ontwerp omgevingsvisie stelt dat ze voor de middellange termijn (tot 2025) stuur op de 20% sociale huur die in de Woonvisie (2017) vastgelegd is. Om aan deze ambitie te voldoen, worden in de periode tot 2025 minimaal 350 sociale huurwoningen gebouwd.

Wat betreft het kwalitatieve woonaanbod is het realiseren van voldoende levensloopbestendige woningen nog een laatste belangrijk aspect. Vergrijzing, gepaard gaande met verdunning van de gemiddelde huishoudensomvang, leidt tot een toenemende vraag naar gelijkvloerse woningen. De herontwikkeling en verdichting in de stationszones van Bussum die in de Ontwerp omgevingsvisie genoemd wordt, biedt perspectieven om meer appartementen te realiseren en daarbij dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand te brengen. Op basis van de beschikbare informatie is het niet mogelijk om een harde inschatting te geven van de potentiële bijdrage van de stationszones aan het oplossen van de kwalitatieve woonvraag.

4.5.2 In goede gezondheid

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven In goede gezondheid beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 30.

Tabel 30 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven In goede gezondheid

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Gooise Meren scoort bovengemiddeld op de kernindicatoren van de Beweegvriendelijke Omgeving. De inwoners van Gooise Meren voelen zich gemiddeld gezonder dan de gemiddelde Nederlander en voldoen evenveel als gemiddeld aan de beweegnorm
Autonome ontwikkeling	+	De komende decennia zal het aandeel van de bevolking dat aan de beweegnorm voldoet licht stijgen. Door voortschrijdende vergrijzing van de bevolking is het op loopafstand van huis beweegvriendelijk en toegankelijk inrichten van de leefomgeving een aandachtspunt
Doelbereik Omgevingsvisie	+	De gemeente heeft naast het versterken van de Groene As in Bussum geen concrete maatregelen opgesteld om de gezondheid en beweging van de bevolking te stimuleren.

Huidige situatie

Het stimuleren van een gezonde en sportieve leefstijl is een belangrijk speerpunt in de gemeente Gooise Meren. Hierbij wordt gezondheid gedefinieerd als 'positieve gezondheid', waarbij gezondheid meer omvat dan alleen 'niet ziek zijn'. De GGD Gooi en Vechtstreek heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen in de regio (GGD Gooi en Vechtstreek, 2017a). Uit deze Gezondheidspeiling bleek dat volwassenen en ouderen zich gemiddeld gezonder dan de rest van Nederland voelen en bovendien ook goed in hun vel zitten. Ruim de helft van de volwassenen en bijna driekwart van de ouderen voldoet in de regio Gooi en Vechtstreek aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen. Gemiddeld voldoet 63,9% van de inwoners van Gooise Meren aan deze beweegnorm. Dit is net iets boven het Nederlandse gemiddelde van 63%.

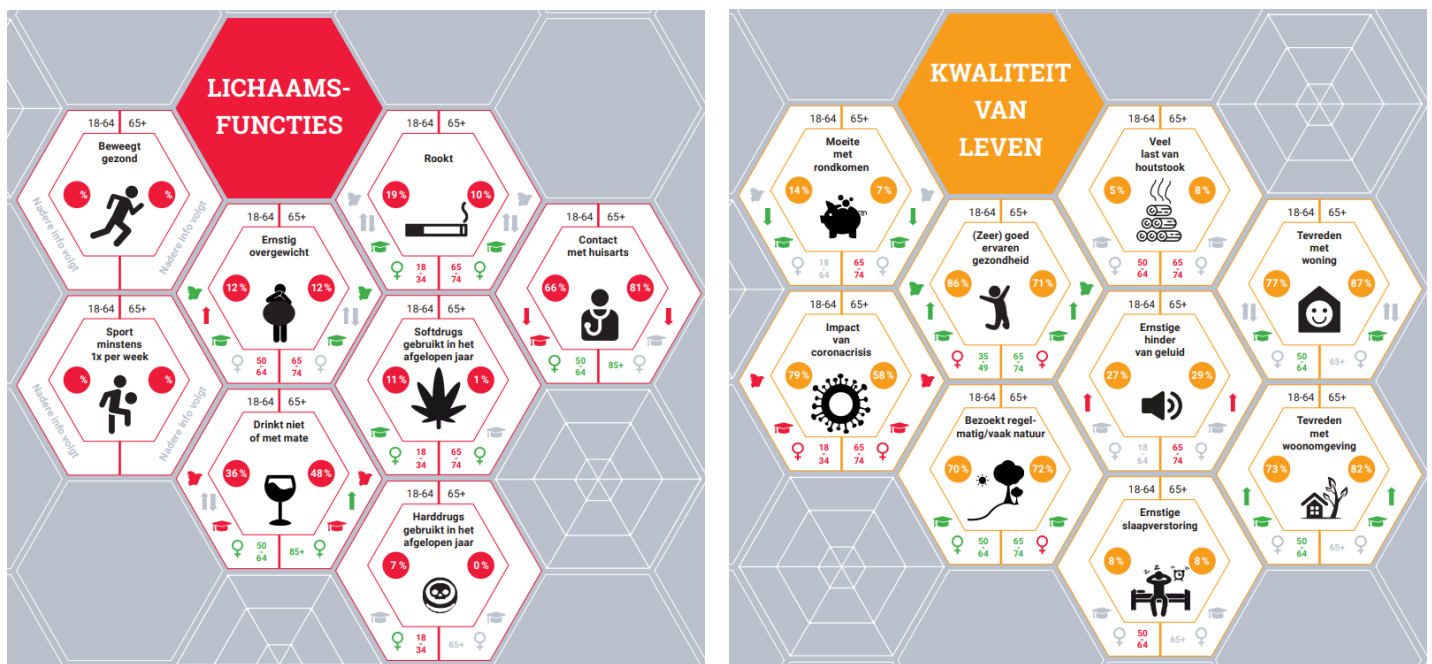
Gooise Meren scoort met 67 goed op de kernindicatoren van de Beweegvriendelijke Omgeving (Rijksoverheid, 2021). Deze kernindicatoren zijn gebaseerd op de nabijheid van voorzieningen, het aanbod van sportaccommodaties en speelplekken en de toegang tot groen- en blauwrecreatie. De beoordeling van Gooise Meren ligt boven het landelijk

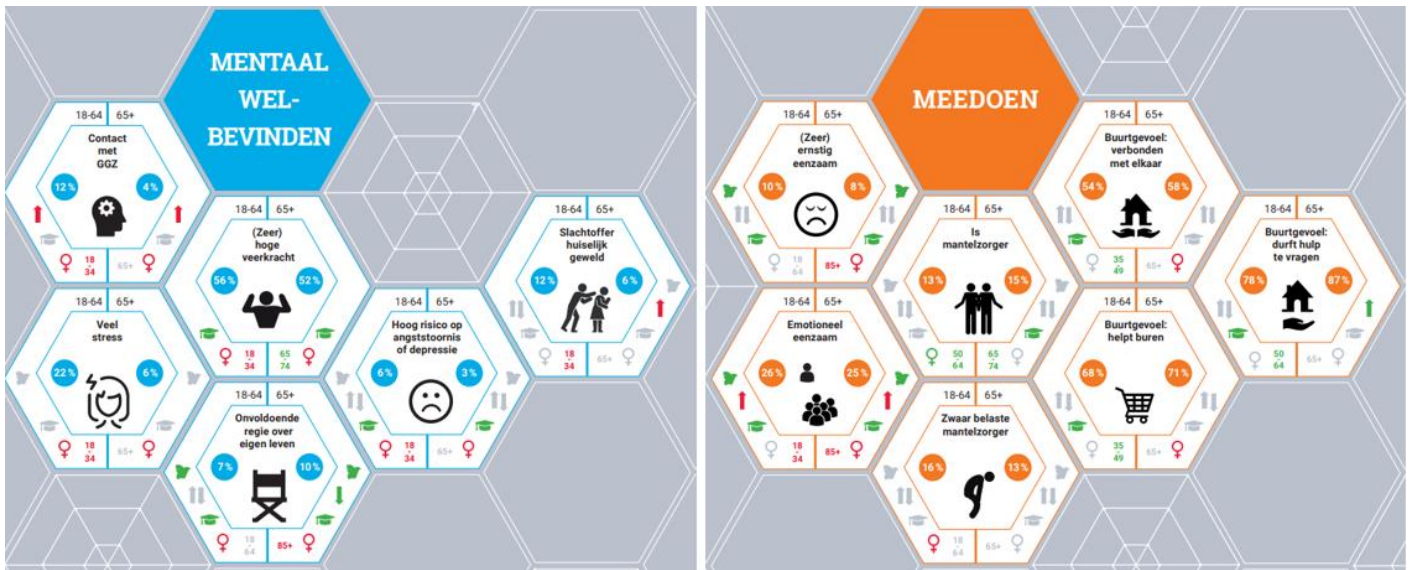
gemiddelde van 60 en is vergelijkbaar met de omliggende gemeenten. In Tabel 31 is te zien dat Gooise Meren voornamelijk goed scoort op de nabijheid van voorzieningen en sport- en speelplekken.

Tabel 31 Kernindicatoren Beweegvriendelijke Omgeving Gooise Meren

Indicator	Score
Kernindicator beweegvriendelijke omgeving	67
Deelindicator voorzieningen	67
Deelindicator sportaccommodaties	58
Deelindicator groen blauw recreatie	51
Deelindicator speelplekken	90

Een andere landelijke trend die wordt waargenomen is de negatieve correlatie tussen armoede en sport. Naarmate het besteedbaar inkomen daalt, neemt de deelname aan sportactiviteiten af. Oorzaken hiervoor zijn de nadelige financiële gevolgen of gevoelens van schaamte. Dit kan leiden tot sociale exclusie en armoede kan dus leiden tot fysieke en sociale achterstand. Om dit tegen te gaan moeten daarom sportfaciliteiten en –activiteiten toegankelijker en betaalbaarder worden gemaakt, zodat meer mensen de gelegenheid krijgen om hiervan gebruik te maken.

Figuur 46 Kernpunten in beeld over de fysieke en mentale gezondheid van mensen in GGD-regio Gooi en Vechtsteek (2020)

De gemeente is actief bezig met het stimuleren van bewegen en sporten onder de bevolking (Gemeente Gooise Meren, 2017). De gemeente stelt (eenmalige) subsidies beschikbaar voor sportaanbieders die sport- en beweegaanbod willen ontwikkelen voor specifieke doelgroepen. Daarbij wordt er veel kennis en expertise uitgewisseld om gepaste en toegankelijke sportactiviteiten beschikbaar en toegankelijk te maken. Er wordt ook gelet op het behouden en indien mogelijk uitbreiden van de hoeveelheid en diversiteit van sportaccommodaties in de gemeente.

Het stimuleren van een inclusieve en toegankelijke samenleving is ook een belangrijk speerpunt van de gemeente. In een subnota voor het Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018 gaf de gemeente aan een actieve en aanjagende rol op zich te willen nemen om inclusiever en toegankelijker te worden (Gemeente Naarden, Muiden en Bussum, 2015). Hierbij wordt onder andere ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke indeling, zodat bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten worden geholpen.

Figuur 47 De positieve fysieke en sociale effecten van groen. Bron GGD Gooi en Vechtstreek, 2017

Autonome ontwikkeling

Als gevolg van de coronacrisis is ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking minder gaan sporten of zelfs helemaal gestopt (NOC*NSF, 2020). Toch is de landelijke trend dat het aandeel van de bevolking dat voldoet aan de beweegnorm heel licht zal stijgen in de komende tien jaar (RIVM, 2020). De toenemende vergrijzing betekent echter wel dat de vraag naar bewegings- en sportvoorzieningen kan verschuiven. Sportaccommodaties moeten daarom rekening houden met de toenemende groep ouderen en hun sportbehoeften. Doordat het aandeel ouderen in de bevolking stijgt, zullen er ook meer bewegingen plaats gaan vinden door mensen die slecht ter been zijn. In Figuur 47 is te zien dat een groot deel van de ouderen regelmatig beweegt, waardoor deze bewegingen dus veel gaan plaatsvinden. Openbare ruimtes en gebouwen zullen hierop aangepast moeten worden om de toegankelijkheid te waarborgen.

Openbaar groen is hierbij ook een belangrijk aspect (zie Figuur 47). Buiten zijn in de natuur is gezond en wie vaak de natuur ingaat, voelt zich fysiek beter, is beter bestand tegen stress en doet minder vaak een beroep op medische zorg (GGD Gooi en Vechtstreek, 2017b). Het is daarom belangrijk dat openbaar groen wordt behouden en verbeterd om de sociale en fysieke gezondheid van bewoners te bevorderen. Groen moet bovendien uitnodigend zijn en op een geschikte manier worden aangelegd en ingericht. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de locatie. Wijken met veelal kleinere (sociale) huurwoningen zijn vaak dicht bebouwd met weinig openbare ruimtes, terwijl de bewoners hier wel toegang moeten hebben tot deze voorzieningen. De gemeente heeft daarom ook plannen om zogeheten “postzegels” met groen te realiseren in verschillende wijken.

Doelbereik omgevingsvisie

De mentale en fysieke gezondheid van mensen hangt veelal samen met beweging en sport. De gemeente scoort bovengemiddeld voor de kernindicatoren van de Beweegvriendelijke Omgeving. Dankzij deze beweegvriendelijke omgeving wordt een gezonde leefstijl van de bewoners dus gestimuleerd. Uit onderzoek van de GGD blijkt dat de bewoners van Gooise Meren evenveel als gemiddeld aan de beweegnorm voldoen, maar zich wel gezonder voelen dan de gemiddelde Nederlander. Om een betere gezondheid en meer beweging in de wijken te stimuleren wil de gemeente sociaalmaatschappelijke voorzieningen laagdrempeliger maken. Deels bevindt de maatregel zich in het sociaal domein en hij heeft slechts beperkt een ruimtelijke component. Omdat niet verder gespecificeerd is welke maatregelen precies genomen gaan worden, is het moeilijk om in dit planMER uitspraken over het doelbereik te doen. Relevante aspecten van de leefomgeving die wel een ruimtelijke component hebben, liggen in het aanbieden van een divers aanbod aan openbaar (verblijfs)groen en groen-blauwe recreatie op loopafstand. De sterk verharde centrumwijken van Bussum en Naarden-Vesting zijn in dit opzicht knelpunten. Tot slot is het van groot belang om rekening te houden met de toenemende vergrijzing. Naarmate de bevolking van Gooise Meren veroudert en minder mobiel wordt, is het belangrijk om de openbare ruimte toegankelijk te houden. Omdat niet voorzien wordt dat de omgevingsvisie een betekenisvolle impact gaat hebben bovenop de autonome ontwikkeling, is het doelbereik voor deze opgave beoordeeld als positief (+).

4.5.3 Vitale leefomgeving

4.5.3.1 Hittestress

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Hittestress beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 32.

Tabel 32 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Hittestress

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Hittestress is een opgave die slechts beperkt speelt in gemeente Gooise Meren. Het hitte-eiland effect is met 2°C klein in vergelijking met grotere woonkernen in Nederland. De plek waar het stedelijk hitte-eiland effect het grootst is het centrum van Bussum. De vele bomen die de gemeente telt, helpen met het tegengaan van de negatieve gevolgen van hittestress.
Autonome ontwikkeling	+/-	Hittestress zal de komende decennia in intensiteit toenemen doordat het klimaat opwarmt. De gemeente stimuleert inwoners om hun tuinen en gevels te vergroenen, maar neemt verder weinig maatregelen om de effecten te beperken. Het risico bestaat daarmee dat het stedelijk hitte-eiland effect en de gevoelstemperatuur in sterk verharde gebieden toe zullen nemen.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	Om hittestress te verminderen zet de gemeente o.a. in op een wijkgerichte aanpak, vergroenen en warmte- en koudeopslag. Hiermee verbetert de situatie, maar niet alle knelpunten worden aangepakt. Daarnaast zijn maatregelen weinig specifiek en kan de uitvoerbaarheid moeilijk beoordeeld worden.

Huidige situatie

Hittestress treedt op als stedelijk gebied te maken heeft met ongewoon hogere temperaturen ten opzichte van haar omgeving. De gebieden met de hoogste intensiteit aan verharding en daarmee de laagste percentages groen hebben te maken met de hoogste opwarming. Ook s' nachts zijn de temperaturen daardoor een stuk hoger dan de landelijke omgeving en kan dit leiden tot slaapproblemen. Blootstelling aan langdurig hogere temperaturen leidt tot diverse andere klachten, zoals warmte-uitslag, hittekrampen, hitte-uitputting en hitteberoerte. Op warme dagen kan daardoor een oversterfte zijn met name onder ouderen (Gemeente Gooise Meren, 2020). Daarnaast heeft het effect op groen, agrarische productie en soms ook op bedrijfsprocessen.

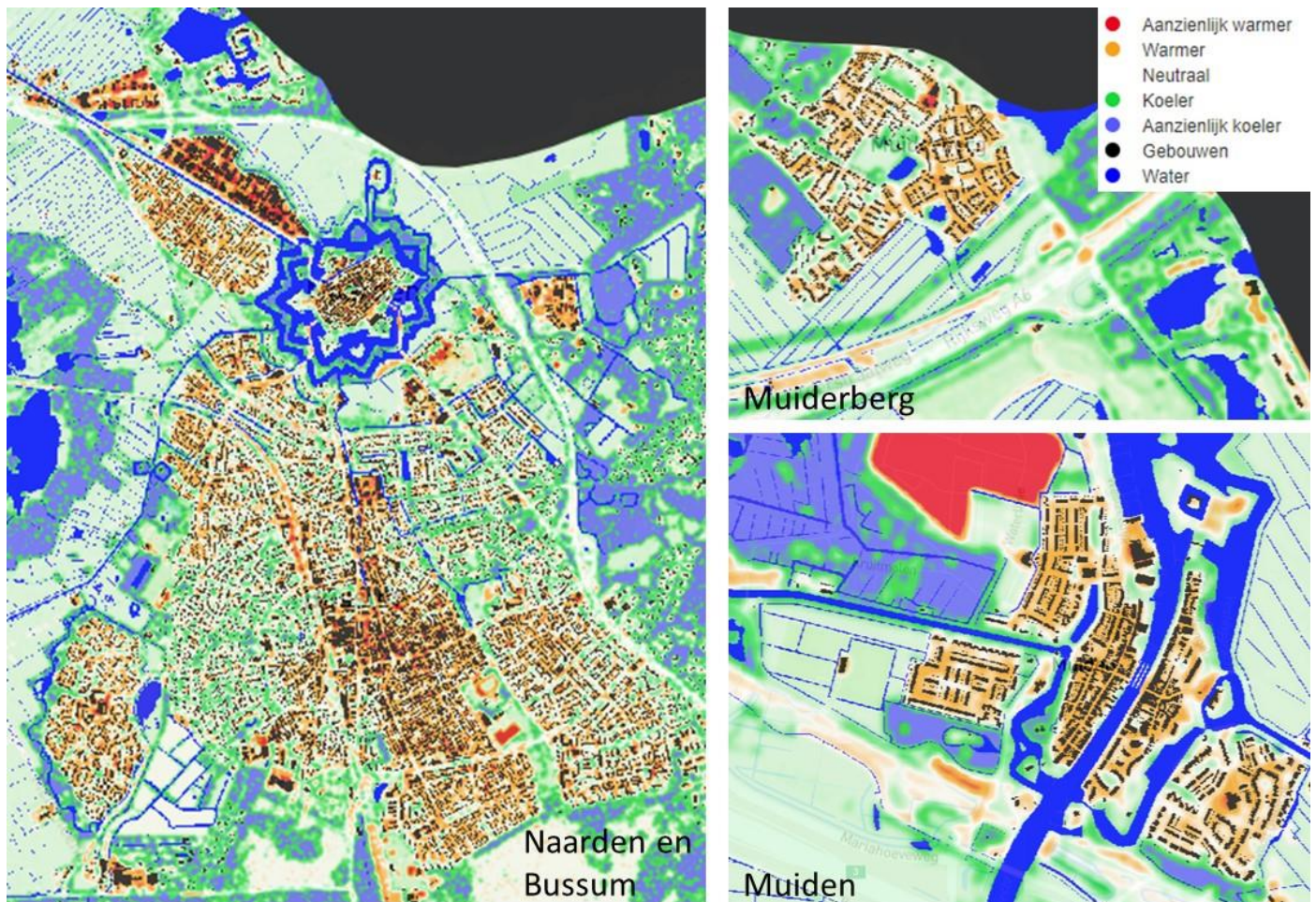
De gemeente heft een rol in het verminderen van hitte in de openbare buitenruimte en op hitte in haar eigen panden. Aanvullend heeft zij een beperkte invloed op hitte op privaat terrein en op hitte in woningen en panden.

In 2019 heeft het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht klimaatstresstesten uitgevoerd, o.a. voor hittestress. **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** laat de gevoeligheid van de stedelijke gebieden in Gooise Meren voor hittestress zien. De hittestresskaart in de stresstest is een functie van de warmte-uitstraling van het oppervlak en schaduw; de wind en het geschatte aantal dagen hittestress per jaar zijn niet meegenomen. In Muiden wordt het noordwestelijke deel van de stad aanzienlijk warmer tijdens zomerse dagen. In Naarden zijn de bedrijventerreinen in het noorden aandachtspunten. Bussum centrum wordt ook aanzienlijk warmer. De koelere gebieden liggen vrij voorspelbaar in het buitengebied, in bosrijk (woon)gebied bij water.

Het stedelijk hitte-eiland effect, oftewel het temperatuurverschil tussen het platteland en de stad, is het grootst in Bussum (Atlas van de Leefomgeving, 2017). Hier kan de temperatuur op enkele plekken in het zuidoosten tot 2°C hoger oplopen door de grote mate van verharding en de omvang van het stedelijk gebied: het stedelijk hitte-eiland effect is in de centra het hoogst. Op de meeste plekken in Bussum blijft hitte-eiland effect onder de 1,8°C. In Huizen, een stad van vergelijkbare grootte, heeft een groter deel van de kern te maken met opwarming tot 2°C (Klimaat-effectatlas, 2021). In Naarden bedraagt het effect maximaal 1,4°C en in Muiden en Muiderberg maximaal 0,6°C.

Figuur 48 Gevoelstemperatuur op een warme dag die één keer per 1000 zomerdagen voorkomt in het huidige klimaat. Rode gebieden zijn zeer gevoelig voor hittestress, groene gebieden nauwelijks (AGV klimaatatlas)

Figuur 49 Gevoeligheid voor hittestress in Naarden, Bussum, Muiderberg en Muiden (AGV Klimaatatlas)

Autonome ontwikkeling

De zomers in Nederland worden steeds warmer, zo is de temperatuur op de warmste dag in het jaar sinds 1900 met ruim 3°C toegenomen (KNMI, 2014). Deze trend zal zich de komende decennia voortzetten waardoor temperatuurextremen in de zomer groter worden. Om hittestress tegen te gaan, spoort de gemeente inwoners aan hun eigen huis minder kwetsbaar te maken. Hiervoor is de tool Duurzaam en Klimaatbestendig ontwikkeld.⁹ Met deze tool krijgen inwoners inzicht in de maatregelen die zij kunnen nemen om hittestress te verminderen. De maatregelen worden uitgelegd en gescoord op kosten, moeilijkheidsgraad en onderhoudslasten. Deze maatregelen zullen waarschijnlijk echter de toename in gevoelstemperatuur als gevolg van warmer wordende zomers niet geheel kunnen compenseren, waardoor Gooise Meren als geheel gevoeliger zal worden voor hittestress. Met name onder ouderen kan dit negatieve gevolgen hebben en zelfs leiden tot oversterfte (Gemeente Gooise Meren, 2020).

De nabijheid van ondergrondse warmte-afgevend infrastructuur (kabels, leidingen en warmtenetten) kan het negatieve effect van extreme hitte op het leidingwater versterken. Daarom is het belangrijk om rekening te houden met de ligging van deze netwerken. De groeiende hoeveelheid ondergrondse infrastructuur kan dit effect versterken.

Vergroening kan een oplossing bieden bij hitte. Daarbij kan meer open water ook een oplossing bieden voor de hittestress. Dit water moet echter wel stromend zijn, want stilstaand water geeft 's avonds juist warmte af.

⁹ <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

Doelbereik omgevingsvisie

In de ontwerp omgevingsvisie spreekt de gemeente uit dat zij inzet op het beperken van schade en de nadelige effecten als gevolg van extreem heet weer. Hiervoor zet zij in op groen en waterpartijen, het creëren van schaduw en weren van hitte. Hiervoor zet zij in op meer bomen en het beperken van warmte absorptie/vergroten reflectie door bijvoorbeeld lichtgekleurde materialen te gebruiken.

Op basis de stresstesten worden maatregelen getroffen tegen hittestress op kwetsbare plekken. Groen en water in de stad dragen bij aan het voorkomen van hittestress, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving. Bij de inrichting van de openbare ruimte, bij nieuwbouw en renovatie wordt hittestress onderdeel van het bouwprogramma.

Het effect van schaduw op de temperatuur is omvangrijk: onderzoek van Waternet in 2018¹⁰ laat zien dat de temperatuur op de gevel van woningen tot 7 °C lager is als deze in de schaduw van een boom staan. Bomen kunnen dus een belangrijke bijdrage leveren aan het weerbaarder maken van de stad voor hittestress. Hetzelfde onderzoek liet echter ook zien dat volwassen bomen op warme dagen tot 190 liter water nodig hebben (het gemiddelde drinkwaterverbruik per persoon bedraagt 140 liter). Bij langdurige droogte kan een groot bomenbestand dus een impact hebben op de grondwaterstand in stedelijk gebied.

Wijken die sterk verhard zijn en waar weinig opgaand openbaar groen is, zijn het meest gevoelig voor hittestress. Naarden-Vesting en de centrumwijken van Bussum springen hier in het oog.

In de gebiedsuitwerking van de Ontwerp Omgevingsvisie wordt voor de kernen, bedrijventerreinen en woongebieden de ambitie neergezet voor een klimaatbestendige openbare ruimte door middel van vergroening en het stimuleren van inwoners en ondernemers om hun eigen perceel te vergroenen. In grote delen van de woongebieden lijkt hiervoor de benodigde ruimte beschikbaar te zijn. In de kernen en op de bedrijventerreinen is de (openbare) ruimte echter zeer beperkt voor groen of open water. Het voornemen van de gemeente om hittestress aan te pakken met schaduw creërende bomen en oppervlaktewater stuit hier op het knelpunt van beperkte ruimte. Er is in deze sterk verharde gebieden slechts beperkte ruimte voor open water of grote bomen. Daarbij geldt natuurlijk dat bomen die nu geplant worden pas over decennia volwassen zijn. Groen is echter niet de enige oplossing; huizen kunnen ook meer hittebestending gemaakt, bijvoorbeeld met kleurgebruik en zonnewering. De maatregelen kunnen toegepast worden op de bestaande woningvoorraad en meegenomen worden bij nieuwbouw.

De voorgestelde wijkgerichte aanpak dient verder uitgewerkt te worden voordat het doelbereik van deze maatregel beoordeeld kan worden. Bovenstaande maatregelen hebben de potentie om een bijdrage te leveren aan het verminderen van hittegevoeligheid, maar dienen verder uitgewerkt te worden. Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is daarom beoordeeld als neutraal (+/-).

4.5.3.2 Oppervlakte waterkwaliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave voor de oppervlaktewaterkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen aan een goede chemische en ecologische waterkwaliteit voor de aangewezen KRW-waterlichamen, aan een gezonde waterkwaliteit van de twee zwemwateren en een voldoende waterkwaliteit van oppervlaktewateren om daarmee gezondheidsrisico's te minimaliseren. Voor de KRW is 2027 het ijkpunt voor de doelstellingen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 33.

¹⁰ <https://www.waternet.nl/innovatie/klimaatadaptatie/transpiratie-van-bomen/#:~:text=Waterverbruik%20van%20een%20boom&text=Begin%20juni%20verdampte%20de%20grootste,Amsterdam%20telt%20ongeveer%20300.000%20bomen.>

Tabel 33 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave oppervlaktewater kwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	De chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater aangewezen als KRW-waterlichaam is nog niet op peil. Diverse wateren zijn zeer nutriëntrijk. De twee zwemwateren Muiderberg en Naarderbos hebben kwaliteitsklasse Uitstekend. De Waterkwaliteit van de oppervlaktewateren is matig tot goed. Op enkele plaatsen is een risico op blauwalgen als gevolg van nutriënten. Het Natura 2000-gebied Naardermeer is kwetsbaar voor te weinig water en onvoldoende waterkwaliteit. Het is onbekend wat de omvang is van de rioolwateroverstorten en wat het effect daarvan is op de oppervlaktewater kwaliteit.
Autonome ontwikkeling	+/-	Door klimaatverandering, zoals de toename van hitte, droogte en hevige neerslag, wordt de opgave voor een goede waterkwaliteit groter. Stikstofuitstoot is een aandachtspunt door een verwachte toename van de druk op het wegennet en recreatie(vaart) in de komende jaren. Een positieve bijdragen aan de oppervlaktewater kwaliteit is ingezet met de ontwikkelingen van het afkoppelen van hemelwater en terugdringen van lozingen en afspoeling van nutriënten.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente kan de opgaven voor de waterkwaliteit niet volledig invullen. Hiervoor zijn de eigenaars en beheerders van de oppervlaktewateren, voornamelijk Rijkswaterstaat en het waterschap, grotendeels verantwoordelijk. Om de doelen te behalen, is inzet van grote terreineigenaren noodzakelijk, dat zijn o.a. agrariërs, natuurbeheerders en ook de gemeente. De gemeente heeft de omwerp Omgevingsvisie opgenomen dat ze samen met het waterschap het natuurlijke watersysteem wil versterken. Daarnaast zet de gemeente in op het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers langs de watersystemen op haar grondgebied. Deze maatregel draagt bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit van deze, voornamelijk geïsoleerde, oppervlaktewateren.

Huidige situatie

De waterkwaliteit in Gooise Meren en in de regio staat onder druk door depositie van verontreinigende en vermistende stoffen via lucht, afstroming en water. Een goede waterkwaliteit draagt bij aan gezonde ecosystemen, een gezonde leefomgeving en is noodzakelijk voor veilig zwemwater.

De KRW-waterlichamen Vecht, Naardermeer en Vaarten Vechtstreek worden voor een deel beheerd door Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). Het Markermeer en het Gooimeer (onderdeel van KRW-waterlichaam Randmeren Zuid) worden beheerd door RWS.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het verbeteren en op peil houden van de waterkwaliteit in KRW-waterlichamen en de gemeente werkt waar mogelijk samen met het waterschap. Voor de waterkwaliteit bestaat het handelingsperspectief van de gemeente voornamelijk uit:

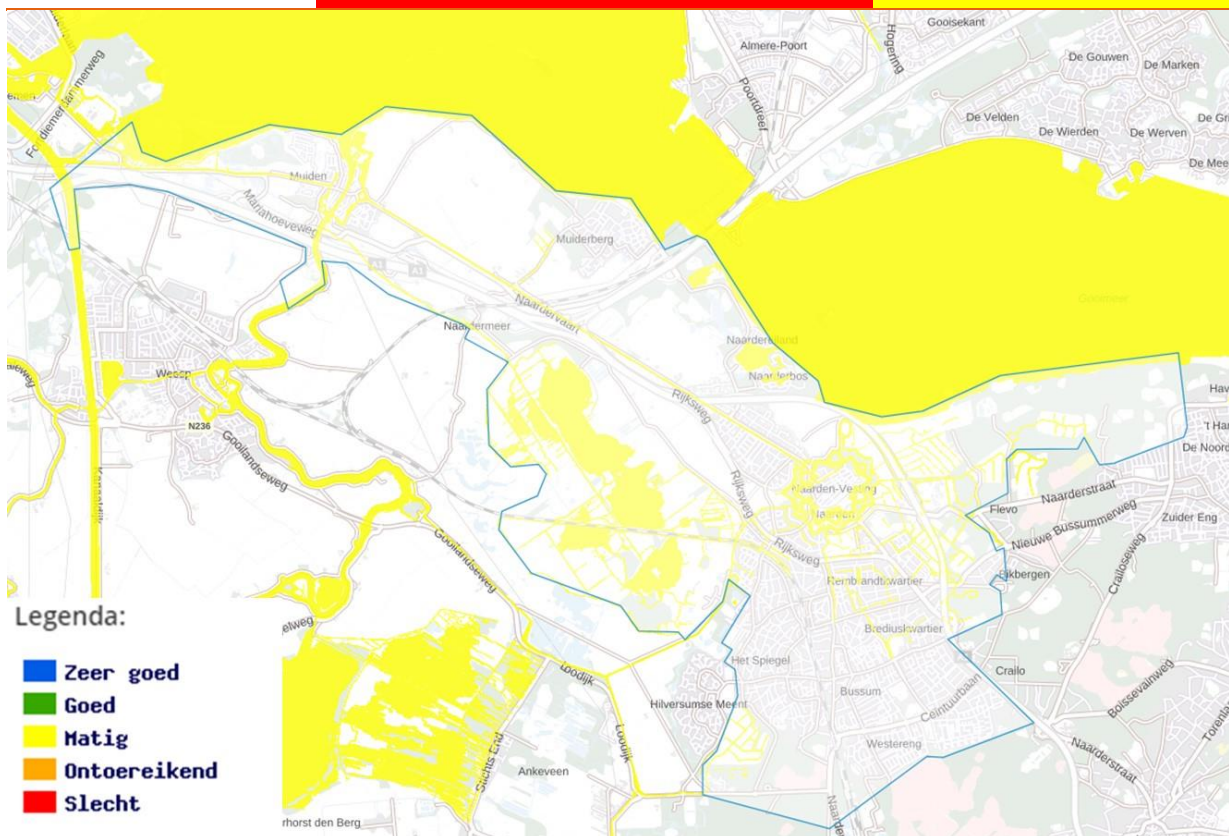
- het beperken van overstorten van gemengd rioolwater en afvalwater naar de bodem en het oppervlaktewater; De omvang en het effect van deze overstorten is nog niet bekend en wordt met het nieuwe BRP in beeld gebracht;
- het beperken van uitstroom van verontreinigd (hemel)water naar de bodem of het grondwater;
- het voorkomen van verontreiniging van afstromend hemelwater;
- schoon hemelwater zoveel als mogelijk ten goede laten komen aan het lokale grond- of oppervlaktewatersysteem;
- Beperken van nutriënten en verontreiniging door recreatie en recreatievaart. Zo heeft de gemeente vuilwater inname punten in de havens van de KNZ&RV in Muiden en de jachthaven Naarden;
- onderhoud van watergangen in beheer van de gemeente. De meeste wateren zijn in beheer bij AGV (waterschap Amstel, Gooi en Vecht) behoort.

Voor de aangewezen KRW-waterlichamen wordt het verbeteren van waterkwaliteit wettelijk geregeld in de Europese Kaderrichtlijn water (KRW). In 2019 was de chemische kwaliteit van alle KRW-waterlichamen onvoldoende en de ecologische toestand was matig.

De toestand van de waterlichamen staat in zie Tabel 34. In het waterlichaam Vaarten Vechtstreek is een overschrijding met zink. Dit komt met name door de af- en uitspoeling van landbouwgrond, ongezuiverd rioolwater en verkeer (Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, 2020¹¹). Voor alle andere waterlichamen is de belangrijkste opgave het terugdringen van de belasting met nutriënten.

Tabel 34 De chemische en ecologische toestand van KRW-waterlichamen in de gemeente in 2019 en een prognose voor 2027 (KRW Factsheets, Informatiehuis Water, 2020)

Waterlichaam	Chemie totaal		Ecologie totaal	
	Toestand 2019	Prognose 2027	Toestand 2019	Prognose 2027
Vecht	Voldoet niet	Voldoet niet	Matig	Goed
Naardermeer	Voldoet niet	Voldoet niet	Matig	Goed
Vaarten Vechtstreek	Voldoet niet	Voldoet niet	Matig	Goed
Randmeren Zuid	Voldoet niet	Voldoet niet	Matig	Matig
Markermeer	Voldoet niet	Voldoet niet	Matig	Matig

Figuur 50 De ecologische toestand van KRW-opervlaktewaterlichamen in 2015 (Atlas van de Leefomgeving, 2015)

Het Natura 2000-gebied Naardermeer is ook kwetsbaar voor droogte. Hierdoor kunnen problemen optreden met zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het water. De daarmee gepaard gaande toename van stilstaand, warm water bevordert het optreden van blauwalgbloei in oppervlaktewateren en dit levert risico's op voor waterplanten, vissen en zwemmers.

¹¹ <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2021-32704/1/bijlage/exb-2021-32704.pdf>

De twee zwemwateren Muiderberg en Naarderbos hebben nu kwaliteitsklasse Uitstekend. Zij zijn echter niet in eigendom of beheer bij de gemeente.

Autonome ontwikkeling

Door klimaatverandering, zoals de toename van hitte, droogte en hevige neerslag, wordt de opgave voor een goede waterkwaliteit groter.

Landelijke regelgeving en lokale en landelijke maatregelen zullen leiden tot verdere vermindering van de uitspoeling en afspoeling van verontreinigingen en meststoffen.

In 2027 moet volgens het KRW de waterkwaliteit voldoen aan chemische en ecologische doelstellingen. Uit onderzoek van het PBL blijkt dat met de voorgenomen maatregelen niet alle KRW-doelstellingen gehaald worden. Het behalen van de KRW-doelstellingen vraagt om meer en gerichte inspanning.

Stikstofuitstoot blijft een aandachtspunt. Dit zowel vanuit landbouw, als ook de verwachte toenemende druk op het wegennet in de gemeente de komende jaren. Daarnaast vindt veel waterrecreatie plaats en hebben de regio en gemeente de ambitie om dit de komende jaren verder uit te breiden (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

De inspanningen van de gemeente voor het afkoppelen van hemelwater en vermindering van de riooloverstorten dragen positief bij aan de verbetering van de oppervlaktewater kwaliteit. Er zijn onvoldoende gegevens om de omvang van dit positieve effect in te kunnen schatten.

Ook werkt de gemeente aan de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de wateren in haar beheer en eigendom. Dit zal bijdragen aan verbetering van de waterkwaliteit van deze, meestal, geïsoleerde wateren.

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente kan de opgaven voor de waterkwaliteit niet volledig invullen. Hiervoor zijn de eigenaars en beheerders van de oppervlaktewateren, voornamelijk Rijkswaterstaat en het waterschap, grotendeels verantwoordelijk. Om de doelen te behalen, is inzet van grote terreineigenaren ook noodzakelijk, dit zijn o.a. agrariërs, natuurbeheerders en ook de gemeente. In de Ontwerp omgevingsvisie heeft de gemeente dan ook opgenomen om samen met het waterschap het natuurlijke watersysteem te versterken. Echter, voor het thema natuur stelt de gemeente als ambitie het realiseren een goede waterkwaliteit en herstellen de watergangen. Gezien de taakverdeling, kan de gemeente deze ambitie niet alleen waarmaken.

De twee zwemwateren zijn niet in beheer of eigendom van de gemeente. Zij heeft daarmee nauwelijks invloed op het doelbereik van de waterkwaliteit ter plekke.

In de Ontwerp Omgevingsvisie is het versterken en vernieuwen van de waterrecreatie een speerpunt. Daarbij is een niet genoemd aandachtspunt het beschermen van de waterkwaliteit tegen verontreinigingen.

De inzet van de gemeente op het afkoppelen van hemelwater leidt tot meer aanvulling van het oppervlaktewater. Dit draagt bij aan een verbetering van de doorstroming en de waterkwaliteit. Ook draagt het afkoppelen van hemelwater bij aan het verminderen van riooloverstorten en daarmee wordt de belasting met verontreinigingen en nutriënten verminderd. De omvang van deze belasting is echter niet bekend, daardoor is ook het effect niet in te schatten.

De gemeente zet in op de aanleg van natuurvriendelijke oevers die het zelfreinigend vermogen van het water vergroten. Deze maatregel zal bijdragen aan een betere ecologische waterkwaliteit, maar draag nauwelijks bij aan de KRW-doelen, omdat de gemeente voornamelijk geïsoleerde wateren in beheer en eigendom heeft.

In de Ontwerp omgevingsvisie heeft de gemeente de ambitie om de leefomgeving in de kernen en woongebieden te aantrekkelijker te maken met meer open water. Een aandachtspunt daarbij is dat stilstaande en /of ondiep water, zeker met toenemende hitte en droogte, kan leiden tot een slechte waterkwaliteit en een risico voor de gezondheid door o.a. blauwlag en botulisme.

Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is al met al beoordeeld als neutraal (+/-).

4.5.3.3 Overstromingen

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave voor overstromingen beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen de bescherming tegen overstromingen en het beperken van de gevolgen van overstromingen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 35.

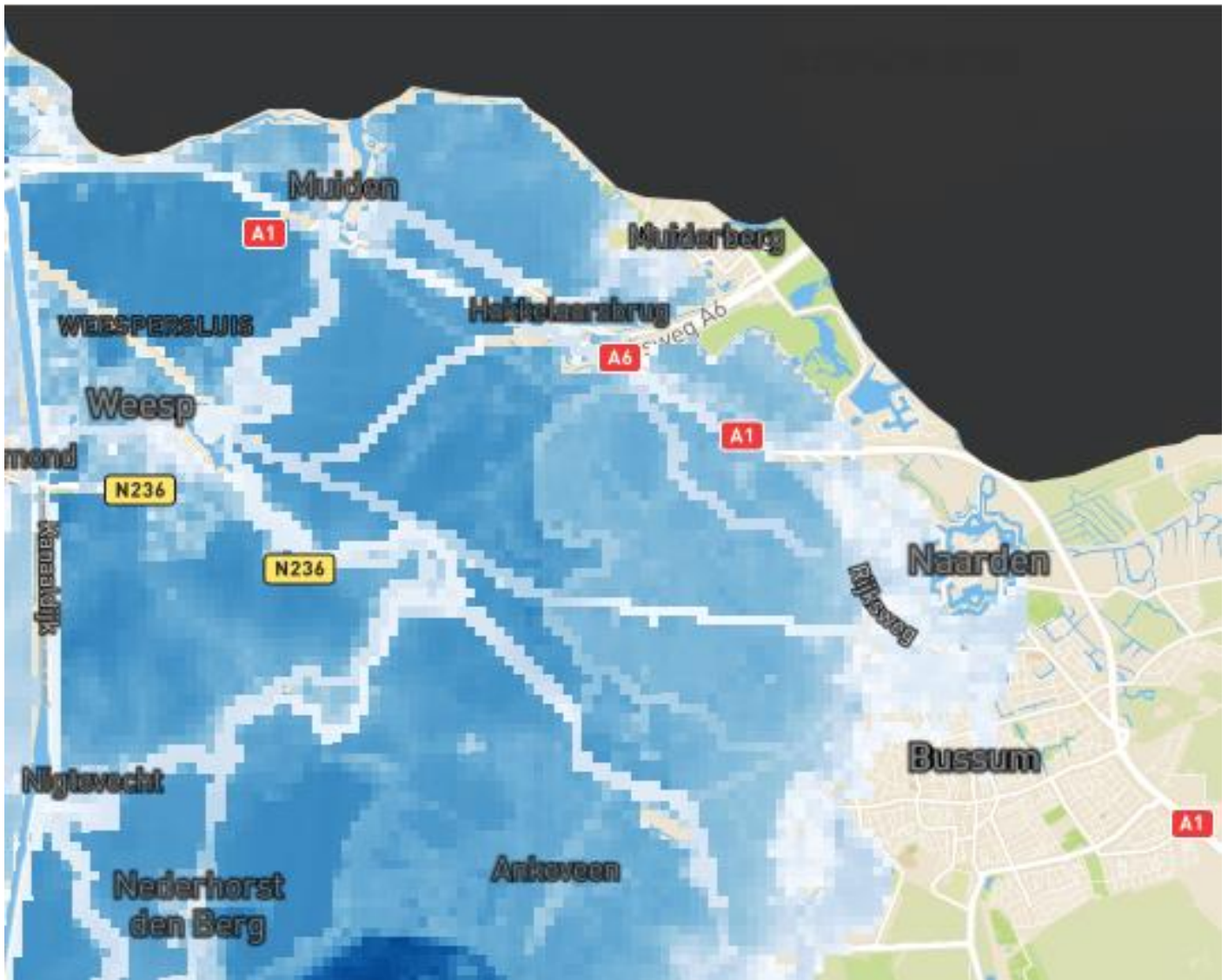
Tabel 35 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave oppervlaktewater kwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	De waterkeringen bieden een hoge bescherming tegen overstromingen op basis van wettelijke normen. Het risico op overstromingen uit oppervlaktewater bij hevige neerslag o.b.v. de. NBW-normen is in bebouwd gebied niet bekend. De gemeente heeft, voor zover bekend, geen specifieke maatregelen getroffen voor bescherming tegen de gevolgen van een overstroming.
Autonome ontwikkeling	-	Door klimaatverandering, zoals de toename van hitte, droogte en heviger neerslag en vooral de stijging van de zeespiegel, wordt de opgave groter voor beschermingen tegen overstromingen en beperken van de gevolgen.
Doelbereik Omgevingsvisie	-	In de omgevingsvisie zijn geen maatregelen opgenomen. Er zijn wel maatregelen mogelijk binnen de taken van de gemeente.

Huidige situatie

De gemeente Gooise Meren wordt beschermd tegen overstromingen vanuit de zee, de Lek en Markermeer door de dijken (normtrajecten 44-2 en 13a-1, o.b.v. Waterwet) en de hoge gronden aan de oostzijde. Hiervoor geldt de wettelijke norm voor een overstromingskans van 1:3000 respectievelijk 1:300. Rijkswaterstaat en het waterschap zijn verantwoordelijk voor de bescherming tegen overstroming en de instandhouding van de waterkeringen. Ook gelden hiervoor aparte beschermingsregels voor werkzaamheden in op en nabij waterkeringen. Deze zijn vastgelegd in de Keur en Legger van het waterschap en in de Waterwet en deels overgenomen in de bestemmingsplannen als dubbelbestemming. In geval van overstromingen is de veiligheidsregio de verantwoordelijke voor evacuatie en noodvoorzieningen. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor het beperken van de gevolgschade indien een overstroming optreedt.

Delen van de gemeente zullen overstromen bij falen van de primaire en secundaire waterkeringen. Onderstaande kaarten toont de gebieden en de berekende waterdieptes, van 0 tot 3 m. Overstromingen kunnen hier circa 30.000 inwoners direct raken en nog eens 20.000 lopen risico op uitval van nutsvoorzieningen door overstromingen. Ook kunnen de overstromingen leiden tot verontreinigingen, o.a. vanuit industriegebieden (Rampenbestrijdingsplan (dreiging) dijkdoorbraak kromme rijndijkkring 44, Veiligheidsregio's Utrecht en Gooi en Vechtstreken, 2008).

Figuur 51 Overstromingsdiepte bij falen van primaire keringen (bron: <https://agv.klimaatatlas.net/>)

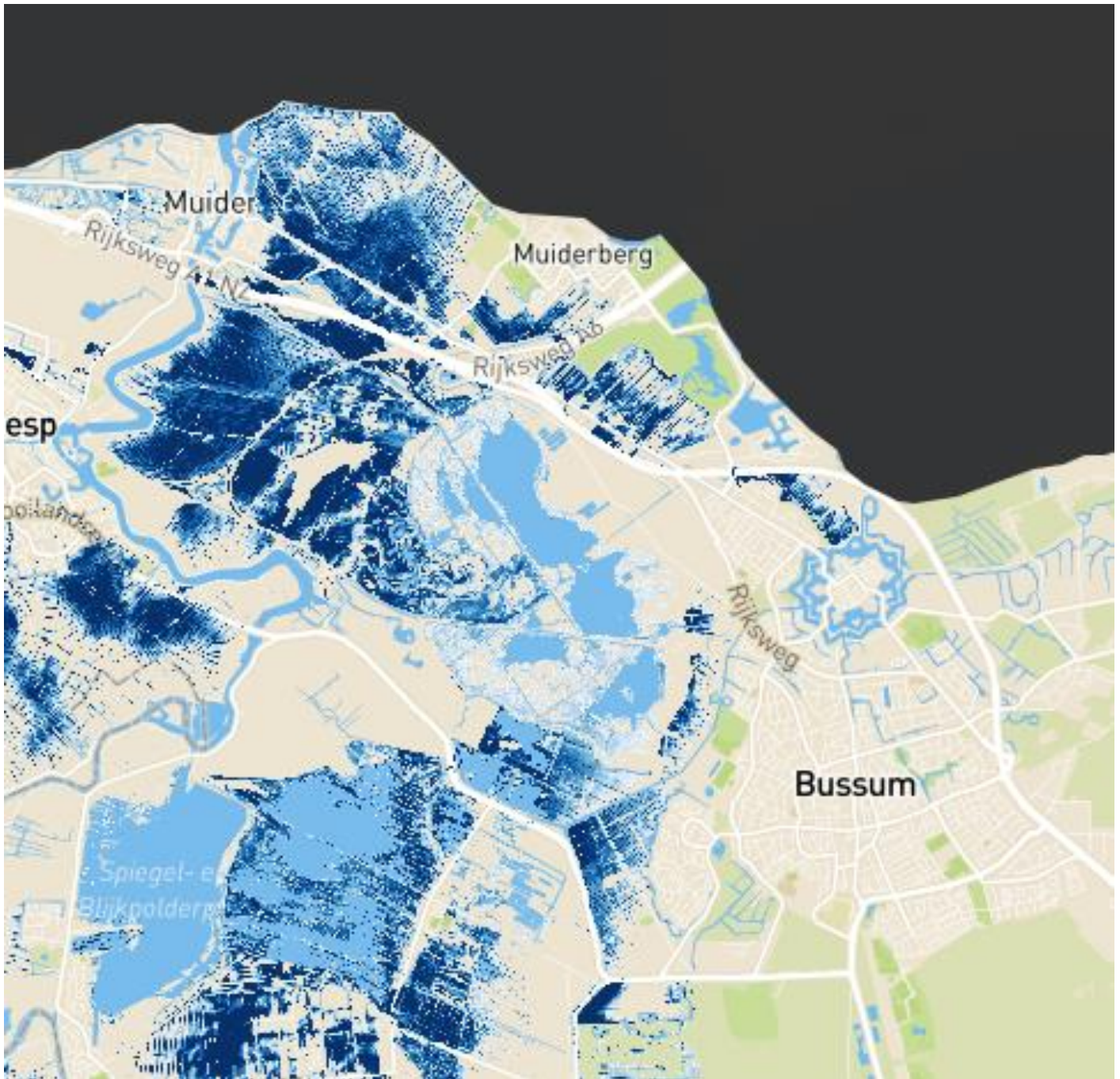

Figuur 52 Overstromingsdiepte bij falen van secundaire keringen van 0 tot 2 m (bron: <https://agv.klimaatatlas.net/>)

‘Als de dijken breken’ (1e laag faalt) kunnen gevolgen worden beperkt door zorgvuldige locatiekeuze en inrichting (2e laag) en door rampenbeheersing (3e laag). Vooral de 2e laagseveiligheid heeft een relatie met toewijzing van bestemmingen, de inrichting van de openbare ruimte en ontwerp van bebouwing. Daarmee kan gewerkt worden aan beperking schade bij overstromingen en uitval van nutsvoorzieningen door overstromingen elders.

De gemeente kan een handreiking en/of regelgeving inzetten bij iedere bouwactiviteit van vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur. Daarmee kan zij de gevolgen mee laten wegen bij locatiekeuze en ontwerp in de vorm van ophogen of waterdicht bouwen (het water buiten houden), overstromingsbestendig maken (schade minimaliseren door materiaalkeuze en het hoger plaatsen van kwetsbare functies zoals elektriciteit). De gemeente heeft dit nog niet vastgelegd.

Aanvullend is in kaart gebracht welke landelijke gebieden overstroomd als de oppervlaktewateren de neerslag niet meer kunnen verwerken. Dit is de toetsing door het waterschap aan de z.g. NBW normen. Afhankelijk van de functie geeft dit een beschermingsniveau aan. Voor deze toetsing zijn meerdere situaties doorgerekend. Daaruit blijkt dat bij 60 mm in 1 uur I een groot deel van de agrarische gronden in de polders onder water staat. Voor de kernen is dit niet in beeld gebracht. In het landelijk gebied is het waterschap aan zet om, in afstemming met de eigenaren van de gronden, onacceptabele wateroverlast te minimaliseren. De uitkomsten van de NBW-toetsing worden meegenomen in het, in 2022 vast te stellen, Waterbeheerplan van Waterschap Amstel Gooi en Vecht.

Figuur 53 Waterdiepte overbelasting van het oppervlaktewatersysteem met 220 mm in 48 uren (bron: <https://agv.klimaatatlas.net/>)

Autonome ontwikkeling

Door klimaatverandering, zoals de toename van hitte, droogte en heviger neerslag en vooral de stijging van de zeespiegel, wordt de opgave groter voor beschermingen tegen overstromingen en beperken van de gevolgen.

Rijkswaterstaat en het waterschap zijn verantwoordelijk voor het functioneren van de waterkeringen. Waar nodig werken zij aan dijkverbeteringen om te voldoen aan de veiligheidsnormen.

Tot 2024 werkt het waterschap aan het verbeterprogramma voor de regionale waterkeringen. Naar verwachting worden in het nieuwe Waterbeheerplan van het waterschap, zo nodig, maatregelen opgenomen tegen overstromingen vanuit oppervlaktewateren. Daarbij wordt getoetst aan de NBW normen.

Doelbereik omgevingsvisie

In de ontwerp omgevingsvisie worden overstromingen niet genoemd.

De gemeente heeft geen inzicht in de reeds getroffen maatregelen voor gevolgbepijking van overstromingen. Ook zijn hiervoor geen beleid of regels vastgelegd. Er zijn wel maatregelen mogelijk binnen de taken van de gemeente.

Met (bouw)voorschriften kunnen de risico's bij overstromingen tot een acceptabel niveau beperkt worden. Dit kan in de vorm van ophogen of waterdicht bouwen (het water buiten houden) of overstromingsbestendig maken (schade minimaliseren door materiaalkeuze en hoger plaatsen van kwetsbare functies zoals elektriciteit).

Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is al met al beoordeeld als negatief (-).

4.5.3.4 Wateroverlast door hemelwater

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave wateroverlast door hemelwater beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van hemelwater zoveel mogelijk beperkt in de kernen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 35.

Tabel 36 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Wateroverlast

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	In de gemeente was al meerdere malen sprake wateroverlast, met name in Bussum. De stresstest toont dat delen van Bussum Muiden en Muiderberg gevoelig zijn wateroverlast met een grote kans op wegen die onbegaanbaar zijn voor calamiteitenverkeer. Ook toont de stresstest een grote kans op schade door water in panden. Er zijn de laatste jaren maatregelen genomen, maar in het Verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan spreekt de gemeente de noodzaak uit om de aanpak te versterken, onder meer door sterk in te zetten op afkoppelen. Uit gesprekken met beleidsmedwerkers blijkt dat er onvoldoende kennis is over het functioneren van de waterketen om gerichte maatregelen te kunnen treffen.
Autonome ontwikkeling	+ / --	Korte, hevige buien zullen door klimaatverandering steeds vaker voorkomen. De gemeente neemt maatregelen om dit op te vangen en om afkoppelen te stimuleren, maar het tempo moet hoog liggen om klimaatverandering bij te houden. De komende jaren wordt onderzoek gedaan naar maatregelen om kwetsbare gebieden beter te beschermen. De gemeente blijft inzetten op het scheiden van vuilwater en hemelwater bij nieuwbouw en bij renovaties, afkoppelen en op meer groen. Daarmee wordt de leefomgeving meer klimaatbestendig.

Fase	Beoordeling	Toelichting
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente spreekt in de Nota Koers en Keuzes het voornemen uit om hemelwater zoveel mogelijk lokaal te verwerken. Hiervoor zijn nog geen concrete maatregelen benoemd, omdat hiervoor nader onderzoek nodig is. In Bussum is de opgave lastig in te vullen door de beperkte ruimte en het kleine aandeel oppervlaktewater.

Huidige situatie

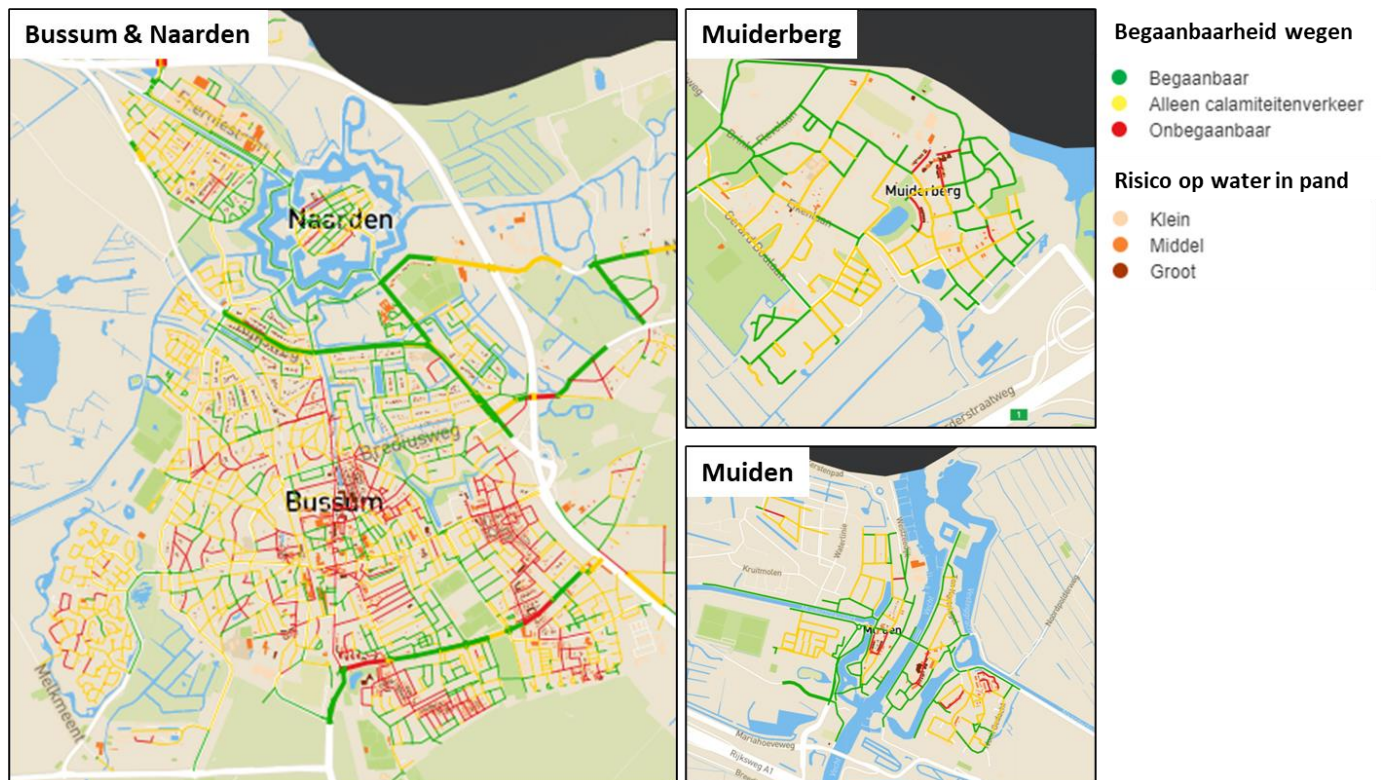
De gemeente heeft de wettelijke taak voor inzameling en afvoer van stedelijk afvalwater door aansluiting vanaf de perceelsgrens op het openbaar riool of via een individuele behandeling van afvalwater.

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor inzameling en verwerking van overtollig dat hemelwater afkomstig van percelen binnen de bebouwde kom voor zover het niet redelijk is dat terreineigenaren dit zelf doen. De gemeente werkt aan het verminderen en scheiden van afstromend hemelwater. In de openbare ruimte gaat de voorkeur naar groen boven verharding, omdat groen meerdere functies vervult: vasthouden van hemelwater, beperken hittestress en meer biodiversiteit. Dit doet zij met berging in oppervlaktewater, vermindering van verharding, meer groen, halfverharding en infiltratievelden.

De afgelopen jaren was bij hevige piekbuien meerdere malen sprake van wateroverlast, met name in Bussum. Op locaties waar dit meerdere malen is voorgekomen, zijn maatregelen genomen (Rioleringsplan 2019-2022).

De verwachte effecten van hevige neerslag zijn onderzocht met de klimaatstresstest. Deze is online ontsloten op <https://agv.klimaatatlas.net/> en toont de verwachte waterdieptes, begaanbaarheid van wegen en het risico op instromend hemelwater in panden.

De onderstaande kaarten tonen de effecten van een regenbui van 90 mm in één uur. De risico's zijn aanzienlijk, met veel onbegaanbare wegen, waaronder routes voor calamiteitenverkeer. Ook zijn er veel locaties met risico op instromend hemelwater in panden. Het vaak kleine verschil tussen kleine verschillen tussen vloer- en wegpeil (vooral inde centra) vergroot de risico's op instromend hemelwater.

Figuur 54 De begaanbaarheid van wegen bij een regenbui van 90 mm in één uur. Begaanbare wegen (groen) hebben een waterdiepte van maximaal 10 cm. Bij waterdieptes tussen de 10 en 25 cm waterdieptes zijn de wegen geclassificeerd als 'begaanbaar voor calamiteitenverkeer' (geel). Wegen met waterdieptes van 25 cm en meer zijn 'onbegaanbaar' (rood). Bron: <https://agv.klimaatatlas.net/>

In het Verbrede Gemeentelijke Rioleringsplan 2019-2022 wordt beschreven dat hinder en ernstige hinder geaccepteerd worden en hiervoor geen maatregelen nodig zijn. Hierbij is "ernstige hinder" gedefinieerd als een situatie waarbij 30 tot 120 minuten en met een waterdiepte van meer dan 10 cm volop afvalwater op straat staat. Hierbij treden grote risico's voor volksgezondheid en/of verkeersveiligheid op.

De gemeente definieert "overlast" als een situatie, waarbij op grote schaal en gedurende een langere periode sprake is van water in winkels, woningen met materiële schade en mogelijk ook ernstige belemmering van het (economische) verkeer. Bij het optreden van "overlast" ziet de gemeente zich genooddaakt om mitigerende maatregelen te treffen.

In een aantal kernen is relatief veel verharding en zijn de mogelijkheden voor maatregelen daardoor zeer beperkt.

Autonome ontwikkeling

Korte, hevige buien zullen door klimaatverandering steeds vaker voorkomen. Door de bouwopgaven en verharding van private percelen wordt het risico op wateroverlast bij hevige neerslag vergroot. Wateroverlast bij extreme buien zal niet te voorkomen zijn. In het rioleringsplan 2019-2022 geeft de gemeente aan wateroverlast te willen beperken tot een niveau, dat zij definieert als "ernstige hinder".

Het rioleringsplan geeft vijf speerpunten voor water- en rioleringsbeheer:

1. Klimaatbestendig Gooise Meren: de stedelijke (openbare) ruimte klimaatbestendig inrichten om hemelwater zo lang mogelijk vast te kunnen houden.
2. Duurzame afvalwaterketen: afval- en hemelwater worden zoveel mogelijk gescheiden van elkaar.
3. Bewoners betrekken; de gemeente betreft haar inwoners hierbij door hen te vragen hun verantwoordelijkheid te nemen in het gescheiden houden, benutten en vasthouden van hemelwater.
4. Goed beheer en onderhoud.
5. Aanvaardbare lokale lasten.

De invulling van de maatregelen worden in de planperiode van het rioleringsplan (2019-2022) onderzocht. Deze zullen onder andere bestaan uit het afkoppelen van hemelwater en het waterbestendig en klimaatbestendig herinrichten en (ver)bouwen van de openbare ruimte met o.a. infiltratievelden. Daarmee wordt het bestaande beleid versneld.

In het Rioleringsplan (2019) stelt de gemeente dat een hoog afkoppeltempo nodig is om het risico op wateroverlast te verkleinen. Om versnelling te realiseren, zet de gemeente ook in op het afkoppelen van particuliere terreinen door haar inwoners te stimuleren zelf maatregelen te treffen. In Bussum zijn particulieren verplicht bij (ver)bouw hemelwater op eigen terrein te verwerken waar dit kan volgens de gebiedsuitwerking van de hemelwaterverordening.

Afkoppelen in bestaand gebied wordt gecombineerd met andere werkzaamheden om kosten te verminderen.

Het rioleringsplan geeft geen zicht op de kosten die hiermee gemoeid gaan. Uit gesprekken met beleidsmedewerkers blijkt dat de gemeente nog onvoldoende zicht heeft op het functioneren van de waterketen en de effectiviteit van afkoppelen. Om dit inzicht te vergroten, wordt een systeem voor meten en monitoring opgezet. Aan de hand van de resultaten kan de gemeente vervolgens gericht effectieve maatregelen nemen.

Doelbereik omgevingsvisie

De stresstest toont dat zonder maatregelen in de kwetsbare gebieden waterschade en potentieel zelfs veiligheidsrisico's zullen optreden en dat deze opgave in de toekomst, met het veranderend klimaat, groter wordt.

De gemeente herhaalt in de Ontwerp Omgevingsvisie de speerpunten uit het rioleringsplan en de invulling van de zorgplicht voor overtollig hemelwater. Zij spreekt daarmee uit dat overtollig hemelwater van percelen inzamelt en hemelwater in de openbare ruimte zo veel mogelijk lokaal verwerkt. Dit betekent dat zij terughoudend is met het aanleggen van waterafvoerende verharding (voor onder andere wegen en paden). Waar dit redelijkerwijs mogelijk is, wordt afstromend hemelwater van daken en wegen geïnfiltreerd in de bodem in plaats van dit water af te voeren.

De ontwerp Omgevingsvisie sluit ook aan op het rioleringsplan voor de bovengrondse inrichting van de openbare ruimte. Deze moet bij hele hevige regen bewerkstelligen dat overlast, zoals schade of onacceptabele veiligheidsrisico's worden voorkomen. Van dit 'bewerkstelligen' is sprake als water kortstondig en met beperkte diepte op niet-essentiële wegen en paden, in groen en in tuinen, kan verblijven om later alsnog te worden verwerkt.

In de gebiedsuitwerking van de Ontwerp Omgevingsvisie wordt voor de kernen, bedrijventerreinen en woongebieden de ambitie neergezet voor een klimaatbestendige openbare ruimte door middel van vergroening en het stimuleren van inwoners en ondernemers om hun eigen perceel te vergroenen. In grote delen van de woongebieden lijkt hiervoor de benodigde ruimte beschikbaar te zijn, in de kernen en op de bedrijventerreinen is de (openbare) ruimte echter zeer beperkt voor groen, infiltratievelden of open water. In het centrum van Bussum is het de uitdaging nog groter, omdat het nauwelijks mogelijk is om overtollig hemelwater af te voeren via oppervlaktewater. Potentieel zou water via de Bussumervaart die tot net ten noorden van het centrum doorloopt afgevoerd kunnen worden.

Een concrete aanpak of inschatting van de benodigde maatregelen en financiering voor vergroening en verwerking van hemelwater zijn nog niet bekend.

Op basis van de hierboven beschreven ambities en voornemens en de te onderzoeken maatregelen is nog onvoldoende zicht of de opgaven om schade en onacceptabele veiligheidsrisico's door hemelwater voldoende en tijdig opgelost worden. In de Ontwerp Omgevingsvisie staat dit de gesignaleerde kennishiaat niet beschreven, en is geen maatregel opgenomen om een meet- en monitoringssysteem in te richten om daarmee gerichte maatregelen te treffen.

Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is al met al beoordeeld als negatief (-).

4.5.3.5 Grondwaterkwaliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave voor de grondwaterkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 heeft de gemeente optimaal bijgedragen aan een goede chemische grondwaterkwaliteit voor de aangewezen KRW-grondwaterlichamen en wordt verontreiniging van ondiep en diep grondwater geminimaliseerd. Voor de KRW is 2027 het ijkpunt voor de doelstellingen. De

kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 37. De opgaven voor grondwaterkwaliteit/grondwaterpeilen, droogte en bodemdaling hebben veel raakvlakken met dit thema, deze worden apart beschreven in het volgende hoofdstuk.

Tabel 37 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave oppervlaktewaterkwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	In de gemeente bevinden zich meerdere historische grondwaterverontreinigingen (z.g. pluimen).
Autonome ontwikkeling	+/-	Een positieve bijdrage aan de grondwater kwaliteit is ingezet met de ontwikkelingen van het afkoppelen van hemelwater en terugdringen van lozingen en afspoeling van nutriënten. De huidige wet- en regelgeving beperkt het risico op nieuwe verontreinigingen.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente kan de opgaven voor de grondwaterkwaliteit en hoeveelheid/peilen niet volledig invullen. Hiervoor zijn de eigenaars en beheerders van de oppervlaktewateren, voornamelijk de provincie en het waterschap, grotendeels verantwoordelijk. Om de doelen te behalen, is inzet van grote terreineigenaren noodzakelijk, dat zijn o.a. agrariërs, natuurbeheerders en ook de gemeente.

Huidige situatie

De gemeente heeft de zorgplicht grondwater in de kernen de .z.g. grondwatertaak (art 2.16 Ow en art. 2.3 Ow). De gemeente is, in relatie tot de bescherming van de kwaliteit van de bodem, inclusief het grondwater, bevoegd gezag voor lozingen op of in de bodem en rioollozingen.

Het grondgebied van gemeente Gooise Meren is het intrekgebied voor het grondwater en kwelwater in gemeente Wijde Meeren. Aanvulling van het grondwater en bescherming van de kwaliteit zijn dus ook opgaven te behoeve van deze buurgemeente.

Het grondwater is door industriële activiteiten uit het verleden op een aantal plekken verontreinigd. Omdat de ondergrond in dit gebied vrij stroomt, is een regionaal gebiedsbeheerplan opgesteld en het 'Convenant Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi 2021-2030' gesloten. Hiermee is de regionale gebiedsgerichte en kosteneffectieve aanpak van de diepe grondwaterverontreinigingen in het Gooi geborgd. In het convenant zijn chemische verontreinigingspluimen vastgesteld die een gevaar kunnen vormen voor drinkwaterwinningen en de natte natuurgebieden zoals de Natura 2000gebieden en zwemwateren. De aanpak bestaat uit het monitoren van de grondwaterkwaliteit en maatregelen. Het plan omvat o.a. meerdere verontreinigingspluimen in Bussum en Naarden. Ook is in het convenant gesteld dat bij grote bouwprojecten voor zowel nieuwbouw als vervanging (grootschalige) warmte-koude opslag zoveel mogelijk toegepast wordt en dat daarbij ingezet wordt op de mogelijkheid is om daarmee de diepe grondwaterverontreinigingen te beheersen of te saneren.

Infiltratie en lozing van verontreinigd water of verontreinigingen kunnen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van het grondwater. Dit wordt in de huidige situatie al gereguleerd.

Autonome ontwikkeling

Met bestaande en aanvullende maatregelen voor afkoppelen en infiltratie van hemelwater kan de kwaliteit van infiltrerend hemelwater en andere bronnen beheerst worden. Dit blijft een voortdurende opgave.

Met de energietransitie en op basis van het convenant, zal het aantal warmte koude opslagsystemen toenemen. Met goede afstemming en beheer kan dit plaatsvinden zonder nadelige gevolgen voor de grondwaterkwaliteit.

Met het convenant worden de grondwaterverontreinigingen nu en in de toekomst beheerst en waar nodig worden maatregelen getroffen. De situatie zal daardoor verbeteren.

Doelbereik omgevingsvisie

De trend van het verder afkoppelen van hemelwater zal bijdragen aan de benodigde aanvulling van het ondiepe grondwater door middel van infiltratie van hemelwater. De omvang van deze aanvulling kan echter niet gekwalificeerd worden. Verwacht mag worden dat de aanvulling vanuit hemelwater onvoldoende is om te lage grondwaterstanden tijdens droge periodes volledig op te vangen.

Het tegengaan van afspoeling en infiltratie van verontreinigingen is reeds ingezet met de bestaande wet- en regelgeving. Verwacht mag worden dat hierdoor de grondwaterkwaliteit niet verder zal verslechteren en mogelijk op termijn zelfs verbeterd.

Met het convenant worden de grondwaterverontreinigingen nu en in de toekomst beheerst en waar nodig worden maatregelen getroffen. Dit is een langjarig proces.

De grondwaterkwaliteit wordt in de Ontwerp Omgevingsvisie alleen benoemd als een te vermijden nadelig gevolg van de afvalwaterketen en als bedreiging voor de biodiversiteit. Dat is te verwachten, omdat de verantwoordelijkheid hiervoor slechts ten dele bij de gemeente ligt.

Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is al met al beoordeeld als neutraal (+/-).

4.5.3.6 Grondwater, droogte en bodemdaling

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven voor grondwaterkwantiteit/grondwaterpeilen, droogte en bodemdaling beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 heeft de gemeente zicht ingezet om schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk te beperken. In 2040 draagt de gemeente bij aan voldoende aanvulling van het grondwater(peil). De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 38. De opgaven voor grondwaterkwaliteit hebben natuurlijk veel raakvlakken met dit thema, zie het vorige hoofdstuk.

Tabel 38 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Droogte en bodemdaling

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	In het oosten van de gemeente bevinden zich gebieden die kwetsbaar zijn voor droogval of peiluitzakking. In de veenweidegebieden in het westen vindt bodemdaling plaats van tussen de 0,4 tot 1,5 cm per jaar. Landbouw, natuur, groen, gebouwen en infrastructuur vertonen nu al schades door droogte en lage grondwaterstanden. De aanvulling van het grondwater is onvoldoende, dit leidt tot opgaven voor aanvulling tegen droogte en bodemdaling.
Autonome ontwikkeling	–	Door klimaatverandering, zoals de toename van hitte, droogte en heviger neerslag, wordt de opgave voor droogte groter. Verdergaande bebouwing en verharding verminderd de aanvulling van het grondwater. Het waterschap zet de komende jaren in op het vernatten van het Naardermeer om droogte te voorkomen. De gemeente stimuleert bewoners om maatregelen te nemen tegen droogte in tuinen en werkt aan het vasthouden van hemelwater.
Doelbereik Omgevingsvisie	+/-	De gemeente kan de opgaven voor de grondwaterkwantiteit/peilen niet volledig invullen. Hiervoor zijn de eigenaars en beheerders, voornamelijk de provincie en het waterschap, grotendeels verantwoordelijk. Om de doelen te behalen, is inzet van grote terreineigenaren noodzakelijk, dat zijn o.a. agrariërs, natuurbeheerders en ook de gemeente. De gemeente draagt bij aan de opgave van het waterschap en de provincie om oplossingen voor de bodemdalingsproblematiek in het veenweidegebied te zoeken.

Huidige situatie

De taakverdeling rondom grondwater is in het vorige hoofdstuk beschreven. Het is de taak van de gemeente om maatregelen te treffen tegen structurele nadelige gevolgen van een te hoge of te lage grondwaterstand, indien hiervoor doelmatige maatregelen op openbaar gemeentelijk gebied mogelijk zijn.

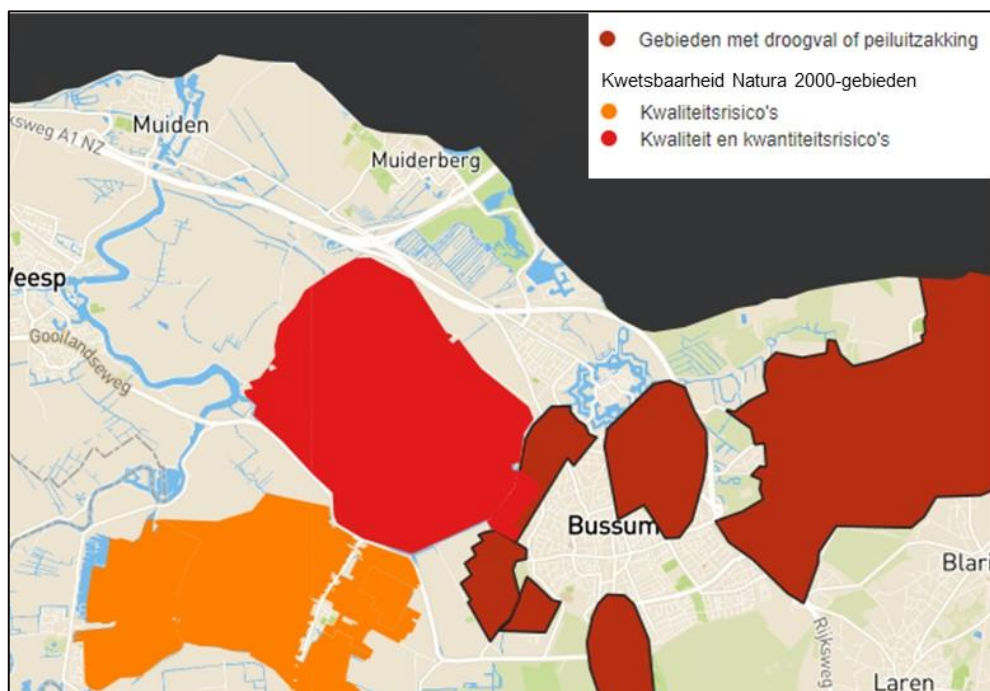
Voor het overige is voornamelijk het waterschap verantwoordelijk voor het ondiepe grondwater. De provincie is het bevoegd gezag voor onttrekkingen van grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening en industriële toepassingen van meer dan 150.000 m³ p/j (art. 16.1 en 16.3 Bal) en voor open bodemenergiesystemen (art. 3.18 e.v. Bal).

De aanwezigheid van verhardingen, zoals wegen, stoepen en bebouwing, leidt tot vermindering van de aanvulling van het grondwater. Het hemelwater wordt vanaf deze verhardingen deels afgevoerd naar de riolering. Daar waar dit niet het geval is, verdampt een groot deel en komt het van de andere kant versneld tot afstroming naar het oppervlaktewater.

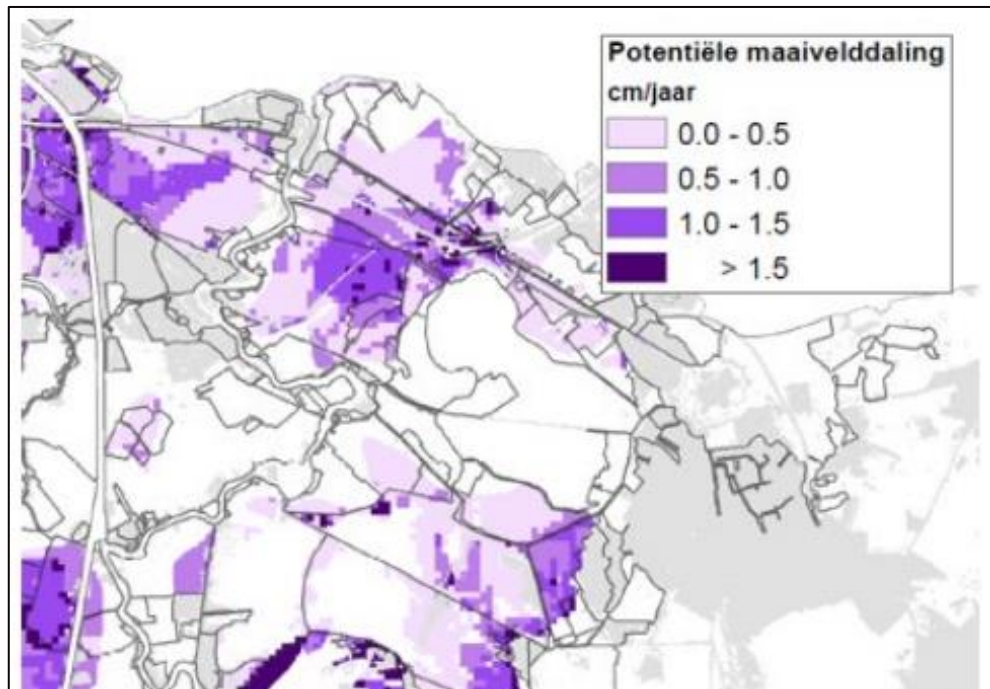
Langdurige periodes van droogte, en daardoor een daling in de grondwaterspiegel, kunnen leiden tot schade aan natuur, groen, landbouw en de fundering van gebouwen. Tevens kan een lage grondwaterspiegel zorgen voor onomkeerbare inklinking/veenoxidatie van de bodem, en zo bodemdaling versnellen. De onderstaande kaart uit de klimaatatlas van Waterschap AGV laat zien dat droogteproblematiek momenteel vooral optreedt aan de randen van Bussum en tussen Bussum en Naarden. Deze gebieden zijn gevoelig voor droogval en peiluitzakking. In de veenweidegebieden veroorzaakt droogte veenoxidatie, wat leidt tot CO₂-uitstoot en zorgt voor bodemdaling.

Het grondgebied van gemeente Gooise Meren is het intrekgebied voor het grondwater en kwelwater in gemeente Wijde Meren. Aanvulling van het grondwater en bescherming van de kwaliteit zijn dus ook opgaven te behoeve van deze buurgemeente.

Ontwatering maakt de bodem geschikt voor agrarisch gebruik en wonen, maar het leidt ook tot inklinking en oxidatie van het veen. Dit veroorzaakt een bodemdaling van tussen de 0,4 tot 1,5 cm per jaar. Figuur 56 laat zien dat in de gemeente Gooise Meren de bodemdaling voornamelijk plaatsvindt onder Muiden, tussen Muiden en Muiderberg en ten westen van Naarden. De bodem daalt het snelst bij de splitsing van de A1 en A6, ten westen van Muiderberg en onder Muiden (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Bodemdaling veroorzaakt schade aan infrastructuur en maakt het lastiger om waterveiligheid te borgen. Door het waterpeil te verhogen en het veen te vernatten, zijn deze problemen tegen te gaan, maar dit gaat niet samen met het huidige agrarische landgebruik (Nota Koers en Keuzes).

Figuur 55 Droogteproblematiek (Klimaatatlas AGV)

Figuur 56 Verwachte bodemdaling in het veenweidegebied in de regio Gooi en Vechtstreek. (Bron: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht; knelpuntenkaarten behorende bij de 'Strategie Bodemdaling'; uitsnede van kaart uitgegeven in 2016)

Autonome ontwikkeling

Door klimaatverandering wordt het vaker en langer droog. Periodes van extremere droogte zorgen ervoor dat de grondwaterstand daal en het diepe grondwater minder aangevuld wordt. De grotere pieken in neerslag leiden ertoe dat meer water afstroomt richting oppervlaktewateren en niet de kans krijgt in de bodem te trekken. De afname van het beschikbare (grond)water wordt verder versterkt door de toename van verhardingen door bouwwerkzaamheden en verdergaande verharding van tuinen en percelen.

Gezien de klimaatverandering zal de gemeente niet alle grondwaterproblemen in de kernen op kunnen lossen in de openbare ruimte. Ook de perceelseigenaren zelf zullen maatregelen moeten treffen bij te hoge en vooral te lage (ondiepe) grondwaterstanden.

In de Ontwerp Omgevingsvisie spreekt de gemeenten uit om nadelige effecten van lange droge perioden te beperken, door het zo veel als mogelijk ongemoeid laten van het van nature aanwezige bodem- en grondwatersysteem. Ook zet te gemeente in op het beperken het draineren van openbaar gebied tot het noodzakelijke om grondwateroverlast te voorkomen. Bij gebiedsontwikkeling bouwt de gemeente hydrologisch neutraal, wat betekent dat de grond opgehoogd wordt in plaats van gedraineerd. Ook wordt ongewenste afvoer van grondwater voorkomen door lekke riolering te repareren of te vervangen.

In de Ontwerp Omgevingsvisie herhaalt de gemeente de invulling van de zorgplicht grondwater. De grondwaterzorgtaak houdt in dat zij maatregelen treft tegen structureel nadelige gevolgen van een te hoge of een te lage grondwaterstand, als hiervoor doelmatige maatregelen op openbaar gemeentelijk gebied mogelijk zijn. De grondwatertaak betekent niet dat de gemeente voor een bepaalde grondwaterstand zorgen. De gemeentelijke zorgplicht geldt ook alleen voor maatregelen die niet tot de verantwoordelijkheid van het waterschap of de provincie behoren.

Deze maatregelen zijn ook al onderdeel van beleid en realisatie in de openbare ruimte en de Duurzaam Ontwikkelen tool¹² die de gemeente inzet om haar inwoners te stimuleren. Aanvullend werkt de gemeente aan een vergelijkbare tool voor ontwikkelaars. Gebruik van de tool zal een deel van de inwoners aansporen om maatregelen te treffen om droogte te voorkomen, maar het is waarschijnlijk niet genoeg om de risico's van droogval en peiluitzakking te mitigeren. Hiervoor zijn gemeentelijke maatregelen en regie op een hoger niveau nodig.

Het Natura 2000-gebied Naardermeer is in beheer van het waterschap. In droge periodes wordt water aangevoerd vanuit de Vecht om het waterpeil voldoende hoog te houden. In droge perioden kan waterinlaat tot wel 50% van de totale waterhoeveelheid uitmaken. In het Watergebiedsplan van het Naardermeer (Waterschap AGV, 2020) is voor de komende jaren als hoofdambitie opgenomen om een watersysteem met voldoende water te realiseren, ook in periodes van (extreme) droogte.

Gezien de toenemende drinkwatervraag is het denkbaar dat de winning van grondwater in het Gooi de komende decennia zal toenemen. Extra grondwateronttrekking is volgens drinkwaterbedrijf PWN mogelijk, dit zal dan buiten de gemeente liggen. Extra drinkwaterwinning uit het diepe grondwater vergroot wel de behoefte om het grondwater aan te vullen.

In de Ontwerp Omgevingsvisie onderschrijft de gemeente de provinciale- en rijksambitie om de bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of herstellen. Zij gaat hiervoor in gesprek met andere overheden en gebruikers. De gemeente stelt als ambitie om bodemdaling van het veenweidegebied te remmen, stoppen of herstellen. Echter, de gemeente heeft hier onvoldoende handelingsperspectief en mandaat, zie hiervoor ook hoofdstuk 7.

Om tot een duurzame oplossing te komen voor de bodemdalingsproblematiek, is de gemeente sterk afhankelijk van de regio, provincie en het waterschap. De provincie Noord-Holland heeft het remmen van bodemdaling opgenomen als ambitie in haar omgevingsvisie. Om deze ambitie te realiseren, moet het waterschap de peilbesluiten aanpassen (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019). De gemeente heeft een belangrijke stem als het gaat om de beoogde functies van het land (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019). De gemeente heeft geen beleid dat zich richt op het tegengaan van bodemdaling.

¹² <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

Doelbereik omgevingsvisie

In de Ontwerp Omgevingsvisie stelt de gemeente dat inwoners en bedrijven een eigen verantwoordelijkheid hebben in het voorkomen van schade aan woningen, gebouwen en andersoortige opstallen door te hoge of te lage grondwaterstanden. Bij structurele nadelige gevolgen neemt maatregelen waar nodig en rekening houdend met natuur en de omgeving en alleen als de kosten opwegen tegen het resultaat. Deze formuleringen sluiten aan op de zorgplicht grondwater, zoals geformuleerd in het rioleringsplan.

De gemeente neemt in stedelijk gebied al maatregelen om een structureel te lage grondwaterstand te voorkomen of op te lossen, onder meer door inwoners aan te sporen om hun tuinen te ontstennen en regenwater op te slaan. De gemeente wil de omgeving en gebouwen vergroenen, zoals parkeerplaatsen, bedrijventerreinen en het centrum van Bussum. Ook wordt er gekeken of waterberging mogelijk is, bijvoorbeeld in regenwatervijvers. Deze maatregelen zullen bijdragen aan het verminderen van schade door droogte, maar ze zijn onvoldoende concreet om te beoordelen hoe groot de bijdrage zal zijn.

Bij de ambities tegen droogte zijn de effecten op groen, tuinen en openbaar groen niet benoemd. Ook hier zal verdroging een grotere uitdaging vormen met het veranderend klimaat.

Voor het tegengaan van bodemdaling is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van andere actoren zoals het waterschap. Toch wordt in de Nota Koers en Keuzes de ambitie beschreven om een houdbaar perspectief voor alle gebruikers van het veenweidegebied te bieden. Om bodemdaling tegen te gaan, wil de gemeente onderzoek doen naar de mogelijkheid om een onderwaterdrainage aan te leggen in veenweidegebieden. Een proefopstelling in de polder Lange Weide laat zien dat de grondwaterstand in de zomer hoger is in percelen met het waterinfiltratiesysteem.

Het is de vraag of een systeem dat bestaat uit een mozaïek van percelen met afwisselend natuur- en agrarische bestemmingen kan blijven functioneren tot tevredenheid van beide gebruiksfuncties. Mogelijk is het sturen op grotere aaneengesloten gebieden die ofwel ingericht zijn voor landbouw, ofwel voor natuur, een vergezicht dat meer perspectief biedt. Bij het vastleggen van functieveranderingen speelt de gemeente een rol.

Het doelbereik van de omgevingsvisie voor deze opgave is al met al beoordeeld als neutraal (+/-).

4.5.4 Milieugebruiksruimte

4.5.4.1 Geluidoverlast

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Geluidoverlast beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 39.

Tabel 39 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Geluidoverlast

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	De gemeten geluidbelasting benadert of overstijgt de maximaal toelaatbare waarden. Op basis van de analyses die met behulp van de geluidbelastingkaarten uitgevoerd zijn, kan gesteld worden dat een groot deel van de inwoners van Gooise Meren te maken heeft met een onaanvaardbaar hoge geluidbelasting.
Autonome ontwikkeling	--	Geluidoverlast van vlieg-, weg- en spoorverkeer zal in de toekomst een knelpunt blijven en mogelijk verergeren door de verwachte bevolkingsgroei en toename aan verkeer. Er worden binnen het grondgebied van de gemeente enkele maatregelen getroffen om geluidoverlast te beperken, maar de situatie zal naar verwachting niet aanmerkelijk verbeteren.
Doelbereik Omgevingsvisie	-	De gemeente wil een leefbaarheidsplan opstellen waarin knelpunten op het gebied van onder andere geluid beschreven worden. Voor de knelpunten die nu al bekend zijn zoals de A1/A6 en het spoor zijn als maatregelen opgenomen om in te zetten op een verdiepte ligging van de A1 en het inpassen van geluidwerende voorzieningen langs het spoor in Bussum en in overleg met ProRail treden over mogelijke vermindering van het treinverkeer. Er zijn echter geen maatregelen over de beperking van geluidoverlast rondom drukke wegen opgenomen, en een aandachtspunt is het mitigeren van geluidoverlast bij verdichting in de stationszone.

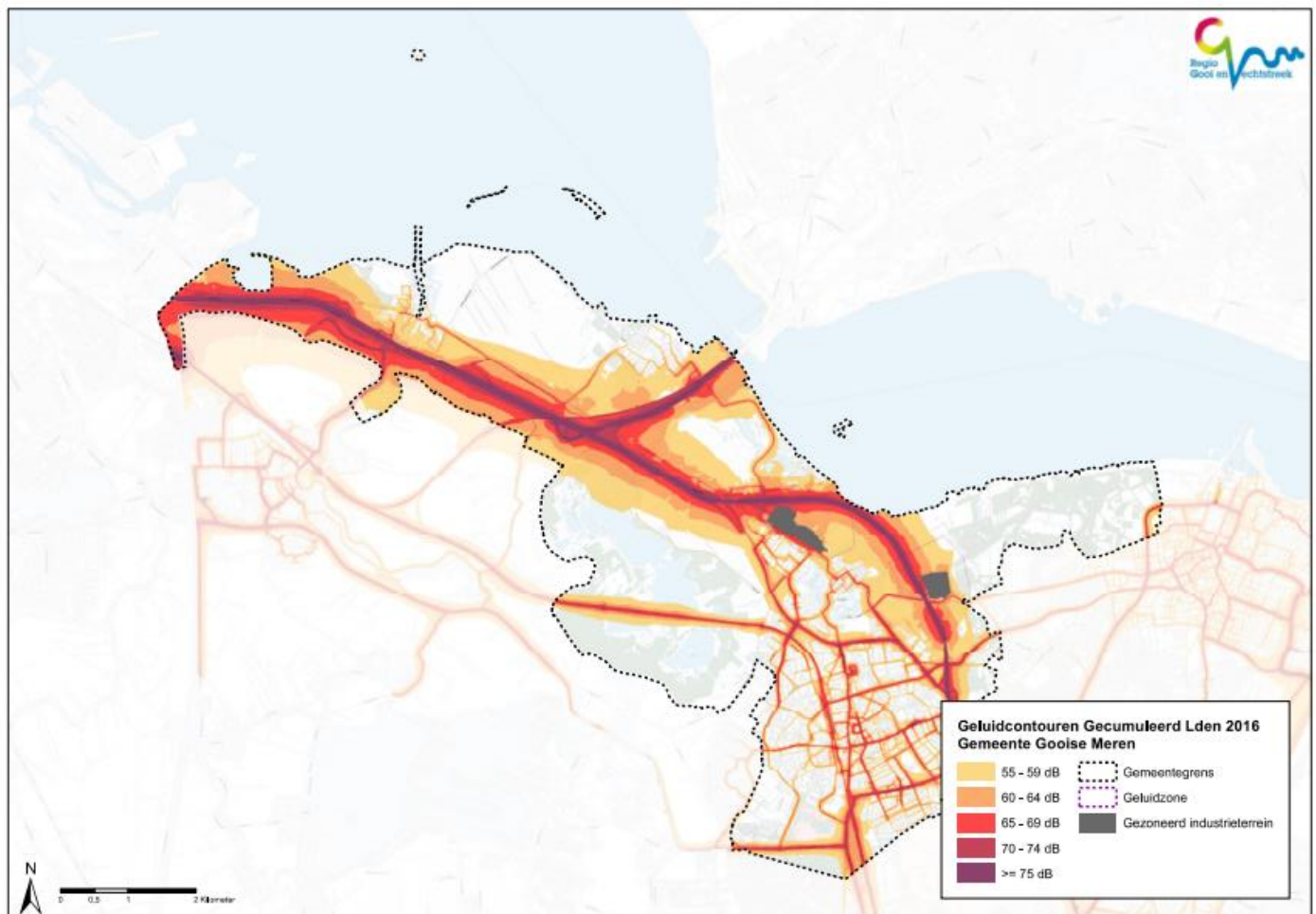
Huidige situatie

Geluidsoverlast is een groeiende zorg onder bewoners van de gemeente Gooise Meren: uit onderzoek van Moventum in 2018 bleek dat 52% van de respondenten geluidsoverlast in hun woonomgeving ervaart, met als oorzaken vlieg- en wegverkeer. De drukke snelwegen A1 en A6 lopen dwars door de gemeente Gooise Meren. Ook de treinsporen die door de gemeente lopen, vliegtuigen van en naar Schiphol en de industrieterreinen dragen bij aan geluidsoverlast. De Wet milieubeheer schrijft voor dat elke 5 jaar (startend in 2012) geluidbelastingkaarten en actieplannen gemaakt en vastgesteld moeten worden. In 2017 is de geluidbelastingkaart van Gooise Meren vastgesteld (zie Figuur 57

Figuur 57 Cumulatief geluidsniveau gemeente Gooise Meren

). Deze cumulatieve geluidsbelasting is in Tabel 40 vertaald naar klasse Lden (dB) van verschillende objecten.

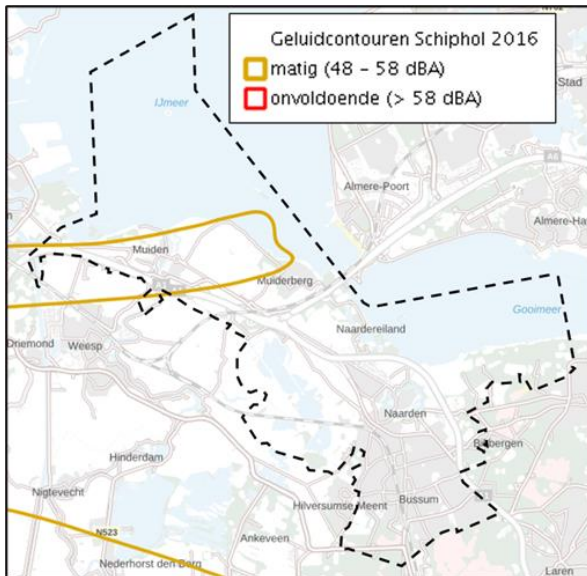
Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft met computermodellen geluidproductieplafonds (gpp's) vastgesteld langs wegen en spoorlijnen. Deze worden elk jaar getoetst door het RIVM. Deze geluidsproductieplafonds stellen een grens aan de toelaatbare hoeveelheid geluid van weg en spoor en voorkomen een onbelemmerde groei van geluid door toenemend verkeer. Aan de ene kant zijn bij overschrijdingen van deze gpp's op weg- en spoorwegen respectievelijk Rijkswaterstaat en ProRail verantwoordelijk voor het treffen van geluid sanerende maatregelen. Bij cumulatieve geluidsbelasting dienen als dat mogelijk is gezamenlijke maatregelen te worden getroffen. Aan de andere kant zijn gemeenten verantwoordelijk de grenswaarden van geluidsbelasting te waarborgen bij het bouwen van nieuwe huizen, scholen of zorginstellingen. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de geluidbelasting van lokale en provinciale wegen. In deze paragraaf wordt hier verder op ingegaan, om in beeld te brengen waar mogelijke belemmeringen zich voordoen in de toekomst.

Figuur 57 Cumulatief geluidsniveau gemeente Gooise Meren

Het bepalen van de hoogte van maximaal toelaatbare geluidsniveaus is gecompliceerd omdat er een grote verscheidenheid in geluidhinderbronnen en daarmee wettelijke kaders is. Er geldt dus niet één enkel geluidplafond

waartegen de geluidsklassen in Tabel 39 afgezet kunnen worden. Op basis van de geldende geluidnormen en -richtlijnen kunnen de geluidsniveaus wel in perspectief geplaatst worden: voor een nieuwbouwwijk geldt als wens dat het jaargemiddelde geluidsniveau van verkeer 48 dB (Lden) niet overschrijdt. De maximaal toelaatbare grenswaarde is 53 dB bij Rijkswegen en overige wegen bij buitenstedelijke woningen, en 63 dB bij overige wegen bij binnenstedelijke woningen. Deze grenswaarden voor geluidsbelasting gelden op woningen, zorginstellingen en scholen. Het grootste deel van de gebieden met een geluidsbelasting onder de 55 dB hebben een bestemming die het niet geschikt maakt voor nieuwbouw, zoals landbouw of Natura 2000-gebied.

Figuur 58 De geluidcontourenkaart van Schiphol. De bebouwde kom van Muiden en de meest westelijke punt van Muiderberg liggen in de 48 – 58 dBA contour die overeenkomt met matige overlast. Bron: Atlas van de Leefomgeving, 2022

In Figuur 58 is de geluidsbelasting weergegeven van de twee spoorwegen, die door de gemeente Gooise Meren lopen. Met name bij eventuele toekomstige inbreiding in de stadskern Bussum en bebouwing oostzijde van Muiderberg is deze geluidsbelasting van het spoor relevant. Daarnaast loopt een groot deel van het spoor door het natuurgebied Naardermeer. De voorkeursgrenswaarde van geluidsbelasting voor de aanleg van nieuwbouw langs het spoor is 55 dB. De maximale toelaatbare grenswaarde langs spoorwegen is 68 dB. Deze grenswaarden liggen hoger dan bij snelwegen, omdat de geluidsbelasting van snelwegen door omwonenden in het algemeen als hinderlijker wordt ervaren dan bijvoorbeeld spoorverkeer. Bij een belasting van 55-59dB (Lden) van wegverkeer zijn 21 op de 100 bewoners gehinderd ten opzichte van 12 van de 100 door spoorverkeer. Ook zijn 8 op de 100 bewoners ernstig gehinderd door 55 - 59dB. Met het oog op de ambities van de gemeente Gooise Meren voor een gezonde fysieke leefomgeving is het van belang rekening te houden met de percentages gehinderde bewoners.

Tot slot is het nog van belang om aandacht te besteden aan geluidoverlast door vliegverkeer. Overlast door overvliegende vliegtuigen staat op de derde plaats wat betreft geluidoverlast in Nederland. In Figuur 58 zijn de geluidcontouren van Schiphol afgebeeld voor de gemeente Gooise Meren. Muiden en de meest westelijke punt van Muiderberg liggen in de 48 – 58 dBA contour die aangeeft dat sprake is van matige geluidoverlast.

Op basis van bovenstaande informatie en Tabel 40 met daarin informatie over het aantal woningen en bewoners dat last heeft van geluid boven 55 dB Lden wordt geconcludeerd dat het voorkomen en beperken van geluidhinder een belangrijk aandachtspunt in de gemeente is.

Tabel 40 De geluidcontourenkaart van Schiphol. De bebouwde kom van Muiden en de meest westelijke punt van Muiderberg liggen in de 48 – 58 dBA contour die overeenkomt met matige overlast. Bron: Atlas van de Leefomgeving, 2022

Klassen Lden	Woningen	Bewoners	Andere geluidsgevoelige gebouwen	Geluidsgevoelige terreinen
55 – 59 dB	5.858	12.888	228	16
60 – 64 dB	3.850	8.470	34	21
65 – 69 dB	2.721	5.986	25	13
70 – 74 dB	224	493	117	7
➤ = 75 dB	1	2	0	0
Totaal	12.654	27.839	404	57

De gemeente heeft daarom diverse geluidssaneringsprojecten opgezet: Tracéwet A1/A6 Muiden – Muiderberg, MJPG: meerjarenprogramma geluidssanering (A1 Naarden, Bussum), geluidssanering spoor en B-lijsten woningen wegverkeerlawaaï (raadmededeling geluidssaneringsprojecten 747675). In relatie tot Schiphol is gemeente vertegenwoordigd in het Regioforum (onderdeel Omgevingsraad) en de Bestuurlijke Regie Schiphol specifiek mede namens Weesp en Almere en in het algemeen namens de regio.

Autonome ontwikkeling

De huidige wetgeving (Wet geluidhinder, Wet milieubeheer) wordt opgenomen in de Omgevingswet en daarmee ook de regelgeving met betrekking tot geluidproductieplafonds voor rijkswegen en hoofdspoorwegen. De geluid-productieplafonds worden ook van toepassing op provinciale wegen en gezoneerde industrieterreinen. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de basisgeluidemissies voor de gemeentelijke (spoor)wegen vastgesteld. Indien uit latere monitoring blijkt dat geluid toeneemt met meer dan 1,5 dB, dan dient de gemeente te overwegen of geluidbeperkende of -werende maatregelen getroffen moeten worden. In de Omgevingswet wordt gewerkt met geluidaanachtsgebieden waarvan de begrenzing vastgelegd gaat worden in het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). In vergelijking met de huidige situatie worden de geluidaanachtsgebieden mogelijk breder dan in de huidige geluidzones en het is aannemelijk dat onder de Omgevingswet mogelijk meer gebouwen gaan vallen die niet voldoen aan de standaardwaarde voor geluid. Bij de beoordeling van het geluid dient te worden nagegaan of het gecumuleerde geluid aanvaardbaar is, waarbij het geluid van Chemelot van belang is.

Geluidsoverlast van vlieg- en wegverkeer zal een knelpunt blijven. Mogelijk zorgt de verwachte bevolkingsgroei voor een toename in geluidsoverlast door verkeer. De verbreding bij de A1/A6 maakte onderdeel uit van het Tracébesluit Schiphol-Amsterdam-Almere. Door maatregelen te realiseren om de geluidsbelasting te beperken bij het Tracébesluit, heeft Rijkswaterstaat aan haar (wettelijke) verplichtingen voldaan. Rijkswaterstaat heeft ook geen plannen om, als gevolg van de geluidmetingen, extra maatregelen te treffen. Rijkswaterstaat staat wel open voor initiatieven van de gemeente of van derden, maar ziet geen rol voor zichzelf hierin. In 2021 zal de gemeente Gooise Meren blijven lobbyen bij Rijkswaterstaat over geluidszaken (MJPG, Stand Still, Zonnegeluidswal e.d.).

De gebieden met een geluidbelasting onder de 55 dB (zie figuur) hebben grotendeels reeds een andere bestemming, zoals Natura 2000-gebied, buitengebied of woningbouw. Bij toekomstige ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met benodigde geluidssanering en het treffen van mitigerende maatregelen. Als gpp's langs weg- en spoorwegen worden overschreden dienen maatregelen getroffen te worden door respectievelijk Rijkswaterstaat of ProRail. De gemeente kan extra maatregelen doorvoeren om het geluid verder te mitigeren onder de gpp's, maar is hier niet toe verplicht. Dit kan de gemeente bijvoorbeeld doen door het plaatsen van geluidswanden. Ook gelden de grenswaarden uit de Wet geluidshinder voor woningen, scholen en zorginstellingen, maar niet voor industrie, hotels en kantoorpanden. Deze laatste kunnen worden gebruikt als geluidsscherm langs weg- en spoorverkeer om op achterliggende woningen, scholen en zorginstellingen de geluidsbelasting te verminderen.

In tegenstelling tot de Rijkswegen, is de gemeente als beheerder van de overige wegen wel verantwoordelijk voor de geluidsbelasting op bebouwing in de omgeving. Ook dient bij nieuwbouw rekening te houden met de hierboven benoemde voorkeurs- en maximaal toelaatbare grenswaarde. Bij inbreiding is het lastiger om de geluidsbelasting op woningen te mitigeren, maar is bijvoorbeeld mogelijk door het gebruik van andere wegdektypen. Ook is het mogelijk om de grenswaarden op woningen te overschrijden, als aangetoond kan worden dat de gevelisolatie goed genoeg is om aan de grenswaarden van het geluid aan de binnenkant van de gevel te voldoen. Het gebruik van dikker glas en betere isolatie kunnen bijdragen aan het verlagen van de geluidsbelasting aan de binnenkant van de gevel. Bij nieuwbouwwoningen wordt bovendien getoetst op de gevel van een woning. Een gevel hoeft formeel niet te worden getoetst als deze 'doof' wordt gemaakt. Dit betekent dat zich geen te openen delen op de gevel bevinden en de binnenkant van de woning formeel wordt getoetst op geluidsbelasting.

Ook wordt in 2021 wordt het actieplan Leefbaarheid Gooise Meren vastgesteld, waarin acties en doelstellingen staan vermeld die de gemeente heeft op het gebied van leefbaarheid. Het door het Rijk verplichte EU -actieplan geluid wordt verder uitgewerkt en ter inzage gelegd in 2021. Hierin staan ambities voor geluidsreducties omschreven die de gemeente heeft voor lokale wegen. Ook zal in 2021 verder worden gewerkt aan het Zonnegeluidswalproject tezamen met de initiatiefnemers en worden informatiebijeenkomsten gehouden. In de gemeenten Gooise Meren is de Klankbordgroep A1/A6 van Minder Hinder Gooise Meren nauw betrokken bij ontwikkelingen en maatregelen met betrekking tot toenemend lucht- en snelwegverkeer. Zij trekken al dan niet samen met de gemeente op om geluidsoverlast in de gemeente Gooise Meren in de toekomst op de kaart te zetten (Gemeente Gooise Meren, 2020).

Doelbereik omgevingsvisie

De gemeente wil samen met inwoners een leefbaarheidsplan opstellen waarin een beeld wordt geschetst van de gewenste situatie met betrekking tot milieugezondheidsfactoren zoals geluid. Een dergelijk plan kan leidend tot een gerichte aanpak van de belangrijkste knelpunten. Een aantal knelpunten is echter al duidelijk in beeld: De A1/A6, het spoor en het opstijgende en landende vliegverkeer op Schiphol veroorzaken veel overlast. Om geluidsoverlast van de A1 te voorkomen wil de gemeente in overleg met Rijk, provincie en regio streven naar een verdiepte aanleg van de A1 in 2050. Deze maatregel vermindert niet alleen geluidsoverlast, maar heeft ook een positief effect op o.a. landschap en ecologische verbindingen. Het is echter de vraag of deze maatregel realistisch is vanwege de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn. Ook is het handelingsperspectief van de gemeente voor de realisatie van deze maatregel beperkt. Gooise Meren maakt zich hard voor een toekomstscenario dat niet inzet op capaciteitsuitbreiding van de A1, behalve als wordt gekozen voor ondertunneling (Programma Openbare Ruimte, Verkeer en Parkeren). De gemeente noemt het als doel om haar inwoners te beschermen tegen structurele overlast door verkeerslawaaï. Welke beleidsvoornemens de gemeente hiervoor heeft, wordt echter niet duidelijk. Gezien de omvang van het bewoonde gebied dat structurele geluidbelastingen van meer dan 55 dB ervaart, is dit echter wel een belangrijk aandachtspunt bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Daarbij zal het voor sommige gebieden nabij snelwegen en binnen de geluidcontour van Schiphol (Muiden) onvermijdelijk blijken te zijn dat geluidbelastingen hoog blijven.

De geluidscontourkaarten laten zien dat geluidsoverlast niet alleen komt van snelwegen. Ook binnen de bebouwde kom overstijgt weggeluid de maximale toelaatbare waarde. De gemeente beheert vrijwel alle openbare wegen binnen de bebouwde kom, en kan daarom overwegen om op bepaalde knelpunten geluidsarme wegverharding toe te passen of de maximumsnelheid te verlagen. Om geluidsoverlast hier te mitigeren staan echter geen maatregelen beschreven in de ontwerp omgevingsvisie. Om geluidsoverlast van het spoor in Bussum te verminderen wil de gemeente geluidwerende voorzieningen inpassen en in overleg treden met ProRail over de snelheid van het treinverkeer. Het toepassen van geluidwerende voorzieningen kan geluidsoverlast aanzienlijk verminderen. De gemeente heeft de locaties nabij de stations aangewezen als potentiële verdichtingslocaties. Om een toename in geluidsoverlast te voorkomen is het dus belangrijk om mitigerende maatregelen toe te passen op deze locaties. Hierbij kan gedacht worden aan het benutten van gebouwen die niet aan deze geluidsnormen hoeven te voldoen. Dit zijn bijvoorbeeld kantoorgebouwen.

4.5.4.2 Luchtkwaliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Luchtkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 41.

Tabel 41 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Luchtkwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	De gemeente voldoet aan de wettelijke normen voor NO ₂ , PM _{2,5} en PM ₁₀ , maar de in september 2021 herziene WHO-adviesnormen worden overal overschreden. De GGD krijgt regelmatig klachten over overlast en gezondheidsklachten als gevolg van houtrook.
Autonome ontwikkeling	+	De landelijke luchtkwaliteit blijft de komende decennia verbeteren doordat er de laatste jaren veel meer aandacht voor is gekomen. Voor fijnstofconcentraties komen hiermee autonoom de WHO-adviesnormen in beeld. De gemeente werkt aan het verbeteren van luchtkwaliteit, o.a. door mee te doen aan de pilot Hollandse Luchten en het Programma Gezonde Leefomgeving van de provincie Noord-Holland.
Doelbereik Omgevingsvisie	+	De gemeente wil de centra van de woonkernen autoluw maken. Hiermee zullen de relatief hoge luchtconcentraties in Bussum centrum verder verminderen.

Huidige situatie

De wettelijke jaargemiddelde luchtkwaliteitsnormen in Nederland bedragen respectievelijk 40 µg/m³ voor NO₂, 25 µg/m³ voor PM_{2,5} en 40 µg/m³ voor PM₁₀. De adviesnormen van de WHO, de zogenaamde gezondheidskundige advieswaarden, zijn strenger en zijn in september 2021 aangescherpt¹³ op basis van wetenschappelijk onderzoek dat uitwijst dat zelfs met de oude WHO normen nog relatief veel gezondheidsproblemen optraden. De WHO adviesnormen bedragen 10 µg/m³ voor NO₂, 5 µg/m³ voor PM_{2,5} en 15 µg/m³ voor PM₁₀.

De gemeente Gooise Meren voldoet nergens aan de nieuwe luchtkwaliteitsnormen van de WHO. Gemiddelde concentraties van NO₂ variëren sterk van 13 µg/m³ in Natura 2000-gebied Naardermeer tot 20-30 µg/m³ langs de A1 en de A6. Bij Mariahoeve lopen concentraties zelfs op tot µg/m³. De concentraties PM_{2,5} in de gemeente Gooise Meren zijn verspreid over de gemeente 9 of 10 µg/m³. De concentraties PM₁₀ liggen op de meeste plekken op 16 of 17 µg/m³. Knelpunten zijn de stadskern in Bussum, de zones rondom de A1/A6 en het spoor vanuit de richting Almere. Overal binnen de gemeente wordt wel voldaan aan de minder strenge wettelijke luchtkwaliteitsnormen.

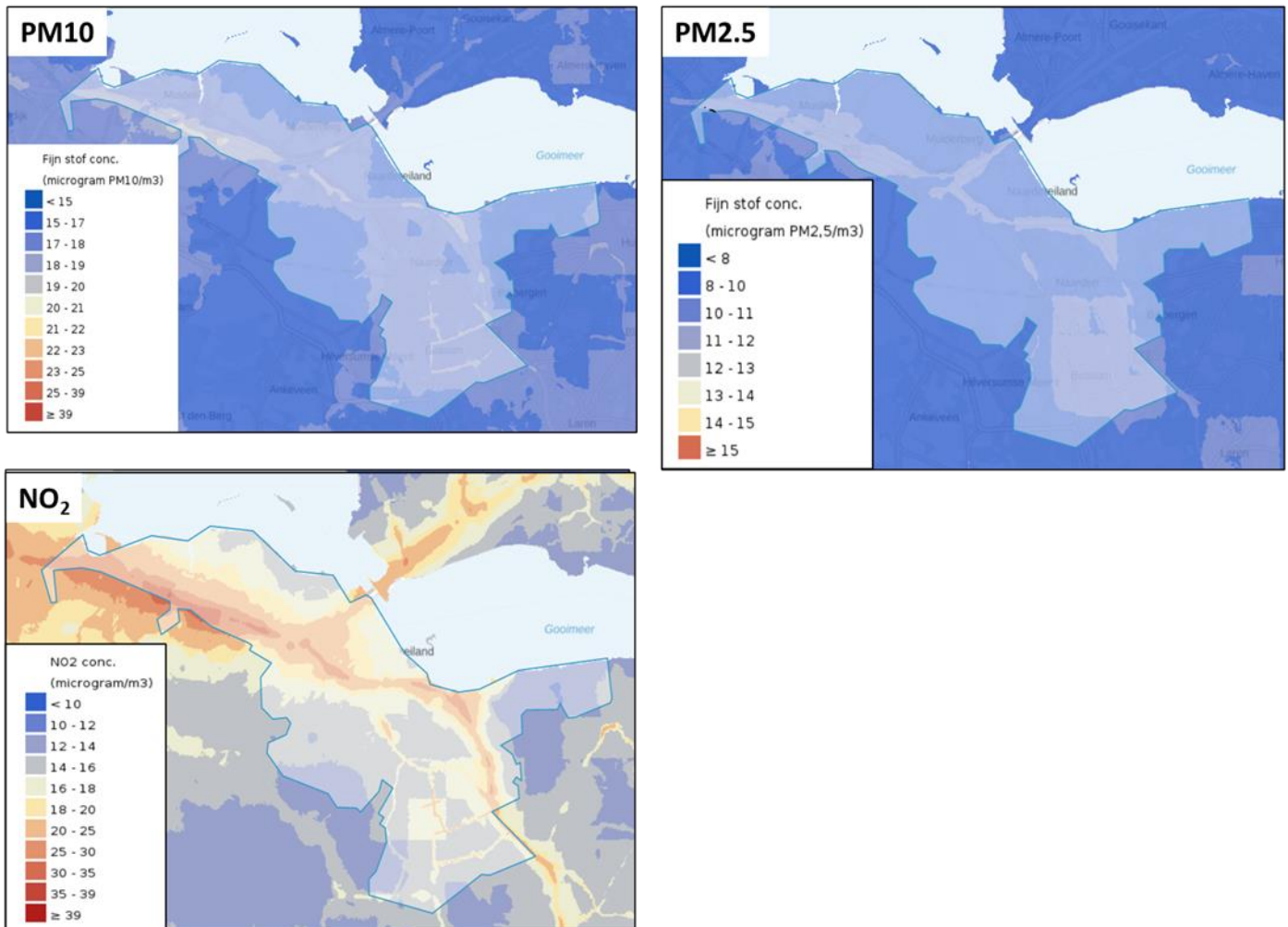
De GGD Gooi en Vechtstreek krijgt regelmatig klachten binnen over overlast en gezondheidsklachten als het gevolg van houtrook. Het stoken van hout zorgt voor CO₂ uitstoot en is niet duurzaam. Daarnaast bevat rook veel schadelijk stoffen, welke in het bijzonder gevaarlijk zijn voor bewoners met chronische longziekten. Er worden door de gemeente of de GGD geen luchtmetingen uitgevoerd bij houtrookoverlast (GGD, 2021).

Autonome ontwikkeling

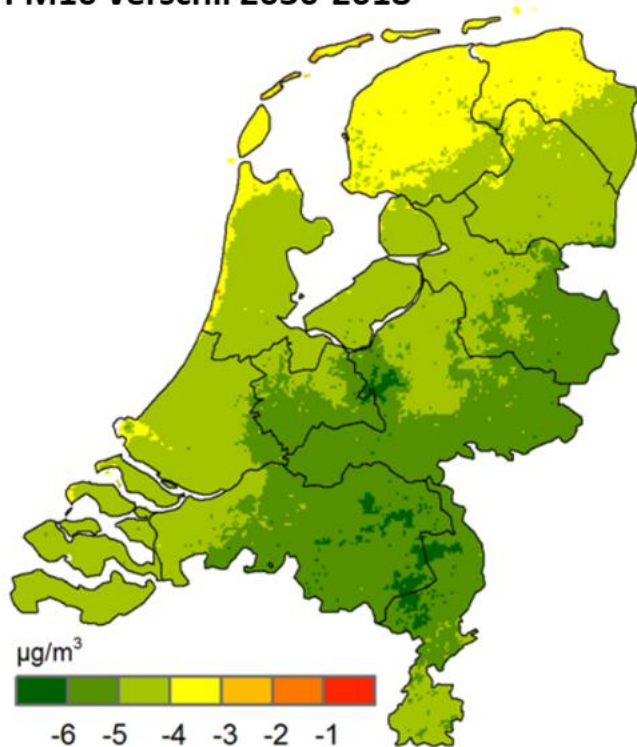
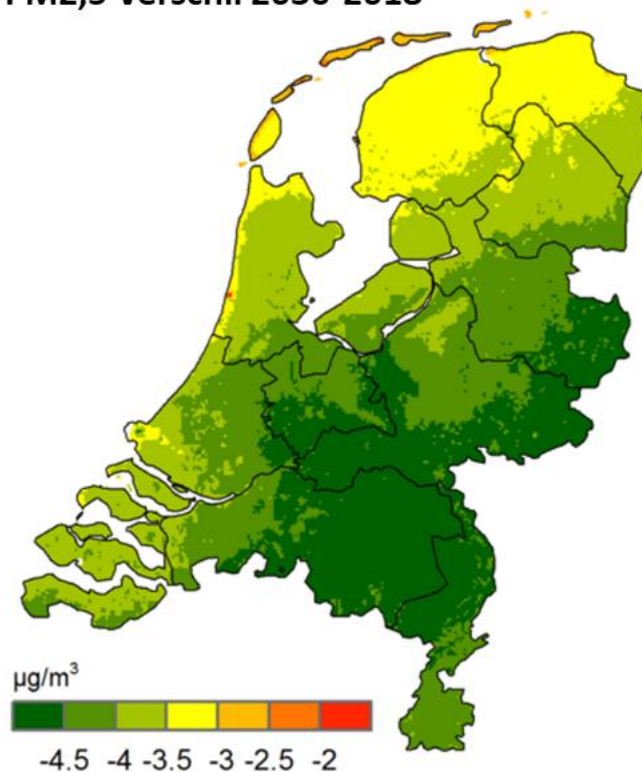
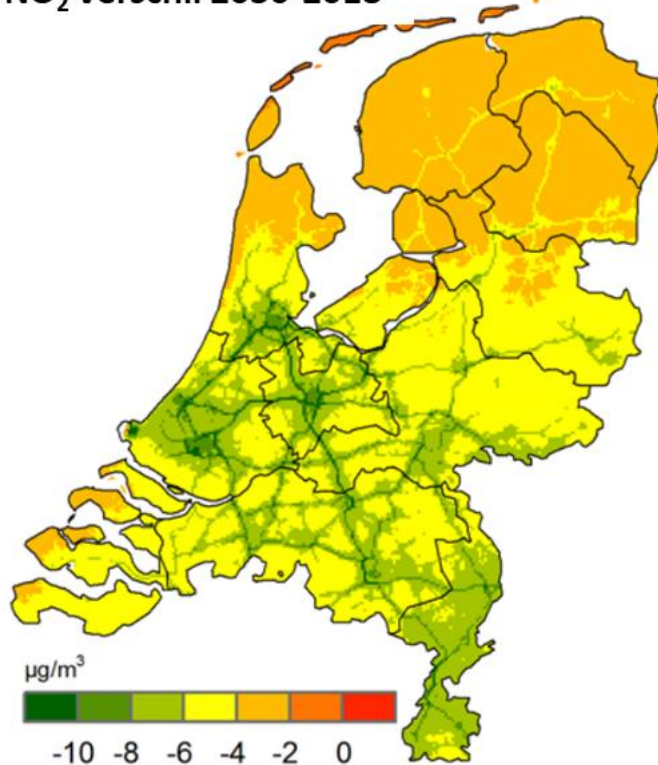
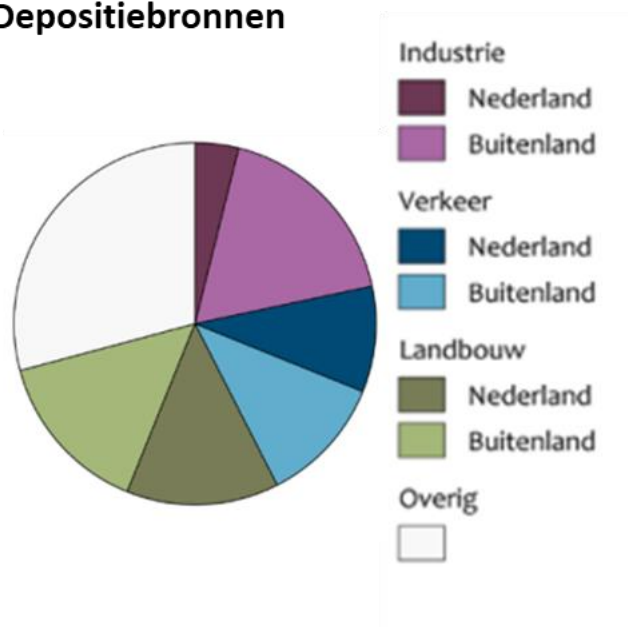
Prognoses van het RIVM laten zien dat de landelijke luchtkwaliteit de komende decennia blijft verbeteren doordat er de laatste jaren veel meer aandacht voor is gekomen met onder andere het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Het Schone Lucht akkoord is niet ondertekend door de gemeente. Door verduurzamingen in de mobiliteit en energievoorziening zullen concentraties van luchtverontreinigende stoffen de komende decennia dalen; het RIVM prognosticeert dat in 2030 landelijk de concentratie van NO₂ circa 30% lager ligt dan in 2018, voor fijnstof is dit gemiddeld 15% (RIVM, 2020). Voor de gemeente Gooise Meren daalt de gemiddelde NO₂ concentratie met 4-5 µg/m³. De concentraties van fijnstof dalen met 4,0–4,5 µg/m³ voor PM_{2,5} en met 2-10 µg/m³ voor PM₁₀ (RIVM, 2021). Voor fijnstof komen hiermee de WHO adviesnormen in beeld.

¹³ <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034433>

De gemeente Gooise Meren bezig met het verbeteren van de luchtkwaliteit. Een onderdeel is het negatieve effect van verkeer en het stoken van houtskool op de luchtkwaliteit. In navolging van Laren, Blaricum en Eemnes is zij daarvoor aangehaakt bij de tweede fase van de pilot Hollandse Luchten en het Programma Gezonde Leefomgeving van de provincie Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2020). Het doel van de pilot is het in kaart brengen van de luchtkwaliteit van gemeenten en wijken op basis van fysieke metingen. Om de metingen uit te voeren worden sensoren geplaatst bij ongeveer 25 inwoners. De gegevens uit de metingen worden openbaar gemaakt en gedeeld met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en zijn een aanvulling op de data die het RIVM zelf verzamelt (Noord Hollands Dagblad, 2020).

Figuur 59 Jaargemiddelde (2018) concentraties fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ in de gemeente (Atlas van de Leefomgeving, 2021)

PM₁₀ verschil 2030-2018**PM_{2,5} verschil 2030-2018****NO₂ verschil 2030-2018****Depositiebronnen**

Figuur 60 Geprognosticeerde verschillen in de concentraties van PM₁₀, PM_{2,5} en NO₂ tussen 2018 en 2030 (boven en linksonder) en de depositiebronnen van luchtverontreinigende stoffen naar bron. Bron: RIVM, 2021

Doelbereik omgevingsvisie

Om lokaal de overlast door luchtkwaliteit verder te verminderen neemt de gemeente een aantal maatregelen. Zo wil de gemeente de Brinklaan autoluw maken door de verkeersstructuur aan te passen om de verblijfsfunctie te optimaliseren, parkeervoorzieningen aan de randen van het centrum uit te breiden en fietsparkeren te optimaliseren. Naarden-Vesting en Muiderberg Muiden worden ook autoluw gemaakt door het uitplaatsen van bezoekersparkeren, het toepassen verkeerscirculatie op maat en van deelconcepten aan de randen van deze kernen.

Met het toepassen van deze maatregelen wordt niet alleen toegankelijkheid verbeterd, maar ook de luchtkwaliteit. Emissies van luchtverontreinigende stoffen door motorvoertuigen in drukke binnenstedelijke wegen kunnen problemen veroorzaken doordat vervuilde lucht blijft hangen tussen de bebouwing. Door auto's buiten het centrum te houden wordt de luchtkwaliteit hier verbeterd en zal men minder overlast ervaren door luchtverontreiniging.

Daarnaast hebben relatief veel inwoners van de gemeente last van houtrook. Om overlast door houtrook te verminderen wil de gemeente bewustwording stimuleren bij inwoners, zodat men meer rekening met elkaar gaat houden. De effectiviteit van deze maatregel is lastig in te schatten en heeft mogelijk maar een beperkt effect.

De gemeente stelt in haar ontwerp omgevingsvisie dat ze door toenemende mobiliteit en drukker wordende steden meer belasting verwacht door een afnemende luchtkwaliteit. Prognoses van het RIVM vertellen echter een ander verhaal: de luchtkwaliteit in Nederland blijft de komende decennia verbeteren. In Figuur 60 is naast de 2030-2018 verschilkaarten van NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5} concentraties ook een cirkeldiagram opgenomen dat laat zien welke bronnen van luchtverontreinigende stoffen hoeveel bijdragen aan een slechte luchtkwaliteit. Uit dit diagram kan opgemaakt worden dat de bronnen van luchtverontreinigende stoffen voor het overgrote deel buiten de gemeente hun oorsprong vinden. Grofweg de helft van de luchtverontreiniging in Nederland is zelfs afkomstig uit het buitenland. De luchtkwaliteit verbetert dus sterk de komende jaren, en tegelijkertijd is het handelingsperspectief van de gemeente erg beperkt. Het aandachtspunt dat in de ontwerp omgevingsvisie terecht benoemd wordt, is de vervuiling die op kan treden door verkeer op binnenstedelijke drukke wegen.

Aangezien de luchtkwaliteit wel positief beïnvloed wordt door andere maatregelen, wordt het doelbereik positief beoordeeld (+).

4.5.4.1 Bodemkwaliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bodemkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 42.

Tabel 42 De beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bodemkwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+/-	In 2019 heeft de gemeente Gooise Meren een bodemkwaliteitskaart op laten stellen. Uit deze kaart blijkt dat er op één locatie binnen de gemeente mogelijk sprake kan zijn van humane of ecologische risico's. Het gaat daarbij om het bebouwde gebied van Muiden voor 1850, waar mogelijk loodverontreinigingen in de grond zitten.
Autonome ontwikkeling	+	De bodemkwaliteit zal doordat verontreinigingen de komende jaren gesaneerd worden autonoom gestaag verbeteren. Het is echter niet uit te sluiten dat er een klein risico is op het ontdekken van nog onbekende verontreinigingen. Ook is PFAS een aandachtspunt bij het ontgraven van grond
Doelbereik Omgevingsvisie	+	Het onderwerp bodemkwaliteit wordt in de Ontwerp omgevingsvisie niet genoemd. Een effect van de ontwerp omgevingsvisie bovenop de autonome ontwikkeling is daardoor niet te verwachten.

Huidige situatie

In 2019 heeft de gemeente Gooise Meren een bodemkwaliteitskaart op laten stellen om onderzoekskosten en -tijd te besparen, en milieuvriendelijk grondstromenbeleid te voeren (Lieveense adviseurs ingenieurs, 2019). Doel van deze kaart is om een actueel en dekkend beeld van de te verwachten diffuse bodemkwaliteit van de gemeente te verkrijgen. Uit de bodemkwaliteitskaart blijkt dat er twee zones zijn waar de 95-percentielwaarde de interventiewaarde overstijgt. Daarbij gaat het om loodverontreinigingen in het bebouwde gebied van Muiden voor 1850 en om PAK-verontreinigingen in de bodem van een aantal onverharde wegbermen. De kans op humane of ecologische risico's vanuit de PAK-verontreinigingen is nihil, voor de omgang met de loodverontreinigingen in Muiden wordt gebiedsspecifiek beleid opgesteld.

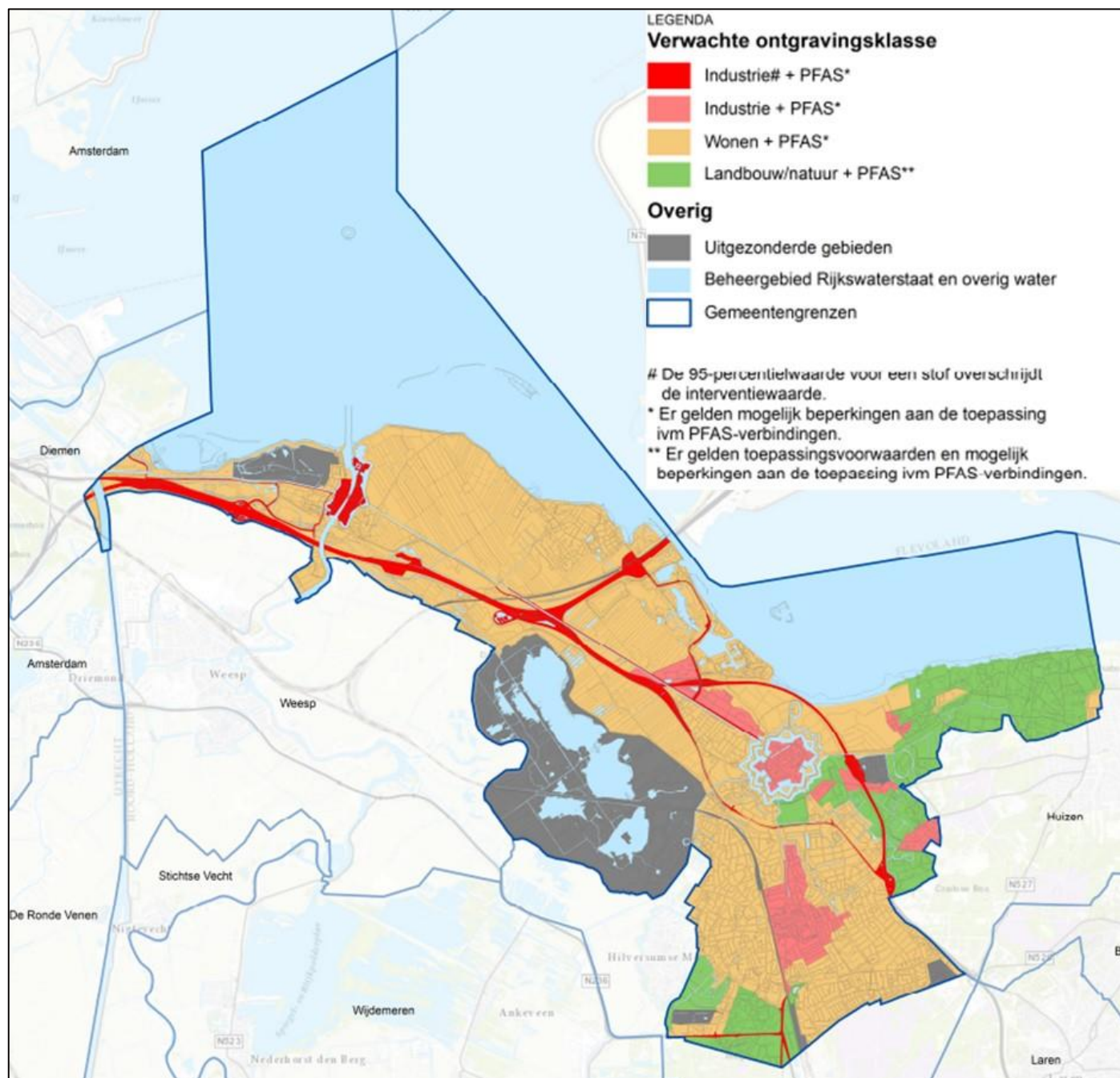
De verwachte ontgravingsklasse van de bovengrond (0 tot 0,5 m onder maaiveld) is weergegeven in Figuur 61. Deze kaart geeft de te verwachten kwaliteit aan van de eventueel te ontgraven grond op een voor de bodemkwaliteitskaart niet uitgesloten locatie/gebied.

Autonome ontwikkeling

Onder het vigerende beleid worden bodemverontreinigingen met verspreidingsrisico's gesaneerd bij ruimtelijke projecten. De bodemkwaliteit zal hierdoor autonoom gestaag verbeteren. Het nog op te stellen gebiedsspecifieke beleid voor het gebouwde gebied van Muiden van voor 1850 leidt naar verwachting tot een verbetering van de bodemkwaliteit in Muiden. Het is echter niet uit te sluiten dat er een klein risico is op het ontdekken van nog onbekende verontreinigingen elders in de gemeente. Ook is PFAS een aandachtspunt bij het ontgraven van grond. Er is een handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie opgesteld (Bodemplus, 2021).

Doelbereik omgevingsvisie

Het onderwerp bodemkwaliteit wordt in de Ontwerp omgevingsvisie niet genoemd. Een effect van de ontwerp omgevingsvisie bovenop de autonome ontwikkeling is daardoor niet te verwachten.

Figuur 61 Ontgravingskaart bovengrond (0-0,5 m -mv)

5 Het keuzeproces naar de ontwerp Omgevingsvisie

5.1 Inleiding

In een planMER wordt idealiter een beoordeling uitgevoerd aan de hand van meerdere alternatieven. In de Wet milieubeheer (artikel 7.7 lid 1b) staat dit gedefinieerd als “alternatieven [...], die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven”. De meerwaarde hiervan is dat de ‘hoeken van het speelveld’ in beeld gebracht worden en de kansen en knelpunten van de speelruimte rondom de te volgen koers inzichtelijk worden. Door de blik aanvankelijk breder te richten dan alleen het voorkeursalternatief, kan het planMER de grootste meerwaarde vormen voor het omgevingsvisieproces. Daarnaast schept het werken aan de hand van alternatieven meer mogelijkheden om negatieve gevolgen van het te volgen beleid voor de fysieke leefomgeving zo klein mogelijk te maken.

In het omgevingsvisietraject van de gemeente Gooise Meren is niet gewerkt met alternatieven. In plaats daarvan vormt de omgevingsvisie voor veel beleidsvelden een samenvatting waarin al het recent geactualiseerde beleid integraal samengebracht wordt. Dit hoofdstuk beschrijft het keuzeproces naar de ontwerp omgevingsvisie aan de hand van een thematische tabel waarin per beleidsveld/-stuk samengevat is welke plannen en inhoudelijke keuzen ten grondslag liggen aan de ontwerp omgevingsvisie. Nadat deze plannen geïntegreerd waren in de Ontwerp omgevingsvisie, bleven - na de onderlinge confrontatie van het bestaande beleid en met de laatste trends en ontwikkelingen - nog enkele majeure vraagstukken over. Deze worden in paragraaf 5.2 beschreven.

5.2 Majeure keuzes

Voordat er werd gewerkt aan de Omgevingsvisie heeft de gemeente voor veel beleidsvelden al richtinggevende keuzen gemaakt. De fusie van de gemeenten Bussum, Naarden en Muiden tot de gemeente Gooise Meren in 2016 heeft ervoor gezorgd dat er de laatste jaren veel beleid is geïntegreerd en waar nodig geactualiseerd. Er is in dit opzicht een wezenlijk verschil met andere gemeenten die bezig zijn met hun omgevingsvisie omdat veel (lange termijn) beleid al actueel is en er daardoor minder keuzeruimte is voor de omgevingsvisie. De omgevingsvisie stelt daardoor voor meerdere beleidsvelden geen nieuw beleid op, maar integreert het recent geactualiseerde beleid in één beleidsstuk.

In het voortraject van de omgevingsvisie is daarom niet gewerkt met verschillende alternatieven of denkrichtingen. In plaats daarvan zijn er majeure vraagstukken geformuleerd die de belangrijkste afwegingen voor de omgevingsvisie samenvatten. Deze majeure vragen worden tijdens het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie beantwoord. Het planMER draagt bij aan de probleemanalyse en het in beeld brengen van de oplossingsmogelijkheden. In de Ontwerp omgevingsvisie zijn de volgende zeven majeure vraagstukken geformuleerd:

1. Bouwen is nodig voor een evenwichtige woningmarkt. Daarbij zet de gemeente in op knooppuntontwikkeling en de transformatie van kleine bedrijventerreinen in de bebouwde kom. Waar en hoe kan verder ruimte gevonden worden? Moet de gemeente verdichten, hoogbouw toepassen, of transformeren?
2. Hoe kan de gemeente zorgen voor voldoende ruimte voor werkgelegenheid?
3. Hoe gaat de gemeente om met dilemma's op het gebied van klimaatadaptatie, hittestress, natuurinclusief/duurzaam bouwen en stikstof?
4. Hoe gaat de gemeente om met cultuur/erfgoed en natuur in relatie tot verduurzaming en toerisme/recreatie?
5. Welke strategie moet de gemeente volgen om bodemdaling en oxidatie van veen tegen te gaan?
6. Hoe gezond is gezond? Hoe draagt de gemeente bij aan een schonere lucht en minder geluidhinder?
7. Is de ondertunneling van de A1 wenselijk (i.v.m. bereikbaarheid en herstel landschap/recreatiemogelijkheden)? In hoeverre is de ondertunneling van het spoor nuttig en wenselijk?

5.3 Beleid en keuzen

In dit planMER wordt daarom niet gewerkt met alternatieven of verschillende denkrichtingen, maar wordt de beoordeling gebaseerd op bepaalde beleidskeuzen die al vaststaan uit eerdere visies of plannen. In het *Raamwerk Koers en keuze; Hoofdpijnen voor de Omgevingsvisie* “Vanuit een rijk verleden, werken we aan een groene en

gezonde toekomst” (gemeente Gooise Meren, 2021, nog concept, in behandeling bij de gemeenteraad) staat een 20-tal beleidsdocumenten die de ambities en richtinggevend kaders vormen. In de onderstaande tabel worden daarvan de kenmerken en milieuoverwegingen beknopt behandeld. In de tabel wordt een overzicht weergegeven van verschillende beleidsvelden met de belangrijkste beleidskeuzen. Deze beleidsvelden overlappen deels met de majeure vraagstukken in de gemeente Gooise Meren.

Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
Regio Gooi- en Vechtstreek	Koersdocument Gooi- en Vechtstreek (2021): Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren en Regio Gooi en Vechtstreek werken samen aan omgevingsvisies. Ze laten zien wat er op de regio afkomt en in welke richting Gooi en Vechtstreek zich de komende 20 jaar kan ontwikkelen.	De kenmerken zijn nog vrij abstract: • Wonen: voor alle groepen passend woningaanbod. • Economie: werkgelegenheid sluit aan op beroepsbevolking. • Mobiliteit: duurzaam bereikbaar, men verplaatst zich intern eenvoudig en met goede kwaliteit. • Landschap en cultuurhistorie: divers landschap van hoge kwaliteit. • Biodiversiteit: robuuste natuurgebieden en meer biodiversiteit, goede balans tussen recreatie en natuur. • Veenweidegebied: vitaal en toekomstbestendig veenweidegebied. • Klimaatneutraal en klimaatadaptief in 2050, energie besparen en -winning op geschikte en acceptabele plekken, bredere aanpak ter vermindering broeikasgassen. • Water: robuust en klimaatbestendig watersysteem.	In het document is vaak milieu impliciet een doel. De algemene doelstelling om het groene karakter van de regio te behouden toont aan dat de ambitie er is om bij nieuwe ontwikkelingen rekening te houden met het milieu en de natuur. Verder wordt nog expliciet aangegeven welke milieuoverwegingen een rol hebben gespeeld: • Ontwikkelingen zijn zoveel als mogelijk natuurinclusief om de biodiversiteit te versterken en een klimaatadaptieve leefomgeving te ontwikkelen. • Mobiliteit: Bij voorkeur met een zo laag mogelijke belasting voor natuur en milieu. Om de groei van vervoersbewegingen op te vangen, wordt ingezet op het openbaar vervoer, de fiets en het lopen.
	Ontwikkelperspectief Diemerscheg (2021): De gemeenten Amsterdam, Diemen, Gooise Meren en Weesp, Staatsbosbeheer en Waterschap Amstel Gooi en Vecht hebben als vervolg op een intentieverklaring een Ontwikkelperspectief over ontwikkeling en beheer opgesteld. Doel is een Uitvoeringsprogramma voor invulling van dit groene tussengebied tussen diverse stedelijke ontwikkelingen.	Het kwalitatief en in samenhang ontwikkelen van de beschreven landschappelijke dragers en het verder versterken van het recreatieve en ecologische netwerk is uitgewerkt in acht ontwikkelingsprincipes: 1. Beschouw de wateren dijkstructuren als dragende landschapsroutes en ontwikkel deze tot landschappelijk en recreatief aantrekkelijke verbinding én bestemming. 2. Ontwikkelingen dragen per saldo bij aan de bescherming én ontwikkeling van natuurwaarden, en de biodiversiteit in het algemeen. 3. Bouw verder aan een logisch, herkenbaar netwerk van groenblauwe verbindingen doorlopend tussen stad en landschap en passend bij het recreatieve gebruik en de beleving van de Diemerscheg. 4. Hanteer het leidmotief ‘Groot Nat Klimaatbos’ voor de landschappelijke ontwikkelingen in de voormalige Gemeenschapspolder. 5. Benut de vraag naar stedelijke groenfuncties om de groene stadsrandzones van Diemen en Amsterdam Zuidoost en Oost tot	In het document is vaak milieu impliciet een doel. Hieronder is per ontwikkelingsprincipe de kern van de milieuoverweging weergegeven: 1. De kenmerkende landschappelijke kwaliteiten van landschapslinten (water, oevers, dijken, beplantingen, oeverwallen, erven) benutten als inspiratie en versterken. 2. Reeds aanwezige natuurwaarden benutten als basis. Vandaaruit nieuwe habitats creëren voor nieuwe soorten. 3. Aantrekkelijke routes stimuleren fietsgebruik. 4. Een groter en natter broekbos-ecosysteem biedt ruimte voor waterbuffering (mogelijk noodoverloop) en legt CO₂ vast en geeft zuurstof af. 5. Natte klimaatbos ontzien van deze ruimteclaims. 6. Eventuele windturbines langs zware infrastructuur van spoor, weg en kanaal. Zonopweksystemen koppelen aan bestaande objecten of verhardingen. Eventuele

Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
		aantrekkelijker en levendiger parkgebieden te ontwikkelen. - Ontwikkel een state-of-the-art en attractief energieopweklandschap gekoppeld aan de zware infrastructuur. - Draag bij aan de lopende programma's die het behoud en de ontwikkeling van het monumentaal landschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies verzorgen. - Definieer op basis van de inzet het profiel van de Diemerscheg en zet in op meer bekendheid en meer betrokkenheid.	zonneakkers op de bermtaluds langs de snelwegen. Geen expliciete milieuoverwegingen genoemd.
	Woonvisie Regio Gooise en Vechtstreek 2016-2030	Er is een aantal regionale acties en plannen vastgesteld: - Van de woningtoevoegingen is 1/3 betaalbaar. - Er komen 9.250 nieuwbouwwoningen (inclusief 1.000 middelduur) tot 2030. - Nieuwbouw is energieneutraal vanaf 2020. - Corporatiebezit gaat gemiddeld naar energielabel B in 2020. - De gebouwde omgeving is energieneutraal in 2030.	De milieuoverwegingen zijn helder bij verscheidene actieplannen. Door het energieverbruik te verlagen door o.a. nieuwbouw energieneutraal te bouwen en het gemiddelde energielabel van corporatiebezit te verlagen worden zowel bestaande als toekomstige woningen in de gemeente duurzamer.
Wonen	Woonvisie Gooise Meren 2017-2025 (2017): Geïntegreerde visie vanwege fusie en implementatie van de Woningwet 2015.	Er is een aantal prioriteiten gesteld: - Voldoende en gedifferentieerd woningaanbod. - Doorstroming stimuleren. - Vergroten van kansen voor starters op de woningmarkt. - Een toekomstbestendige woningvoorraad. - Verduurzaming van de woningvoorraad.	Vooraf (5) verduurzaming kent milieuoverwegingen. Door buurtgerichte aanpak, duurzaamheidsleningen tegen gunstige voorwaarden en onderzoek naar gasloze nieuwbouw zet de gemeente in op verduurzamen van bestaande woningen en nieuwbouw en op energietransitie.
Economie	Brondocument Economische visie economische analyse, kansen en bedreigingen (2017)	Het beschrijft kansen en bedreigingen: - Economie: Gooise Meren is een 'wooneconomie plus', deze richt zich met name op wonen en recreatie, maar stimuleert ook lokale ondernemingen die bijdragen aan goede woonomgevingen. Verder is er behoefte aan (in)formele werklocaties. - Demografie: door vergrijzing moet het woonaanbod en voorzieningenniveau worden aangepast. - Bereikbaarheid: er komt meer druk op de (OV-)infrastructuur door een toename in forensenverkeer. - Recreatie: er is toenemende behoefte aan recreatie, het is zaak om daarom duurzaam water-, natuur- en cultuurtoerisme te stimuleren. - Kernen: de winkelleegstand in Bussum moet worden aangepakt en de	De analyse stipt veel punten aan waar milieuoverwegingen in zitten. Door de lokale economie te stimuleren en verduurzamen, kunnen bewoners dichterbij en duurzamer werken. Door de (OV-)infrastructuur te verbeteren wordt de mobiliteit verduurzaamd. Het stimuleren van duurzaam toerisme bevordert de lokale economie en beschermt de natuur. Leegstand kan een uitkomst zijn om andere opgaven op een duurzame manier aan te pakken (bv. woningtekort).

Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
		bereikbaarheid van Muiden en Muiderberg moet worden verbeterd. • Sociale duurzaamheid: gebouwen moeten van fossiele brandstoffen af, mobiliteit moet verduurzamen en lokale economie moet verduurzamen en circulair worden.	
	Economische visie Gooise Meren 2040 (2017)	Er is een aantal doelen opgesteld, waarvan enkele specifiek gericht op de kernen: 1. Meerwaarde en meer werk realiseren door duurzaam te ondernemen en te streven naar een circulaire economie. 2. Werklocaties worden behouden en waar mogelijk uitgebreid; dit bevordert de lokale werkgelegenheid. 3. De kwaliteiten van de kernen moeten maximaal tot hun recht komen. 4. Er is in iedere kern een passend evenwicht tussen ruimte voor ondernemerschap, goed wonen, zorg, winkelen, recreëren en cultuur.	Het streven naar een circulaire economie en bestaande werklocaties behouden kent milieuoverwegingen. Door woon-werkreisbewegingen te verminderen en grondstoffenstromen gesloten te houden verduurzaamt de lokale economie.
	Gebiedsvisie en Centrumplan Bussum (2019)	De visie wil het middelgrote centrum van Bussum laten bloeien en onderscheidend maken aan de hand van 7 ambities: 1. Vergroenen met aandacht voor sfeer en beleving, maar ook duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. 2. Ontmoeten stimuleren en het centrum gastvrij en vitaal maken. 3. Divers en compleet kwaliteitsaanbod aanbieden van commerciële, culturele en maatschappelijke voorzieningen in een compact centrum. 4. Sfeer & beleving stimuleren zodat het aantrekkelijk verblijven is in het centrum. 5. Bereikbaarheid verbeteren zodat het gemakkelijk is om het centrum te bezoeken. 6. Wonen in het centrum verbeteren door wonen boven winkels, ontwikkellocaties en transformaties te realiseren. 7. Samenwerking van alle betrokken stakeholders in het centrum te stimuleren om het Centrumplan daadkrachtig uit te voeren Verder zijn ook ambities opgesteld om de locaties Scapino/de Nieuwe Brink en de Veldweg te ontwikkelen met inachtneming van de 7 ambities.	De ambities om het centrum van Bussum te verbeteren kennen ook milieuoverwegingen. Door het winkelgebied compact en doelgericht in te richten neemt de druk op het milieu af. Daarbij worden parken en openbaar groen zo ingericht dat het een ontmoetingsfunctie heeft. Dit groen heeft een positief effect op de lokale klimaatadaptatie en biodiversiteit.
Groen, Natuur en Cultuur	Nota Cultuurhistorie en Landschap Muiden (2017)	Er worden drie doelstellingen benoemd: 1. De militaire historie en gebouwen behouden en levend houden voor de bewoners en toeristen.	De doelstellingen uit de nota kennen enkele milieuoverwegingen. Het behouden van de huidige bebouwde en natuurlijke omgeving zorgt ervoor dat niet alleen de cultuurhistorie wordt

Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
		- De cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het open landschap en water beschermen. - De unieke woon- en leefomgeving in de kernen behouden en verbeteren door o.a. historiserend bouwen.	beschermde, maar ook de natuur. Het open landschap en water staan onder druk door de vraag naar woningen en het beschermen van het landschap is daarom van groot belang. Bovendien heeft het behouden van (historische) gebouwen een minder grote impact op het milieu dan nieuw bouwen.
	Visie buitenruimte Gooise Meren (2018)	In deze visie worden de onderstaande doelfuncties voor buitenruimtes benoemd: - Buitenruimtes worden zo groen mogelijk ingericht. Dit stimuleert sociale cohesie en ontmoetingen. - Buitenruimtes worden sportief ingericht om een actieve leefstijl te bevorderen.	Hoewel de meeste aanpassingen gericht zijn op het stimuleren van sociale cohesie en sportieve leefstijlen, zijn bij het vergroenen van buitenruimtes ook milieuoverwegingen in acht genomen. Door meer openbaar groen te realiseren wordt de gemeente klimaatadaptiever en wordt de biodiversiteit bevorderd.
Duurzaamheid	Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren (2015)	Dit actieplan bevat de onderstaande actiepunten en doelen m.b.t. duurzaamheid: - Alle gebouwen en woningen aangesloten op niet-fossiele energie in 2030. - Slimmere en groenere mobiliteit. - Een afvalloze samenleving. - Gezond lokaal voedsel. - Biodiversiteit als maat der dingen. - Duurzaam onderwijs. - Een waarderende economie. - Samen Duurzaam voor(t)leven. Dit is geen blauwdruk met harde eisen, maar toont wel het streefbeeld van de mensen (burgers, private partijen en politici) die hieraan gewerkt hebben. Per thema is een lijst met mogelijke acties en betrokken partijen opgesteld die actie kunnen ondernemen. Doordat Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren een samenstelling van lokale samenwerkingen is, is het lastig in te schatten in hoeverre deze actiepunten en doelen worden overgenomen door de gemeente.	In het actieplan worden zoveel mogelijk milieuoverwegingen meegenomen. Er wordt gekeken naar veel verschillende beleidsvelden en hoe daar mogelijk verduurzaamd kan worden.
Recreatie en Toerisme	Visie Aan de Gooise Kust (2020)	In de visie wordt een aantal ambities uitgesproken voor het kustgebied: - Verbeteren van recreatieve en culturele verbindingen in de regio. - Verbeteren van de promotie en (informatie)voorzieningen voor toeristen en recreanten. - Stimuleren van duurzaam watertoerisme. - Versterken van de infrastructuur en positie 'cultuur en erfgoed' in de regio; cultureel erfgoed benutten ten behoeve van recreatie en verbinding.	De milieuoverwegingen bij deze visie hebben met name betrekking op het watertoerisme en de recreatieve infrastructuur. Het belang van het beschermen van de natuurgebieden wordt meermaals benadrukt en keert ook terug in de ambitie om alleen duurzaam (water)toerisme te stimuleren en zo de natuurgebieden en biodiversiteit te beschermen.
Verkeer en Parkeren	Mobiliteitsvisie (2021)	Er zijn plannen gesteld die de mobiliteit veiliger en duurzamer moeten gaan maken:	Veel plannen hebben onderliggende milieuoverwegingen. Door OV- en fietsverbindingen te verbeteren, parkeervoorzieningen te optimaliseren,

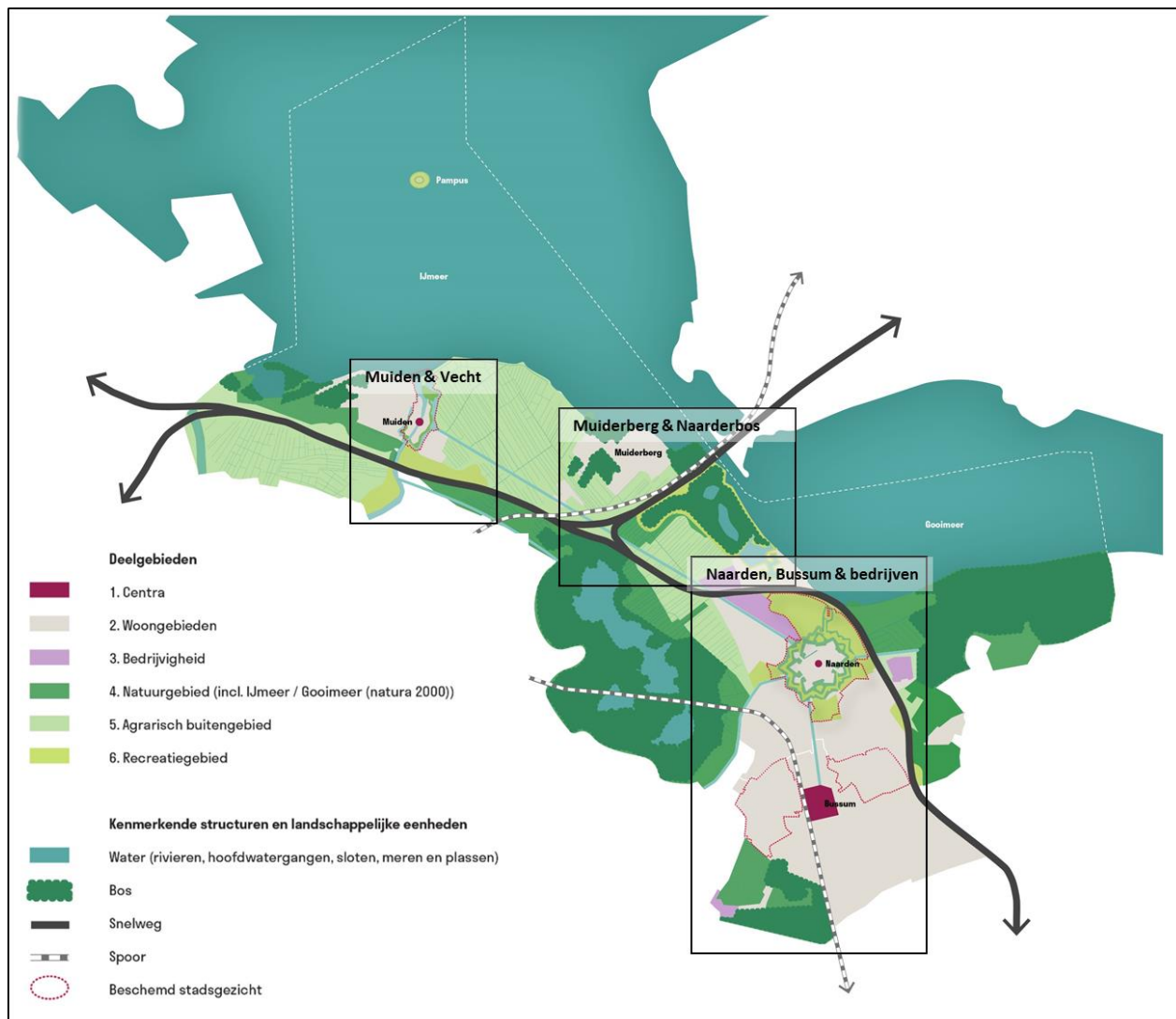
Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
		1. Leefbaarheid en verblijfskwaliteit gaan boven parkeerruimte op straat. 2. Fietsnetwerken en -parkeerplekken worden geoptimaliseerd en uitgebreid. 3. OV-knooppunten worden versterkt en mobiliteitshubs waar mogelijk ontwikkeld. 4. Parkeervoorzieningen worden geoptimaliseerd en nieuwe parkeernormen worden vastgesteld. 5. Er wordt verduurzaamd door meer laadpalen te realiseren.	parkeernormen aan te passen en meer laadpalen te realiseren zal de mobiliteit in de gemeente verduurzamen en de CO ₂ uitstoot afnemen.
Erfgoed	Visie op Erfgoed (2021)	Er is een aantal doelen opgesteld: 1. Erfgoed wordt verduurzaamd met behoud van cultuurhistorische waarde. 2. Erfgoed wordt beschermd en behouden. 3. Erfgoed wordt (waar mogelijk) herbestemd en herontwikkeld.	Bij het behouden, herbestemmen en verduurzamen van erfgoed is ook gekeken naar de mogelijke gevolgen voor het milieu. Door bestaande gebouwen en infrastructuur te behouden en te verduurzamen wordt het milieu namelijk minder belast dan door slopen en nieuw bouwen.
Overig	Welstandsnota (2018)	In deze welstandsnota is uitgebreid beschreven waaraan toekomstige ontwikkelingen en (bouw)plannen moeten voldoen om de huidige uitstraling en het welstandsniveau te behouden. Deze criteria zijn opgesteld voor specifieke typen gebouwen of objecten, zoals aanbouwen of militaire objecten, en voor specifieke kernen of gebieden in de gemeente, zoals Vesting Naarden en veenweidegebied.	Deze welstandsnota is opgesteld met enkele milieuoverwegingen. Door criteria op te stellen waar alle toekomstige ontwikkelingen en (bouw)plannen aan moeten voldoen, wordt er ook rekening gehouden met het milieu en de natuur. Specifieke eisen voor het behouden van de (natuur)waarde van o.a. het bosgebied zorgen ervoor dat deze natuur en het milieu beter worden beschermd.
	Duurzaam, sociaal, veilig en vitaal' Coalitieakkoord Gooise Meren 2018-2022 (2018)	In dit coalitieakkoord worden gemeentelijke ambities en geplande visies uiteengezet. Er staat per speerpunt en thema beschreven welke ambities de gemeente heeft en welke stappen ondernomen gaan worden m.b.v. plan- en visievorming. Veel van die plannen en visies en hun milieuoverwegingen worden beschreven in deze tabel.	Ondanks dat de ambities en plannen vrij abstract en weinig concreet zijn, is duidelijk dat milieuoverwegingen zijn meegenomen. In veel thema's wordt een link gelegd naar verduurzaming, bv. bij wonen en vastgoed. Daarbij wordt expliciet aangegeven dat de natuur en natuurgebieden worden beschermd en behouden.
	Veiligheidsanalyse 2017/2018. Rapport t.b.v. het integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 (2018)	De veiligheidsanalyse en het -beleid omvatten informatie en doelstellingen voor vijf veiligheidsvelden: 1. Veilige woon- en leefomgeving. 2. Bedrijvigheid en veiligheid. 3. Jeugd en veiligheid. 4. Fysieke veiligheid. 5. Integriteit en veiligheid.	Binnen de veiligheidsanalyse en het bijbehorende Veiligheidsbeleid zijn weinig milieuoverwegingen te herkennen. Wat hiervoor wel in aanmerking komt betreft het beleid voor veiligheid omtrent gevaarlijke stoffen. Deze kunnen namelijk schadelijk zijn voor het milieu.
	Strategisch accommodatiebeleidsplan (2018)	De gemeente heeft voor het vastgoed vier ambities opgesteld: 1. Vastgoed verduurzamen. Nieuwbouw wordt duurzamer gebouwd en bestaande gebouwen worden verduurzaamd. 2. Vastgoed toegankelijker maken. De gebouwen moeten (letterlijk en figuurlijk) toegankelijker voor inwoners worden.	De milieuoverwegingen zijn te herkennen in de ambitie om het vastgoed te verduurzamen. Hierbij wordt getracht om via verschillende manieren te verduurzamen. Nieuwbouw wordt duurzamer gebouwd en bestaande gebouwen worden verduurzaamd d.m.v. renovaties en

Thema	Document	Kenmerken	Milieuoverwegingen
		- Historisch erfgoed behouden. Er wordt per geval maatwerk geleverd om de beste oplossingen te vinden voor het behoud en/of herontwikkelen van historische panden. - Ontmoeten en burgerparticipatie stimuleren. Gemeentelijk vastgoed moet actiever worden ingezet voor ontmoetingen en sociale activiteiten.	aanpassingen die het vastgoed energiezuiniger en klimaatadaptiever moeten maken.
	Van Meren en Wegen Ambitiedocument Omgevingswet (2017)	Dit ambitiedocument vormde de basis voor de Omgevingsvisie en geeft inzicht in de gemeentelijke doelen en ambities: - De opgave vanuit de Omgevingswet met inwoners en partners realiseren. - Prioriteiten liggen op het versterken van OV-bereikbaarheid, behouden van erfgoed en werk, investeren in landschap, recreatie en toerisme en in alles streven naar duurzaamheid. Dit moet samen met de gemeenten in de regio worden waargemaakt. - Minimale set van regels rondom kernwaarden ontwikkelen die optimale duidelijkheid bieden, maar het college de ruimte geeft om maatwerkoplossingen te bieden voor complexe gevallen. - Initiatieven van inwoners en ondernemers stimuleren d.m.v. fondsen of andere ondersteuning. - Streven naar zoveel mogelijk participatie. - Voldoen aan de wettelijke termijnen en kwaliteitseisen.	Het ambitiedocument geeft expliciet aan dat er in alle doelen wordt gestreefd naar duurzaamheid. Dit toont dat er op een integrale en actieve manier wordt omgegaan met de milieuoverwegingen. De ambities spreken ook uit om de kernwaarden van de gemeente te waarborgen. Dit verwijst o.a. naar het groene en historische karakter van de omgeving. Hiermee wordt de ambitie uitgesproken om de natuur en het milieu beter te beschermen.

6 Botsproeven

In hoofdstuk 4 zijn per opgave de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven en is het doelbereik van de maatregelen in de Ontwerp omgevingsvisie beoordeeld. Deze sectorale beoordelingen worden in dit hoofdstuk samengebracht. De individuele opgaven worden met elkaar geconfronteerd om een beeld te krijgen van de mate waarin ze in samenhang realiseerbaar zijn. Ambities kunnen met elkaar botsen, hetzij vanuit een concurrerende ruimtevrage (zie hiervoor Figuur 62), hetzij omdat er negatieve effecten in andere beleidsvelden optreden als een ambitie gerealiseerd wordt. Juist op plekken waar niet alle ambities behaald kunnen worden, liggen belangrijke keuzes voor de ontwerp omgevingsvisie. Daarnaast kunnen beleidsmaatregelen elkaar ook versterken of bijdragen aan meerdere ambities tegelijk, en het is belangrijk om deze meekoppelkansen ook in beeld te krijgen.

Omdat de deelgebieden in de Ontwerp omgevingsvisie sterk verschillen qua ruimtegebruik, aanwezige gebruiksfuncties en type ontwikkelingen, zijn er per deelgebied (Figuur 62) verschillende knelpunten en meekoppelkansen. Ook in de ontwerp omgevingsvisie worden deze deelgebieden opgenomen. Een gebiedsgerichte insteek van dit hoofdstuk heeft daarom de meeste meerwaarde voor de omgevingsvisie. Daarom is dit hoofdstuk opgebouwd aan de hand van de deelgebieden. Voor ieder deelgebied wordt beschreven welke knellende ambities en beleidsvoornemens er zijn, welke ambities elkaar juist versterken, en wat de belangrijkste afwegingen richting de ontwerp omgevingsvisie zijn. Binnen de Ontwerp omgevingsvisie worden de vier woongebieden als aparte deelgebieden behandeld. Omdat hier sprake is van vrij veel gemeenschappelijke knelpunten en meekoppelkansen, worden deze vier deelgebieden in paragraaf 6.1 – Woongebieden als één deelgebied behandeld.

Figuur 62 De zes deelgebieden die in de Ontwerp omgevingsvisie onderscheiden worden (Kuiper Compagnons, 2021)

6.1 Woongebieden

Onder de woongebieden worden alle woonwijken in Bussum, Naarden-Vesting, Muiden en Muiderberg verstaan. De ruimte binnen de bebouwde kom is beperkt en er ontstaan daardoor knelpunten vanuit meerdere maatschappelijke opgaven. Daarnaast liggen er ook kansen voor synergie door gunstige effecten voor meerdere beleidsvelden te combineren. De knelpunten, meekoppelkansen en leidende keuzes voor dit deelgebied worden in onderstaande paragraaf beschreven.

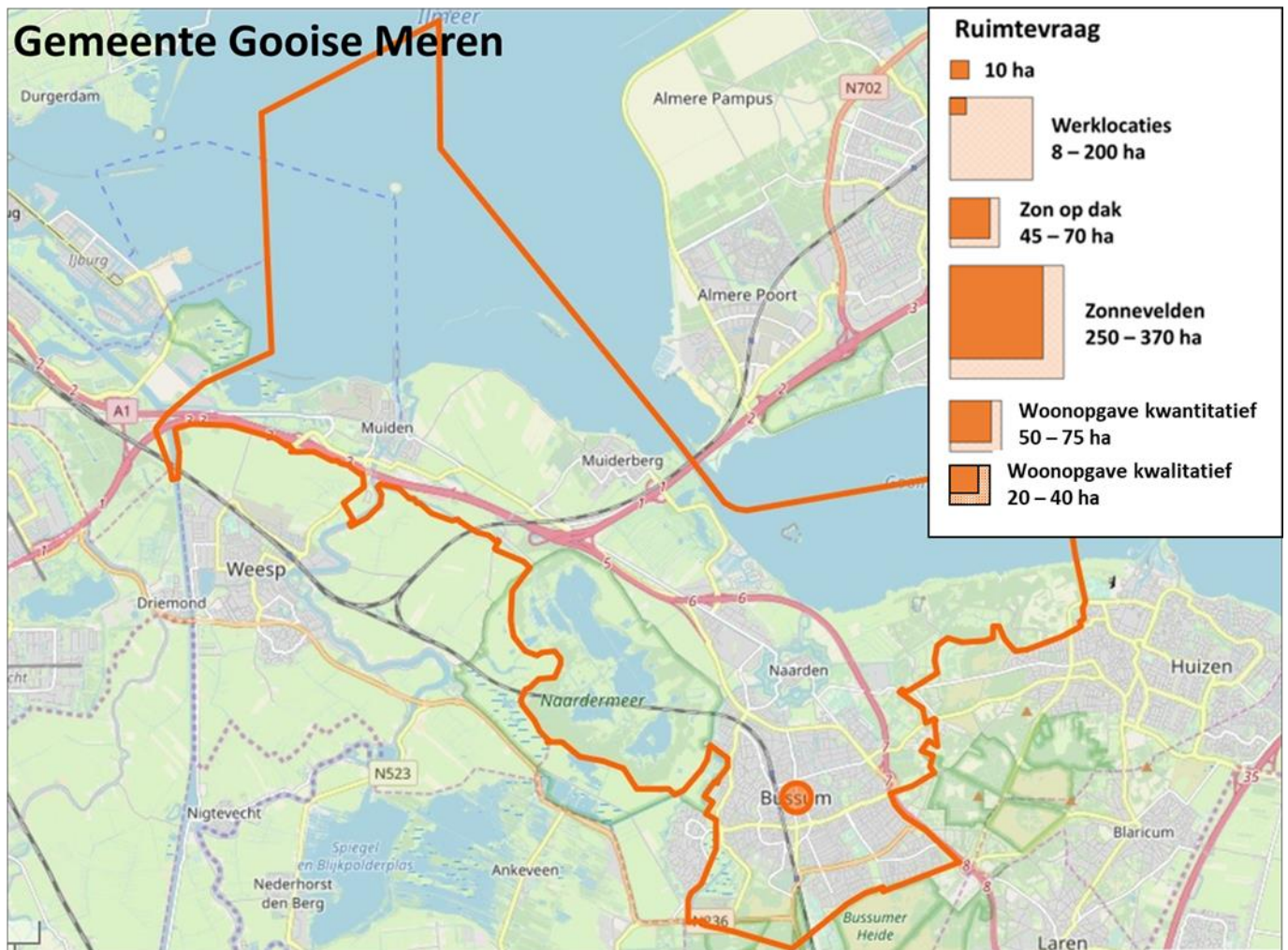
Knelpunten

- De gemeente zet naast de uitbreidingslocatie de Krijgsman in op inbreiding om aan de veranderende woonvraag te voldoen. De hogere bevolkingsdichtheden die hiermee gepaard gaan, kunnen leiden tot **toenemende congestie** op het bestaande wegennet, met negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving, verkeersveiligheid, geluidsoverlast en luchtkwaliteit.
- De gehele gemeente zal overstromen bij **falen van de primaire en secundaire waterkeringen**. Bij iedere bouwactiviteit moet daarom ingezet worden op het **minimaliseren van de gevolgen** daarvan. Dit kan in de vorm van ophogen of waterdicht bouwen (het water buiten houden) of overstromingsbestendig maken (schade minimaliseren door materiaalkeuze en hoger plaatsen van kwetsbare functies zoals elektriciteit).
- **Geluidsoverlast** is een belangrijk aandachtspunt, niet alleen voor bestaande woonwijken, maar zeker ook voor nieuwe woongebieden. Nieuwe woongebieden die dichtbij grote wegen liggen en daardoor gevoelig zijn voor geluidsoverlast zijn de Krijgsman en Hoogerlust in Muiden, de **Godelindeschool** in Naarden-Vesting en de **Cacaostraat** (Bensdorpterein) in Bussum.
- Het sterk verharde Naarden-Vesting en het centrum van Bussum zijn gevoelig voor **hittestress en wateroverlast**, problemen die deels opgelost zouden kunnen worden door meer ruimte voor openbaar groen vrij te maken, aanvullend zullen (technische) maatregelen nodig zijn.
- De **leefbaarheid** in de woongebieden is een belangrijk aandachtspunt: niet alle woningen in de dichter bebouwde wijken van Bussum en Naarden-Vesting hebben een tuin, en toegang tot openbare plekken waar mensen kunnen wandelen, sporten en elkaar ontmoeten draagt sterk bij aan de leefbaarheid.
- De **warmtetransitie** kan een knelpunt opleveren met de ambitie van de gemeente om het aandeel **duurzame elektriciteit** te vergroten. Omdat de Transitievisie Warmte nog niet vastgesteld is op moment van schrijven (december 2021), is het nog onduidelijk welke opwekmethoden de gemeente op inzet; indien veel huizen verwarmd gaan worden middels luchtwarmtepompen, leidt dit in de winter tot een sterke stijging van de stroomvraag. Deze zal, met name in de winter als er weinig zonne-energie opgewekt wordt, waarschijnlijk opgewekt worden door middel van grijze stroom (gas en/of kolen).
- De gemeente heeft de ambitie om meer **moestuinen en voedselbosjes** in de woonwijken aan te leggen. In de ontwerp omgevingsvisie staan echter geen beschrijvingen van de omvang hiervan en de plekken waar ze aangelegd worden. Het risico bestaat dus dat er onvoldoende ruimte is binnen de bebouwde kom om deze ambities te verwezenlijken.

Meekoppelkansen

- **Inbreiding** en **herontwikkeling** schept kansen voor **warmtenetten**, vanwege grootschaligheid, aanpak ondergrond en beter geïsoleerde huizen.
- **Inbreiding, nieuwbouw** en **herontwikkeling** vergroten de **hoeveelheid verhard oppervlak**. Het is noodzakelijk om hierbij tijdig maatregelen en ruimte voor **klimaatadaptatie** (verminderen van hitte in buitenruimten en in gebouwen, opvang van hemelwater, verminderen van droogte en verminderen gevolgen van overstromingen) in te passen, bijvoorbeeld in de vorm van meer **openbaar groen**.

- Het renoveren en herontwikkelen van **erfgoed** en andere locaties kan ervoor zorgen dat de cultuurhistorische waarde behouden blijft en hernieuwd wordt door o.a. **functiemenging** met horeca, woningbouw, etc.
- Het aanleggen van meer **openbaar groen** leidt tot **positieve neveneffecten** op verschillende beleidsterreinen. Meer groen vermindert de gevoeligheid voor **hittestress** vanwege schaduwwerking en het uitblijven van uitstraling van warmte door verharde oppervlakken. Daarnaast vergroot openbaar groen de capaciteit om grote hoeveelheden **hemelwater** tijdelijk te bufferen zodat ze geen schade aan infrastructuur en vastgoed toebrengen. Meer verblijfsgroen vergroot de **leefbaarheid, gezondheid en sociale cohesie** in een wijk, en meer biodiversiteitsgroen vergroot de capaciteit van de stedelijke omgeving om als **stapstenen-ecosysteem** te fungeren. Tot slot heeft meer groen ook een positief effect op de **vastgoedwaarde** in de directe omgeving.
- **Nieuwbouw en renovatie** leiden tot een positief neveneffect voor de ambities op het gebied van **duurzame elektriciteit, verwerking van hemelwater en van warmte**. Nieuwbouwwoningen zijn beter geïsoleerd, worden niet op het gas aangesloten, afgekoppeld van de riolering en kunnen gemakkelijker energieneutraal worden opgeleverd.
- In de **ondergrond** ontstaan mogelijk knelpunten door concurrerende ruimtevragen. Maatschappelijke opgaven als de **warmtetransitie, elektrificatie van vervoer, klimaatadaptatie, openbaar groen en riolering** vragen allemaal ruimte in de ondiepe ondergrond. Deze is in de huidige situatie al druk bezet en het is dus van belang om zoveel mogelijk gebruiksfuncties te combineren, bijvoorbeeld door bij de aanleg van een warmtenet ook andere opgaven op het gebied van bijvoorbeeld riolering en kabels en leidingen aan te pakken.
- Grootschalige herontwikkeling van woongebieden die mogelijk nodig is om aan de veranderende woonvraag te voldoen schept kansen om andere maatschappelijke opgaven een plek te geven. Indien ingezet wordt op hoogbouw, komt op straatniveau ruimte vrij voor bijvoorbeeld openbaar groen, speelplekken en klimaatadaptatie (opvang van hemelwater, verminderen van droogte en verminderen gevolgen van overstromingen). Ook is het gemakkelijker bij grootschalige herinrichtingsprojecten om de parkeernorm te differentiëren of in te zetten op ondergronds parkeren; dit draagt verder bij aan het vrijmaken van ruimte op straatniveau. Overweeg hierbij om in te zetten op doorlatende groene verhardingen voor o.a. parkeerplaatsen dat leidt tot zowel meer groen en hemelwateropvang als minder verhardingen.

Figuur 63 Een inschatting van de benodigde ruimte voor verschillende maatschappelijke opgaven, op schaal weergegeven

6.2 Centra

In de Ontwerp omgevingsvisie vallen de centra van Bussum, Naarden-Vesting en Muiden onder het deelgebied Centra. De centra zijn onderdeel van de woongebieden in de drie woonkernen en knelpunten en kansen overlappen daardoor deels met die van het deelgebied Woongebieden. Daarnaast is er, met name in het centrum van Bussum, veel retail, en de ligging nabij het spoor leidt tot specifieke knelpunten en meekoppelkansen.

Knelpunten

- De beperkte ruimte en hoge mate van **verharding** in de centra leiden ertoe dat ze gevoelig zijn voor **wateroverlast** door piekbuien, en inbreiding vergroot deze gevoeligheid. Dit kan leiden tot:
 - schade en overlast door instromend hemelwater in de gebouwen;
 - onbegaanbaarheid van wegen, met name calamiteitenroutes moeten begaanbaar blijven;
 - schade aan infrastructuur.

Om dit te voorkomen, dient het water tijdelijk geborgen te worden op een plek waar het geen schade toebrengt. Doordat er weinig ruimte is voor **waterberging in de centra**, is het van belang dat de perceelseigenaar (als primair verantwoordelijke), zo nodig in samenwerking met de gemeente en het waterschap, maatregelen treft. De gemeente en het waterschap stellen dit in veel gevallen nu al verplicht op basis van de Zorgplicht hemelwater, beleidsregels en de Keur. Echter, dit is nog onvoldoende bekend en kan nog meer onder de aandacht gebracht worden.

- De hoge mate van **verharding** maakt de centra van Bussum en Naarden-Vesting ook gevoelig voor hittestress, en inbreiding vergroot deze gevoeligheid. Het vergroten van het aandeel openbaar groen (bomen en struiken) is een moeilijke opgave omdat er weinig ruimte vrijgespeeld kan worden zonder bestaand vastgoed te slopen. Door ingrepen met een **kleinere ruimtelijke impact** is het wel mogelijk om in deze gebieden de gevoelstemperatuur naar beneden te brengen. Denk hierbij aan het creëren van schaduw op stoepen en het aanleggen van fontein en waterpunten.
- Grote delen van (met name de historische) kernen zijn onderdeel van **primaire en secundaire waterkeringen** en de beschermingszones daaromheen. Omdat de gemeente meestal het eerste aanspreekpunt is voor vergunningen voor nieuwbouw en renovatie van panden, heeft zij hier een informerende taak. De gehele gemeente is gevoelig voor overstromingen als de primaire en secundaire dijken falen. Dit vergt bescherming van de waterkeringen en de beschermingszones daaromheen. Aanvullend kunnen de gevolgen van een overstroming geminimaliseerd worden met een gericht ontwerp om vitale objecten minder gevoelig te maken voor de gevolgen van een overstroming (bijv. hoger plaatsen van vitale regelkasten en voorzieningen).
- Er is een grote druk op de binnenstedelijke **werklocaties** om te **transformeren naar woningen**. De gemeente heeft echter de ambitie om een **woonwerkbalans** van 50-50 te realiseren in Gooise Meren en definieert dat als de situatie waarbij het aantal banen binnen de gemeentegrenzen net zo groot is als de omvang van de beroepsbevolking. Het transformeren van de werklocaties tot woningen leidt tot een afname van het aantal banen, en deze ontwikkeling knelt daarom met deze ambitie. Voor dit planMER is geen informatie beschikbaar gekomen over de grootte van de werklocaties waar dit voor geldt, dus een kwantitatieve analyse is niet mogelijk.
- **Inbreiding** in de centra leidt tot risico's voor **bereikbaarheid**. Indien de bevolkingsdichtheid toeneemt, dreigt congestie op het wegennet zowel in de centra als in de aanloopstraten naar de centra. Op zijn beurt kan dit weer leiden tot negatieve gevolgen voor geluidsoverlast, luchtkwaliteit en leefbaarheid. Voor dit planMER is geen kaart met knelpunten op het wegennet (Intensiteit/Capaciteit) beschikbaar gekomen dus een ruimtelijke analyse van welke wegen hier gevoelig voor zijn, was niet mogelijk.

Meekoppelkansen

- Ieder bouw, renovatie of nieuwbouw biedt een kans om het ontwerp meer klimaatbestendig (verminderen van hitte in buitenruimten en in gebouwen, opvang van hemelwater, verminderen van droogte en verminderen gevolgen van overstromingen) te maken.
- Het **toevoegen van woningen** in het centrum van Bussum kan ertoe leiden dat meer inwoners van Bussum de **trein** naar het werk pakken. Daarmee ligt er een meekoppelkans in het stimuleren en aanbieden van een betere infrastructuur en bereikbaarheid voor fietsers, wandelaars en OV-gebruikers. Als dit leidt tot een groot effect op het aantal mensen dat met de auto naar het werk gaat, kan het autoverkeer afnemen, met positieve gevolgen voor luchtkwaliteit, geluidsoverlast en verkeersveiligheid.
- Bij de **appartementencomplexen** die nodig zijn om aan de sterk stijgende vraag naar betaalbare, kleinere woningen met toegang tot zorgfaciliteiten te voldoen, kan mogelijk een lagere **parkeernorm** gehanteerd worden. Het autobezit van jongeren die met de trein naar het werk gaan en in de binnenstad wonen alsmede van weinig mobiele ouderen is lager dan dat van gezinnen. Doordat minder parkeerplekken gerealiseerd hoeven te worden, en er bij appartementencomplexen in de hoogte gebouwd wordt, kan ruimte vrijkomen op straatniveau. Deze ruimte kan gebruikt worden voor andere gebruiksfuncties zoals groen of ontmoetingsplekken. Deze ruimte en nieuwe functies kunnen bijdragen aan gezondheid, leefbaarheid, klimaatadaptatie en uitstraling van de centra.
- Zoals voor alle stadscentra met een winkelfunctie is **oplopende leegstand** onder andere doordat mensen meer internetwinkelen een risico. Tegelijkertijd kan de gemeente dit ook als kans zien: **vrijkomende ruimte** op strategische en gewilde plekken in de centra kan gebruikt worden voor andere maatschappelijke opgaven zoals het bouwen van **appartementen** of het bieden van **informele werklocaties** aan zzp-ers en kleine bedrijven.
- De **herontwikkeling van woongebieden** die mogelijk nodig is om aan de veranderende woonvraag te voldoen (meer appartementen) leidt tot meekoppelkansen op het gebied van **warmtetransitie, klimaatadaptatie** (verminderen van

hitte in buitenruimten en in gebouwen, opvang van hemelwater, verminderen van droogte en verminderen gevolgen van overstromingen), **hittestress** binnenshuis (beter geïsoleerde woningen) en **afstand tot voorzieningen**.

- **Inbreiding** in de centra kan gericht ingezet worden om **geluidoverlast** vanaf het spoor te voorkomen. Appartementencomplexen die met de achterkant naar het spoor staan en goed tegen geluid geïsoleerd zijn, kunnen fungeren als **geluidswal** voor het achterliggende gebied. Hiervan zijn verschillende voorbeelden, zoals het kantoor aan de Arthur van Schendelstraat in Utrecht.

6.3 Bedrijvigheid en grootschalige detailhandel

Het deelgebied Bedrijvigheid en grootschalige detailhandel beslaat drie gebieden binnen de gemeente Gooise Meren. Verreweg het grootste gebied is Gooimeer, met bedrijventerrein Gooimeer Zuid en kantorenpark Gooimeer Noord. In het noordoosten van de gemeente ligt een bedrijventerrein met daarop onder meer geur- en smaakstoffenproducent Givaudan, en in de zuidwestelijke punt van de gemeente ligt een klein gebied met detailhandel, waaronder een bouwmarkt en een caravanstalling.

Knelpunten

- Om de ambitie waarin er **net zoveel banen als werkzame personen** binnen de gemeentegrenzen zijn te behalen, zijn ongeveer 10.000 banen met bijbehorende werkruimte nodig in de periode tot 2040. Hiervoor zijn (minimaal) **tientallen hectaren aan additionele werklocaties** nodig. Deze ruimte is niet direct voorradig: op bestaande bedrijventerreinen biedt verdere verdichting onvoldoende ruimte en in het buitengebied voert de gemeente het beleid om niet verder uit te breiden.
- Tegelijkertijd wordt onderzocht of **kleinere werklocaties** binnen de bebouwde kom **getransformeerd** kunnen worden naar **woongebieden**, een ontwikkeling die zal leiden tot verlies van banen binnen de gemeentegrenzen en bovenstaande ruimte vraag verder zal doen stijgen.
- **Kantorenpark Gooimeer Noord** wordt getransformeerd naar een **bedrijventerrein**. Het ruimtegebruik van een baan op een bedrijventerrein is veel groter dan van een kantoorbaan (~200 m² versus ~10 m²) en aangezien kantorenparken niet uitgebreid gaan worden, leidt dit ertoe dat er minder banen over zullen blijven op Gooimeer Noord. De **ruimte vraag** om voldoende werkgelegenheid te bieden om de woon-werkbalans naar 50-50 te brengen, wordt daardoor nog groter.
- Indien de gemeente wil sturen op een groei van ongeveer 10.000 banen, zal dit onvermijdelijk leiden tot grotere drukte op het wegennet. Het merendeel van de mensen die op deze **nieuwe werklocaties** gaan werken zal met de auto naar het werk komen omdat er nabij de treinstations in de gemeente geen plek meer is voor grootschalige bedrijvigheid. Meer **congestie** op de A1 en de secundaire en tertiaire ontsluitingswegen is daardoor te verwachten.
- Met name het Natura 2000-gebied Naardermeer is gevoelig voor vermesting door stikstofdepositie. Uit de Passende beoordeling die uitgevoerd is voor dit planMER blijkt dat het risico van **toenemende stikstofdepositie** in de gemeente beperkt is doordat woningen en bedrijven ver van de Natura 2000-gebieden gebouwd worden en panden tegenwoordig gasloos aangelegd worden. Een significante toename in **autobewegingen** en vrijkomende stikstof bij **productieprocessen** van bedrijven zijn ontwikkelingen die mogelijk wel kunnen leiden tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden in en om de gemeente, in de vorm van meer stikstofdepositie.
- De **zuidkant van bedrijventerrein Gooimeer Zuid** ligt direct tegenover de woonwijk ten zuiden van de Amsterdamsestraatweg. De uitstraling en leefbaarheid van deze wijk worden negatief beïnvloed door het **zicht** op de bedrijfspanden van het bedrijventerrein. Door bijvoorbeeld een groene haag parallel aan de weg te plaatsen, kan vrij gemakkelijk het zicht op het bedrijventerrein vanuit het zuiden ontnomen worden.

Meekoppelkansen

- De ambitie van de gemeente om **meer werkgelegenheid** binnen Gooise Meren te realiseren biedt mogelijkheden voor de **circulairiteitsopgave**. Indien de gemeente kritische afwegingen maakt in het aantrekken van (duurzame) bedrijven kan dit de lokale circulariteit en duurzame economie bevorderen. Daarbij kan het stimuleren van circulariteit en duurzaamheid bij de al gevestigde bedrijven ook voor extra werkgelegenheid zorgen. Het is echter wel de vraag in hoeverre de bedrijven zelf initiatief zullen nemen op dit gebied, aangezien het dure operaties kunnen zijn om bedrijven te verduurzamen. De gemeente zal hier een stimulerende rol in kunnen aannemen om zowel de werkgelegenheid als de circulariteit te bevorderen.
- Het **inbreiden** op bestaande bedrijventerreinen of het aanleggen van **nieuwe bedrijventerreinen/kantoorparken** vormt meekoppelkansen voor duurzaamheid, klimaatadaptatie (verminderen van hitte in buitenruimten en in gebouwen, opvang van hemelwater, verminderen van droogte en verminderen gevolgen van overstromingen) en **energietransitie**. Bedrijfspanen en kantoren kunnen energieneutraal of zelfs energieleverend gebouwd worden en bij herontwikkeling of nieuw in te richten terreinen kan gewerkt worden met duurzame materialen, groene/blauwe daken, opvang van hemelwater, overstromingsbestendigheid of daken met zonnepanelen. Ook kunnen slimme keuzes gemaakt worden op het vlak van materiaalgebruik en positionering van panden om hittestress te voorkomen. **Natuurinclusief bouwen** is tot slot ook een mogelijkheid om de negatieve impact van bedrijventerreinen op de groene leefomgeving te verkleinen.

6.4 Natuurgebied

Het deelgebied Natuur omvat verscheidene natuurterreinen: de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Hieronder vallen de kustzones in de noordwestelijke (Baai van Ballast) en noordoostelijke (Valkeveen) punten van de gemeente, net als een strook natuur ten noordoosten van Muiden en ten westen van Muiderberg. Ook de meest noordelijke punt van het Spanderswoud in het zuiden van de gemeente valt binnen dit deelgebied. De beschermde status van de Natura 2000-gebieden levert beperkingen voor ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente op. Doordat deze beschermde gebieden een erg groot grondgebied bestrijken, is het grondgebied dat geschikt is voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beperkt. Daarbij mogen ook nabij deze beschermde gebieden vaak ook geen of nauwelijks ontwikkelingen plaatsvinden, omdat ze negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben. De gemeente is daarom beperkt in de ruimte die gebruikt kan worden om de benodigde maatregelen uit te voeren om aan diverse ambities met een grote ruimteclaim te voldoen. Deze knelpunten worden onder de relevante deelgebieden beschreven en worden hieronder niet behandeld.

Knelpunten

- Naar verwachting zal het aantal binnen- en buitenlandse toeristen verder toenemen. Hierdoor zal een **grotere recreatiedruk** ontstaan op de hele gemeente. Dit kan mogelijk negatieve effecten hebben op het (beschermde) natuurgebied. Een groter aantal toeristen kan leiden tot meer **overlast, verstoring** en **vervuiling**. Daarom is het van groot belang dat dit groeiende aantal toeristen in goede banen geleid wordt door de gemeente. Het beleid om de bereikbaarheid van toeristische trekpleisters te beperken zoals de gemeente dat toepast bij het Muiderslot kan ervoor zorgen dat de toestroom van toeristen en recreanten naar gevoelige natuurgebieden binnen de perken blijft. Ook het afschermen van natuurgebieden voor bezoekers, bijvoorbeeld door er geen paden doorheen aan te leggen en waterrecreatie te beperken, kan hieraan bijdragen.
- Uit de **Passende beoordeling** blijkt dat verscheidene maatregelen die mogelijk getroffen worden in Natura 2000-gebieden **mogelijk niet vergunbaar** zijn. Daarbij gaat het om het aanleggen van nieuwe fiets- en wandelpaden door Natura 2000-gebieden en de aanleg van nieuwe recreatieve stranden aan de oevers van de meren ten noorden van de gemeente. Er kunnen **mitigerende maatregelen** getroffen worden, zoals het afschermen van fiets- en wandelpaden met (geluids)schermen of het alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen openstellen van fiets- en wandelpaden.
- De **verdiepte ligging van de A1** waar de gemeente op hoopt, kan leiden tot **veranderingen in grondwaterstromen**. Doordat een verdiepte weg een langgerekte barrière voor het hydrologisch systeem vormt, kan kwel vanuit Bussum-Naarden naar het Naardermeer en Gooimeer in omvang verminderen. Dit kan een negatief effect op deze Natura 2000-gebieden hebben. In de Passende beoordeling wordt als mitigerende maatregel het toepassen van

technieken die de aantasting van de hydrologie van het Gooimeer en Naardermeer voorkomen. Mocht de A1 in de toekomst verdiept aangelegd gaan worden, is dit een aandachtspunt voor het ontwerp.

Meekoppelkansen

- De gemeente overweegt om **weilanden** aan de oostzijde van Muiderberg die nu veelal bestaan uit monocultuur raaigras met injectiebemesting om te zetten naar **bos- en (nat) natuurgebied**. Deze omzetting naar bos en het vernatten van het gebied zal een positief effect op flora en fauna hebben, en bevordert daarmee de **biodiversiteit** en **lokale natuurwaarde**. Daarbij zorgt deze vernatting ook voor minder bodemdaling in het gebied en in bodems met veel organisch materiaal leidt dit tot een positief effect op de **uitstoot van broeikasgassen**.
- Waterkwaliteit, biodiversiteit en landschap** staan in nauw verband met elkaar en kunnen elkaar **positief beïnvloeden**. De ambitie van de gemeente om de chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te verhogen en om het bodem- en watersysteem klimaatbestendig in te richten, hebben een positief effect op de biodiversiteit. Een grote biodiversiteit stimuleert ook de uitstraling van het landschap en kan hierdoor een aanzuigende werking hebben op bezoek aan de gemeente. Een belangrijke kanttekening daarbij is dat deze taak vooral bij het waterschap Amstel, Gooi en Vecht ligt en dat de gemeente het waterschap alleen kan ondersteunen, bijvoorbeeld door **afstroming van verontreinigd water** te beperken vanaf gemeentelijke eigendommen (bijv. verhardingen, sportvelden en ook groen) en door het verminderen van de vuiluitworp van rioolwateroverstorten.

6.5 Agrarisch buitengebied

Het agrarisch buitengebied is onderverdeeld in drie grote deelgebieden ten zuidwesten van Muiden en ten zuiden van de A1, ten noorden van de A1 en tussen Muiden en Muiderberg, en ten noorden van de A1 tussen Muiderberg en Naarden-Bussum. Hieronder worden de knelpunten en meekoppelkansen in het agrarische buitengebied samengevat.

Knelpunten

- Het buitengebied, met name het veenweidegebied, vraagt om bijzondere aandacht. Eén van de leidende opgaven is hier de **bodemdaling** die plaatsvindt door het kunstmatig laag houden van de grondwaterspiegel ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering. De lage grondwaterspiegel heeft een negatief effect op meerdere omgevingsaspecten: het buitengebied wordt gevoeliger voor **droogte** in warme en droge zomers zoals die van 2018, 2019 en 2020. Ook heeft een kunstmatig lage grondwaterspiegel een negatief effect op de natuur, voor bomen, planten en dieren komt dan namelijk minder water beschikbaar. Tot slot hebben veenbodems een hoog organische stof gehalte en de toplaag van de bodem die boven de grondwaterspiegel komt te liggen, gaat oxideren. Dit leidt tot verdere bodemdaling en de **uitstoot van broeikasgassen**.
- De oplossing voor bodemdaling is niet direct voorhanden. Er wordt geëxperimenteerd met **innovatieve oplossingen** als het aanleggen van **drukdrainage** en **greppelinfiltratie** op agrarische percelen waarvan het resultaat is dat de grondwaterstand hoger kan liggen terwijl de percelen bruikbaar blijven voor de landbouw en veeteelt. Het doelbereik van deze maatregelen is echter nog niet bekend. Aangezien het buitengebied nu bestaat uit een afwisseling van **landbouw- en natuurgroden** die tegengestelde belangen hebben bij de hoogte van het grondwater, en grondwaterstanden niet per perceel gevarieerd kunnen worden, ligt het in de lijn der verwachting dat deze **belangen niet beide gediend** kunnen worden en dat een keus gemaakt moet worden tussen natuur en landbouw, of dat een waterbestendigere vorm van landbouw toegepast moet worden. Een mogelijke oplossing is om te sturen op grotere aaneengesloten natuur- en landbouwgebieden die zodanig groot zijn dat de grondwaterstand per gebied gevarieerd kan worden.
- Vanuit de **agrarische sector**, en met name de veeteelt, komen veel **vermestende stoffen** vrij. Het gaat daarbij om nitraat (NO_3^-) en fosfaat (P_2O_5). Deze stoffen komen vrij doordat nitraat in de bodems van akkers en graslanden in het grondwater uitspoelt en doordat fosfaat bij neerslag van agrarische percelen via het oppervlaktewater afspoelt naar elders. Stikstof en fosfaat zijn **nutriënten voor planten**, en een overmaat aan voedsel leidt tot ecosystemen die gekenmerkt worden door slechts enkele, weinig waardevolle soorten (onder meer brandnetel en braam). Via deze vermessing heeft de agrarische sector (naast watergebruik en verlies aan leefgebied) dus een **negatief effect op de natuur** in de gemeente. De gemeente heeft hierin geen rol. Zij kan wel de uitstoot van haar **eigen percelen**

verminderen door voorwaarden op te nemen in (agrarische) pachtcontracten en bij eigen beheer van groen en sportvelden het vrijkomen van nutriënten te minimaliseren.

- De **energietransitie** eist veel ruimte in het buitengebied omdat het potentieel van besparing en zon op dak onvoldoende is om aan de ambitie om **in 2050 klimaatneutraal** te zijn te voldoen. Dit betekent dat het grootste deel van de binnen de gemeente verbruikte elektriciteit ook duurzaam binnen de gemeente opgewekt moet worden. Naar schatting gaat het daarbij om ongeveer 730 TJ aan elektriciteit met zonnepanelen en/of windturbines. Hiervoor is een combinatie van **250-370 hectare aan zonnepanelen** en **22 tot 33 windturbines** nodig. In verhouding tot de totale oppervlakte van het agrarische buitengebied van ongeveer 1.000 hectare is dit een forse ingreep met negatieve gevolgen voor de ruimte voor de agrarische sector en de beleving van het landschap.

Meekoppelkansen

- Een effectieve manier om de bodemdaling tegen te gaan is om het **grondwaterpeil te verhogen**. Het hogere grondwaterpeil zorgt voor positieve neveneffecten op het gebied van **droogtebestendigheid en natuur**. Gebieden waar de grondwaterstand verhoogd wordt, worden minder bruikbaar voor akkerbouw en veeteelt. Dit biedt echter wel mogelijkheden voor andere functies, zoals het realiseren van nieuwe of uitbreiden van bestaande **natuurgebieden**. Een andere mogelijkheid is om over te gaan op een andere vorm van landbouw die beter om kan gaan met hoge grondwaterstanden. Als daarvoor wordt gekozen, dan heeft de gemeente een rol bij de functieverandering.
- Het agrarisch buitengebied biedt allerlei mogelijkheden voor het **verduurzamen van de landbouw**. Indien de gemeente wil voldoen aan de ambities op het gebied van circulariteit en het stimuleren van een duurzame economie, is het belangrijk dat de landbouwsector daar ook aan bijdraagt. Het verduurzamen van de landbouwsector kent niet alleen **meekoppelkansen met circulariteit en duurzaamheid**, het verduurzamen heeft ook een positief effect op de bredere **leefbaarheid**. Verduurzaming van de landbouw en veeteelt leidt tot een afname in de uitstoot van CO₂ en stikstof. Dit bevordert de **lucht- en bodemkwaliteit** en heeft daarmee een positief effect op de gezondheid van de bewoners en het lokale milieu.

6.6 Recreatiegebieden

Onder het deelgebied Recreatiegebieden vallen de oevers van de Vecht in het westen van de gemeente, het gebied ten zuiden van Muiden dat begrensd wordt door de Vecht in het westen, de A1 in het zuiden en het benzinstation van de A1 in het oosten, de wandelpaden in het Naarderbos en de omgeving van Naarden-Vesting. De onderstaande knelpunten en meekoppelkansen spelen in deze gebieden.

Knelpunten

- Een belangrijk aandachtspunt in de recreatiegebieden is de **spanning tussen de recreatieve en natuurfunctie** van het water en de kustzone. Met name het (groeierende) watertoerisme kan de natuur in en langs het water verstoren. Daarbij kan dit watertoerisme de lokale waterkwaliteit verslechteren. Bepaalde delen van het water zijn al afgesloten vanwege de beschermde status, maar veel andere delen lopen het risico op verstoring, verandering en vervuiling door het toerisme. Foerageer- of rustgebieden kunnen in het IJmeer en Gooimeer aangetast worden en de waterkwaliteit kan verminderen waardoor de KRW-doelen niet gehaald worden.
- Bij het aanleggen van **nieuwe fietspaden** dienen de natuurgebieden binnen de gemeente zoveel mogelijk vermeden te worden. Om de natuur te ontzien dienen fietspaden door natuurgebieden voorzien te worden van **groene of geen verlichting**. Ook dient verstoring van vogels in het broedseizoen voorkomen te worden door **wandel- en fietspaden tijdens het broed-/voortplantingsseizoen voor publiek af te sluiten**.
- De gemeente Gooise Meren geeft aan het aantal bezoekers aan de gemeente beperkt te willen houden. De trends van de afgelopen vijf jaar laten echter zien dat de gemeente waarschijnlijk rekening moet gaan houden met een **hogere recreatiedruk**. Het groeiende aantal toeristen kan voor een extra druk zorgen op het huidige (toeristische) netwerk, de lokale infrastructuur, de natuur en de waterkwaliteit. **Ontsluitingswegen en parkeerplaatsen** kunnen te kampen krijgen met congestie en overbezetting als het aantal bezoekers aan de recreatieve trekpleisters in de

gemeente toe blijft nemen. Daarbij kan ook de natuur worden aangetast, en kan het groeiende aantal toeristen leiden voor **sociale en fysieke overlast** bij bewoners.

Meekoppelkansen

- Het verbeteren van de (toeristische) fiets- en vaarnetwerken bevordert de bereikbaarheid van de gemeente. Door verbindingen binnen het lokale OV-netwerk te verbeteren, kan dit bovendien de duurzame mobiliteit versterken. Deze **'trage' netwerken** zijn bovendien goed voor de **gezondheid** van bewoners en toeristen, omdat fysieke beweging van toeristen en bewoners gestimuleerd wordt door te fietsen, wandelen en gebruik te maken van het OV in plaats van de auto. De gemeente heeft al plannen om HOV-haltes te realiseren bij stations in verschillende woonkernen.
- Het meer en actiever betrekken van **cultureel erfgoed** in recreatieve fiets- en wandelroutes kan de toeristische aantrekkingskracht van de gemeente Gooise Meren verbeteren. Daarbij stimuleert dit het **'levend' houden** van het lokale erfgoed en de cultuurhistorische waarde. Het is echter wel van groot belang dat herontwikkeling van cultureel erfgoed niet leidt tot **verlies van cultuurhistorische en landschappelijke waarden**.

7 Leidende keuzes

In dit hoofdstuk worden de sectorale beoordelingen uit hoofdstuk 4 en de uitgevoerde botsproeven uit hoofdstuk 6 bij elkaar gebracht. Voor beleidsvelden waar sprake is van een groot doelgat tussen de ambitie of staat van de leefomgeving en het voorgenomen beleid in de Ontwerp omgevingsvisie, voor opgaven die met elkaar knellen, en voor opgaven waar de gemeente rekening dient te houden met belangrijke autonome ontwikkelingen, worden hieronder de Leidende keuzes voor de ontwerp Omgevingsvisie beschreven. De Leidende keuzes worden per thema toegelicht.

Een belangrijke kanttekening bij dit hoofdstuk is dat het voor veel adviezen geen realistische verwachting is dat er voor de 'omgevingsvisie 1.0' werk gemaakt kan worden van de benodigde aanvullende onderzoeken en analyses. Een deel van de onderstaande punten dient dus beschouwd te worden als adviezen voor de doorwerking van de omgevingsvisie naar een omgevingsplan en een herijking van de omgevingsvisie enkele jaren in de toekomst. In deel D van de ontwerp omgevingsvisie is aangegeven hoe de gemeente Gooise Meren omgegaan is met onderstaande adviezen.

De leefomgeving nog mooier en gezonder maken

De bevolking van de gemeente Gooise Meren groeit de komende decennia met ongeveer 3.000 personen. Daarnaast vindt een sterke verdunning van de gemiddelde huishoudensgrootte plaats door individualisering en vergrijzing. Dit leidt ertoe dat er in de periode tot 2040 zo'n 3.000 nieuwe woningen gerealiseerd moeten worden. Voor het overgrote deel van deze woningen is plancapaciteit. Er zijn echter wel knelpunten op het gebied van betaalbare woningen en woningen voor ouderen en zorgbehoevenden. Naast de woonopgave is de leefbaarheid in Gooise Meren ook onderdeel van dit segment van de Schijf van Vijf. Daaronder worden openbaar groen, gezondheid, hittestress, luchtkwaliteit en geluidsoverlast verstaan. Van deze beleidsvelden zijn er de meeste knelpunten op het gebied van geluid. Dit leidt tot de volgende aandachtspunten en keuzes voor de ontwerp Omgevingsvisie:

- **Beschrijf of en hoe er in de periode tot 2040 voldoende woningen gerealiseerd gaan worden om aan de vraag vanuit ouderen en zorgbehoevenden te voldoen.** Deze vraag bestaat in totaal uit ruim 2.100 woningen. Dit is fors: met de laag/middenstedelijke woningdichtheden van 50-100 woningen per hectare die horen bij het karakter van de gemeente Gooise Meren is ongeveer 20 tot 40 hectare aan ruimte nodig, het liefst gelegen op plekken die goed ontsloten zijn en vlak bij aanwezig voorzieningen liggen. Is in dat kader grootschalige, of door de gemeente verspreide kleinschalige herontwikkeling van bestaande woongebieden bijvoorbeeld een realistisch scenario? En liggen er kansen in de stationszone van Bussum waar wonen gecombineerd kan worden met toegang tot voorzieningen en bereikbaarheid per spoor?
- **Beschrijf of en hoe de gemeente in de periode tot 2040 aan haar ambitie om 1/3 van nieuwbouw in het betaalbare segment (maximaal € 710,-- per maand aan huur of € 180.000,-- aan koop) aan te kunnen bieden.** Het doelgat ten opzichte van de autonome ontwikkeling en plannen in de Ontwerp omgevingsvisie bedraagt ongeveer 500 woningen.
- In de Ontwerp omgevingsvisie staat beschreven dat de gemeente Gooise Meren het karakter van een tuindorp ambieert voor het centrum van Bussum. Tegelijkertijd is hier de ruimte in de huidige situatie al beperkt, en vindt mogelijk de komende decennia verdere verdichting plaats, waardoor er weinig ruimte overblijft voor openbaar groen. **Overweeg om te onderzoeken of functiegericht ontwerp van openbaar groen een oplossing kan zijn voor dit knelpunt.** Door bijvoorbeeld gericht en op korte afstand van elkaar kleine perkjes met grassen of bloemen aan te leggen, kan met weinig ruimtegebruik toch een bijdrage aan het functioneren van de stedelijke omgeving als stapstenen ecosysteem geleverd worden. Een ander voorbeeld is het aanleggen van geveltuinten, die naast biodiversiteit ook een bijdrage leveren aan de uitstraling van de omgeving.
- In de ontwerp omgevingsvisie staan meerdere nieuwbouw en inbreidingsplannen voor de woningbouwopgave en werklocaties. Dit staat op gespannen voet met de benodigde maatregelen voor klimaatadaptatie. **Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan hoe de gemeente hiermee omgaat.**
- De gehele gemeente is gevoelig voor overstromingen als de primaire en secundaire waterkeringen falen. Bepaal in overleg met het waterschap en Rijkswaterstaat of en hoe de bescherming van de waterkering en de beschermingszones opgenomen worden in de ontwerp omgevingsvisie. Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan dat een gericht ontwerp nodig is om bij nieuwbouw en renovatie van panden en (kwetsbare) objecten de gevolgen van een overstroming te beperken.

- De huidige wetgeving omtrent geluid wordt opgenomen in de Omgevingswet. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de basisgeluidemissie voor de gemeentelijke (spoor)wegen vastgesteld. Indien uit latere monitoring blijkt dat geluid toeneemt met meer dan 1,5 dB, dan dient de gemeente te overwegen of geluidbeperkende of -werende maatregelen getroffen moeten worden. Ook worden geluidaandachtsgebieden binnen de Omgevingswet vastgesteld. **Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan hoe de gemeente om wil gaan met geluidaandachtsgebieden en het treffen van maatregelen voor gebieden waar geluid met meer dan 1,5 dB toeneemt.**
- Bij ruimtelijke plannen in de buurt van de spoorzone is het van belang om onderzoek te doen naar het aspect trillingshinder. Hiervoor bestaan geen wettelijke normen, maar door ProRail wordt dit omgevingsaspect genoemd als aandachtspunt bij ruimtelijke planvorming (zie ook voetnoten ¹⁴ en ¹⁵). **Overweeg om trillingshinder van het spoor als aandachtspunt in de ontwerp omgevingsvisie op te nemen in het kader van de aandacht voor gezondheid.**
- **Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om de gevoeligheid van hittestress in sterk verharde wijken tegen te gaan (bijvoorbeeld materiaalgebruik of ruimte voor schaduwwerking, openbaar groen of water).**
- In de Ontwerp omgevingsvisie is een van de vijf speerpunten van de gemeente op het vlak van water- en rioleringsbeheer het realiseren van klimaatbestendig Gooise Meren door de stedelijke (openbare) ruimte de gemeente klimaatbestendig in te richten om regenwater zo lang mogelijk vast te kunnen houden. **Hiervoor zijn maatregelen nodig om hevige neerslag op te vangen met minimale schade, met name in sterk verharde wijken en centra, maar ook bij nieuwbouw van openbare ruimte, woningen en bedrijven. Vanuit de wettelijke zorgplicht hemelwater is de eigenaar van een perceel in eerste instantie aan zet om maatregelen te treffen. De gemeente ondersteunt hen nu al met het aanleggen van gescheiden vuilwater en hemelwaterriolering. Neem in de ontwerp omgevingsvisie op dat met name in Bussum onvoldoende mogelijkheden zijn om het hemelwater te verwerken, hier vormt de opgaven een grote uitdaging, waarvoor ruimte en budget gereserveerd moet worden.**
- In de Ontwerp omgevingsvisie is een van de vijf speerpunten van de gemeente op het vlak van water- en rioleringsbeheer het realiseren van klimaatbestendig Gooise Meren door de stedelijke (openbare) ruimte de gemeente klimaatbestendig in te richten. **Neem in de ontwerp omgevingsvisie op dat de gemeente een zorgplicht heeft bij te hoge en te lage grondwaterstanden. Gezien de klimaatverandering zal de gemeente niet alle grondwaterproblemen op kunnen lossen in de openbare ruimte.**

Samen werken en veilig op weg in de regio

De economische en mobiliteitsgerelateerde beleidsvelden vallen binnen dit segment van de Schijf van Vijf. De ambitie van de gemeente met de grootste gevolgen voor de leefomgeving is het meer in balans brengen van de beroepsbevolking en het aantal banen dat binnen de gemeentegrenzen aangeboden wordt. Ook het sturen op een aantrekkelijke omgeving voor fietsers en wandelaars, en het stimuleren van treingebruik zijn belangrijke opgaven binnen dit thema. Aandachtspunten en keuzes voor de ontwerp Omgevingsvisie zijn de volgende:

- **Overweeg om de ambitie om een 50-50 woon-werkbalans te bereiken niet op te nemen in de ontwerp Omgevingsvisie.** Hiervoor dienen de komende decennia ongeveer 10.000 banen gecreëerd te worden. Zonder een omvangrijk nieuw bedrijventerrein is deze ambitie niet haalbaar, en gezien andere maatschappelijke opgaven op het gebied van natuurbescherming, landbouw, recreatie en energie zou een dergelijke ontwikkeling niet wenselijk zijn. Daarbij is de gemeente Gooise Meren goed ontsloten over weg en spoor en is het op regionaal niveau vanuit bovenstaande maatschappelijke opgaven goed verdedigbaar om een negatieve woon-werkbalans te hebben.
- **Voer een analyse uit over de gevolgen van het naar woongebied herbestemmen van werklocaties binnen de bebouwde kom.** Neem daarbij mee hoeveel potentie deze locaties bieden voor woningbouw, waaronder de vraag welke segmenten het best bediend kunnen worden. Breng ook in beeld welke gevolgen dit heeft voor de werkgelegenheid in de gemeente.
- In de Ontwerp omgevingsvisie wordt genoemd dat praktijkgeschoolde inwoners van de gemeente lastig werk buiten de gemeente vinden. Uit literatuuronderzoek en gesprekken met beleidsmedewerkers blijkt dat er een vrij

¹⁴ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/omgevingsthema/trillingen/>

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/07/18/handreiking-nieuwbouw-en-spoortrillingen>

groot tekort aan praktijkgeschoolde banen is, maar dit blijkt nog onvoldoende uit de Ontwerp omgevingsvisie. **Benoem in de ontwerp omgevingsvisie het tekort aan praktijkgeschoolde banen, en beschrijf of de gemeente maatregelen voorziet om dit knelpunt op te lossen.**

- Op basis van de literatuurstudie heeft de gemeente geen inzicht kunnen geven in huidige knelpunten waar veel congestie op het wegennet optreedt. In dit planMER was een beoordeling van dit omgevingsaspect daarom niet mogelijk. **Geef in de ontwerp Omgevingsvisie aan waar knelpunten in de doorstroming van het wegennet liggen en hoe ze aangepakt worden.**
- In het Mobiliteitsplan en de Ontwerp omgevingsvisie is beschreven dat bij toekomstige herinrichtings- en nieuwbouwprojecten voorrang gegeven wordt aan fietsers en voetgangers, fietsstraten worden aangelegd, en de centra autoluw gemaakt worden. **Benoem in de ontwerp omgevingsvisie de resultaten van de jaarlijkse Fietsersbond onderzoeken (zie paragraaf 4.2.3.1), concretiseer de bovengenoemde plannen verder en geef indien mogelijk in de ontwerp Omgevingsvisie aan waar welke maatregelen getroffen gaan worden.**
- Het hanteren van een lagere parkeernorm in woongebieden waar de samenstelling van de bevolking zodanig is dat dit geen problemen oplevert, vormt een kans om op straatniveau meer ruimte vrij te spelen voor andere maatschappelijke functies. **Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan waar en onder welke voorwaarden een lagere parkeernorm gehanteerd gaat worden.**
- Uit literatuurstudie en gesprekken met beleidsmedewerkers blijkt dat de capaciteit op de P+R locaties in de gemeente nog lang niet ten volle gebruikt wordt. **Benoem dit in de ontwerp omgevingsvisie, ga na welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen, en neem mogelijk beleidsmaatregelen op om het gebruik van de P+R locaties te bevorderen.**

Samen leven in de buurt, wijk en gemeente

Binnen dit segment van de Schijf van Vijf vallen de aspecten Sterke samenleving, Sociaal fysiek veilig en Verkeersveiligheid. Deels zijn dit de beleidsvelden die voor een deel binnen het sociaal domein vallen en veel beleid dat betrekking heeft op deze beleidsvelden wordt niet in de omgevingsvisie opgenomen. Voor de ruimtelijke aspecten van deze beleidsvelden bevelen we het volgende aan:

- De gemeente Gooise Meren heeft recent een Mobiliteits- en Parkeervisie (2021) opgesteld met een zichtjaar van 2040. Op basis van uitgevoerde enquêtes en ruimtelijke analyses is een top tien van knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid opgesteld. Voor deze knelpunten worden de komende jaren maatregelen getroffen ter verbetering van de verkeersveiligheid. **Neem de knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid alsmede de hiervoor voorziene beleidsmaatregelen op in de ontwerp omgevingsvisie.**
- Binnen de Omgevingswet worden, naast de persoonsgebonden risico(PR-)contouren ook aandachtsgebieden voor risico's op brand, explosies en gifwolken opgenomen. Deze gebieden zijn groter dan de PR-gebieden. Gemeenten zijn niet verplicht om maatregelen te treffen binnen de aandachtsgebieden, maar woongebieden die binnen de aandachtscontouren vallen kunnen wel aanleiding zijn voor aanvullend beleid zoals het eisen dat de best beschikbare technieken (BBT) bij het werken met gevaarlijke stoffen toegepast worden. De aandachtsgebieden zijn op moment van schrijven (december 2021) nog niet vastgesteld. **Voer na vaststelling van de externe veiligheid aandachtsgebieden een analyse uit om te bepalen of er delen van de gemeente Gooise Meren binnen één van de drie typen aandachtsgebieden liggen en benoem deze analyse in de ontwerp omgevingsvisie.**
- In de Ontwerp omgevingsvisie worden als beleidsmaatregelen voor een hoogwaardigere, inclusievere en levensloopbestendigere openbare ruimte genoemd dat de gemeente met een wijkgerichte aanpak maatregelen gaat treffen, en dat moestuinen en voedselbosjes geplaatst (gaan) worden. **Werk deze maatregelen verder uit in de ontwerp omgevingsvisie en hou hierbij rekening met het veranderend klimaat (klimaatadaptatie) in de vorm van hitte, hevige neerslag en droogte en zet zo nodig in op meervoudig ruimtegebruik (bijv. een wadi als biodivers groen of als speelplek). Weer ook uit om welke wijkgerichte maatregelen bedoeld zijn en waar de moestuinen en voedselbosjes aangelegd worden.**

Verduurzaming inzetten als vliegwielen voor de toekomst

Hieronder vallen de duurzaamheidsthema's binnen de omgevingsvisie: de energietransitie op het gebied van elektriciteit en warmte, en de transitie naar een circulaire economie. Aandachtspunten zijn:

- Met de ambitie op het gebied van energietransitie sluit de gemeente aan op de regionale doelstellingen die in de RES 1.0 opgenomen zijn. Deze ambities richten zich voor 2030 met name op energiebesparing, en voor 2050 op klimaatneutraliteit. Tussen deze ambities ligt echter een groot doelgat dat in slechts twintig jaar tijd gedicht moet worden. Om op gemeentelijk niveau klimaatneutraal te worden (evenveel duurzame opwek als verbruik van elektriciteit) is namelijk een combinatie van enkele honderden hectaren aan zonnenveld en enkele tientallen windturbines nodig. Om in 2050 klimaatneutraal te zijn, dient hier in 2040, het zichtjaar van de omgevingsvisie, al een substantieel deel van gerealiseerd te zijn. Er is voor een ingreep van dergelijke omvang waarschijnlijk geen politiek en maatschappelijk draagvlak te vinden (de oppervlakte van het deelgebied Agrarisch buitengebied bedraagt ~1.000 hectaren). **Beschrijf daarom in de ontwerp omgevingsvisie de ruimtelijke consequenties van de regionale ambitie voor 2050 voor de gemeente.**
- De ambitie voor circulariteit die in dit planMER beoordeeld is, richt zich uitsluitend op het inkoopbeleid van de gemeente. De voorziene beleidsmaatregelen dragen in sterke mate bij aan het realiseren van deze ambitie, maar het begrip circulariteit is breder dan duurzame inkoop. In de Ontwerp omgevingsvisie worden namelijk ook de transitie naar een circulaire economie in industrie, retail en landbouw en het afvalbeleid genoemd. **Neem deze bredere definitie van circulariteit over in de ontwerp omgevingsvisie, geef aan op welke aspecten gestuurd kan worden door de gemeente, en koppel hier concrete beleidsmaatregelen aan.**
- Wat betreft de warmtetransitie kiest de gemeente voor een rol als proces- en integrale regisseur, en een door de jaren heen versnellend tempo waarin woningen van het gas gehaald worden. De aanpak die de gemeente wil volgen, wordt vastgelegd in de nog niet vastgestelde Transitievisie Warmte (TVW). **Beschrijf de strategie uit de TVW in de ontwerp omgevingsvisie op hoofdlijnen.**
- In het kader van de warmtetransitie is de ambtelijke capaciteit een belangrijk risico voor het behalen van de lange termijn doelen van de gemeente. **Om op termijn de versnelling te kunnen bewerkstelligen met de rol die de gemeente zichzelf toebedicht is het van belang om voldoende personeel in dienst te hebben die de wijkuitvoeringsplannen kunnen begeleiden.** Voldoende ambtelijke capaciteit is overigens mogelijk een aandachtspunt dat geldt voor alle opkomende thema's op gebied van onder andere energie, circulariteit en klimaatadaptatie.

Natuur- en erfgoedparels versterken

Dit laatste segment van de Schijf van Vijf omvat een groot aantal beleidsvelden. Het gaat daarbij om natuur en biodiversiteit, landschap, recreatie en toerisme, cultureel erfgoed, archeologie en wateroverlast en -kwaliteit. Voor de gemeente Gooise Meren is daarnaast het riolerings- en afkoppelingsvraagstuk een specifiek aandachtspunt dat als los beleidsveld behandeld is in dit planMER. Voor deze beleidsvelden zijn er de volgende aandachtspunten en keuzes:

- Binnen de gemeente Gooise Meren liggen meerdere Natura 2000-gebieden. Onder meer vermeting, verzuring, habitatfragmentatie en verstoring vanuit economische activiteiten kunnen een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen hebben. Vanuit de Passende beoordeling die als onderdeel van dit planMER uitgevoerd is, blijkt dat er voor verscheidene beleidsvelden (toerisme, economie en mobiliteit) risico's zijn op niet vergunbare ontwikkelingen vanuit Natura 2000-regelgeving. **Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan dat deze Passende beoordeling uitgevoerd is, wat de resultaten van de risicobeoordeling waren, en welke maatregelen de gemeente in de toekomst wil treffen om negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden te minimaliseren.**
- In de Ontwerp omgevingsvisie staat beschreven dat biodiversiteit als maat der dingen genomen wordt, en de belangrijkste bronnen van negatieve effecten op natuur en biodiversiteit worden in het stuk genoemd. De Nota beschrijft echter niet hoe de gemeente omgaat met het spanningsveld tussen economische activiteiten en behoud van biodiversiteit. **Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan of er in de toekomst door behoud van biodiversiteit gedreven kaders gesteld worden aan activiteiten op gebied van bijvoorbeeld woningbouw, landbouw, recreatie, mobiliteit en bedrijvigheid.**
- De Ontwerp omgevingsvisie noemt dat de gemeente de samenhang tussen de enggronden, het heidelandschap en de dorpen wil versterken en de openheid van het landschap in polders en plassengebied wil behouden. Hiervoor zijn echter geen concrete maatregelen opgenomen. **Benoem in de ontwerp omgevingsvisie welke maatregelen getroffen gaan worden om de samenhang tussen verschillende landschapselementen te versterken en de openheid van het landschap te waarborgen.**

- In de Ontwerp omgevingsvisie staat het voornemen tot ontwikkelen van een visie voor Waterfront en Havens. Deze visie omvat zowel de kuststrook als de huidige en potentiële nieuwe havens. **Neem in de opwerp omgevingsvisie mee dat dergelijke ontwikkelingen op en nabij dijken en waterkeringen afgestemd worden met het waterschap en Rijkswaterstaat om bescherming tegen overstromingen van levensbelang is en dat daarvoor hoogwaterbescherming en bescherming van de waterkeringen prioriteit heeft.**
- In de Ontwerp omgevingsvisie staat beschreven dat biodiversiteit als maat der dingen genomen wordt. Geef in de ontwerp omgevingsvisie aan hoe het behoud van biodiversiteit gecombineerd kan worden met maatregelen voor klimaatadaptatie, waaronder het verminderen van verhardingen en aanleg van meer groen.

In de Ontwerp omgevingsvisie heeft de gemeente dan opgenomen om samen met het waterschap het natuurlijke watersysteem te versterken. Daarnaast zet de gemeente in op de aanleg van natuurvriendelijke oevers die het zelfreinigend vermogen van het water vergroten. De gemeente heeft voornamelijk geïsoleerde wateren in bezit. De voorgenomen maatregelen hebben daarmee een lokaal positief effect op de waterkwaliteit, maar dragen niet bij aan de KRW-doelen die gelden voor de KRW-waterlichamen. De voornaamste bijdragen van de gemeente aan het natuurlijk watersysteem zijn:

- vermindering van de vuiluitwerp door riooloverstorten,
- vermindering van de afstroming van verontreinigende stoffen en meststoffen vanaf gemeentelijke gronden, zoals groenvoorzieningen en sportvelden, maar ook verhardingen
- vermindering van de afstroming van verontreinigende stoffen en meststoffen vanaf private gronden voor zover de gemeente hier regels voor op kans stellen (bijv. geen gebruik uitlogende materialen).
- **Beschrijf in de ontwerp omgevingsvisie waar de verantwoordelijkheden van de gemeente op het gebied van waterkwaliteit liggen en welke bijdrage de gemeente kan leveren aan een goede waterkwaliteit.**
- **Neem in de ontwerp omgevingsvisie beleid op waarmee gebouwd erfgoed en beschermde stads- en dorpsgezichten behouden gaan worden, en ga hier ook in op kaders die gesteld dienen te worden aan het klimaatadaptief en/of energieneutraal maken van bestaand en waardevol (on)beschermde vastgoed om verlies van cultuurhistorische waarde te voorkomen.** In de Ontwerp omgevingsvisie staat namelijk wel beschreven dat cultureel erfgoed een leidend principe bij ruimtelijke ontwikkelingen is, maar wordt niet expliciet gemaakt hoe in dit kader afwegingen gemaakt worden.
- **Verwijs in de ontwerp omgevingsvisie naar het paraplubestemmingsplan dat voor het archeologisch beleid in ontwikkeling is.** Binnen dit plan worden zeven gebieden van aflopende archeologische verwachtingswaarde onderscheiden. Het paraplubestemmingsplan regelt de bescherming voor deze gebieden via bouwregels en omgevingsvergunningen.
- Het uitbreiden van het strand bij Muiden leidt waarschijnlijk tot aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. **Stel op het moment dat deze plannen concreter worden een Passende beoordeling op om de effecten op het Natura 2000-gebied in beeld te brengen.** Als uit de Passende beoordeling vervolgens naar voren komt dat significante negatieve effecten niet (volledig) uitgesloten kunnen worden, kan het uitvoeren van een ADC-toets een laatste mogelijkheid zijn. Een ADC-toets is de laatste stap die doorlopen kan worden voor toestemmingverlening. Voor meer informatie, zie paragraaf 7.1 van de Passende beoordeling.
- Uit gesprekken met beleidsmedewerkers bleek gedurende de doelbereikbeoordeling in het planMER dat de gemeente veel investeert in de afkoppeling van de riolering, waarbij hemelwater gescheiden wordt van het rioolstelsel. Afkoppeling verkleint het risico op riooloverstorten bij hevige regenval, verkleint het risico op hemelwateroverlast en is goed voor de grondwaterstand. De gemeente heeft echter geen zicht op het functioneren van de waterketen en het doelbereik van bovengenoemd beleid. Daarnaast is het bij de gemeente niet bekend of dit voldoende bijdraagt aan de weerbaarheid tegen calamiteiten en weersextremen. **Voer nader onderzoek uit naar het functioneren van de waterketen in de gemeente en tref indien nodig passende maatregelen.**
- In de Ontwerp omgevingsvisie wordt de bodemdalingproblematiek in veengebieden genoemd. De gemeente wil een toekomstbestendig veengebied realiseren, maar beschrijft ook dat het vernatten van veenbodems agrarisch gebruik onmogelijk maakt. De Ontwerp omgevingsvisie beschrijft dat de gemeente kansen ziet om het gebied en de gebruikers een nieuw en houdbaar perspectief te bieden. In het licht van bovenstaande blijkt niet waar die kansen uit bestaan. **Geef in de ontwerp Omgevingsvisie duidelijk aan dat de gemeente bij de bodemdalingproblematiek slechts een kleine rol kan spelen, gezien haar taak en eigendommen. De gemeente**

komt vooral in beeld voor bodemdaling van haar eigendommen en als er gekozen wordt voor functiewijziging van gronden. De gemeente kan daarom niet eigenstandig een houdbaar perspectief toezeggen aan gebruikers van het veenweidegebied. In de ontwerp Omgevingsvisie kan aangegeven worden hoe de gemeente samen met andere partijen werkt aan het bieden van een houdbaar perspectief voor alle gebruikers van het veenweidegebied.

Visie op de ondergrond

Tot slot willen we nog de aandacht vestigen op de rol van de ondergrond in de ruimtelijke ordening en de omgevingsvisie. De fysieke leefomgeving wordt in de Omgevingswet centraal gesteld en de omgevingsvisie dient samenhang aan te brengen tussen de verschillende domeinen in de gemeente. Mogelijkheden en onmogelijkheden vanuit de bodem zijn kaderstellend voor veel ontwikkelingen in het ruimtelijk domein:

- Alle wijken in Nederland moeten van het gas. Eén van de meeste duurzame oplossingen hiervoor is om collectieve warmtesystemen die gevoed worden door geothermie en/of WKO aan te leggen. Hiervoor dient de bodem wel geschikt te zijn, en dient er ook ruimte gereserveerd te worden in de ondergrond.
- We gebruiken de bodem voor de onttrekking van grondwater voor landbouw. Het monitoren van de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater en het vormen van een visie op het beheer van de ondergrond in samenwerking met het Hoogheemraadschap wordt naarmate droogteproblemen verergeren steeds belangrijker. Hierbij is ook afstemming met buurgemeente Wijde Meeren van belang, immers water wat in Gooise Meren infiltreert, stroomt naar Wijde Meeren.
- Opgaven op het gebied van klimaatadaptatie hebben een sterke relatie met de ondergrond. Verdroging en bodemdaling kan alleen aangepakt worden op basis van een goed beeld van de ondergrond en binnen de bebouwde kom zijn de bodemsamenstelling en het grondwaterpeil kaderstellend voor mogelijke oplossingsrichtingen
- De draagkracht van de bodem is een belangrijke randvoorwaarde voor nieuwbouwwijken en infrastructuur. Een goed begrip van de zettingsgevoeligheid in uitleglocaties is daarom belangrijk.
- In de ondergrond bevindt zich ons archeologisch archief. Vindplaatsen kunnen verstoord worden bij nieuwe ontwikkelingen. In de ontwerp Omgevingsvisie wordt de visie van de gemeente op het behoud van archeologische resten niet besproken.

Omdat de druk op de ondergrond in Nederland steeds groter wordt, is het cruciaal dat er een langetermijn visie op het gebruik van de bodem gevormd wordt. Welke gebruiksfuncties passen we waar toe in de bodem? Wie heeft het recht om grondwater te onttrekken in perioden van langdurige droogte? Hoe zorgen we ervoor dat er door onzorgvuldig ruimtelijk beleid in de ondergrond ruimte gereserveerd wordt voor de invulling van latere opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van bodemenergie? Hoe voorkomen we dat ons archeologisch bodemarchief verloren gaat door nieuwe ontwikkelingen die ruimte in de ondergrond innemen? Het antwoord op dit soort vragen zou in een omgevingsvisie terug moeten komen. Het vormen van een visie op de ondergrond is echter nog geen vast onderdeel van de gemeentelijke omgevingsvisies die tot nu toe opgesteld zijn.

Binnen de VNG is ambtelijk en bestuurlijk onderkend dat het belangrijk is om de ondergrond te betrekken bij het oplossen van maatschappelijke opgaven. Het ministerie van I&W, de VNG en Deltares werken daarom samen om vanuit het uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond regio's te faciliteren bij de opstelling van Omgevingsvisies. Verschillende gemeenten zijn aan de slag gegaan met de ondergrond: gemeente Zaanstad heeft een rapport over de ondergrond in de Omgevingsvisie op laten stellen door Deltares¹⁶ en gemeente Eindhoven heeft een Atlas van de Ondergrond¹⁷ opgesteld. In de gemeente Sittard-Geleen is in recente jaren een uitvoerig rapport Ondergrond voor ontwikkeling¹⁸ opgesteld waarin de maatschappelijke functies van de ondergrond afgezet worden tegen de opgaven van de komende decennia om een beeld te krijgen van kansen en knelpunten vanuit de ondergrond.

Ons advies is dan ook om in de definitieve Omgevingsvisie of in het Omgevingsplan de ondergrond een plek te geven. Daarbij dient de gemeente in te gaan op haar visie op de vraagstukken die in de tekst hierboven beschreven zijn.

¹⁶ https://omgevingswet.zaanstad.nl/system/attachments/files/000/003/678/original/11202724-000-BGS-0003-r-Regioproject_Bodem_en_Ondergrond_in_de_Omgevingsvisie_Zaanstad.pdf

¹⁷ <https://eindhoven.nazca4u.nl/atlas/>

¹⁸ <https://h2ruimte.nl/projecten/ondergrond-voor-ontwikkeling/>

8 Conclusies en monitoring

8.1 Conclusies

De gemeente heeft na de fusie in 2016 veel beleid geactualiseerd, en deze eerste versie van de omgevingsvisie dient er voornamelijk toe om dit beleid in één overkoepelend beleidsstuk te integreren. Omdat er slechts beperkt sprake is van nieuw beleid, zijn niet alle adviezen uit dit planMER verwerkt in de ontwerp omgevingsvisie. Veel van deze adviezen zal de gemeente meenemen in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in de komende jaren. De toepassing van de adviezen uit voorliggend planMER zal daarom in de periode die volgt op de vaststelling van de ontwerp omgevingsvisie verder blijken.

Voorliggend planMER heeft als doel om de gemeente Gooise Meren te voorzien van feitelijke beslisinformatie die ze kan gebruiken voor het formuleren van lange termijn ambities voor haar ruimtelijke beleid en voor het opstellen van passende beleidsvoornemens die bijdragen aan deze ambities. Het planMER is daarmee verbreed ten opzichte van het 'klassieke' milieueffectrapport. Ten eerste doordat het zich uitbreidt naar de volle breedte van het beleid dat de omgevingsvisie beslaat. Ten tweede omdat naast de effecten op de leefomgeving ook het doelbereik van het voorgenomen beleid is beoordeeld. Het planMER is hiermee meer ontwerpend dan toetsend van aard.

De beoordelingen van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het effect van het voorgenomen beleid in de ontwerp omgevingsvisie laten zien dat voor sommige beleidsvelden binnen het ruimtelijke beleid van de gemeente aan de gestelde ambities voldaan wordt of gaat worden. Voor andere beleidsvelden zijn naar verwachting echter aanvullende inspanningen nodig om de doelen te bereiken. Per segment binnen de Schijf van Vijf wordt de beoordeling in dit planMER als volgt samengevat:

- **Natuur- en erfgoedparels verder versterken:** De gemeente Gooise Meren ligt in een groene omgeving met veel landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteiten. De nabijheid van Natura 2000 gebieden Naardermeer, Eemmeer & Gooimeer en Markermeer & IJmeer zijn belangrijke refugia voor dieren en planten, en mensen uit de gemeente en nabijgelegen gemeenten komen graag in Gooise Meren wandelen, fietsen en varen. Openbaar groen vindt zijn weg ook binnen de meeste woongebieden in de gemeente. De beleidsvelden die vallen binnen het segment Natuur- en erfgoedparels versterken scoren dus goed op het Rad van de Leefomgeving, waarbij het spanningsveld tussen recreatie en economische activiteiten enerzijds en natuurbescherming anderzijds een aandachtspunt is.
- **Samen leven in buurt, wijk en gemeente:** Veel van de onderwerpen die in de ontwerp omgevingsvisie onder dit segment vallen, bevinden zich binnen het sociale domein. Daarom is er voor dit planMER voor gekozen om het beleid in dit segment onder één beleidsveld te scharen: toegankelijk en sociaal. Hiermee wordt de kwaliteit van leven in de gemeente beschreven. Deze is in brede zin uitstekend; er zijn onder andere in Muiden enkele buurten die ondergemiddeld scoren op de indicatoren veiligheid, fysieke leefomgeving en kwaliteit van woningen van de Leefbarometer. De gemeente werkt aan het verbeteren van de leefbaarheid doro middel van wijkagenda's.
- **Samenwerken en veilig op weg in de regio:** de gemeente is goed ontsloten over weg en spoor doordat ze op korte afstand van omliggende steden ligt. De bevolking in de omgeving van de Randstad neemt de komende decennia echter sterk toe en tezamen met de verwachte werkgelegenheidskrimp van de regio Almere zal de druk op het wegennet toenemen. De bereikbaarheid van de gemeente Gooise Meren kan hiermee onder druk komen te staan. De gemeente heeft recent een Mobiliteits- en Parkeervisie vastgesteld die voorsorteert op de toenemende verkeersdruk. Daarnaast is de gemeente een aantrekkelijke plek om te fietsen en te wandelen. Samen met regionale partners werkt de gemeente aan de versterking en aanleg van snelfietspaden om forenzen te verleiden de auto vaker te laten staan. De gemeente heeft daarnaast de ambitie om meer (vakgeschoolde) banen op haar grondgebied te creëren. Daarvoor geldt echter dat er veel aanvullende ruimte nodig is, terwijl de gemeente terughoudend is met bouwen in het buitengebied en binnenstedelijke werklocaties deels herbestemt naar woongebieden. De aanbeveling vanuit dit planMER is dus om de haalbaarheid van het creëren van meer banen nader te onderzoeken.
- **De leefomgeving nog mooier en gezonder maken:** In de gemeente Gooise Meren is een tekort aan betaalbare woningen voor starters, middeninkomens en zorgbehoevende inwoners. De komende decennia groeit met name het tekort aan zorgwoningen, tot 2.100 in 2040. Ook het aandeel sociale huurwoningen dreigt achter te blijven bij de ambitie en de vraag vanuit de samenleving. Geluidoverlast vanaf de weg, het spoor en de luchtvaart is een probleem, waarbij in grote delen van de gemeente de maximaal toelaatbare waarden benaderd of overstegen worden. De stedelijke gebieden in de gemeente, met name Bussum centrum, worden naarmate het klimaat

opwarmt steeds gevoeliger voor wateroverlast en hittestress. De ruimte voor vergroening en meer schaduwwerking die nodig is om deze problemen het hoofd te bieden, is in deze gebieden lastig te vinden.

- **Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst:** Op het vlak van duurzaamheid dreigt de gemeente haar doelen voor een groot deel niet te bereiken. De gemeente wil energieneutraal worden door alle verbruikte elektriciteit duurzaam op eigen grondgebied op te wekken. Daarvoor is echter een combinatie van enkele honderden hectaren aan zonnenveld en enkele tientallen windturbines nodig en deze ruimte is in het buitengebied niet voorradig zonder negatieve effecten op andere ambities van de gemeente. De Transitievisie Warmte is in maart 2022 vastgesteld en beschrijft het pad om alle buurten in de gemeente van het gas te halen. Het tempo ligt echter erg hoog en er is een risico dat dit tempo niet gehaald kan worden waardoor de gemeente in 2050 niet alle wijken duurzaam kan verwarmen.

Voor de ontwerp omgevingsvisie van de gemeente Gooise Meren hebben, zoals ook in de ontwerp omgevingsvisie beschreven is, de adviezen vanuit dit planMER geleid tot aanpassingen in ambities en beleid. Zo is de ambitie om een 50-50 woon-werkbalans te bereiken komen te vervallen omdat de benodigde ruimte hiervoor niet voorradig is zonder substantiële negatieve effecten binnen andere beleidsvelden, en gaat de gemeente kritisch kijken naar haar ambitie om in 2050 energieneutraal te worden door de duurzame opwekking van elektriciteit op haar grondgebied.

8.2 Monitoring

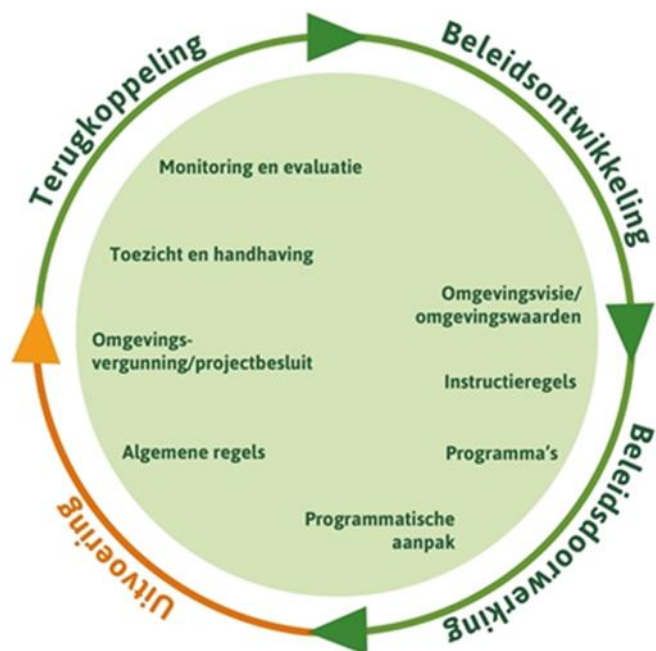
Een omgevingsvisie is onderdeel van een beleidscyclus waarvan het in de omgevingsvisie in beeld brengen van omgevingswaarden en ontwikkelrichtingen de eerste stap is. Deze ontwikkelrichtingen worden de komende jaren verder uitgewerkt in het omgevingsplan, dat onder meer vastlegt welke ontwikkelingen vergunningsplichtig worden. Het omgevingsplan kan vervolgens verder worden uitgewerkt in programma's. Na uitvoering van de programma's wordt geëvalueerd en gemonitord in hoeverre de ambities van de gemeente behaald zijn en of er reden is om het lange-termijn beleid dat in de omgevingsvisie vastgelegd is, bij te sturen. Dit kan een reden zijn om de omgevingsvisie te herijken, waarmee de beleidscyclus opnieuw doorlopen wordt. Een schematische voorstelling van de beleidscyclus is gegeven in Figuur 64. **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**

Dat de omgevingsvisie onderdeel is van de beleidscyclus, betekent dat hij niet af is op het moment dat hij vastgesteld wordt. Het is juist de bedoeling dat een omgevingsvisie een levend proces is dat continu herijkt en bijgesteld wordt als doelen behaald worden en nieuwe ontwikkelingen zich voordoen. De gemeente geeft in deel D van de ontwerp omgevingsvisie aan dat ze met name het uitvoeringshoofdstuk periodiek gaat herzien. Daarvoor wordt de omgevingsvisie na inwerkingtreding van de Omgevingswet jaarlijks herzien, waarbij geleidelijk toegewerkt wordt naar het integreren van het voorlopig nog sectoraal uitgewerkte beleid voor het fysieke domein. Goed inzicht in de voortgang van de uitvoering van de omgevingsvisie is daarbij belangrijk. Daarom is in dit planMER een laatste hoofdstuk Monitoring en conclusies opgenomen, dat een aanzet geeft voor een monitoringsprogramma.

Belangrijke vragen bij het monitoren van de voortgang van de omgevingsvisie zijn:

- Komt het voorspelde doelbereik van het voorgenomen beleid in de omgevingsvisie overeen met de beoordeling en draagt het voldoende bij aan het vervullen van de gestelde ambities?
- Dient de beoordeling in het planMER aangepast te worden als nieuwe informatie beschikbaar komt?
- Maken de antwoorden op bovenstaande vragen het nodig om de omgevingsvisie bij te stellen?

Een monitoringsprogramma voor de omgevingsvisie richt zich op de ambities die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. Daarbij dient zoveel mogelijk aangesloten te worden op de toetsing die in dit planMER uitgevoerd is, door aan te sluiten op het gehanteerde beoordelingskader. In de loop der tijd kunnen indicatoren aangescherpt worden als meer informatie beschikbaar komt of als ambities veranderen. Binnen de sectorale beleidsvelden van de gemeente vindt monitoring plaats die kan leiden tot het aanpassen of herijken van het vigerende beleid. De resultaten van de monitoring in de beleidsvelden die in de Omgevingsvisie beschreven worden en een ruimtelijke component hebben, zouden periodiek gebruikt kunnen worden om een strategische, integrale herijking van de Omgevingsvisie uit te voeren.

Figuur 64 De beleids beleidscyclus van Omgevingsvisie naar uitwerking in programma's, vastlegging in omgevingsvergunning en monitoring. Bron: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/algemene-artikelen/beleidscyclus>

Bijlage A Gebruikte bronnen

- Deltares (2020), *Toestandsbeoordelingen en trends voor nutriënten Nederlandse KRW waterlichamen*, geraadpleegd via 2020 <https://www.deltares.nl/nl/nieuws/toestandsbeoordelingen-en-trends-voor-nutriënten-nederlandse-krw-waterlichamen-online/>
- Ecorys (2020), *Analyse werklocaties Gooi en Vechtstreek*
- Gemeente Gooise Meren (2017), *Woonvisie Gooise Meren 2017-2025*
- Gemeente Gooise Meren (2017), *Beweeg- en Sportvisie 2017-2021*
- Gemeente Gooise Meren (2017), *Brondocument Economische visie*
- Gemeente Gooise Meren (2019), *Integraal Veiligheidsplan 2019 – 2022*
- Gemeente Gooise Meren (2019), *Gemeentelijk rioleringsplan*
- Gemeente Gooise Meren (2019), *Gebiedsvisie en Centrumplan Bussum*
- Gemeente Gooise Meren (2020), *Buitenruimte in beeld*
- Gemeente Gooise Meren (2021), *Mobiliteits- en Parkeervisie Gooise Meren 2040*
- Gemeente Gooise Meren & KuiperCompagnons (2020), *Omgevingsvisie Gooise Meren: Een rijk verleden, een gezonde toekomst*
- Gemeente Gooise Meren & RPS advies- en ingenieursbureau bv (2021), *Biodiversiteitsactieplan Gooise Meren*
- Gemeente Naarden, Muiden en Bussum (2014), *Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018*
- Gemeente Naarden, Muiden en Bussum (2015), *De toegankelijke samenleving: iedereen doet mee – Subnota bij het Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018*
- Informatiehuis Water (2018), *KRW Factsheets*
- GGD Gooi en Vechtstreek (2020), *Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020*
- GGD Gooi en Vechtstreek (2017b), *Beter in het groen*
- Goudappel (2018), *Daily Urban System Metropoolregion Amsterdam*
- Leefbaarometer (2018), *Leefbaarheidssituatie Gooise Meren 2018*
- Metropoolregion Amsterdam (2019), *Agenda voor een toekomstbestendige en evenwichtige metropool*
- NMF Erfgoedadvies (2021), *Archeologische verwachtingen- en beleidskaart gemeente Gooise Meren 2021*
- NOC*NSF (2020), *Zo sport Nederland - Trends en ontwikkelingen in sportdeelname 2020*
- Oevermans, P., Dijkman, W. en Runhaar, H. (2016); "Indirecte effecten van afschaffen melkquota op de weidevogels" in *LANDWERK 1/2016*
- PBL (2020), *Voorgenomen maatregelen leiden tot verbetering waterkwaliteit*, geraadpleegd via <https://www.pbl.nl/nieuws/2020/voorgenomen-maatregelen-leiden-tot-verbetering-waterkwaliteit>
- Provincie Noord-Holland (2020), *Monitor Werklocaties Noord-Holland 2019-2020*
- Provincie Noord-Holland (2020), *Programma Gezonde Leefomgeving*
- Provincie Noord-Holland et al. (2021), *Convenant Gebiedsgericht beheer het Gooi*
- Provincie Noord-Holland (2020), *Monitor Woningbouw 2020*
- Regio Gooi en Vechtstreek (2019), (in landschap) – *Regionale samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek*
- Regio Gooi en Vechtstreek (2018), *Landschapsbeeld Gooi en Vechtstreek*
- RES-regio Noord-Holland Zuid (2021), *RES 1.0*
- Regio Gooi en Vechtstreek en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (2019), *Water in Gooi en Vecht*
- Regio Gooi en Vechtstreek (2015), *Woonvisie 2016-2030*
- Regio Gooi en Vechtstreek (2021), *Woonakkoord Regio Gooi en Vechtstreek*
- RIGO (2019), *Leefbaarheid in Nederland 2018*.
- RHO Adviseurs (2019), *Regionale samenwerking omgevingsvisie Onderzoek Biodiversiteit*
- RHO Adviseurs (2019), *Regionale samenwerking omgevingsvisie Onderzoek veenoxidatie en bodemdaling*
- Rijksoverheid (2021), *Beweegvriendelijke omgeving per gemeente*
- RIVM (2020), *Leefstijlmonitor: Bewegen*
- RIVM (2021), *Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland*
- Seeuws, P (1999), *Ecologie en Habitatpreferentie van beschermde vissoorten. Soortbeschermingsplan voor de kleine modderkruiper*. Versie april 1999
- Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid [SWOV] (2012), *Risicoverhogende factoren voor verkeersonveiligheid*
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (2020), *Actualisatie KRW waterlichamen AGV*, geraadpleegd via <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2021-32704/1/bijlage/exb-2021-32704.pdf> (actualisatie KRW waterlichamen AGV)
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (2020), *Ontwerp-watergebiedsplan Naardermeer en omliggende schil*
- Weespernieuws (2020), *Gooise Meren heeft een structureel probleem met beschermen erfgoed*, geraadpleegd via <https://www.weespernieuws.nl/extra/165302/-gooise-meren-heeft-een-structureel-probleem-met-beschermen-erfgoed>

Bijlage B Passende Beoordeling

Inleiding

De gemeente Gooise Meren werkt momenteel aan een Omgevingsvisie voor de kernen Naarden, Muiden, Bussum en Muiderberg. De Omgevingsvisie bevat nieuwe richtinggevende beleidskeuzes en beschrijft de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkelingen in de gemeente Gooise Meren, waaronder het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied.

Voor dit programma wordt een PlanMER opgesteld. Indien het voorziene beleid en de activiteiten in een plan, zoals in de omgevingsvisie, kunnen leiden tot significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan moet volgens de Wet natuurbescherming (Wnb) een Passende beoordeling worden opgesteld. Wettelijke plannen, waarvoor een Passende beoordeling op grond van de Wnb nodig is, zijn bovendien mer-plichtig (artikel 7.2a Wet milieubeheer eerste lid).

Onderdeel van het PlanMER voor de omgevingsvisie is daarom een Passende beoordeling die de mogelijke effecten van het voorgenomen beleid op de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden beschrijft en beoordeelt. Deze Passende beoordeling is in dit rapport opgenomen, en is zelfstandig leesbaar naast het PlanMER.

Wettelijk kader

Deze Passende beoordeling vloeit voort uit de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden, waaronder Natura 2000-gebieden. Deze gebieden worden aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000 ten aanzien van plannen en projecten die mogelijke effecten hebben op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen die daarvoor van kracht zijn. De Wnb maakt daarbij onderscheid in enerzijds plannen en anderzijds projecten.

Bij de Omgevingsvisie gaat het om een plan. De artikelen 2.7 en 2.8 van de Wnb bevatten de procedures die moeten worden gevolgd bij besluitvorming over plannen die van invloed kunnen zijn op Natura 2000. Een bestuursorgaan stelt volgens artikel 2.7 lid 1 een plan, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, een Passende beoordeling op. Het bestuursorgaan, in dit geval is dat de raad van de gemeente Gooise Meren, stelt het plan uitsluitend vast indien uit de Passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van betrokken Natura 2000-gebieden zal aantasten.

Werkwijze

In deze Passende beoordeling is onderzocht of de voornemens in de Omgevingsvisie kunnen leiden tot het risico dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden in Nederland worden aangetast.¹⁹

Afbakening en methode

Het abstractieniveau van de Passende beoordeling sluit aan bij dat van de zeer globaal geformuleerde voornemens in de Omgevingsvisie. Dat betekent dat in de meeste gevallen effecten alleen op hoofdlijnen en kwalitatief in beeld kunnen worden gebracht. De Passende beoordeling heeft daarmee het karakter van een risicobeoordeling. Deze is richtinggevend voor de uitwerking van de voornemens in concrete kaders, voorwaarden, maatregelen en activiteiten in vervolgtrajecten, waarmee mogelijk significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden van concrete projecten die voortkomen uit deze voornemens kunnen worden voorkomen.

Van belang daarbij is of in dit stadium aannemelijk kan worden gemaakt dat de risico's op significante gevolgen in de beleidsuitwerking in voldoende mate kunnen worden beperkt door het treffen van mitigerende maatregelen of het toepassen van afstemmingskaders of, wanneer dit onvoldoende mogelijk is, de betreffende beleidsuitspraken een zogenaamde ADC-toets²⁰ kunnen doorstaan. Dit zijn belangrijke factoren om de Omgevingsvisie, vanuit de invalshoek van de Wet natuurbescherming, vast te kunnen stellen. Beoordeling van de mitigeerbaarheid/beheersbaarheid van effecten en een eventuele doorkijk naar de ADC-toets maken dan ook deel uit van deze Passende beoordeling.

De Passende beoordeling is uitgevoerd voor de voornemens in de Omgevingsvisie waarover nog niet eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden in voorgangers van de Omgevingsvisie. De selectie van de voornemens die voldoen aan dit criterium heeft in het PlanMER plaatsgevonden. In hoofdstuk 4 zijn deze voornemens verder omschreven. Deze voornemens kunnen effect hebben op één of meerdere Natura-2000 gebieden. Op voorhand is niet uitgesloten dat deze voornemens gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden. Een beschrijving van de Natura 2000-gebieden is opgenomen in Bijlage C.

In hoofdstuk 5 is per voorname uit de Omgevingsvisie beoordeeld of op voorhand kan worden uitgesloten dat deze leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken. Dit is het geval wanneer als gevolg van dit voorname veranderingen in Natura 2000-gebieden optreden die niet negatief kunnen zijn voor de (ecologische condities voor) habitattypen en soorten die verbonden zijn aan de Natura 2000-gebieden. Voornemens die alleen kunnen leiden tot positieve gevolgen voor de ecologische condities die in deze gebieden relevant zijn, hoeven in de Passende beoordeling niet te worden onderzocht. Voor deze voornemens wordt in hoofdstuk 5 gemotiveerd waarom een Passende beoordeling niet noodzakelijk is. In hoofdstuk 6 van de Passende beoordeling vindt vervolgens een effectbeoordeling plaats van de voornemens waarvoor significant negatieve gevolgen in hoofdstuk 5 niet konden worden uitgesloten. Die effectbeoordeling bestaat per voorname uit de volgende onderdelen:

1. Effectbeschrijving

Per voorname zijn de (risico's op het optreden van negatieve) effecten beschreven op de Natura 2000-gebieden die door dat voorname beïnvloed kunnen worden. Omdat de voornemens in de Omgevingsvisie zeer globaal zijn omschreven, zijn de effecten van de voornemens bepaald op basis van expert judgement en gebiedskennis van ecologen van Arcadis. Waar mogelijk is dit onderbouwd met literatuur, waaronder recente Passende beoordelingen voor projecten en plannen die vallen binnen de beleidsthema's van de Omgevingsvisie. Alle uitspraken over milieueffecten zijn (beknopt) gemotiveerd.

¹⁹ De Wet Natuurbescherming hanteert ten aanzien van gevolgen van plannen en projecten twee begrippen: (I) significant negatieve gevolgen en (II) aantasting van de natuurlijke kenmerken. Voor het onderscheid tussen beide begrippen zijn subtiele juridische duidingen aan te brengen, mede omdat ze in de wet op verschillende plaatsen in het afwegingsproces worden toegepast. In deze Passende beoordeling worden beide begrippen echter als synoniem beschouwd.

²⁰ De Wet Natuurbescherming voorziet in de mogelijkheid om alsnog toestemming te geven voor plannen of projecten waarvoor niet uitgesloten is dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden worden aangetast wanneer voldaan wordt aan de volgende drie voorwaarden:

1. Er zijn geen alternatieve oplossingen (A = alternatieven);
2. Er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang (D = dwingende redenen);
3. De effecten worden zodanig gecompenseerd dat de algehele samenhang van Natura 2000 wordt bewaard (C = compensatie).

2. Effectbeoordeling

De (risico's op) significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn in deze stap getoetst aan de bepalingen in de Wnb. Het gaat daarbij om de vraag of, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor de betrokken gebieden, uitgesloten kan worden dat de natuurlijke kenmerken van deze gebieden worden aangetast. Van een dergelijke aantasting is sprake wanneer er een zodanige vermindering van de oppervlakte en/of kwaliteit van habitattypen of leefgebieden van soorten optreedt, dat realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar komt. In deze beoordeling is uitgegaan van de huidige aangewezen Natura 2000-gebieden en van de huidige instandhoudingsdoelen die voor deze gebieden zijn vastgesteld.

3. Mitigerende maatregelen

Voor de situaties (d.w.z. effecten van specifieke voornemens in specifieke (groepen van) Natura 2000-gebieden) waarvoor niet kan worden uitgesloten dat er een aantasting van de natuurlijke kenmerken kan optreden, is aangegeven welke mogelijkheden er zijn voor het treffen van mitigerende maatregelen die een dergelijke aantasting voorkomen of (in ieder geval) verminderen tot een niveau waarbij geen sprake meer is van een significant negatief gevolg. Daarbij wordt een oordeel gegeven over de verwachte effectiviteit van deze maatregelen. Hierbij is het uitgangspunt dat de best beschikbare technieken (BBT) kunnen worden toegepast op het moment dat deze risico's optreden, en dat deze maatregelen daarom uitvoerbaar zijn. De maatregelen worden nog niet in detail beschreven, omdat dit niet aansluit bij de globale omschrijving van de voornemens. Er is geen beoordeling gemaakt van kosteneffectiviteit. Aangenomen wordt dat wanneer maatregelen te kostbaar zijn, deze voornemens niet, op andere wijze of op basis van een ADC-toets zullen worden uitgevoerd.

4. Effectbeoordeling na mitigatie

De effecten zijn opnieuw beoordeeld met inachtneming van mitigerende maatregelen. Er is een inschatting gemaakt van de effectiviteit van mitigatie, maar dit dient nog wel te worden geverifieerd in Passende beoordelingen op detailniveau van de afzonderlijke projecten die uit de voornemens voortkomen. Dit levert een overzichtstabel van de effecten van de voornemens voor (groepen van) instandhoudingsdoelstellingen in het betreffende Natura 2000-gebied, rekening houdend met de mitigatie. Hierbij is onderstaande stoplichtbenadering toegepast (Tabel 43). Voor de voornemens met een rood stoplicht is een korte doorkijk naar de ADC-toets gegeven.

Tabel 43 Stoplichtbenadering

Kleur	Aard en mitigeerbaarheid van effecten
	Geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, of alleen positieve effecten op Natura 2000-gebieden.
	Aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan niet worden uitgesloten, maar is naar verwachting bij uitvoering van specifieke projecten mitigeerbaar of beheersbaar via afwegingskaders, protocollen of andere instrumenten. In geval effecten onvoldoende kunnen worden beperkt, kunnen deze projecten toch doorgang vinden omdat nu nog niet de verwachting is dat deze een zogenaamde ADC-toets niet zouden kunnen doorstaan.
	Aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan niet worden uitgesloten, mitigatie en/of succesvol doorlopen van een ADC-toets is naar huidig inzicht niet mogelijk.

Cumulatie van effecten

Een beschouwing over cumulatieve effecten op verschillende niveaus van de voornemens is nog niet mogelijk in deze Passende beoordeling. Bij cumulatieve effecten moet worden beoordeeld wat het effect van een voorgenomen activiteit is in combinatie met projecten die een Wnb-vergunning hebben en nog niet (volledig) zijn uitgevoerd. De aard, omvang, locatie en timing van de projecten die op grond van de voornemens in de Omgevingsvisie kunnen worden uitgevoerd is in de meeste gevallen nog onzeker. Daardoor is nu niet vast te stellen welke toekomstige projecten (die bovendien nu veelal nog niet bekend en zeker niet vergund zijn) een cumulatief effect hebben met de uitwerking van de Omgevingsvisie. Een dergelijke cumulatietoets hoeft, juridisch gezien, dan ook pas plaats te vinden op het moment van vergunningverlening. Dat is nu nog niet aan de orde.

Voornemens en ambities

In hoofdstuk 4 van het PlanMER valt te lezen hoe de voornemens uit de Omgevingsvisie zijn geselecteerd die aandacht krijgen in het PlanMER en deze Passende beoordeling. Uit dit selectieproces zijn 27 voornemens overgebleven.

In dit hoofdstuk van de Passende beoordeling zijn de voornemens uit het planMER (aldaar: hoofdstuk 4) opgenomen (zie onderstaande tabel). In Tabel 44 zijn de voornemens ondergebracht in thema's. De voornemens zijn daarna verder uitgewerkt naar een ambitie. In Hoofdstuk 4 van het PlanMER is per voornemen een uitgebreide beschrijving opgenomen van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling.

Tabel 44 Overzicht van de voornemens en ambities uit de Omgevingsvisie, onderverdeeld in thema's

Thema	Voornemens	Ambitie
De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	Passend woonaanbod	Het kwalitatieve (inclusief wonen met zorg) en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen
	Vitale leefomgeving	In 2040 is voldoende openbaar verblijfsruimte op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren
	In goede gezondheid	In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt
	Milieugebruiksruimte	In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden
		In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid
Samen werken en veilig op weg in de regio	Bruisende economie	In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging
		Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.
	Toekomstbestendige mobiliteit	In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers
		In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken
	Goed verbonden met de regio	In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer "zero emissie"
Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	Sterke samenleving met rijk verenigingsleven	In 2040 is de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte hoogwaardig, inclusief en levensloopbestendig
	Sociaal fysiek veilig	Inwoners en bezoekers van Gooise Meren voelen zich in 2040 in alle woon- en werkgebieden sociaal en fysiek veilig
	Veilige wijken	Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren
Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	Duurzame gebouwde omgeving	In 2030 is de helft van de woningvoorraad in Gooise Meren energieneutraal en in 2050 is de gehele gemeente energieneutraal.
		In 2030 hebben alle bestaande woningen en gebouwen geen aardgasaansluiting meer en hebben ze minimaal energielabel B. In 2050 is Gooise Meren aardgasvrij
	Circulariteit	In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop.

Thema	Voornemens	Ambitie
Natuur- en erfgoedparels verder versterken	Bloeiende biodiversiteit	Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en gebieden
	Robuust erfgoed	In 2040 zijn de kenmerkende gebieden in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als leidend principe aangehouden
		In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden
		In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons archeologische erfgoed
	Recreatie en toerisme	In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit
	Kansrijk water	In 2040 is de chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater hoog en is het bodem- en watersysteem klimaatbestendig ingericht
		In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van overstromingen zoveel mogelijk beperkt
		In 2040 is schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk beperkt en is er een houdbaar perspectief voor alle bewoners en gebruikers van het veengebied
In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed		

Afbakening

Eerste beoordeling voornemens

In Tabel 45 is aangegeven voor welke voornemens negatieve effecten op Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen op voorhand kunnen worden uitgesloten en voor welke niet. De voornemens met mogelijk negatieve gevolgen zijn geselecteerd voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 6. Een onderbouwing van de voornemens die niet in deze Passende beoordeling zijn meegenomen, is tevens in paragraaf 5.1 weergegeven. De effecten van deze beleidsuitspraken zijn niet nader onderzocht in deze Passende beoordeling. Van de wel meegenomen voornemens wordt in paragraaf 5.20 een reikwijdte in Natura 2000-gebied bepaald.

Tabel 45 Bepaling of voornemens beoordeeld worden in de Passende beoordeling. Voornemens met een mogelijk negatief effect worden passend beoordeeld

Thema	Opgave	Voornemens	Mogelijk negatief effect op Natura 2000?	Meenemen in Passende beoordeling?
De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	Passend woonaanbod	Het kwalitatieve (inclusief wonen met zorg) en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen	Ja	Ja
	Vitale leefomgeving	In 2040 is voldoende openbaar verblijfsruimte op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren	Nee	Nee
		In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt	Nee	Nee
	In goede gezondheid	In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden	Nee	Nee
	Milieugebruiksruimte	In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid	Nee	Nee
		In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging	Nee	Nee
Samen werken en veilig op weg in de regio	Bruisende economie	Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.	Ja	Ja
	Toekomstbestendige mobiliteit	In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers	Ja	Ja
		In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken	Nee	Nee
		In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer "zero emissie"	Nee	Nee
	Goed verbonden met de regio	In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig	Ja	Ja
Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	Sterke samenleving met rijk verenigingsleven	In 2040 is de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte hoogwaardig, inclusief en levensloopbestendig	Nee	Nee
	Sociaal fysiek veilig	Inwoners en bezoekers van Gooise Meren voelen zich in 2040 in alle woon- en werkgebieden sociaal en fysiek veilig	Nee	Nee
	Veilige wijken	Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren	Nee	Nee
Verduurzaming inzetten als	Duurzame gebouwde omgeving	In 2030 is de helft van de woningvoorraad in Gooise Meren energieneutraal en in 2050 is de gehele gemeente energieneutraal.	Nee	Nee

Thema	Opgave	Voornemens	Mogelijk negatief effect op Natura 2000?	Meenemen in Passende beoordeling?
vliegwiel voor de toekomst		In 2030 hebben alle bestaande woningen en gebouwen geen aardgasaansluiting meer en hebben ze minimaal energielabel B. In 2050 is Gooise Meren aardgasvrij	Nee	Nee
	Circulariteit	In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop.	Nee	Nee
Natuur- en erfgoedparels verder versterken	Bloeiende biodiversiteit	Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en gebieden	Nee	Nee
	Robuust erfgoed	In 2040 zijn de kenmerkende gebieden in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als leidend principe aangehouden	Nee	Nee
		In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden	Nee	Nee
		In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons archeologische erfgoed	Nee	Nee
	Recreatie en toerisme	In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit	Ja	Ja
	Kansrijk water	In 2040 is de chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater hoog en is het bodem- en watersysteem klimaatbestendig ingericht	Nee	Nee
		In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van overstromingen zoveel mogelijk beperkt	Nee	Nee
		In 2040 is schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk beperkt en is er een houdbaar perspectief voor alle bewoners en gebruikers van het veengebied	Nee	Nee
		In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed	Nee	Nee

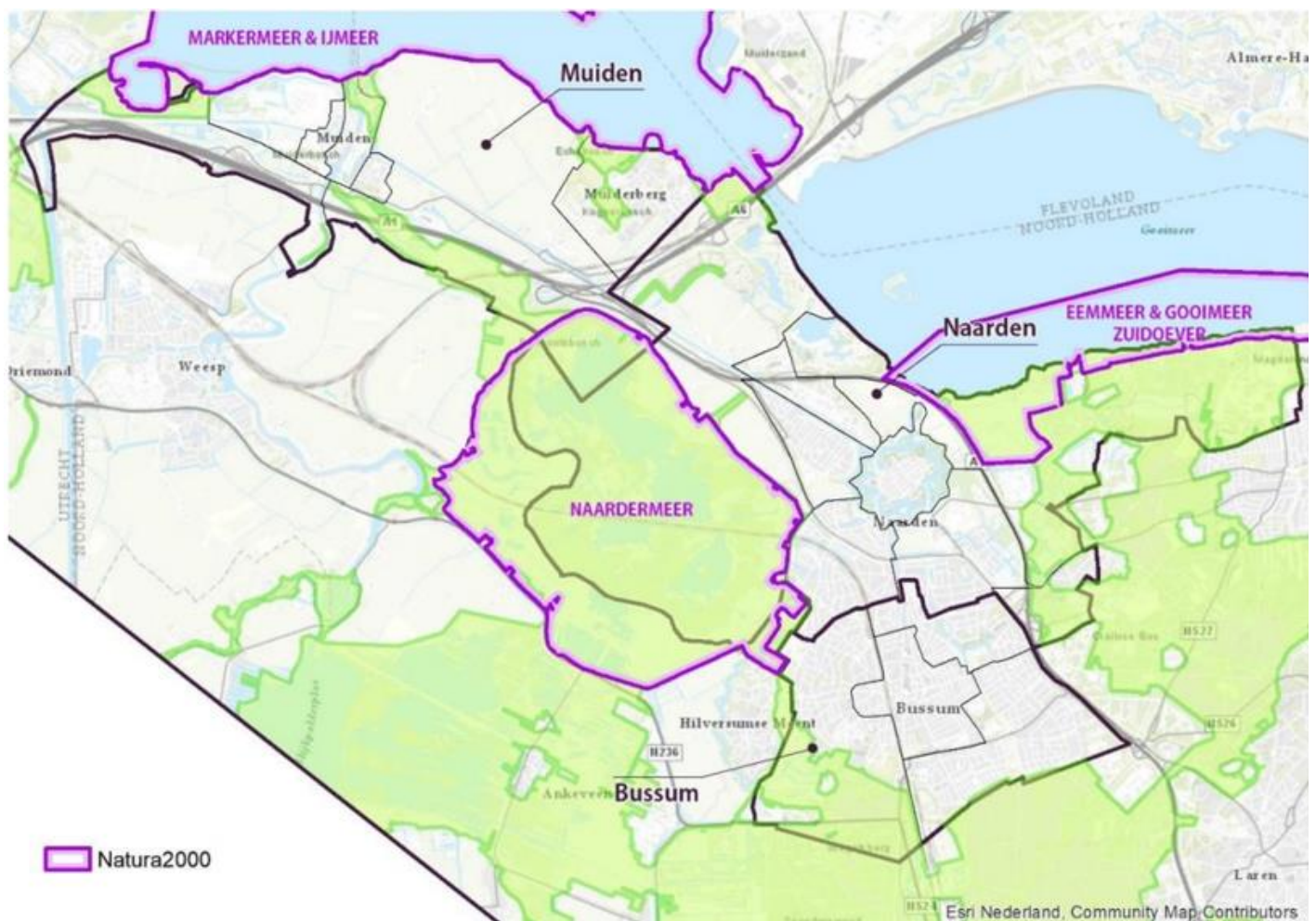
In Tabel 45 staat aangegeven welke voornemens niet mee worden genomen in de Passende beoordeling. Door het uitvoeren van deze voornemens vindt geen oppervlakteverlies plaats van omliggende Natura 2000-gebieden. Er vindt geen versnippering, verontreiniging, verdroging, verstoring door licht, geluid of trillingen, optische verstoring of verstoring door mechanische effecten plaats door de voornemens op omliggende Natura 2000-gebieden. Deze voornemens hebben daardoor geen significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Daarom worden de effecten van die voornemens niet onderzocht in deze Passende beoordeling.

Reikwijdte van in de Passende beoordeling verder behandelde voornemens

De voornemens in de Omgevingsvisie zijn over het algemeen nog zeer globaal omschreven. De voornemens zijn daardoor nog niet duidelijk gerelateerd aan specifieke gebieden. Daarom is de beoordeling (ook) niet het niveau van afzonderlijke Natura 2000-gebieden uitgevoerd.

Relevante Natura 2000-gebieden

In Figuur 65 is op kaart weergegeven welke Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van de gemeente Gooise Meren voorkomen. Dit zijn de volgende Natura 2000-gebieden: Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

Figuur 65 Overzicht van de ligging van de relevante Natura 2000-gebieden (Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer) (paars omkaderd).

Het Naardermeer is een laagveenmoeras dat wordt gekenmerkt door habitattypen van open water, rietmoerassen, graslanden, vochtige heide, hoogveenbossen en trilvenen. In het Naardermeer gelden instandhoudingsdoelstellingen voor verschillende broedvogels (aalscholver, purperreiger, zwarte stern, snor en grote karekiet) en voor vogels die buiten de broedtijd in het gebied leven (kolgans en grauwe gans). Ook komen in het gebied verschillende Habitatrichtlijnsoorten voor, zoals zeggekorfslak, kleine modderkruiper en groenknolorchis.

Het Markermeer & IJmeer is een groot zoetwatermeer dat is ontstaan na afsluiting van de Zuiderzee. In het gebied komen twee beschermde habitattypen voor, namelijk 'Kranswierwateren' en 'Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden'. Daarnaast gelden instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels aalscholver en visdief en voor

een groot aantal (water)vogels buiten de broedtijd. Ook komen in het gebied drie Habitatrichtlijnsoorten voor, namelijk kleine modderkruiper, rivierdonderpad en meervleermuis.

Ook het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is een zoetwatermeer. Dit gebied is alleen Vogelrichtinggebied. Er gelden instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogel visdief en voor 11 soorten watervogels buiten de broedtijd.

Stikstofdepositie in het kader van Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Bij sommige voornemens zal tijdens de realisatiefase stikstof vrijkomen, bijvoorbeeld bij maatregelen om hittestress te verminderen, bij het energieneutraal maken van woningen of bij het afhalen van woningen van aardgas. Op 1 juli 2021 is de “Wet van 10 maart 2021 tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering)” in werking getreden, waardoor de Wet natuurbescherming (en een aantal andere wettelijke kaders) op het gebied van stikstofdepositie is aangepast. Hieruit volgt dat voor bouwwerkzaamheden en de bijbehorende verkeersbewegingen tijdens de realisatiefase geen vergunning in het kader van de Wnb nodig is voor zover dit gaat over de stikstofdepositie. Wel is het noodzakelijk om maatregelen te nemen om de emissie van stikstof naar de lucht te beperken. De omvang van deze maatregelen is echter niet vastgesteld. Zolang voorgaande regels gelden, is behalve het vastleggen van de emissiebeperkende maatregelen, geen nadere beoordeling of vergunningsaanvraag nodig.

Effectbeoordeling

Inleiding

In dit hoofdstuk vindt de feitelijke effectbeoordeling plaats per voornemen. Binnen de Natura 2000-gebieden zijn alleen de voornemens beoordeeld waarvoor effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten (zie hiervoor ook Tabel 45 in paragraaf 0). In Tabel 46 zijn voor de in de Passende beoordeling mee te nemen voornemens alle mogelijke effecten weergegeven. Dit zijn effecten die algemeen van toepassing zijn bij dergelijke voornemens en hierbij is nog niet specifiek gekeken naar de situatie voor Gooise Meren.

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:

- Er worden geen gebouwen gebouwd of wegen aangelegd in Natura 2000-gebieden.
- Er wordt altijd gewerkt binnen milieunormen. Daardoor zal er nooit sprake zijn verontreiniging.

Tabel 46 Mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden per voornemen.

Voornemen	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring en vermist door N-depositie uit de lucht ²¹	Verdroging	Verstoring door geluid, licht en optische verstoring	Verstoring door trilling en mechanische effecten
Passend woonaanbod						
Het kwalitatieve (inclusief wonen met zorg) en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen			X		X	X
Bruisende economie						
Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.			X		X	X
Toekomstbestendige mobiliteit						
In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers			X		X	
Goed verbonden met de regio						
In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig			X	X	X	X
Recreatie en toerisme						
In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit	X	X	X		X	X

Bij oppervlakteverlies vindt door verandering van functie van een gebied een afname van de oppervlakte van habitats en/of leefgebieden plaats.. Het treedt bijvoorbeeld op als woningen worden gebouwd of recreatievoorzieningen worden aangelegd in een Natura 2000-gebied. Versnippering treedt bijvoorbeeld op wanneer een weg wordt aangelegd die twee deelgebieden van elkaar scheidt, en waardoor deze minder goed bereikbaar worden voor dieren. Er is dan sprake van het uiteenvallen van het leefgebied van soorten. Uitgangspunt voor deze Passende beoordeling is echter dat de voornemens niet leiden tot aanleg van voorzieningen binnen de grenzen van Natura 2000-gebieden. Daarnaast is als uitgangspunt genomen dat alle activiteiten die zijn verbonden aan de uitvoering van voornemens plaatsvinden binnen geldende milieunormen, waardoor effecten van verontreiniging in Natura 2000-gebied eveneens uitgesloten zijn.

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van

²¹ Het effect N-depositie gaat enkel over de N-depositie die ontstaat tijdens de gebruiksfase en niet hetgeen dat ontstaat door de realisatiefase.

bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten, zoals bijvoorbeeld amfibieën en reptielen die voor hun voortplanting afhankelijk zijn van wateren met een niet al te lage zuurgraad.

Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie, die ontstaat door stikstofemissies tijdens het gebruik van bedrijven, woningen, industrie en infrastructuur. Het gaat daarbij om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden). Een overmaat aan stikstof leidt tot verzuuring en verarming van vegetaties en daarvan afhankelijke faunagemeenschappen, en is daardoor negatief voor veel Natura 2000-gebieden. In de gemeente Gooise Meren is met name het Natura 2000-gebied Naardermeer gevoelig voor vermisting en verzuuring. Beide andere Natura 2000-gebieden zijn aanzienlijk minder gevoelig.

Verdroging van natuur is het gevolg van het optreden van lagere grondwaterstanden en/of afname van de toestroming van grondwater (kwel). Habitattypen en leefgebieden die afhankelijk zijn van natte tot vochtige condities, al dan niet in samenhang met kwel, nemen af in kwaliteit wanneer het milieu droger wordt. Afname van kwel draagt bovendien bij aan verzuuring van het milieu, omdat basenrijk water zorgt voor het instandhouden van een goede buffercapaciteit. Ook de compensatiemaatregelen voor verdrogingseffecten, zoals het inlaten van gebiedsvreemd water in laagveenmoerassen om waterstanden op peil te houden, hebben vaak negatieve gevolgen, bijvoorbeeld door eutrofiëring.

Veel dieren, en dan met name zoogdieren en vogels, zijn gevoelig voor hoge niveaus van geluid, licht en trillingen en van aanwezigheid en bewegingen van mensen en door mensen gebruikte werktuigen. Verstoring leidt tot hogere stressniveaus, aanpassing van natuurlijk gedrag en uiteindelijk tot effecten op de populaties van soorten (wegtrekken uit gebieden, verhoogde sterfte en verminderd voortplantingssucces). Verstoring door geluid, licht en optische verstoring ontstaat bijvoorbeeld door een toename van wegverkeer (geluid), licht uit woonwijken en industrieterreinen en de aanwezigheid van beweging van mensen, auto's, schepen e.d. (optische verstoring). Verstoring door trilling en mechanische effecten vindt bijvoorbeeld plaats bij boor- of heikwerkzaamheden.

In de volgende paragrafen zijn per voornemen de volgende stappen doorlopen:

- De beschrijving van de effecten op Natura 2000-gebieden voor elk van de relevante voornemens.
- Een eerste beoordeling van de effecten van het voornemen op Natura 2000-gebieden.
- Een overzicht van mogelijkheden voor het treffen van (mitigerende) maatregelen dan wel planaanpassingen, of instrumenten waarmee effecten kunnen worden voorkomen (op hoofdlijnen aangeduid).
- Een eindbeoordeling van de mate van de risico's op aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden.

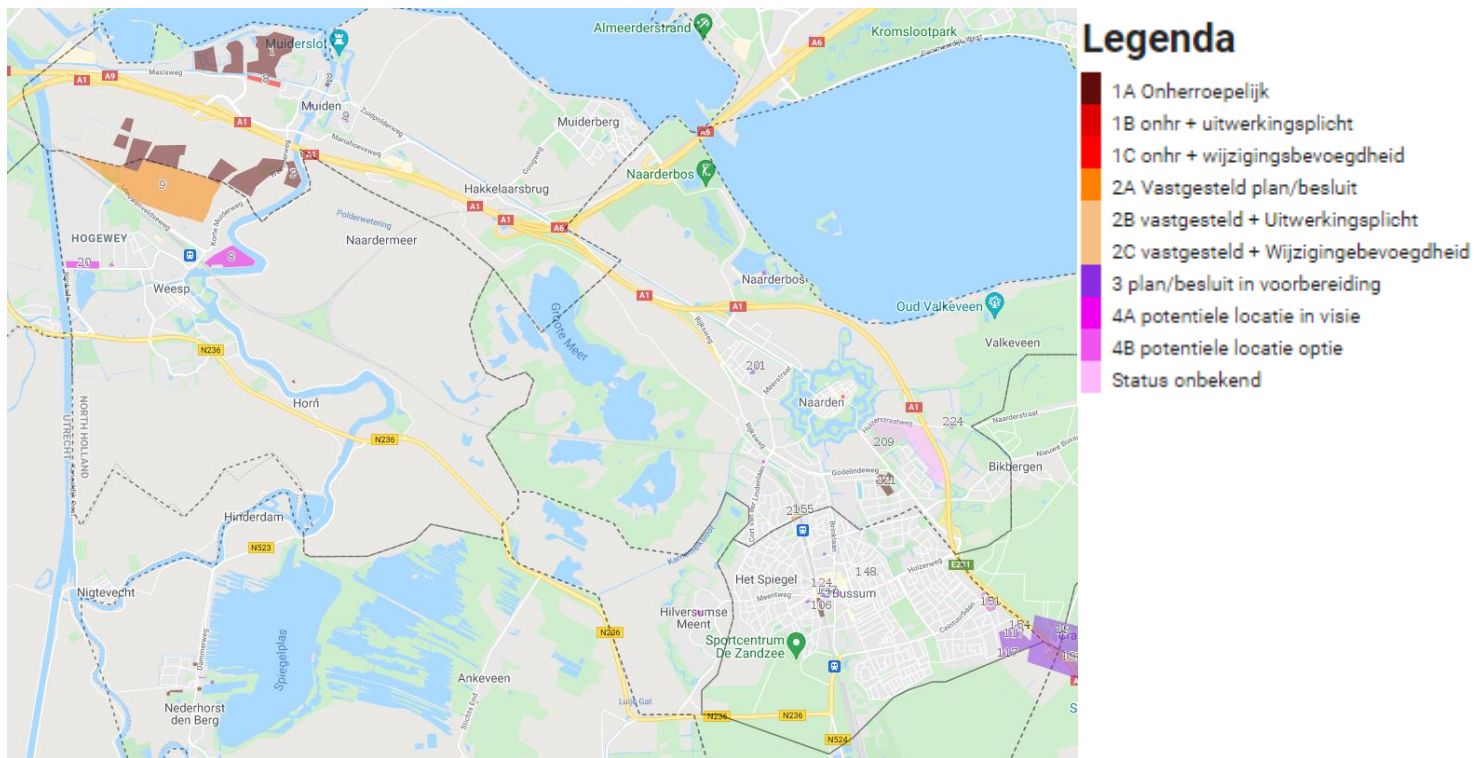
Passend woonaanbod

Effectbeschrijving

De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen. In paragraaf 4.3 is aangegeven dat dit voornemen mogelijk effecten heeft op de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

Momenteel is de bouw van 1215 woningen (onherroepelijk) vastgesteld. Hiervan worden 950 koopwoningen bij de kern Muiden gebouwd (Krijgsman, zie Figuur 66). De bouw van deze woningen is al vastgesteld en in uitvoering, en wordt daarom niet meegenomen in deze Passende beoordeling.

Volgens de Monitor Woningbouw 2020 is er in de Regio Gooi en Vechtstreek voldoende plancapaciteit aanwezig om tot 2040 te voldoen aan de woningbehoefte (ook als de inhaalvraag wordt meegerekend). In de regio worden voor de periode 2015-2030 9.250 nieuwbouwwoningen gebouwd. De exacte locatie van de nieuwe woningen is nog niet bekend. Wel is duidelijk dat de nieuwe woningen niet in de omliggende Natura 2000-gebieden worden gebouwd. In Figuur 66 is op kaart weergegeven (waar woningbouw onherroepelijk is vastgesteld en) op welke locaties mogelijk woningen worden gebouwd.

Figuur 66 Locatie van de nieuw te bouwen woningen. Bron: www.plancapaciteit.nl

De potentiële woonlocaties liggen dermate ver af van N2000-gebieden, dat effecten van verstoring zijn uitgesloten. Het risico van toename van stikstofdepositie (en dus verzuring) zal beperkt worden doordat woonlocaties tegenwoordig gasloos worden aangelegd, en stikstofemissies van door aan locaties gerelateerde toename van verkeer door verschoning van het wagenpark steeds geringer worden.

Effectbeoordeling

Er zijn geen risico's op negatieve gevolgen op habitats en soorten in de omliggende Natura 2000-gebieden. De stoplichtbeoordeling is daarom **groen**.

Bruisende economie

Effectbeschrijving

De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is. In paragraaf 4.3 is aangegeven dat dit voornemen mogelijk effecten heeft op de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

De exacte invulling van de wijze waarop de werkgelegenheid binnen de gemeente behouden moet blijven is niet bekend.

De potentiële werklocaties binnen de gemeente Gooise Meren liggen dermate ver af van N2000-gebieden, dat effecten van verstoring zijn uitgesloten. Het risico van toename van stikstofdepositie (en dus vermisting en verzuring) op het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Naardermeer (en eventueel ook op gebieden op grotere afstand) wordt

beperkt doordat nieuwe werklocaties tegenwoordig gasloos worden aangelegd, en emissies door deze locaties veroorzaakte toename van verkeer door verschoning van het wagenpark steeds geringer worden. Echter kan bij heel specifieke bedrijven wel een toename van stikstofdepositie op N2000-gebieden plaats vinden als gevolg van bepaalde productieprocessen.

Effectbeoordeling

Bij heel specifieke bedrijven kan door het voornemen sprake zijn van een toename van stikstofdepositie. Daarom is de stoplichtbeoordeling **oranje**.

Mogelijke (mitigerende maatregelen)

Bij de nadere uitwerking van dit voornemen kunnen een aantal maatregelen getroffen worden, óf als onderdeel van het plantontwerp óf als mitigerende maatregel om negatieve effecten van het voornemen te voorkomen. Bij dit specifieke voornemen hangt de keuze voor maatregelen sterk af van de verwachte uitwerking. Maatregelen moeten zijn gericht op het lokaal beschermen van kwetsbare habitattypen en populaties. Te denken valt aan:

- Realisatie van bedrijventerreinen zo ver mogelijk bij stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden vandaan
- Beperken van stikstofuitstoot door aanpassing van het productieproces en/of afvangen van stikstof (de-nox).
-

Effectbeoordeling na toepassing maatregelen

De stoplichtbeoordeling is na het toepassen van mitigerende maatregelen **groen**.

Toekomstbestendige mobiliteit

Effectbeschrijving

De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers. In paragraaf 4.3 is aangegeven dat dit voornemen mogelijk effecten heeft op de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

De exacte invulling hoe de gemeente Gooise Meren ingericht wordt voor fietsers is niet bekend. Indien er nieuw fietspaden worden aangelegd, dan kunnen er effecten optreden op de Natura 2000-gebieden. Het autoluw inrichten van historische kernen, het plaatsen van intelligente verkeerslichten en het inrichten van fietsparkeervoorzieningen leidt niet tot effecten op Natura 2000-gebieden. Deze onderwerpen worden ook niet verder in de effectbeschrijving behandeld.

Wanneer er een fietspad wordt aangelegd nabij een Natura 2000-gebied, vindt mogelijk verstoring plaats door geluid door de aanwezigheid van mensen en eventueel voertuigen, licht afkomstig van lantaarnpalen en optische verstoring door de aanwezigheid van mensen.

Er is geen risico op toename van effecten van stikstofdepositie (en dus vermesting en verzuring) .

Effectbeoordeling

Effecten van gebruik van fietspaden zijn zeer beperkt, zolang deze buiten Natura 2000-gebieden liggen. Fietspaden die dichtbij Natura-2000 gebieden worden aangelegd, kunnen door de aanwezigheid van brommers en scooters tot verstoring leiden. Hoewel de mate van deze effecten op populatie- en instandhoudingsdoelstellingsniveau momenteel

nog niet te duiden valt, doordat onbekend is waar eventuele nieuwe fietspaden worden aangelegd, kunnen significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten.

De stoplichtbeoordeling is daarom **oranje**.

Mogelijke (mitigerende maatregelen)

Bij de nadere uitwerking van dit voornemen kunnen een aantal maatregelen getroffen worden, óf als onderdeel van het plantontwerp óf als mitigerende maatregel om negatieve effecten van het voornemen te voorkomen. Bij dit specifieke voornemen hangt de keuze voor maatregelen sterk af van de verwachte uitwerking. Maatregelen moeten zijn gericht op het lokaal beschermen van kwetsbare habitattypen en populaties. Te denken valt aan:

- Realisatie van fietspaden buiten Natura 2000-gebieden en buiten de invloedssfeer van Natura 2000-gebieden.
- Afscherming fietspaden van Natura 2000-gebieden met bijvoorbeeld schermen of natuurlijke barrières.
- Gebruik maken van lantaarns die groen licht geven.
- Op fietspaden dicht bij Natura 2000-gebieden brommers en scooters eventueel niet toegelaten.

Effectbeoordeling na toepassing maatregelen

Er is een reële kans dat het voornemen niet tot negatieve effecten leidt. Als er wel effecten optreden kunnen door het treffen van mitigerende maatregelen versturende effecten voorkomen worden.

De stoplichtbeoordeling wordt daarmee **groen**.

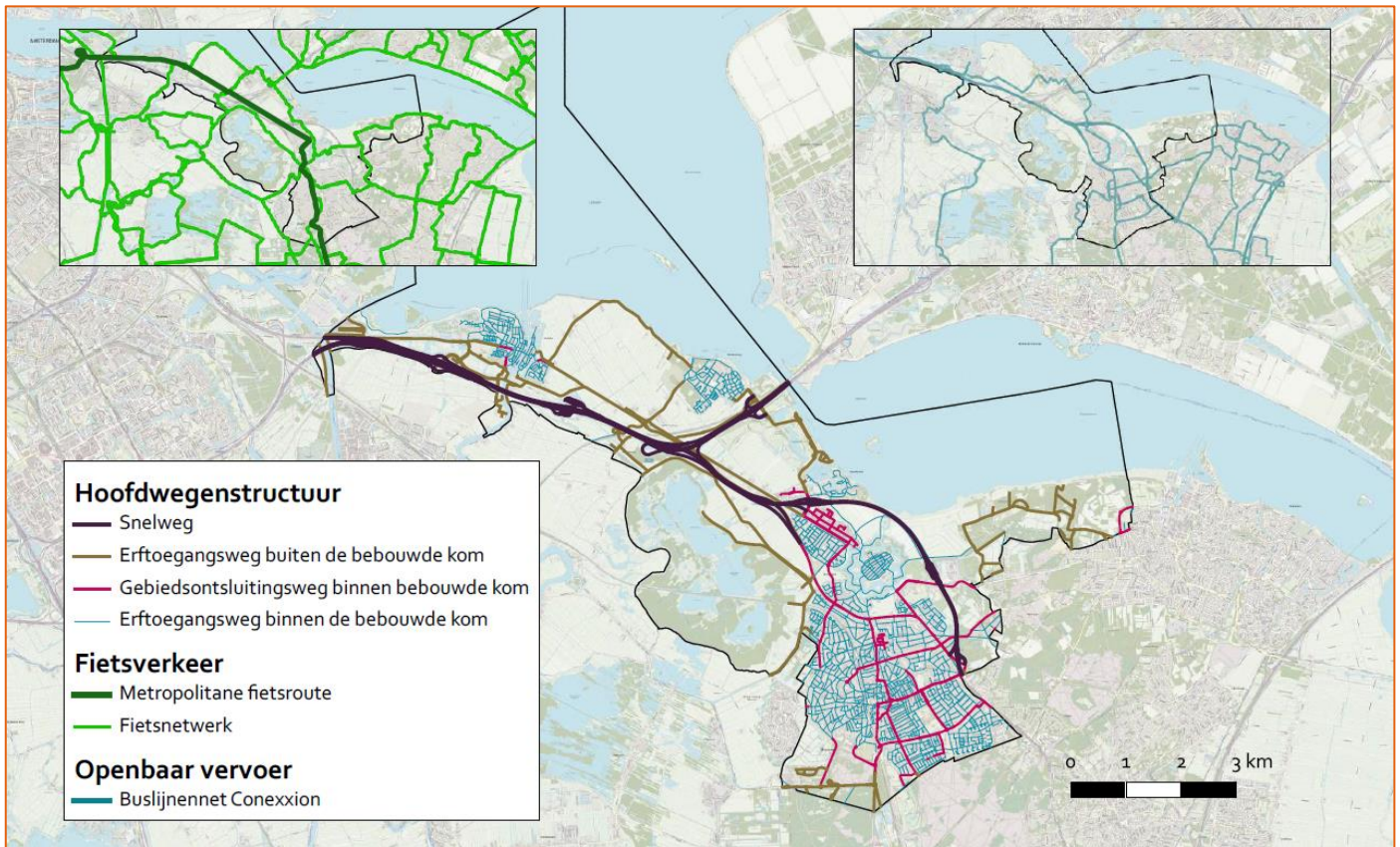
Goed verbonden met de regio

Effectbeschrijving

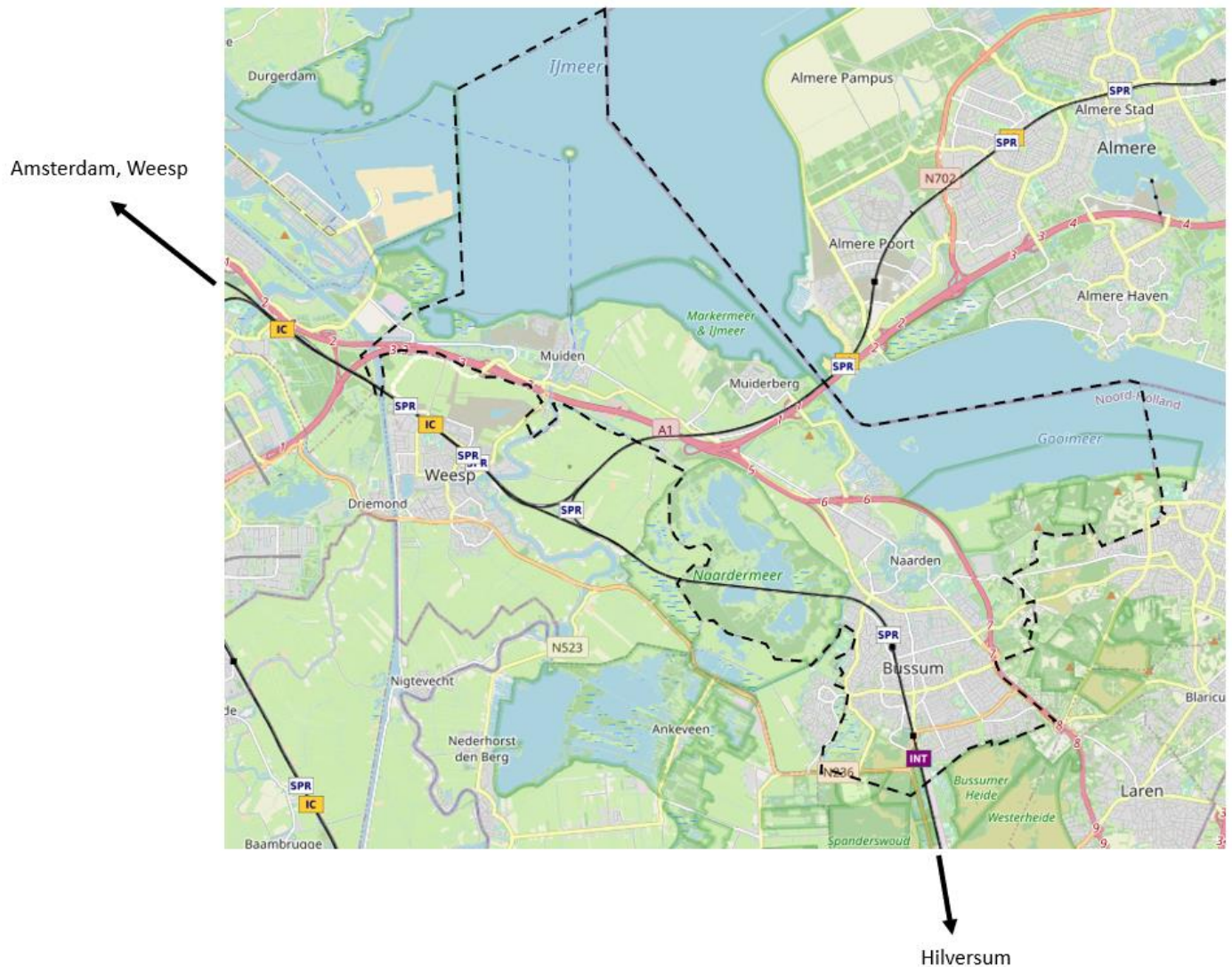
De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig. In paragraaf 4.3 is aangegeven dat dit voornemen mogelijk effecten heeft op de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

Daarnaast wordt in de Omgevingsvisie (Gemeente Gooise Meren, 2020) gesproken over het streven naar een verdiepte aanleg van de A1 tussen Bussum en het knooppunt met de A27 in 2050.

In Figuur 68 is het spoornetwerk binnen de gemeente Gooise Meren op kaart weergegeven. Er is een bestaande spoorlijn in het Natura 2000-gebied Naardermeer. In Figuur 67 zijn de belangrijkste wegverbindingen in de gemeente weergegeven.

Figuur 67 Hoofdwegenstructuur, fietsverkeer en openbaar vervoer Gooise Meren (Mobiliteits- Parkeervisie, 2021)

Figuur 68 Spoor netwerk gemeente Gooise Meren (spoorkaart, 2021)

Uitbreiding van hoofdwegen wordt niet als voorkeursoplossing genoemd, maar ook niet uitgesloten. Indien hier wel voor wordt gekozen dan geldt het uitgangspunt dat deze uitbreiding niet in Natura 2000-gebied Naardermeer (net ten Zuiden van de A1, zie Figuur 67) plaatsvindt. Het risico van toename van stikstofdepositie (en dus verzuring) zal beperkt worden doordat emissies tijdens het bouwen veroorzaakt door mobiele werktuigen en tijdens de gebruiksfase door verkeer steeds geringer wordt door verschoning van materieel en het wagenpark.

Door de aanleg van nieuwe wegen door of nabij een Natura 2000-gebied of door de werkzaamheden die nodig zijn voor een verdiepte ligging van de A1, vindt mogelijk verstoring plaats door geluid door de aanwezigheid van mensen en de aanwezigheid van meer verkeer, licht afkomstig van lantaarnpalen en voertuigen en optische verstoring door de aanwezigheid van mensen en voertuigen. Bij de bouwwerkzaamheden tijdens de aanlegfase nabij een van de Natura 2000-gebieden kan tevens sprake zijn van verstoring door trilling en mechanische effecten.

Aanleggen van verdiepte A1 kan tevens leiden tot hydrologische effecten en bijvoorbeeld tot vermindering van kwel in de zone tussen Bussum-Naarden en het Naardermeer (Hilversumse Meent en omgeving).

Meer en sneller treinverkeer kan leiden tot hoge mate van verstoring van doelsoorten in Natura 2000-gebied Naardermeer. In Figuur 68 is te zien dat de huidige treinverbinding dwars door het Naardermeer heen gaat. Ook kan meer treinverkeer leiden tot meer optische verstoring door de aanwezigheid van meer treinen (en meer mensen) en tot meer verstoring door licht afkomstig van de treinen zelf.

Effectbeoordeling

Door het uitbreiden van hoofdwegen of door de werkzaamheden die nodig zijn voor een verdiepte ligging van de A1, kunnen gevolgen optreden voor een aantal habitattypen, broedvogelsoorten, niet-broedvogelsoorten en Habitatrichtlijnsoorten. Op basis van de huidige informatie is het niet mogelijk om effecten op Natura 2000-gebieden uit te sluiten. De stoplichtbeoordeling is daarom **oranje**.

Mogelijke (mitigerende maatregelen)

Bij de nadere uitwerking van dit voornemen kunnen een aantal maatregelen getroffen worden, óf als onderdeel van het plantontwerp óf als mitigerende maatregel om negatieve effecten van het voornemen te voorkomen. Bij dit specifieke voornemen hangt de keuze voor maatregelen sterk af van de verwachte uitwerking. Maatregelen moeten zijn gericht op het lokaal beschermen van kwetsbare habitattypen en populaties. Te denken valt aan:

- Uitbreiding van hoofdwegen en verbetering van openbaar vervoer buiten Natura 2000-gebieden en buiten de invloedsfeer van Natura 2000-gebieden.
- Afscherming wegen en/of spoorlijnen van Natura 2000-gebieden met bijvoorbeeld (geluids)schermen.
- Gebruik bij de aanleg van een verdiepte ligging van de A1 technieken die aantasting van de hydrologie van het Gooimeer en Naardermeer voorkomen.

Effectbeoordeling na toepassing maatregelen

Er is een reële kans dat het voornemen niet tot negatieve effecten leidt. Als er wel effecten optreden kunnen door het treffen van mitigerende maatregelen versturende effecten voorkomen worden.

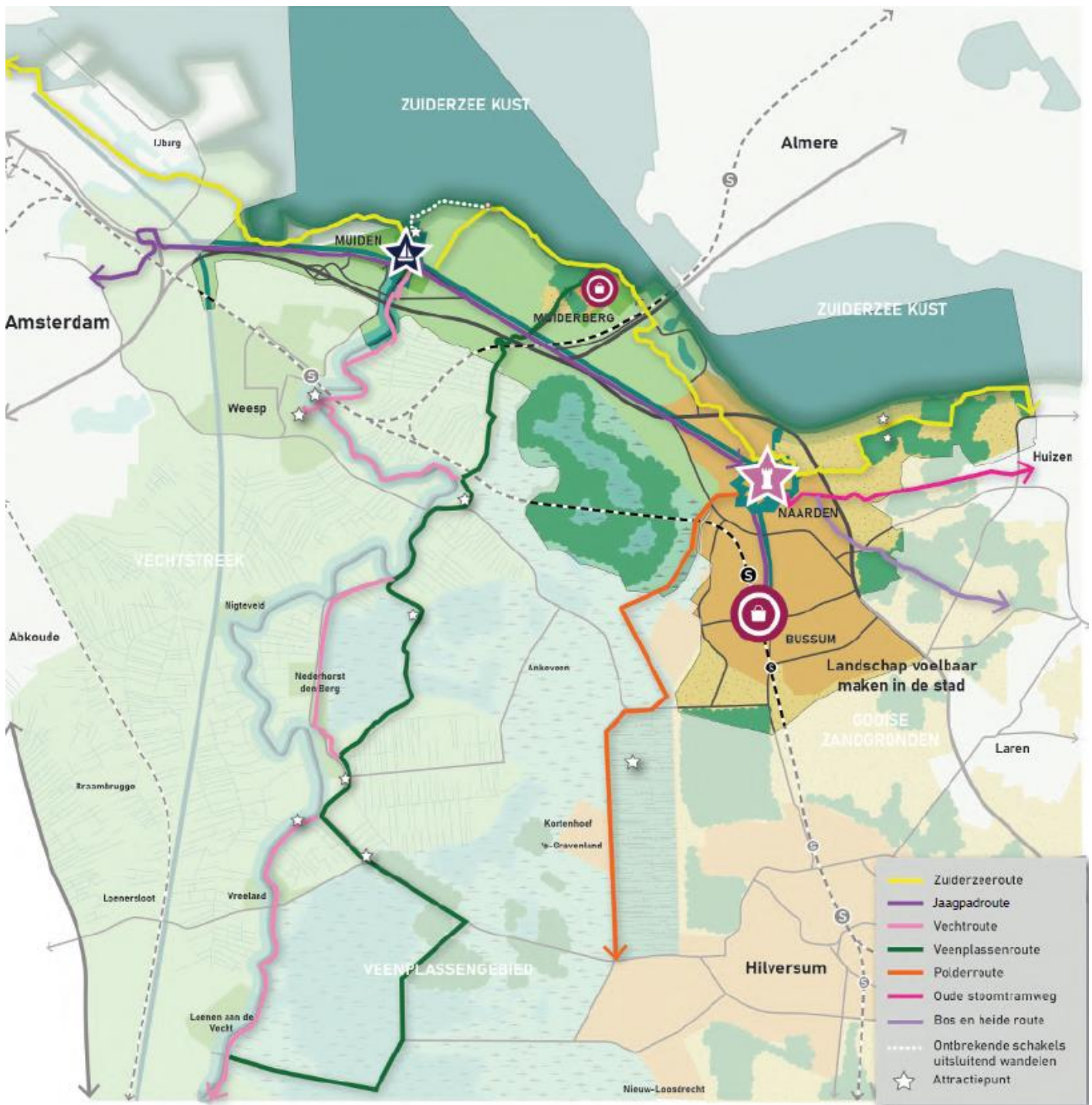
De stoplichtbeoordeling wordt daarmee **groen**.

Recreatie en toerisme

Effectbeschrijving

De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit. In paragraaf 4.3 is aangegeven dat dit voornemen mogelijk effecten heeft op de Natura 2000-gebieden Naardermeer, Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

In Figuur 69 zijn de gebieden voor recreatie en toerisme in de gemeente Gooise Meren weergegeven.

Figuur 69 Recreatie en toerisme in de gemeente Gooise Meren (Nota Koers en Keuze, 2021)

Door de uitbreiding van stranden (langs Markermeer & IJmeer en het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever) en het aanleggen van nieuwe fiets- en wandelpaden nabij of door de drie Natura 2000-gebieden, kan er sprake zijn van oppervlakteverlies of van versnippering. Er kan dan tevens aantasting plaatsvinden van foerageergebied of rustgebied van doelsoorten, met name in het IJmeer en het Gooimeer. Het risico van toename van stikstofdepositie (en dus verzuring) zal beperkt worden doordat emissies tijdens het bouwen veroorzaakt door mobiele werktuigen en tijdens de gebruiksfase door verkeer steeds geringer wordt door verschoning van materieel en het wagenpark.

Door de aanleg van nieuwe paden en stranden door of nabij een Natura 2000-gebied, vindt mogelijk verstoring plaats door geluid door de aanwezigheid van (meer) mensen en de aanwezigheid van meer fietsers en wandelaars, licht afkomstig van lantaarnpalen en optische verstoring door de aanwezigheid van meer mensen. Ook kan, als gevolg van een eventuele toename van waterrecreatie in het Markermeer & IJmeer en het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, op het water sprake zijn van meer verstoring. Bij de bouwwerkzaamheden tijdens de aanlegfase nabij of in een van de Natura 2000-gebieden kan tevens sprake zijn van verstoring door trilling en mechanische effecten.

Effectbeoordeling

Door het uitbreiden van fiets- en wandelpaden en de aanleg van extra stranden kunnen gevolgen optreden voor een aantal habitattypen, broedvogelsoorten, niet-broedvogelsoorten en Habitatrichtlijnsoorten. Door oppervlakteverlies en versnippering kan verlies van habitattypen optreden. Daarnaast kan dit leiden tot negatieve effecten op soorten zoals kranswieren of kleine modderkruiper. Daarmee kunnen gevolgen optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden.

Met name de aanleg van extra stranden zal plaatsvinden langs het water, en daarmee dus aan of in het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer of het Natura 2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever. Hierdoor zal sprake zijn van oppervlakteverlies. Afhankelijk van de exacte locatie van de stranden vindt aantasting van habitatype plaats en zal sprake zijn van aantasting van foerageergebied of rustgebied van doelsoorten.

Verstoring door licht en trillingen, optische verstoring en mechanische verstoring van dieren kan leiden tot het verdrijven van soorten uit hun leefgebied. Ook kan dit leiden tot stress en energieverlies. Daarmee bestaat de kans dat soorten niet voldoende energie hebben om succesvol een jong groot te brengen. Hoewel de mate van deze effecten op populatie- en instandhoudingsdoelstellingsniveau momenteel nog niet te duiden valt, doordat onbekend is hoe de gemeente Gooise Meren precies invulling wil geven aan dit onderwerp, kunnen significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten.

De stoplichtbeoordeling is daarom **oranje**.

Mogelijke (mitigerende maatregelen)

Bij de nadere uitwerking van dit voornemen kunnen een aantal maatregelen getroffen worden, óf als onderdeel van het plantontwerp óf als mitigerende maatregel om negatieve effecten van het voornemen te voorkomen. Bij dit specifieke voornemen hangt de keuze voor maatregelen sterk af van de verwachte uitwerking. Maatregelen moeten zijn gericht op het lokaal beschermen van kwetsbare habitattypen en populaties. Te denken valt aan:

- Uitbreiding van fiets- wandelpaden buiten Natura 2000-gebieden en buiten de invloedssfeer van Natura 2000-gebieden.
- Afscherming fiets- en wandelpaden van Natura 2000-gebieden met bijvoorbeeld (geluids)schermen.
- Afsluiten van de wandel- en fietspaden tijdens het broedseizoen/voortplantingsseizoen.

Effectbeoordeling na toepassing maatregelen

Doordat oppervlakteverlies door het aanleggen van stranden in/aan Markermeer & IJmeer of het Eemmeer en Gooimeer Zuidoever niet gemitigeerd kan worden, blijft de stoplichtbeoordeling **oranje**.

Conclusie

Samenvatting effectbeoordelingen

In deze Passende beoordeling is beoordeeld of er risico's zijn dat uitvoering van voornemens in de Omgevingsvisie leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Nederlandse Natura 2000-gebieden. Op basis van een zeefproces zijn uiteindelijk vijf voornemens in deze Passende beoordeling betrokken.

In Tabel 47 is een samenvatting van de effectbeoordelingen uit hoofdstuk 6 weergegeven.

Tabel 47 Samenvatting van effectbeoordelingen vóór en ná toepassing van (mitigerende) maatregelen.

Voornemen	Effectbeoordelen voor maatregelen	Effectbeoordeling na maatregelen
Passend woonaanbod		
Het kwalitatieve (inclusief wonen met zorg) en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen		n.v.t.
Bruisende economie		
Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.		
Toekomstbestendige mobiliteit		
In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers		
Goed verbonden met de regio		
In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig		
Recreatie en toerisme		
In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit		

Uit de beoordelingen blijkt dat voor deze voornemens er risico's bestaan op significant negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De ernst van deze gevolgen kan in de meeste gevallen worden gemitigeerd. De beoordeling na mitigatie is voor de meeste projecten groen en in één geval oranje.

Dit betekent dat er uiteindelijk voor de meeste voornemens, mits er rekening mee wordt gehouden in het ontwerp, geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden, of effecten bij uitvoering van specifieke projecten momenteel niet te duiden zijn of zodanig mitigeerbaar of beheersbaar zijn dat ze mogelijk alsnog uitgevoerd kunnen worden zonder aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden (oranje). Enkel voor voornemen "recreatie en toerisme" waarbij het voornemen bestaat om extra stranden aan te leggen leidt hoogstwaarschijnlijk tot aantasting van natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, maar ook daarvan is op voorhand nog niet te duiden van welke omvang de effecten zijn. Er wordt geadviseerd om voor het uitbreiden van stranden op het moment dat er concrete plannen zijn een Passende beoordeling op te stellen. Als uit de Passende beoordeling vervolgens naar voren komt dat significante

negatieve effecten niet (volledig) uitgesloten kunnen worden, kan een ADC-toets een laatste mogelijkheid zijn. Een ADC-toets is de laatste stap die doorlopen kan worden voor toestemmingverlening.

Toepassing van deze Passende beoordeling en kennisleemten

Deze Passende beoordeling heeft een relatief hoog abstractieniveau, dat aansluit bij het zeer globale niveau waarop voornemens in de Omgevingsvisie zijn opgenomen.

In verband hiermee is het in de meeste gevallen niet mogelijk om nu al de zekerheid te verkrijgen dat uit de Omgevingsvisie voortkomende plannen en projecten de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zullen aantasten. Deze Passende beoordeling geeft daarom vooral een overzicht van de voornemens uit de Omgevingsvisie die kunnen leiden tot ecologische risico's voor Natura 2000-gebieden. Het document geeft in hoofdlijnen aan op welke wijze significante gevolgen kunnen worden voorkomen door treffen van mitigerende maatregelen. Deze Passende beoordeling heeft daarom vooral als doel om richting te geven aan verdere planuitwerking en onderzoek naar effecten van individuele initiatieven die uit de voornemens zullen voortkomen. Er zijn mogelijkheden om deze vervolgtrajecten zo in te richten en uit te voeren dat uiteindelijk voorkomen kan worden dat Natura 2000-gebieden substantieel aangetast worden.

Voor alle in deze Passende beoordeling beoordeelde voornemens geldt dat diepgaander en gedetailleerder onderzoek naar ecologische effecten nodig is bij verdere uitwerking van plannen en projecten. Ten tijde van de voorbereiding van de concreet uit te voeren projecten, zal veel meer kennis over effecten kunnen worden ingezet en benut dan momenteel het geval is. Dit zal tot een nuancering van de in deze Passende beoordeling opgenomen risico-inschattingen leiden, en de onzekerheid over aard en omvang van effecten sterk doen afnemen.

Er is in de huidige beoordeling uitgegaan van de mogelijkheid om bebouwing, bedrijvigheid en infrastructuur overal binnen de gemeente Gooise Meren te realiseren. In de praktijk zal dit niet zo plaatsvinden. Aard en omvang van effecten kunnen verschillen, afhankelijk van de daadwerkelijk locatie van voornemens die uiteindelijk worden gekozen, en de wijze waarop deze gebieden worden ingericht en ontwikkeld.

Voor alle voornemens geldt dat bij de huidige beoordelingen de huidige Natura 2000-aanwijzingsbesluiten het uitgangspunt zijn geweest. Als instandhoudingsdoelen wijzigen kunnen effectbeoordelingen anders uitpakken.

Conclusie

De gemeente Gooise Meren werkt momenteel aan een Omgevingsvisie voor de kernen Naarden, Muiden, Bussum en Muiderberg. De omgevingsvisie bevat nieuwe richtinggevende beleidskeuzes en beschrijft de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling in de gemeente Gooise Meren, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied. Uit deze Passende Beoordeling kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Door het aanleggen/uitbreiden van een strand (voornemen Recreatie en Toerisme) kunnen er met uitvoering van de voorgestelde mitigerende maatregelen alsnog risico's op aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Er wordt geadviseerd om voor het uitbreiden van stranden op het moment dat er concrete plannen zijn een Passende beoordeling op te stellen.
- Voor de andere in deze Passende beoordeling opgenomen voornemens, kunnen de risico's op de meeste negatieve effecten worden beperkt door het toepassen van (mitigerende) maatregelen en/of gerichte aanpassingen aan de detailontwerpen. Verdere studies zijn nodig wanneer de voornemens concreter worden. In de projectfase moet ook specifiek een uitgebreide en gedetailleerde Passende beoordeling worden opgesteld met daarin alle aanlegeffecten.
- Tijdelijke effecten tijdens de aanlegfase van deze voornemens kunnen, zoals de huidige uitvoeringspraktijk leert, vrijwel altijd afdoende voorkomen of gemitigeerd worden.

Kortom, er kan geconcludeerd worden dat de Omgevingsvisie uitvoerbaar is in het kader van de wet Natuurbescherming, mits bij nadere uitwerking van plannen en projecten rekening gehouden wordt met de hier gesignaleerde risico's of effecten op Natura 2000-gebieden.

Bijlage C Beschrijving relevante Natura 2000-gebieden

De tekst in deze bijlage is afkomstig van www.natura2000.nl (geraadpleegd op 25 oktober 2021).

Naardermeer

Omschrijving

Het Naardermeer is een natuurlijk meer dat op de overgang van de hoge zandgronden van het Gooi naar het (veen-) poldergebied van West-Nederland ligt. Het stond via de Vecht in open verbinding met de Zuiderzee en werd samen met zijn omgeving geteisterd door storm en vloed. Aan het eind van de 14de eeuw werd daarom het Naardermeer afgedamd en de verbinding met de Zuiderzee verbroken. Sindsdien heeft men twee maal geprobeerd het meer droog te leggen, maar na korte tijd heeft men het toch weer laten onderlopen. De waterhuishouding van het meer wordt gevoed door neerslag en kwelwater uit het Gooi. Het is het oudste Nederlandse natuurreservaat, waarin, naast watervegetaties en verlandingszones, ook zich natuurlijk en vrijwel ongestoord ontwikkelende broekbossen voorkomen. Sinds 1984 worden maatregelen genomen om het inlaatwater te zuiveren. Mede als gevolg hiervan hebben kranswiervegetaties zich hersteld. Recentelijk zijn vernattingsmaatregelen in de graslanden rondom het Naardermeer genomen, waardoor de waterhuishouding verbeterd is. In de wateren met weinig golfslag groeien drijvende waterplanten al dan niet verankerd in de waterbodem. Deze begroeiingen bestaan in het gebied grotendeels uit grote fonteinkruiden. In de kleinere watergangen komen met kleine oppervlakte krabbescheerbegroeiingen voor. Bij verdergaande successie gaan de veenmosrietlanden en trilvenen over in drogere en zuurdere vegetatietypen die behoren tot moerasheide of veenbos. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit deze vegetatietypen. In het Laegieskampje, aan de zuidrand van het gebied, komt blauwgrasland voor.

Doelstelling

Hieronder ziet u een lijst met alle habitattypen en/of Habitatrichtlijnsoorten en/of broedvogel- en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Voor al deze waarden is aangegeven wat de instandhoudingsdoelen in het gebied zijn. De doelen zijn geformuleerd in termen van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang (populatiegrootte of oppervlakte habitatype of leefgebied van de soort) en "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit (van het habitatype of het leefgebied van de soort). Verder is de relatieve bijdrage van het gebied aan het landelijk doel voor de betreffende waarde aangegeven en, indien van toepassing, de kernopgave met betrekking tot de waarde in het gebied.

Bij alle doelen staat de "status" aangegeven. In de meeste gevallen is dit "definitief". Indien hier "ontwerp" staat, betekent dit dat het (wijzigings-)besluit waar dit doel in staat op dit moment ter inzage ligt of ter inzage heeft gelegen, maar daarna nog niet definitief vastgesteld is. Ook wordt aangegeven als een habitatype of soort verwijderd zal worden "definitief (in ontwerp verwijderd)" of als subtypen van habitattypen vervangen worden "ontwerp (vervanging doel subtype)". In geval van "aanmelding" is het Habitatrichtlijngebied aangemeld voor de communautaire lijst, maar is er nog geen aanwijzingsbesluit opgesteld en zijn er nog geen doelen geformuleerd.

Habitattypen

Habitatype	Habitatsubtype	Status doel	oppervlakte	Kwaliteit	Relatieve bijdrage	Kernopgave
H3130 - Zwakgebufferde vennen		Ontwerp	=	=	C	
H3140 - Kranswierwateren		Definitief	=	=	B1	4.08,W
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		Definitief	=	=	C	4.08,W
H4010B - Vochtige heiden	Laagveengebied	Definitief	=	=	C	4.09,W

Habitatype	Habitatsubtype	Status doel	oppervlakte	Kwaliteit	Relatieve bijdrage	Kernopgave
H6410 - Blauwgraslanden		Definitief	>	>	C	4.09,W; 4.15,W
H6430A - RuigtenMoerasspirea en zomen		Ontwerp	=	=	C	
H6430B - RuigtenHarig wilgenroosje en zomen		Ontwerp	=	=	C	
H7140A - Overgangs- en trilvenen	Trilvenen	Definitief	>	>	C	4.09,W
H7140B - Overgangs- en trilvenen	Veenmosrietlanden	Definitief	=	=	C	4.09,W
H91D0* - Hoogveenbossen		Definitief	=	>	A1	4.09,W; 4.14,W

Habitatrichtlijnsoorten

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
H1016 - Zegge- korfslak	Definitief	=	=	=	C	
H1082 - Gestreepte waterroofkever	Definitief	>	>	>		4.08,W
H1134 - Bittervoorn	Definitief	=	=	=	C	4.08,W
H1149 - Kleine modderkruiper	Definitief	=	=	=		4.08,W
H1903 - Groenknolorchis	Definitief	=	=	=	C	4.09,W
H4056 - Platte schijfhoren	Definitief	=	=	=	B1	4.08,W

Broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A017 - Aalscholver	Definitief	1800	=	=	B2	
A029 - Purperreiger	Definitief	60	=	=	B2	4.12,W
A197 - Zwarte stern	Definitief	35	>	>	B1	4.08,W
A292 - Snor	Definitief	30	=	=	C	4.12,W
A298 - Grote karekiet	Definitief	10	>	>	B1	4.12,W

Niet-broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A041 - Kolgans	Definitief	behoud	n.v.t.	Slaap- en rustplaats		
A043 - Grauwe gans	Definitief	behoud	n.v.t.	Slaap- en rustplaats		

Eemmeer & Gooimeer Zuidoever

Omschrijving

Het Eemmeer en Gooimeer ontstonden als verzoete overblijfselen van de voormalige Zuiderzee toen Zuidelijk Flevoland werd drooggelegd (1968). Het Eemmeer ontvangt vooral water uit de Gelderse Vallei, via de Eem, een kleiner deel wordt aangevoerd vanuit de Veluwevloedmeren. Het water in het Gooimeer is een mengsel van water uit het Eemmeer en uit het IJmeer, waarmee het Gooimeer in open verbinding staat. Het Eemmeer heeft een gemiddelde diepte van -1.9 m NAP, het Gooimeer is met -3.6 m, mede door de aanwezigheid van diepe zandwinputten, gemiddeld relatief diep, maar het aangewezen deel heeft een maximum diepte van -1.2 m NAP en is grotendeels minder dan een meter diep. Door de aanleg van het zandtalud ten behoeve van de Stichtse Brug is daarlangs in het Eemmeer in de jaren tachtig een brede rietstrook ontstaan. In het Eemmeer is tijdens de aanleg van de polderdijk van Zuidelijk Flevoland het eiland de Dode Hond opgespoten. In 1992 is verder ten oosten van de Stichtse Brug een kleine zandplaat aangelegd. De oevers bestaan voornamelijk uit moerasvegetaties met slikranden. Op het eiland De Dode Hond worden daarnaast ook wilgenbossen en struwelen aangetroffen. In vergelijking met de overige randmeren komen er in het Eemmeer weinig waterplanten voor. Alleen in de baai ten zuiden van de Dode Hond worden structureel waterplanten aangetroffen. Het Eemmeer is sterk geëutrofeerd. De nutriëntbelasting is sinds de jaren tachtig teruggedrongen. In beide meren is sprake van verbetering van de waterkwaliteit en toename van mosselen en waterplanten. Het Gooimeer Zuidoever omvat ondiep water met waterplanten, een brede strook verland oevergebied, dat geleidelijk overgaat in een brede zandstrook met een hoge wal, waarachter zich laag gelegen graslanden bevinden. Er heerst een zilt en brak milieu. Verder worden ondiepe wateren, oevers, rietlanden en enige vochtige graslanden aangetroffen. De kustlijn is destijds ontstaan door afslag van de stuwwal van het Gooi als gevolg van getijdenbeweging. Door sedimentatie een min of meer terrasvormige afzetting even onder de wateroppervlakte gevormd en een zandige en lemige klif ontstaan.

Doelstelling

Broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A193 - Visdief	definitief	280	=	=	B1	

Niet-broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A005 - Fuut	Definitief	160	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A017 - Aalscholver	Definitief	160	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A037 - Kleine zwaan	Definitief	2	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A043 - Grauwe gans	Definitief	300	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=
A050 - Smient	Definitief	4900	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats	=	=
A051 - Krakeend	Definitief	90	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A056 - Slobeend	Definitief	5	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A059 - Tafeleend	Definitief	790	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A061 - Kuifeend	Definitief	2700	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A068 - Nonnetje	Definitief	10	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=
A125 - Meerkoet	Definitief	1700	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=

Markermeer & IJmeer

Omschrijving

Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. In luwere en ondiepere delen van het Markermeer, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en het vasteland van Noord-Holland dat is aangewezen onder de Habitatrichtlijn) en de kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Momenteel bevat het zuidelijk deel van de Gouwzee de grootste oppervlakte aan kranswervegetatie met sterkranswier in ons land. De kranswieren vormen in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor o.a. krooneenden. Belangrijk broedgebied voor visetende watervogels (visdief). Het Markermeer/IJmeer is van belang voor visetende (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, zwarte stern), mosseletende (kuifeend, tafeleend, toppe) en waterplantenetende (krooneend, meerkoet, tafeleend) watervogels. Voor de soorten van de eerste twee categorieën zijn de omstandigheden in de jaren negentig verslechterd door afname van de driehoeksmossel in het Markermeer en afname van de spiering in zowel het IJsselmeer als het Markermeer. Het eerste proces is verbonden aan afname van de voedselrijkdom na de aanleg van de Houtribdijk in combinatie met de hoge sliblast, het tweede proces is mogelijk klimaatgerelateerd. Ondanks afname is vooral het aantal kuifeenden en het aantal nonnetjes nog steeds van internationale en grote nationale betekenis. De betekenis van het gebied voor grote concentraties ruiende watervogels is niet verminderd. De Gouwzee heeft een bijzondere betekenis door het voorkomen van een groot veld sterkranswier, waarop door grote aantallen duikende herbivoren (krooneend, tafeleend, meerkoet) wordt gefoerageerd.

Doelstelling

Habitattypen

Habitatype	Habitatsubtype	Status doel	oppervlakte	Kwaliteit	Relatieve bijdrage	Kernopgave
H3140 - Kranswierwateren		Definitief	=	=	A1	4.01,W
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		Ontwerp	=	=	C	4.01,W

Habitatrichtlijnsoorten

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
H1149 - Kleine modderkruiper	Ontwerp	=	=	=		
H1163 - Rivierdonderpad	Definitief	=	=	=		4.01,W; 4.03,W
H1318 - Meervleermuis	Definitief	=	=	=	B1	

Broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A017 - Aalscholver	Definitief	8000*	=	=	C	
A193 - Visdief	Definitief	630	=	=	B1	

Niet-broedvogels

Soort	Status doel	Populatie	Populatie waarde	Instandhoudings doelstelling	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernopgaven
A005 - Fuut	Definitief	170	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	4.02
A017 - Aalscholver	Definitief	2600	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	B2	
A034 - Lepelaar	Definitief	2	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A043 - Grauwe gans	Definitief	510	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	4.02
A045 - Brandgans	Definitief	160	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	4.02

Soort	Status doel	Populatie	Populatie waarde	Instandhoudings doelstelling	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Relatieve bijdrage	Kernop gaven
A050 - Smient	Definitief	15600	Gemiddelde	Slaap- en rustplaats	=	=	B1	
A051 - Krakeend	Definitief	90	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A056 - Slobeend	Definitief	20	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	4.02
A058 - Krooneend	Definitief	behoud	n.v.t.	Foerageergebied	=	=		
A059 - Tafeleend	Definitief	3200	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	A1	4.01,W
A061 - Kuiifeend	Definitief	18800	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	A1	4.01,W; 4.02
A062 - Toppereend	Definitief	70	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A067 - Brilduiker	Definitief	170	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A068 - Nonnetje	Definitief	80	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B2	4.01,W
A070 - Grote zaagbek	Definitief	40	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A125 - Meerkoet	Definitief	4500	Gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A177 - Dwergmeeuw	Definitief	behoud	n.v.t.	Foerageergebied	=	=		
A197 - Zwarte stern	Definitief	behoud	n.v.t.	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=		

Overzicht beoordelingskaders planMER Omgevingsvisie Gooise Meren

Passend woonaanbod

Beoordelingscriterium		Passend woonaanbod	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit zeer slecht aan op de vraag.	Ontwikkelingen in het woonaanbod zorgen voor een zeer slechte aansluiting van het aanbod op de vraag en dragen zeer beperkt bij aan de regionale woonopgave en de realisatie van 1/3 betaalbare woningen.
	-	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit slecht aan op de vraag.	Ontwikkelingen in het woonaanbod zorgen voor een slechte aansluiting van het aanbod op de vraag, dragen weinig bij aan de regionale woonopgave en de realisatie van 1/3 betaalbare woningen.
	+/-	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit enigszins aan op de vraag.	Ontwikkelingen in het woonaanbod zorgen voor een matige aansluiting van het aanbod op de vraag, dragen enigszins bij aan de regionale woonopgave en de realisatie van 1/3 betaalbare woningen.
	+	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit goed aan op de vraag.	Ontwikkelingen in het woonaanbod zorgen voor een goede aansluiting van het aanbod op de vraag, dragen behoorlijk bij aan de regionale woonopgave en de realisatie van 1/3 betaalbare woningen.
	++	Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit zeer goed aan op de vraag.	Ontwikkelingen in het woonaanbod zorgen voor een zeer goede aansluiting van het aanbod op de vraag, dragen veel bij aan de regionale woonopgave en de realisatie van 1/3 betaalbare woningen.
Beoordelingswijze		Semi-kwantitatieve beoordeling. Het aantal woningen waarvoor harde en zachte plancapaciteit is, wordt berekend en afgezet tegen de vraag van 3000 woningen tot 2040. Daarbij wordt het potentieel van herontwikkelingsgebieden (centrumzone, bedrijventerreinen) berekend a.d.h.v. gemiddeld m ² /woning te combineren met oppervlaktes van gebieden. Daarnaast wordt er gekeken naar de kwalitatieve woningvraag. De ambitie van 1/3 betaalbare woningen en stijgende vraag naar levensloopbestendige woningen zijn belangrijke aspecten hiervoor.	

Openbaar groen

Beoordelingscriterium		Openbaar groen	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	In vrijwel geen enkele wijk is openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor de inwoners.	De toegankelijkheid en oppervlakte van openbaar verblijfsgroen neemt sterk af.
	-	In weinig wijken is openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor de inwoners.	De toegankelijkheid en oppervlakte van openbaar verblijfsgroen neemt af.
	+/-	In grofweg de helft van de wijken is openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor de inwoners.	De toegankelijkheid en oppervlakte van openbaar verblijfsgroen blijft gelijk.
	+	In veel wijken is openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor de inwoners.	De toegankelijkheid en oppervlakte van openbaar verblijfsgroen neemt toe.
	++	In alle wijken is openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor de inwoners.	De toegankelijkheid en oppervlakte van openbaar verblijfsgroen neemt toe sterk.
Beoordelingswijze		Semi-kwantitatieve beoordeling. Op basis van de huidige situatie wordt een inschatting gemaakt van de mate waarin maatregelen bijdragen aan het vergroten of verkleinen van het aandeel en de toegankelijkheid van het openbaar groen. Hierbij wordt ook teruggekoppeld op de percentages met groenelementen per buurt en de loopafstand (300 m) tot verblijfsgroen.	

Hittestress

Beoordelingscriterium		Hittestress	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn zeer veel gebieden die gevoelig zijn voor hittestress.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor hittestress neemt sterk toe.
	-	Er zijn veel gebieden die gevoelig zijn voor hittestress.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor hittestress neemt toe.
	+/-	Er zijn enkele gebieden die gevoelig zijn voor hittestress.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor hittestress blijft gelijk.
	+	Er zijn weinig gebieden die gevoelig zijn voor hittestress.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor hittestress neemt af.
	++	Er zijn vrijwel geen gebieden die gevoelig zijn voor hittestress.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor hittestress neemt sterk af.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. De gevoeligheid voor hittestress is afhankelijk van de hoeveelheid openbaar groen, de mate van verharding en de maatregelen die genomen worden om gebouwen te beschermen (ventilatie, isolerende bouwmaterialen, positionering van gebouwen). Er wordt beschreven in hoeverre maatregelen bijdragen aan het bestrijden van hittestress in verschillende delen van de bebouwde kom.	

In goede gezondheid

Beoordelingscriterium		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De openbare ruimte daagt niet uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl; heel weinig inwoners voldoen aan de beweegnorm.	De openbare ruimte daagt veel minder uit tot bewegen en een gezonde leefstijl.
	-	De openbare ruimte daagt nauwelijks uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl; weinig inwoners voldoen aan de beweegnorm.	De openbare ruimte daagt minder uit tot bewegen en een gezonde leefstijl.
	+/-	De openbare ruimte daagt een beetje uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl; inwoners voldoen redelijk aan de beweegnorm.	De openbare ruimte daagt evenveel uit tot bewegen en een gezonde leefstijl.
	+	De openbare ruimte daagt uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl; veel inwoners voldoen aan de beweegnorm.	De openbare ruimte daagt meer uit tot bewegen en een gezonde leefstijl.
	++	De openbare ruimte daagt zeer goed uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl; zeer veel inwoners voldoen aan de beweegnorm.	De openbare ruimte daagt veel meer uit tot bewegen en een gezonde leefstijl.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Er wordt gekeken naar de bijdrage aan bewegingsmogelijkheden in de openbare ruimte (wandelpaden, sportparkjes etc.). Verder wordt er beoordeeld in hoeverre de openbare ruimtes toegankelijk zijn voor verschillende bevolkingsgroepen, zoals ouderen en mindervaliden.	

Geluidoverlast

Beoordelingscriterium		Geluidoverlast	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn zeer veel knelpunten op het gebied van geluidoverlast.	Het aantal knelpunten op het gebied van geluidoverlast neemt sterk toe; bewoners hebben hier veel last van.
	-	Er zijn veel knelpunten op het gebied van geluidoverlast.	Het aantal knelpunten op het gebied van geluidoverlast neemt toe; bewoners hebben hier last van.
	+/-	Er zijn enkele knelpunten op het gebied van geluidoverlast.	Het aantal knelpunten op het gebied van geluidoverlast blijft gelijk; bewoners hebben hier een beetje last van.
	+	Er zijn weinig knelpunten op het gebied van geluidoverlast.	Het aantal knelpunten op het gebied van geluidoverlast neemt af; bewoners hebben hier amper last van.
	++	Er zijn geen knelpunten op het gebied van geluidoverlast.	Het aantal knelpunten op het gebied van geluidoverlast neemt sterk af; bewoners hebben hier geen last van.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van kaartmateriaal wordt er een overzicht geschetst van de huidige knelpunten op het gebied van geluidoverlast en de ernst van de geluidbelasting. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe de geluidoverlast zich ontwikkelt en wat de gemeentelijke maatregelen hieraan bijdragen.	

Luchtkwaliteit

Beoordelingscriterium		Luchtkwaliteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn veel knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging, de wettelijke norm wordt niet gehaald, de WHO-adviesnorm wordt overschreden.	De luchtkwaliteit verslechtert flink en bewoners ervaren veel meer overlast door luchtverontreiniging.
	-	Er zijn knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging, de wettelijke norm wordt net niet gehaald, de WHO-adviesnorm wordt overschreden.	De luchtkwaliteit verslechtert en bewoners ervaren meer overlast door luchtverontreiniging.
	+/-	Er zijn enkele knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging, de wettelijke norm wordt gehaald, de WHO-adviesnorm wordt overschreden.	De luchtkwaliteit blijft gelijk en bewoners ervaren evenveel overlast door luchtverontreiniging.
	+	Er zijn weinig knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging, de wettelijke norm wordt gehaald, de WHO-adviesnorm wordt net overschreden.	De luchtkwaliteit verbetert en bewoners ervaren minder overlast door luchtverontreiniging.
	++	Er zijn geen knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging, de wettelijke norm wordt gehaald, de WHO-adviesnorm wordt gehaald.	De luchtkwaliteit verbetert flink en bewoners ervaren veel minder overlast door luchtverontreiniging.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van kaartmateriaal wordt er een overzicht geschetst van de huidige knelpunten op het gebied van luchtverontreiniging. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe de luchtkwaliteit zich ontwikkelt en wat de gemeentelijke maatregelen hieraan bijdragen.	

Bruisende economie

Beoordelingscriterium		Bruisende economie	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Het aanbod en de vraag naar formele en informele werklocaties sluiten zeer slecht op elkaar aan, er is veel leegstand en de woon-werkbalans is zeer scheef.	Het aanbod en de vraag naar werklocaties gaan veel slechter op elkaar aansluiten, de leegstand blijft erg hoog en de woon-werkbalans blijft zeer scheef.
	-	Het aanbod en de vraag naar formele en informele werklocaties sluiten slecht op elkaar aan, er is veel leegstand en de woon-werkbalans is scheef.	Het aanbod en de vraag naar werklocaties gaan slechter op elkaar aansluiten, de leegstand blijft hoog en de woon-werkbalans blijft scheef.
	+/-	Het aanbod en de vraag naar formele en informele werklocaties sluiten matig op elkaar aan, er is iets te veel leegstand en de woon-werkbalans is matig.	Het aanbod en de vraag naar werklocaties blijven vergelijkbaar op elkaar aansluiten, de leegstand blijft hetzelfde en de woon-werkbalans blijft gelijk.
	+	Het aanbod en de vraag naar formele en informele werklocaties sluiten goed op elkaar aan, er is voldoende leegstand en de woon-werkbalans is goed (bijna 50-50).	Het aanbod en de vraag naar werklocaties gaan beter op elkaar aansluiten, de leegstand neemt af en de woon-werkbalans wordt beter (bijna 50-50).
	++	Het aanbod en de vraag naar formele en informele werklocaties sluiten zeer goed op elkaar aan, er is precies genoeg leegstand en de woon-werkbalans is uitstekend (precies 50-50).	Het aanbod en de vraag naar werklocaties gaan veel beter op elkaar aansluiten, de leegstand wordt optimaal en de woon-werkbalans wordt uitstekend (precies 50-50).
Beoordelingswijze		Semi-kwantitatieve beoordeling. Met behulp van kaartmateriaal en data wordt een overzicht geschetst van de beschikbare formele en informele werklocaties, de werkgelegenheid en beroepsbevolking. Op basis van de autonome ontwikkeling en trends wordt berekend in hoeverre het toekomstige aanbod aan werklocaties aansluit op de toekomstige vraag. Hierbij wordt berekend hoeveel m ² aan grondoppervlak nodig is om de woon-werkbalans van 50-50 te bereiken. In deze berekening wordt onderscheid gemaakt tussen kantoorbanen en vakgeschoolde banen. Het benodigde grondoppervlak en de bijbehorende functies worden vervolgens afgezet tegen het aanbod in bestaande, geplande en leegstaande werklocaties.	

Goed verbonden met de regio

Beoordelingscriterium		Goed verbonden met de regio	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn zeer veel knelpunten in de doorstroming van het verkeer over de weg en het spoor.	Het aantal knelpunten wordt naar verwachting veel groter, waardoor de bereikbaarheid sterk verslechtert.
	-	Er zijn veel knelpunten in de doorstroming van het verkeer over de weg en het spoor.	Het aantal knelpunten wordt naar verwachting groter, waardoor de bereikbaarheid verslechtert.
	+/-	Er zijn enkele knelpunten in de doorstroming van het verkeer over de weg en het spoor.	Het aantal knelpunten blijft naar verwachting gelijk, waardoor de bereikbaarheid hetzelfde blijft.
	+	Er zijn amper knelpunten in de doorstroming van het verkeer over de weg en het spoor.	Het aantal knelpunten wordt naar verwachting kleiner, waardoor de bereikbaarheid verbetert.
	++	Er zijn geen knelpunten in de doorstroming van het verkeer over de weg en het spoor.	Het aantal knelpunten wordt naar verwachting veel kleiner, waardoor de bereikbaarheid sterk verbetert.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Op basis van data en kaartmateriaal wordt een overzicht gecreëerd van mobiliteitsknelpunten in de gemeente. Bij het beoordelen van de bereikbaarheid wordt gelet op de hoofdwegenstructuur, het fietsverkeer en het openbaar vervoer. Met behulp van trends en ontwikkeling met betrekking tot de modal shift wordt ingeschat wat voor effect dit kan hebben op de bereikbaarheid van de gemeente en de druk op het wegennetwerk. Belangrijk hiervoor zijn de recente plannen van de gemeente uit de Mobiliteits- en Parkeervisie. Vervolgens wordt er van relevante maatregelen uit de Ontwerp omgevingsvisie bepaalt of ze leiden tot het verkleinen of vergroten van mobiliteitsknelpunten.	

Voorrang voor fietsen en wandelen

Beoordelingscriterium		Voorrang voor fietsen en wandelen	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De gemeente is zeer slecht ingericht voor fietsers en voetgangers.	Fietsen en wandelen wordt sterk ontmoedigd en de fiets- en wandelvriendelijkheid van de gemeente gaat sterk achteruit.
	-	De gemeente is slecht ingericht voor fietsers en voetgangers.	Fietsen en wandelen wordt ontmoedigd en de fiets- en wandelvriendelijkheid van de gemeente gaat achteruit.
	+/-	De gemeente is matig ingericht voor fietsers en voetgangers.	Fietsen en wandelen wordt niet ontmoedigd of aangemoedigd en de fiets- en wandelvriendelijkheid van de gemeente blijft gelijkwaardig.
	+	De gemeente is goed ingericht voor fietsers en voetgangers.	Fietsen en wandelen wordt aangemoedigd en de fiets- en wandelvriendelijkheid van de gemeente gaat vooruit.
	++	De gemeente is zeer goed ingericht voor fietsers en voetgangers.	Fietsen en wandelen wordt sterk aangemoedigd en de fiets- en wandelvriendelijkheid van de gemeente gaat sterk vooruit.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van kaartmateriaal en data wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de gemeente geschikt is voor fietsers en wandelaars en waar eventuele knelpunten aanwezig zijn. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe het fiets- en wandelgedrag van bewoners ontwikkelt en wat de gemeentelijke maatregelen bijdragen aan de toegankelijkheid voor fietsen en wandelen.	

Gastvrij parkeren

Beoordelingscriterium		Gastvrij parkeren	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er is helemaal geen sprake van een gedifferentieerde parkeernorm in de gemeente, waardoor de openbare ruimte onnodig veel wordt gebruikt voor parkeren.	De parkeernorm is helemaal niet gedifferentieerd, de openbare ruimte is hierdoor erg onaantrekkelijk en biedt geen mogelijkheden voor andere gebruiksfuncties.
	-	Er is geen sprake van een gedifferentieerde parkeernorm in de gemeente, waardoor de openbare ruimte redelijk veel wordt gebruikt voor parkeren.	De parkeernorm is niet gedifferentieerd, de openbare ruimte is hierdoor onaantrekkelijk en biedt nauwelijks mogelijkheden voor andere gebruiksfuncties.
	+/-	Er is amper sprake van een gedifferentieerde parkeernorm in de gemeente, waardoor de openbare ruimte matig wordt gebruikt voor parkeren.	De parkeernorm is matig gedifferentieerd, de openbare ruimte is hierdoor matig aantrekkelijk en biedt enkele mogelijkheden voor andere gebruiksfuncties.
	+	Er is sprake van een gedifferentieerde parkeernorm in de gemeente, waardoor de openbare ruimte goed wordt gebruikt voor parkeren.	De parkeernorm is gedifferentieerd, de openbare ruimte is hierdoor aantrekkelijk en biedt mogelijkheden voor andere gebruiksfuncties.
	++	Er is sprake van een uitstekend gedifferentieerde parkeernorm in de gemeente, waardoor de openbare ruimte optimaal wordt gebruikt voor parkeren.	De parkeernorm is uitstekend gedifferentieerd, de openbare ruimte is hierdoor erg aantrekkelijk en biedt heel veel mogelijkheden voor andere gebruiksfuncties.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van kaartmateriaal en data over parkeren en autogebruik wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de parkeercapaciteit en P+R locaties aansluiten op de vraag. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends met betrekking tot autogebruik, parkeerdifferentiatie en geschikte parkeerlocaties wordt ingeschat in hoeverre het toekomstige aanbod aansluit op de vraag en of er optimaal gebruik wordt gemaakt van de parkeercapaciteit om zo min mogelijk de openbare ruimte aan te tasten.	

Duurzame mobiliteit

Beoordelingscriterium		Duurzame mobiliteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er wordt heel weinig elektrisch gereden en het aantal laadpalen is erg laag.	Het aandeel elektrisch rijden neemt af en het aanbod laadpalen wordt minder toegankelijk.
	-	Er wordt weinig elektrisch gereden en het aantal laadpalen is laag.	Het aandeel elektrisch rijden blijft achter bij de landelijke trend en het aanbod laadpalen voldoet niet aan de vraag.
	+/-	Er wordt gematigd elektrisch gereden en het aantal laadpalen is gemiddeld.	Het aandeel elektrisch rijden volgt de landelijke trend en het aanbod laadpalen blijft even toegankelijk.
	+	Er wordt veel elektrisch gereden en het aantal laadpalen is hoog.	Het aandeel elektrisch rijden neemt toe en het aanbod laadpalen wordt toegankelijker.
	++	Er wordt heel veel elektrisch gereden en het aantal laadpalen is erg hoog.	Het aandeel elektrisch rijden neemt sterk toe en het aanbod laadpalen wordt veel toegankelijker.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp data over elektrisch autoverbruik en het aanbod van laadpalen wordt inzichtelijke gemaakt hoe de huidige situatie is voor elektrisch rijden. Op basis van autonome ontwikkeling en landelijke trends met betrekking tot de modal shift wordt ingeschat hoe het wagenpark er uitziet in 2040. Vervolgens wordt dit afgezet tegen de ambitie van de gemeente om 50% 'zero emissie' te maken en of er wordt voldaan aan de benodigde hoeveelheid laadpunten.	

Sterke samenleving

Beoordelingscriterium		Sterke samenleving	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De openbare ruimte is niet uitnodigend voor alle bevolkingsgroepen, niet toegankelijk voor mindervaliden en kent weinig ontmoetingsplekken.	De toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte neemt sterk af.
	-	De openbare ruimte is weinig uitnodigend voor alle bevolkingsgroepen, weinig toegankelijk voor mindervaliden en kent amper ontmoetingsplekken.	De toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte neemt af.
	+/-	De openbare ruimte is matig uitnodigend voor alle bevolkingsgroepen, matig toegankelijk voor mindervaliden en kent enkele ontmoetingsplekken.	De toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte blijft gelijk.
	+	De openbare ruimte is uitnodigend voor alle bevolkingsgroepen, toegankelijk voor mindervaliden en kent veel ontmoetingsplekken.	De toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte neemt toe.
	++	De openbare ruimte is zeer uitnodigend voor alle bevolkingsgroepen, zeer toegankelijk voor mindervaliden en kent veel gevarieerde ontmoetingsplekken.	De toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte neemt sterk toe.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Er wordt onderzocht en beoordeeld in hoeverre de openbare ruimte uitnodigend is voor verschillende bevolkingsgroepen, toegankelijk is voor mindervaliden en mogelijkheden biedt voor sociale ontmoetingen om de sociale cohesie te bevorderen. Op basis van autonome ontwikkelingen en sociale trends wordt ingeschat hoe de sociale cohesie en inclusiviteit van de samenleving verandert en wat voor bijdrage de gemeentelijke plannen hieraan leveren.	

Sociaal fysiek veilig

Beoordelingscriterium		Sociaal fysiek veilig	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid is zeer slecht.	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid nemen sterk af.
	-	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid is slecht.	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid nemen af.
	+/-	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid is matig.	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid blijven gelijk.
	+	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid is goed.	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid nemen toe.
	++	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid is zeer goed.	De sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid nemen sterk toe.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data en kaartmateriaal wordt inzichtelijk gemaakt hoe de sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid in de gemeente is. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe de sociale en fysieke veiligheid en leefbaarheid verandert en wat voor bijdrage de gemeentelijke plannen hieraan leveren.	

Verkeersveiligheid

Beoordelingscriterium		Verkeersveiligheid	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn heel veel onveilige verkeerssituaties en knelpunten op het wegennet in de gemeente.	Het aantal onveilige verkeerssituaties en knelpunten neemt naar verwachting sterk toe.
	-	Er zijn veel onveilige verkeerssituaties en knelpunten op het wegennet in de gemeente.	Het aantal onveilige verkeerssituaties en knelpunten neemt naar verwachting toe.
	+/-	Er zijn enkele onveilige verkeerssituaties en knelpunten op het wegennet in de gemeente.	Het aantal onveilige verkeerssituaties en knelpunten blijft naar verwachting gelijk.
	+	Er zijn weinig onveilige verkeerssituaties en knelpunten op het wegennet in de gemeente.	Het aantal onveilige verkeerssituaties en knelpunten neemt naar verwachting af.
	++	Er zijn vrijwel geen onveilige verkeerssituaties en knelpunten op het wegennet in de gemeente.	Het aantal onveilige verkeerssituaties en knelpunten neemt naar verwachting sterk af.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data, kaartmateriaal en enquêteresultaten is er inzicht in de absolute en gevoelsmatige verkeersveiligheid van de bewoners in de gemeente. Dankzij deze informatie kan er een duidelijk overzicht worden geschetst van de verschillende knelpunten. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe de verkeerssituaties in Nederland en Gooise Meren veranderen. Hierbij wordt gericht gekeken naar welke bijdrage de gemeentelijke plannen leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en op welke manier specifieke knelpunten worden aangepakt.	

Eerlijke energietransitie

Beoordelingscriterium		Eerlijke energietransitie	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in de gemeente is significant lager dan het gemiddelde voor andere Nederlandse gemeenten	Opgestelde plannen dragen heel weinig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling.
	-	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in de gemeente is lager dan het gemiddelde voor andere Nederlandse gemeenten	Opgestelde plannen dragen weinig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling.
	+/-	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in de gemeente is gelijk aan het gemiddelde voor andere Nederlandse gemeenten	Opgestelde plannen dragen matig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling.
	+	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in de gemeente is hoger dan het gemiddelde voor andere Nederlandse gemeenten	Opgestelde plannen dragen bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling.
	++	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in de gemeente is significant hoger dan het gemiddelde voor andere Nederlandse gemeenten	Opgestelde plannen dragen veel bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling.
Beoordelingswijze		Kwantitatieve beoordeling. Op basis van data uit onder meer de Klimaatmonitor en het Energy Transition Model wordt berekend wat de huidige en toekomstige energievraag is van de gemeente. Hierbij wordt rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, landelijke trends (o.a. toename in elektrische auto's) en geplande ruimtelijke ontwikkelingen (o.a. nieuwbouw). Deze vraag wordt afgezet tegen de huidige en toekomstige duurzame elektriciteitsopwekking in de gemeente. Hierbij wordt inzichtelijke gemaakt hoeveel m ² aan dak- en grondoppervlak beschikbaar is voor energieopwekking en hoeveel er in totaal nodig is om te voldoen aan de gemeentelijke en regionale ambities.	

Duurzame warmte

Beoordelingscriterium		Duurzame warmte	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Het gemiddelde gasverbruik per huishouden is significant hoger dan het Nederlandse gemiddelde en er wordt nog vrijwel geen duurzame warmte opgewekt	Opgestelde plannen dragen heel weinig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling en er wordt nog steeds heel veel aardgas verbruikt.
	-	Het gemiddelde gasverbruik per huishouden is hoger dan het Nederlandse gemiddelde en er wordt slechts zeer beperkt duurzame warmte opgewekt	Opgestelde plannen dragen weinig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling en er wordt nog steeds veel aardgas verbruikt.
	+/-	Het gemiddelde gasverbruik per huishouden is gelijk aan het Nederlandse gemiddelde en er wordt beperkt duurzame warmte opgewekt	Opgestelde plannen dragen matig bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling en er wordt nog steeds matig veel aardgas verbruikt.
	+	Het gemiddelde gasverbruik per huishouden is lager dan het Nederlandse gemiddelde en er wordt matig duurzame warmte opgewekt	Opgestelde plannen dragen veel bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling en er wordt nog nauwelijks aardgas verbruikt.
	++	Het gemiddelde gasverbruik per huishouden is significant lager dan het Nederlandse gemiddelde en er wordt veel duurzame warmte opgewekt	Opgestelde plannen dragen heel veel bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstelling en er wordt geen aardgas meer verbruikt.
Beoordelingswijze		Semi-kwantitatieve beoordeling. Met behulp van data en kaartmateriaal wordt inzichtelijk gemaakt hoe en waar warmte verbruikt wordt in de gemeente, wat de gemiddelde energie labels zijn van woningen en hoe de verbruikte warmte wordt opgewekt. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe het warmteverbruik in Gooise Meren verandert.	

Circulariteit

Beoordelingscriterium		Circulariteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De gemeente koopt minder dan 10% van de doelstelling voor 2025 (50%) duurzaam in	Opgestelde plannen dragen heel weinig bij aan de duurzame inkoop; de ambitie wordt zeker niet gehaald.
	-	De gemeente koopt 10% - 20% van de doelstelling voor 2025 (50%) duurzaam in	Opgestelde plannen dragen weinig bij aan de duurzame inkoop; de ambitie wordt niet gehaald.
	+/-	De gemeente koopt minder dan 20% - 30% van de doelstelling voor 2025 (50%) duurzaam in	Opgestelde plannen dragen matig bij aan de duurzame inkoop; de ambitie wordt misschien gehaald.
	+	De gemeente koopt minder dan 30% - 40% van de doelstelling voor 2025 (50%) duurzaam in	Opgestelde plannen dragen veel bij aan de duurzame inkoop; de ambitie wordt waarschijnlijk gehaald.
	++	De gemeente koopt minder dan 40% - 50% van de doelstelling voor 2025 (50%) duurzaam in	Opgestelde plannen dragen heel veel bij aan de duurzame inkoop; de ambitie wordt zeker gehaald.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Het handelingsperspectief van de gemeente is op het vlak van circulariteit beperkt. De ambitie van dit thema richt zich daarom alleen maar op duurzame inkoop. Er wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de gemeente momenteel duurzaam inkoopt en hoe dat gaat veranderen door autonome ontwikkelingen en landelijke trends. Vervolgens wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke plannen bijdragen aan de duurzame inkoop en algehele circulariteit van de gemeente.	

Bloeiende biodiversiteit

Beoordelingscriterium		Bloeiende biodiversiteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De soortendiversiteit heel laag en er zijn heel weinig leefgebieden voor beschermde soorten.	Er is een groot risico op afname van de biodiversiteit.
	-	De soortendiversiteit is laag en er zijn weinig leefgebieden voor beschermde soorten.	Er is een risico op afname van de biodiversiteit.
	+/-	De soortendiversiteit is gematigd en er zijn matig veel leefgebieden voor beschermde soorten.	De biodiversiteit blijft naar verwachting gelijkwaardig.
	+	De soortendiversiteit is hoog en er zijn genoeg leefgebieden voor beschermde soorten.	Er zijn kansen voor toename van de biodiversiteit.
	++	De soortendiversiteit is heel hoog en er zijn veel diverse leefgebieden voor beschermde soorten.	Er zijn veel kansen voor toename van de biodiversiteit.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data en kaartmateriaal van onder meer de Atlas van de Leefomgeving wordt weergegeven wat de huidige staat van de biodiversiteit in de gemeente is en in hoeverre beschermde soorten toegang hebben tot geschikte leefgebieden. Hierbij speelt de (negatieve) invloed van de mens een belangrijke rol in door o.a. overtollige stikstofdepositie. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe de biodiversiteit in Gooise Meren verandert en er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het beschermen, behouden en stimuleren van de lokale biodiversiteit.	

Landschap

Beoordelingscriterium		Landschap	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De belevingswaarde van het landschap in het buiten- en natuurgebied is lager dan een 6; karakteristieke landschappen worden erg bedreigd.	Karakteristieke landschapselementen gaan naar verwachting verloren en worden minder toegankelijk; de belevingswaarde gaat sterk omlaag.
	-	De belevingswaarde van het landschap in het buiten- en natuurgebied is lager dan een 6,5; karakteristieke landschappen worden erg bedreigd.	Karakteristieke landschapselementen worden naar verwachting aangetast; de belevingswaarde gaat omlaag.
	+/-	De belevingswaarde van het landschap in het buiten- en natuurgebied is gemiddeld een 7; karakteristieke landschappen worden matig bedreigd.	Karakteristieke landschapselementen blijven bestaan; de belevingswaarde blijft gelijk.
	+	De belevingswaarde van het landschap in het buiten- en natuurgebied is hoger dan een 7,5; karakteristieke landschappen worden nauwelijks bedreigd.	Karakteristieke landschapselementen worden versterkt; de belevingswaarde gaat omhoog.
	++	De belevingswaarde van het landschap in het buiten- en natuurgebied is hoger dan een 8; karakteristieke landschappen worden niet bedreigd.	Karakteristieke landschapselementen worden geoptimaliseerd qua beleefbaarheid en toegankelijkheid; de belevingswaarde gaat sterk omhoog.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met data en kaartmateriaal wordt een overzicht geschetst van de verschillende landschappen in de gemeente en de bijbehorende belevingswaarde. Hiermee worden de karakteristieke landschapselementen en knelpunten inzichtelijk gemaakt. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe het landschap in Gooise Meren verandert en er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het beschermen, behouden en versterken van de karakteristieke landschapselementen.	

Cultureel erfgoed

Beoordelingscriterium		Cultureel erfgoed	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Cultureel erfgoed wordt zeer slecht beschermd en behouden; het is zeer slecht toegankelijk en beleefbaar.	Er is een groot risico op het verlies van cultureel erfgoed en cultuurhistorie; de toegankelijkheid en beleefbaarheid nemen sterk af.
	-	Cultureel erfgoed wordt slecht beschermd en behouden; het is slecht toegankelijk en beleefbaar.	Er is een risico op het verlies van cultureel erfgoed en cultuurhistorie; de toegankelijkheid en beleefbaarheid nemen af.
	+/-	Cultureel erfgoed wordt matig beschermd en behouden; het is matig toegankelijk en beleefbaar.	Er is nauwelijks risico op het verlies van cultureel erfgoed en cultuurhistorie; de toegankelijkheid en beleefbaarheid blijven gelijk.
	+	Cultureel erfgoed wordt goed beschermd en behouden; het is goed toegankelijk en beleefbaar.	Er is geen risico op het verlies van cultureel erfgoed en cultuurhistorie; de toegankelijkheid en beleefbaarheid nemen toe.
	++	Cultureel erfgoed wordt zeer goed beschermd en behouden; het is zeer goed toegankelijk en beleefbaar.	Er is geen risico op het verlies van cultureel erfgoed en cultuurhistorie; de toegankelijkheid en beleefbaarheid nemen sterk toe door het optimaal benutten van de erfgoed en cultuurhistorie in nieuwe ontwikkelingen.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van openbare data en informatie wordt een overzicht gecreëerd van het beschermde en onbeschermde cultureel erfgoed. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt wat voor erfgoed in de gemeente aanwezig is, in hoeverre het beschermd wordt en wat de cultuurhistorische waarden zijn. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe het cultureel erfgoed in Gooise Meren mogelijk wordt bedreigd of versterkt en er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het beschermen, behouden en benutten van het cultureel erfgoed om de cultuurhistorie toegankelijk en beleefbaar te houden.	

Archeologie

Beoordelingscriterium		Archeologie	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Archeologisch erfgoed wordt zeer slecht geborgd en beheerd.	Er is een groot risico op aantasting van archeologisch erfgoed en verlies van archeologische waarden.
	-	Archeologisch erfgoed wordt slecht geborgd en beheerd.	Er is een risico op aantasting van archeologisch erfgoed en verlies van archeologische waarden.
	+/-	Archeologisch erfgoed wordt matig geborgd en beheerd.	Er is een matig risico op aantasting van archeologisch erfgoed en verlies van archeologische waarden.
	+	Archeologisch erfgoed wordt goed geborgd en beheerd.	Er is nauwelijks risico op aantasting van archeologisch erfgoed en verlies van archeologische waarden.
	++	Archeologisch erfgoed wordt zeer goed geborgd en beheerd.	Er is een geen risico op aantasting van archeologisch erfgoed en verlies van archeologische waarden.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van openbare data en kaarten van onder meer de archeologische (verwachtings)waarden wordt inzichtelijk gemaakt welk archeologisch erfgoed en welke archeologische waarden in de gemeente aanwezig zijn en hoe het geborgd en beheerd wordt. Op basis van autonome ontwikkelingen en trends wordt ingeschat hoe het archeologisch erfgoed in Gooise Meren mogelijk wordt bedreigd en er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het borgen, beheren en beschermen van het archeologisch erfgoed om de archeologische waarden te behouden.	

Recreatie en toerisme

Beoordelingscriterium		Recreatie en toerisme	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn zeer slechte en heel weinig recreatieve voorzieningen en routes in de gemeente; de natuur en biodiversiteit ervaart zeer nadelige gevolgen.	De kwaliteit en toegankelijkheid van het recreatief netwerk neemt sterk af; de natuur en biodiversiteit ervaart zeer nadelige gevolgen.
	-	Er zijn slechte en weinig recreatieve voorzieningen en routes in de gemeente; de natuur en biodiversiteit ervaart nadelige gevolgen.	De kwaliteit en toegankelijkheid van het recreatief netwerk neemt af; de natuur en biodiversiteit ervaart nadelige gevolgen.
	+/-	Er zijn matige en net voldoende recreatieve voorzieningen en routes in de gemeente; de natuur en biodiversiteit ervaart matig nadelige gevolgen.	De kwaliteit en toegankelijkheid van het recreatief netwerk blijft gelijk; de natuur en biodiversiteit ervaart dezelfde gevolgen.
	+	Er zijn goede en genoeg recreatieve voorzieningen en routes in de gemeente; de natuur en biodiversiteit ervaart weinig nadelige gevolgen.	De kwaliteit en toegankelijkheid van het recreatief netwerk neemt toe; de natuur en biodiversiteit ervaart minder nadelige gevolgen.
	++	Er zijn zeer goed en veel recreatieve voorzieningen en routes in de gemeente; de natuur en biodiversiteit ervaart nauwelijks tot geen nadelige gevolgen.	De kwaliteit en toegankelijkheid van het recreatief netwerk neemt sterk toe; de natuur en biodiversiteit ervaart veel minder tot geen nadelige gevolgen.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data en cijfers over toerisme en kaartmateriaal van het recreatieve netwerk en trekpleisters wordt een overzicht gecreëerd van de kwaliteit van de recreatieve voorzieningen en de invloed van het toerisme op de natuur en biodiversiteit. Op basis van autonome ontwikkelingen en landelijke trends wordt ingeschat hoe het toerisme in Gooise Meren ontwikkelt. Er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het bieden van kwalitatief goede en kwantitatief genoeg recreatieve voorzieningen, zodat het toenemende aantal toeristen goed wordt opgevangen en de lokale natuur en biodiversiteit er geen nadelige gevolgen van ervaart.	

Waterkwaliteit

Beoordelingscriterium		Waterkwaliteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is zeer laag; het bodem- en watersysteem is niet klimaatbestendig ingericht.	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater neemt sterk af; het bodem- en watersysteem wordt niet klimaatbestendig ingericht.
	-	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is laag; het bodem- en watersysteem is nauwelijks klimaatbestendig ingericht.	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater neemt af; het bodem- en watersysteem wordt nauwelijks klimaatbestendig ingericht.
	+/-	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is matig; het bodem- en watersysteem is matig klimaatbestendig ingericht.	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater blijft gelijk; het bodem- en watersysteem wordt matig klimaatbestendig ingericht.
	+	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is goed; het bodem- en watersysteem is voldoende klimaatbestendig ingericht.	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater neemt toe; het bodem- en watersysteem wordt voldoende klimaatbestendig ingericht.
	++	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is zeer hoog; het bodem- en watersysteem is uitstekend klimaatbestendig ingericht.	De chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater neemt sterk toe; het bodem- en watersysteem wordt uitstekend klimaatbestendig ingericht.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data en kaartmateriaal wordt er een overzicht geschetst van de chemische en ecologische waterkwaliteit en de klimaatbestendigheid van het bodem- en watersysteem in de gemeente. Hiermee worden knelpunten voor de waterkwaliteit inzichtelijk gemaakt. Op basis van autonome ontwikkelingen en landelijke trends wordt ingeschat hoe de waterkwaliteit in Gooise Meren ontwikkelt. Er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het verbeteren van de chemische en ecologische waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater en het klimaatbestendig maken van het bodem- en watersysteem.	

Wateroverlast

Beoordelingscriterium		Wateroverlast	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn veel risicogebieden voor wateroverlast.	Het aantal risicogebieden voor wateroverlast neemt sterk toe.
	-	Er zijn meerdere risicogebieden voor wateroverlast.	Het aantal risicogebieden voor wateroverlast neemt toe.
	+/-	Er zijn enkele risicogebieden voor wateroverlast.	De huidige risicogebieden voor wateroverlast blijven bestaan.
	+	Er zijn weinig risicogebieden voor wateroverlast.	Het aantal risicogebieden voor wateroverlast neemt af.
	++	Er zijn vrijwel geen risicogebieden voor wateroverlast.	Er zijn geen risicogebieden voor wateroverlast meer.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van informatie en kaartmateriaal uit onder meer de Klimaatstresstest wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre Gooise Meren wateroverlast ervaart. Daarbij wordt er dankzij deze analyse een overzicht geschetst van specifieke risicogebieden en knelpunten. Op basis van autonome ontwikkelingen en landelijke trends wordt geschetst waar en hoeveel wateroverlast de gemeente zal ervaren. Er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het bestrijden van de wateroverlast. Hierbij wordt gelet op het type maatregelen, de impact ervan en de locaties waarop deze gerealiseerd worden.	

Droogte en bodemdaling

Beoordelingscriterium		Droogte en bodemdaling	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	Er zijn veel gebieden die gevoelig zijn voor droogte en bodemdaling.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor droogte en bodemdaling neemt sterk toe; het veenweidegebied loopt veel meer risico.
	-	Er zijn meerdere gebieden die gevoelig zijn voor droogte en bodemdaling.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor droogte en bodemdaling neemt toe; het veenweidegebied loopt meer risico.
	+/-	Er zijn enkele gebieden die gevoelig zijn voor droogte en bodemdaling.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor droogte en bodemdaling blijft gelijk; het veenweidegebied loopt evenveel risico.
	+	Er zijn nauwelijks gebieden die gevoelig zijn voor droogte en bodemdaling.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor droogte en bodemdaling neemt af; het veenweidegebied loopt minder risico.
	++	Er zijn vrijwel geen gebieden die gevoelig zijn voor droogte en bodemdaling.	Het aantal gebieden dat gevoelig is voor droogte en bodemdaling neemt sterk af; het veenweidegebied loopt veel minder tot geen risico.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van data en kaartmateriaal wordt er weergegeven waar en hoe erg de bodemdaling plaatsvindt en wat de bewezen effecten van droogte zijn in de gemeente. Hiermee wordt een overzicht gemaakt van de gemeente met risicogebieden en de ernst van de lokale bodemdaling. Op basis van autonome ontwikkelingen en landelijke trends wordt aangetoond waar en hoe erg de effecten van droogte en bodemdaling in de gemeente zullen zijn. Er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het anticiperen op droogte en bestrijden van de bodemdaling. Het veenweidegebied is hierbij een cruciaal gebied, omdat dat gebied extreem gevoelig is voor droogte en veel risico loopt op heftige bodemdaling.	

Bodemkwaliteit

Beoordelingscriterium		Bodemkwaliteit	
		Beoordeling referentiealternatief	Beoordeling nieuw beleid
Score	--	De bodemkwaliteit is zeer slecht.	Opgestelde plannen verslechteren de bodemkwaliteit.
	-	De bodemkwaliteit is slecht.	Opgestelde plannen dragen niet bij aan het verbeteren van de bodemkwaliteit.
	+/-	De bodemkwaliteit is matig.	Opgestelde plannen dragen matig bij aan het verbeteren van de bodemkwaliteit.
	+	De bodemkwaliteit is goed.	Opgestelde plannen dragen voldoende bij aan het verbeteren van de bodemkwaliteit.
	++	De bodemkwaliteit is zeer goed.	Opgestelde plannen dragen uitstekend bij aan het verbeteren van de bodemkwaliteit.
Beoordelingswijze		Kwalitatieve beoordeling. Met behulp van informatie en kaartmateriaal over de bodemkwaliteit wordt inzichtelijk gemaakt van de staat van de bodemkwaliteit in de gemeente is. Op basis van autonome ontwikkelingen en landelijke trends wordt ingeschat hoe de bodemkwaliteit in Gooise Meren ontwikkelt. Er wordt ingeschat in hoeverre gemeentelijke maatregelen en plannen bijdragen aan het verbeteren van de bodemkwaliteit.	

Colofon

PLANMER OMGEVINGSVISIE GOOISE MEREN

AUTEUR

Jasper van Bruchem
Frans Dotinga
Freya Macke
Froukje Lots
Rik van Hoogerduin Strating

ONZE REFERENTIE

D10032056:215

DATUM

8 maart 2022

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

T [+31 \(0\)88 4261 261](tel:+3120884261261)

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.ArcadisNetherlands.nl)